

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Martina Stojnič

Življenje odraslih ljudi z intelektualno oviranostjo občin Jesenice in
Žirovnica

Magistrsko delo

Ljubljana, 2017

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Martina Stojnić

Življenje odraslih ljudi z intelektualno oviranostjo občin Jesenice in
Žirovnica

Magistrsko delo

Mentorica: izr. prof. dr. Mojca Urek

Ljubljana, 2017

»Socialno delo je stroka, ki se najbolj približa stiski ljudi in skupaj z ljudmi išče možne rešitve. Hkrati pa socialno delo usmeri v družbeno akcijo, v spreminjajoče obstoječe situacije in angažiranje za spremembe z zavezo blaginje uporabnika.«

(Videmšek 2013: 55)

Zahvala

Najlepše se zahvaljujem mentorici izr. prof. dr. Mojci Urek za inspirativne pogovore, hitre odzive, strokovno usmerjanje, znanje in mentorstvo.

Močno se zahvaljujem vsem srčnim ljudem, ki so me toplo sprejeli v svoje domove in z menoj opravljali intervjuje. Zahvaljujem se tudi predsednici Društva Sožitje, Nataši Pristov Trček, ki mi je pomagala do kontaktov intervjuvancev ter mi omogočila dragoceno druženje z njimi na prireditvah in na taboru.

Iz srca se zahvaljujem tudi staršema in fantu za oporo.

Povzetek

Značilnost socialno-delovne tematike in problematike opredeljuje delo z odraslimi osebami z intelektualno oviranostjo in njihovimi starši oziroma skrbniki, ki se soočajo s težavami pomoči, opore in številnimi drugimi izzivi v vsakdanjem življenju. Socialno-delovna pomoč, ki jo želimo in za katero se trudimo, se osredotoča na prepoznavanje socialno-delovne problematike, odpravljanje različnih stisk in težav ter iskanje izvedljivih rešitev, ki so tudi rezultat soustvarjanja in so v pomoč odraslim z intelektualno oviranostjo in njihovim staršem oziroma skrbnikom. Glavno vodilo naloge je ranljiva skupina odraslih ljudi z intelektualno oviranostjo in njihovih skrbnikov, ugotavljanje njihovih potreb v vsakdanjem življenjskem svetu na podlagi lastne empirične raziskave in iskanje odgovorov na njihove potrebe in želje. Namen je poiskati potrebno pomoč in oporo tako odraslim, ki imajo intelektualno oviranost, kot tudi njihovim skrbnikom. Prav tako je, na podlagi potreb in želja, namen poiskati in opredeliti tiste vrste pomoči, službe in storitve v njihovem domačem okolju, kjer socialni delavci v sodelovanju z drugimi strokovnimi sodelavci, koordinirajo različne vrste pomoči in opore. Po eni strani je potrebno sodelovati z odraslimi osebami z intelektualno oviranostjo, z njihovimi družinskimi člani oziroma skrbniki ter skupaj iskati najprimernejše in uresničljive rešitve, po drugi strani pa je potrebno sodelovati tudi z drugimi zavodi, organizacijami in strokami. Pomembno je ustvarjati kooperacijo, ki jo odlikuje proces pomoči in opore v socialno-delovnem okolju ter sodelovanje in soustvarjanje, kjer vlada spoštovanje, srčnost, strokovnost in zaupanje. Na ta način smo vsi skupaj lahko uspešni v ustvarjanju dolgotrajne oskrbe za bolj kvalitetno življenje odraslih ljudi z intelektualno oviranostjo in njihovih družinskih članov oziroma skrbnikov.

Ključne besede: hendikep, intelektualna oviranost, odrasli z intelektualno oviranostjo, deinstitutionalizacija, dolgotrajna oskrba

Summary

Social work problematic focuses on grown-ups with intellectual disabilities and their parents or caregivers, who have trouble providing support and assistance to their wards and who face many challenges on an everyday basis. Social work assistance, for which we strive, centers recognizing social work problematics, relieving different distresses and looking for realizable solutions that are a result of the co-creation and intended to help grown-ups with intellectual disabilities and their parents and caregivers. The aim of this thesis is to target the vulnerable group of grown-ups with intellectual disabilities, to determine their everyday needs based on our own empirical research and to present the answers to their needs and desires. We want to provide the required support and assistance to people with intellectual disabilities as well to their caregivers. Furthermore, we want to find and define the assistance and services in their home environment, where social workers cooperate with other experts to combine different types of support and assistance. On one hand, it is important to cooperate with people with intellectual disabilities and their family or caregivers and try to find the most appropriate and realizable solutions, but on the other, it is also vital to collaborate with other institutions, organizations and fields of activities. It is substantial to create a collaborative community, distinguished for processes of support and assistance in the social work environment along with cooperation and co-creation, all guided by respect, courage, expertise and trust. Only in this way can we together succeed in creating a long-term care for a more quality life of grown-ups with intellectual disabilities and their family and caregivers.

Key words: handicap, intellectual disabilities, grown-ups with intellectual disabilities, deinstitutionalization, long-term care

Kazalo vsebine

1.	Teoretični uvod.....	9
1.1.	Hendikep kot družbeni konstrukt v razumevanju oviranosti	9
1.1.1.	Intelektualna oviranost	10
1.2.	Družbene posledice in kritični koncept hendikepa	11
1.2.1.	Položaj ljudi s hendikepom skozi sistem pomenov in vrednot evropske družbe	15
1.3.	Družina kot nespremenljiva realnost in temeljna oblika neformalne podporne mreže	18
1.4.	Dolgotrajna oskrba in deinstitucionalizacija	21
1.5.	Skupnost kot podlaga za družbeno in socialno vključenost	29
1.5.1.	Izobraževanje in delo kot dejavnost in ustvarjalnost	31
1.5.2.	Stiki in družabnost	34
2.	Opredelitev problema	37
3.	Metodologija	37
4.	Rezultati.....	38
4.1.	Skrbniki	39
4.1.1.	Ocena življenja.....	39
4.1.2.	Ocena socialnega konteksta	41
4.1.3.	Ocena zdravja	43
4.1.4.	Ocena služb.....	44
4.1.5.	Ocena tveganj.....	45
4.1.6.	Želje, potrebe	46
4.2.	Osebe z intelektualno oviranostjo.....	47
4.2.1.	Ocena življenja.....	47
4.2.2.	Ocena socialnega konteksta	48
4.2.3.	Ocena zdravja	49
4.2.4.	Ocena služb.....	50
4.2.5.	Želje, potrebe	50
5.	Razprava	50
6.	Sklepi	54
7.	Predlogi.....	56
8.	Literatura	62
9.	Priloge.....	65
9.1.	Intervjuji z enotami kodiranja:	65
9.1.1.	Priloga A1: Intervju 1	65

9.1.2.	Priloga A2: Intervju 2	75
9.1.3.	Priloga A3: Intervju 3	85
9.1.4.	Priloga A4: Intervju 4	93
9.1.5.	Priloga A5: Intervju 5	102
9.1.6.	Priloga A6: Intervju 6	109
9.1.7.	Priloga A7: Intervju 7	117
9.1.8.	Priloga B1: Intervju 1	125
9.1.9.	Priloga B2: Intervju 2	133
9.1.10.	Priloga B3: Intervju 3	141
9.1.11.	Priloga B4: Intervju 4	148
9.1.12.	Priloga B5: Intervju 5	155
9.1.13.	Priloga B6: Intervju 6	162
9.1.14.	Priloga B7: Intervju 7	169
9.2.	Kodirani intervjuji	177
9.3.	Oсно kodiranje	256
9.3.1.	Skrbniki	256
9.3.2.	Ljudje z intelektualno oviranostjo	270

Kazalo tabel

Tabela 9.2.1: Kodiran intervju A	177
Tabela 9.2.2: Kodiran intervju B	184
Tabela 9.2.3: Kodiran intervju C	193
Tabela 9.2.4: Kodiran intervju D	199
Tabela 9.2.5: Kodiran intervju E	206
Tabela 9.2.6: Kodiran intervju F	211
Tabela 9.2.7: Kodiran intervju G	215
Tabela 9.2.8: Kodiran intervju A	222
Tabela 9.2.9: Kodiran intervju B	228
Tabela 9.2.10: Kodiran intervju C	234
Tabela 9.2.11: Kodiran intervju D	239
Tabela 9.2.12: Kodiran intervju E	243
Tabela 9.2.13: Kodiran intervju F	246
Tabela 9.2.14: Kodiran intervju G	251

1. Teoretični uvod

1.1. Hendikep kot družbeni konstrukt v razumevanju oviranosti

Družbeno razumevanje fenomena hendikep označuje številna poimenovanja skupine ljudi, ki pa je kljub oviranosti izjemno heterogena, saj je vsak človek osebnost zase in ima tako kot ostali ljudje, svoje sposobnosti in ovire ter potencial za osebni razvoj. Zdi se, da je samo poimenovanje, ki bi bilo ustrezno in spoštljivo do ljudi, ki niso oviranost, temveč so ljudje, ki imajo oviranost, največkrat v praksi še vedno dokaj zahtevna naloga. Še danes imamo nemalokrat v družbi še vedno opraviti z neprimernimi izrazi, saj človeka, ki ima oviranost etiketirajo, stigmatizirajo, diskriminirajo ter s tem negativno zaznamujejo njegovo življenje in življenje njegovih družinskih članov oziroma skrbnikov. Celo danes, imamo ponekod še vedno opraviti s predsodki, diskriminacijo, pa tudi strahovi in še vedno se uporabljajo izrazi, ki človeka etiketirajo z njegovo oviranostjo, torej s tem česar človek zaradi oviranosti ne zmore početi in ne z njegovo človečnostjo in enkratnostjo, kar pa ne smemo dopuščati in takšne vrste dehumanizacije v družbi ne smemo tolerirati. Veliko lahko naredimo že s samim zanimanjem, učenjem, sočutjem, razumevanjem njihovih oviranosti in njihovega življenjskega sveta, vživljanjem v njihove potrebe in želje ter predvsem s širjenjem spoštovanja do ljudi, ki imajo oviranost, do njihovih staršev oziroma skrbnikov in s širjenjem zavesti v družbi.

Odrasli ljudje z intelektualno oviranostjo so prvenstveno ljudje, ki pa imajo tudi pomembne in bogate življenjske izkušnje in kot take jih moramo kot družba bolj spoštovati ter jim dati zasluženost mesto v družbi. S srčnostjo, razumevanjem in radovednostjo se moramo vživeti v njihove potrebe po pomoči ter družno soustvarjati boljši svet, ki je naš, skupni. Njihov obstoj je neprecenljiv in ker vsak kvaliteten odnos temelji na vzajemnosti, je nujno potrebno, da tudi vsi ostali prispevamo, ga oblikujemo in negujemo, da bomo v njem zadovoljni vsi.

Kljub resnim terminološkim zagatam, ki so prisotne in niso odpravljene marsikje še danes, Zaviršek (2000: 7) uporablja termin hendikep kot sinonim za poškodovanost, ki označuje gibalno, senzorno in intelektualno oviranost, težave z duševnim zdravjem in družbene prikrajšanosti, ki ljudi z omenjenimi oviranostmi na področju vsakdanjega življenja močno zaznamujejo.

Različna poimenovanja in nenehno spreminjanje le-teh dokazujejo, da se vse hitreje spreminjajo tudi politični in strokovni koncepti ter da omejitve v jeziku samo dokazujejo kako

je kompleksne osebne in družbene izkušnje težko opredeliti z oznako, ki bo ustrezala vsem ljudem z oviranostjo in pri tem opredeljevati večplastno razmerje med osebnim izkustvom, družbenim aktivizmom, normativnimi sklepanji in koncepti teorij (Zaviršek 2000: 8). Spremembe prav tako dokazujejo, da je »prizadetost« koncept, ki je vedno družbeno konstruiran in vsekakor ni nekaj naravnega ali prirojenega (ibid.).

Ljudje s hendikepom so različnim znanstvenim vejam in strokovnim pristopom, ki določajo njihove življenjske poti in položaj v družbi, že dolgo tema obravnave, nadzorovanja in razvrščanja (Škerjanc 2010: 15). Koncept hendikepa se je razvil v osemdesetih letih 20. stoletja, ko so v večini razvitih držav in v državah v razvoju različni avtorji pričeli s ponazarjanjem medsebojnega odnosa med telesnimi posebnostmi, vsakdanjimi življenjskimi izkušnjami, ki jih ima oseba zaradi intelektualnih, telesnih in psihičnih posebnosti, socialnim kontekstom polnem ovir ter močjo posameznega človeka (Zaviršek 2014: 134).

1.1.1. Intelektualna oviranost

Intelektualne ovire, kot tudi telesne in senzorne, ljudi sicer omejujejo pri vsakdanjih življenjskih opravilih, a resnične ovire kot posledica zgodovinskih procesov, ki vodijo v družbene neenakosti, pa nastanejo šele v stiku posameznega človeka z izključujočim okoljem. Pri preučevanju študije hendikepa se je izkazalo kot izjemno pomembno, da sodelujejo ljudje z oviranostmi. (Zaviršek 2014: 134)

Izključujoče okolje opredeljuje norme o »normalnem« telesu, ki »normalno« funkcionira, ob tem pa vse kar odstopa od te družbene »normalnosti«, doživlja kot »nenormalno« ali »drugačno« (ibid.). Ob tem se moramo zavedati, da je diskurz »normalnosti« opredeljen s strani tistih, ki imajo moč, da »normalnost« definirajo (Kapus 2014: 203).

Lačen (2001: 11-12) dodaja, da intelektualna oviranost pomeni splošno podpovprečno intelektualno omejitev in funkcioniranje posameznika, ki je pri rezultatih testiranja vidna na vsaj dveh področjih adaptivnega vedenja, in sicer na področju komunikacije, zdravja in varnosti, skrbi za samega sebe, domačih opravil, najdenja v okolju, funkcionalno akademskih znanjih, samousmerjenosti, prostem času, delu in zaposlitvi in na področju socialno interpersonalne sposobnosti.

Lačen (2001: 10, 11) opozarja, da je bistvo v razumevanju intelektualne oviranosti in spremenjenega odnosa do oseb z intelektualno oviranostjo v tem, da se na oviranost ne sme gledati več kot na nekaj absolutnega, dokončnega in fatalnega; temveč se jo mora razumevati kot nekakšno stanje, ki je odvisno od načina sodelovanja oseb z intelektualno oviranostjo s

svojimi vrstniki v svojem domačem okolju. Človeka tako ne etiketiramo več z inteligentnostnim kvocientom, temveč ga spoštujemo kot neponovljivega, enkratnega individuum, ki misli, reagira in čustvuje kot funkcionalna celota, ne glede na manjše ali večje intelektualne sposobnosti (ibid.)

Ljudje z intelektualno oviranostjo so heterogena skupina zelo različnih posameznikov, strokovnjaki, ki jim pripisujejo določene značilnosti ali pomankljivosti, jih označujejo kot skupino (Sanders 2015: 39). Ljudje z intelektualno oviranostjo pa so prvenstveno ljudje kot vsi ostali, so ljudje med katerimi ima vsak svojo osebnost, izkušnje v čustvovanju in potencial za osebni razvoj (Bigby, Frawley 2010: 2). Vsak izmed njih pa potrebuje torej tudi različno stopnjo in vrsto pomoči za kvalitetno življenje (ibid.).

Osebe z intelektualno oviranostjo kljub odraslosti celo življenje potrebujejo skrb, vodenje in usmerjanje, saj niso nikoli popolnoma samostojne. Ker drugi ljudje na podlagi svojih predstav ocenjujejo njihove potrebe ter postavljajo meje njihovih sposobnosti in s tem samostojnosti, obstaja nevarnost, da jih precenijo ali podcenijo. Zato je pomembno, da vsi, ki delajo in živijo z osebami z intelektualno oviranostjo, znajo pravilno oceniti njihove sposobnosti, da bi razvili njihove potenciale do optimalne možnosti njihove samostojnosti. (Lačen 2001: 18)

Strah, predsodki, diskriminacija, ki pogosto izvirajo iz neznanja, onemogočanju druženja in izkušenj ali lastnih frustracij, nosijo s sabo neustrezna poimenovanja in obnašanje ter rezultirajo nespoštljivi obravnavi ljudi in neustreznemu odnosu. S skupinsko skrbjo in zavzetostjo moramo in imamo moč ozaveščati celotno skupnost za bolj kakovostno življenje odraslih ljudi z intelektualno oviranostjo, njihovih staršev, družinskih članov oziroma skrbnikov in vseh ostalih ljudi v skupnosti. V nadaljevanju si pogledjmo kakšne izkušnje, posledice in realnost lahko okolje prinese ljudem z intelektualno oviranostjo.

1.2. Družbene posledice in kritični koncept hendikepa

»Hendikep je kulturna travma, ki se prenaša z govorico« (Zaviršek 2000: 9), pri tem gre za družbeno izkušnjo, kjer družba organizira aktivnosti kot so delo, prostor, izobraževanje, prosti čas in sorodstvene odnose (ibid.: 18).

Vemo, da velikokrat prav nerazumevanje, neznanje, neozaveščenost, predsodki in kolektivni strah oblikujejo odnos družbe do ljudi z oviranostmi, ki jih prevečkrat etiketirajo in s tem zaznamujejo njihovo življenje ter položaj v njihovem okolju in širši družbi.

To dobro ponazori stavek: »Hendikep je v resnici travma v kulturi. Pogled, ki se ustavi na hendikepiranem telesu, je pogled, ki rani.« (Zaviršek 2000: 19). Nezmožnost, oviranost, normalnost so družbeni konstrukti in ljudje z intelektualno oviranostjo živijo v družbenem sistemu, ki je strukturiran okoli teh kategorij, zato posamezniki ne izpolnjujejo predstav o tem, kako se morajo obnašati in kakšni morajo biti, da bi ustrezali (Sanders 2015, 39). Družbeno okolje ima zato velik delež pri težavah ljudi z intelektualno oviranostjo, s katerimi se soočajo vsakodnevno (Ceglar 2005: 57).

Ljudje z intelektualno oviranostjo so že v medijih najbolj pogosto prezentirani kot ubogi in nezmožni ali pa kot ljudje, ki junaško premagujejo svoje ovire (Kapus 2014: 203). Zelo pogosto hendikepiramo ljudi, ki imajo intelektualno oviranost na način, da smo do njih napeti, pretirano prijazni, govorimo glasneje, jih veliko preveč sprašujemo o njihovi oviranosti ali pa jih sploh ničesar ne sprašujemo. Torej se jim želimo izogniti ali pa jim nasprotno, želimo prehitro pomagati, do njih se vedemo pokroviteljsko, kot da so manj izkušeni, se izogibamo dotikov ali pa se jih dotikamo na način kot bi bili statusno nižje in se pretirano pogovarjamo z njimi, ker se bojimo »neprijetne« tišine ali pa smo tihi, ker nam ne pride na misel, kaj bi se pogovarjali z nekom, ki ima intelektualno oviranost. (Zaviršek 2000: 9)

Vsekakor je takšno ravnanje do ljudi z intelektualno oviranostjo neprimerno in ima lahko številne posledice. Ozaveščenosti, spoštljivega ravnanja in odnosa pa se učimo tudi in predvsem že v otroštvu.

Koncept hendikepa vsekakor zahteva nujno dozo kritičnosti. Zagovorniki koncepta se dolgo sprašujejo o samem izvoru neenakosti, neenakih razmerjih moči v različnih kontekstih in ob tem seveda zahtevajo več enakosti. Študij hendikepa je družbeno ustvarjena izkušnja in proučuje kako je konstruirana družbena »normalnost«, glede na katero se nekaj pokaže kot »hiba« ter kakšni so kulturni odzivi na hendikep, ki določajo kako bodo ljudje z oviranostjo živeli v določeni družbi. (Zaviršek 2014: 134, 135)

Kdor ni enak in se ločuje od enakih ter ima drugačne vsakdanje življenjske izkušnje, postane kulturno drugačen. Drugačnost pa ob tem ni notranja lastnost osebe z oviranostjo, temveč je posledica interakcije z izključujočim in zatirajočim družbenim okoljem (ibid.: 138). Ljudje, ki so »neprizadeti«, lahko iz svojih izkušenj, ki so drugačne od izkušenj »prizadetih« ljudi, zelo hitro vidijo tujost, ki jim omogoča videnje samih sebe kot večvredno in ločeno skupino kateri ni treba o drugi skupini ljudi nič vedeti oziroma, tudi drugače, da o njih že vse vedo. Takšno misel nanje največkrat odpravijo z idejo o »drugačnosti«, ki pa v sebi nedvomno nosi

diskriminacijo in brezbržnost. Današnja realnost pridobljenega statusa »prizadete« osebe je pogosto takšna, da človek s tem nekaj pridobi in izgubi hkrati. Primer, ki najbolj prikazuje omenjeno je segregacija ljudi s hendikepom, podprta z moralnimi argumenti v smislu: če jim želimo pomagati in jih zaščititi, jih moramo kategorizirati in nato razdeliti. Na podlagi takšnega argumenta skrbi pa so »neprizadeti« seveda ločeni od »prizadetih«, segregiramo jih v posebne šole, na posebna delovna mesta, v posebne ustanove, hotele in bazene. S takšno »moralno perspektivo« vzpostavimo mejo med ljudmi v centru moči, torej »zdravimi« in »normalnimi« ter ljudmi, ki so na periferiji, torej »nenormalnimi«, »invalidnimi«, za katere naj bi skrbeli drugi kot so to starši oziroma skrbniki in država. Ob tem pa spregledamo dejstvo, da ljudje s pridobitvijo statusa osebe, za katero skrbijo drugi, hkrati izgubijo pravico do izbire, do enakovredne participacije v vsakdanjem življenju, pravico do samodeterminacije, spoštovanja in pravico do gibanja. Pri tem gre za vprašanje enakosti in razlike, kjer ljudje s kontinuirano izkušnjo izključenosti in s tem tudi manjše moči ali »različni« ljudje, želijo, da »enaki« ljudje moč, ki jo imajo delijo tudi z njimi. Ponekod tovrstnim zahtevam pravijo družbeno gibanje manjšin ali politike identitet in tisti, ki želijo priti do moči, morajo privoliti v diskurz enakosti in razlike, a ne en ne drug koncept ne rešuje dileme enakosti in razlike, saj prvi zanemarja razliko in pritruje nemožnem konceptu enakosti, drugi, ki se strinja z razliko in že vnaprej strukturira odnos neenakosti pa nikoli ne more zajeti vseh razlik, saj tudi pri konceptu razlike obstaja hierarhija. S tem mislimo na ljudi z blažjimi in težjimi »prizadetostmi«, na kulturno ozadje, kjer so ponekod na primer slepi »bolj normalni« kakor denimo ljudje z oviranostmi v duševnem razvoju. Kulture namreč »prizadetosti« pripisujejo različne pomene na podlagi številnih ideoloških teles znanja, resnic in naracij skozi čas. Tako ima »prizadeto« telo v različnih kontekstih tudi različne pomene: »prizadetemu« telesu vojnega veterana pripisujemo junaštvo, razrezano telo na odru enačimo z umetniško vrednostjo, »prizadetemu« telesu v visoki starosti pa pripisujemo minljivost. (Zaviršek 2000: 9-13)

Družba pogosto ljudi z intelektualno oviranostjo obravnava na diskriminatoren način ter jim na podlagi njihove oviranosti odvzema pravice, spoštovanje in dostojanstvo (Bigby, Frawley 2010: 6).

Ideja, ki zagovarja družbeno skrb v tem, da ljudi kategoriziramo v skupine »invalidnih« oseb, za katere skrbi država po načelu univerzalnosti, torej po načelu enakih potreb glede na definirano motnjo, je sama po sebi protislovna in nosi tako izključevanje kot tudi razvrednotenje. Skozi celotno zgodovino evropske družbe so »prizadete« postavljali na

pediestal in jih hkrati zavračali. Norec je tako nosil posebno vednost, ki je drugi ljudje niso imeli, hkrati pa so jih tudi izpostavljali, mučili, deformirali in zatirali. (Zaviršek 2000: 14)

Odnos do oseb z intelektualno oviranostjo je ogledalo družbe in njene stopnje razvoja humanosti ter vesplošne razvitosti. Skozi zgodovino so posameznike pobijali, pomilovali, skrivali, se jih sramovali, častili ter izključevali iz družbe, v novejšem času pa se jih poskuša integrirati v družbo, a za vsako ceno, ne upoštevajoč njihove danosti in omejitve. Vsakršen odnos, ki po eni strani ne upošteva njihove drugačnosti in po drugi ne poskuša čim bolj normalizirati njihovega vsakdanjega življenja, lahko označimo kot pomanjkljiv oziroma krivičen odnos. (Lačen 2001: 9)

Ob tem se moramo zavedati, da normalizacija ne nastopa kot poskus oblikovati ljudi z intelektualno oviranostjo v »normalne« in ignorirati njihovo oviranost ter pričakovati, da se bodo vklopili v družbo, temveč gre za poskus, da bi jih družba sprejela takšne kot so, z vsemi danostmi in omejitvami (Bigby, Frawley 2010: 37).

Princip normalizacije dosledno upoštevamo tako, da odrasle osebe z intelektualno oviranostjo sprejemamo kot polnovredne državljane, jim ne kratimo pravico do življenja kot ga živijo drugi ljudje in jim nudimo pomoč v domačem okolju, ki jo potrebujejo in želijo, saj le na takšen način lahko živijo enakovredno v skupnosti z drugimi. Izboljšanje družbenega položaja in krepitev socialnih vlog odraslih oseb z intelektualno oviranostjo je zelo odvisno od odnosa in stališča ostalih ljudi do teh oseb, zato je normalizacija uresničljiva in odvisna od veljavnih norm v širši družbi. Prav tako princip normalizacije zahteva, da upoštevamo njihove potrebe ter da so razmišljanja, načrtovanja in ravnanja usmerjena na vsakodnevno življenje teh oseb, na njihovo razpoloženje in specifične ter splošne potrebe. Pri tem pa morajo ponudbe pomoči in opore izhajati iz regionalnih in lokalnih danosti in potreb, torej okolja, v katerem posameznik živi. (Novljan, Jelenc 2002: 56, 57)

S to idejo Videmšek (2013: 85-87) navaja Wolfa Wolfensbergerja, ki je nadgradil koncept normalizacije s konceptom družbeno vrednotenih vlog, ki je za stroko socialnega dela pomemben, saj temelji na vključevanju posameznikov in spodbuja razvoj skupnostnih oblik pomoči in opore. Poudarek je na interakciji in medsebojnem druženju ljudi z oviranostjo z drugimi ljudmi, vključevanju v izobraževanje, preživljanju prostega časa, delu in bivanjskem okolju, kjer se, po mnenju Wolfensbergerja, prepoznavajo različnosti, ki obsegajo tudi spreminjanje in prilagajanje družbenih meril, namesto prilagajanja posameznika.

1.2.1. Položaj ljudi s hendikepom skozi sistem pomenov in vrednot evropske družbe

Položaj ljudi z oviranostmi je bil vso zgodovino povezan s stigmo, zatiranjem, odrinjenostjo na družbeni rob in tudi v sodobnem svetu se srečujejo z diskriminacijo, neindividualizirano pomočjo, s kršenjem človekovih pravic in neperspektivo (Kapus 2014, 199). V evropskih družbah so bili ljudje z različnimi oviranostmi zgodovinsko konstruirani kot drugi ter s tem izpostavljeni najrazličnejšim vrstam izključevanj. V zahodnih vrednostnih sistemih imajo negativen predznak odvisnost, otročjost, revščina in nemoč, kulturna pričakovanja zahodnih družb s pozitivnim predznakom pa so nasprotne vrednote kot so neodvisnost, odraslost, samozavest in moč (Zaviršek 2000, 152). Veliko vlogo ima pri tem tudi kapitalizem in tekma za dobičkom, ki pa prinaša dobrobit in blagostanje le ozkim skupinam posameznikov in centrom moči, številnim državljanom in ljudem z oviranostmi pa povzroča socialno negotovost in večja pomen pojma tveganja, saj bolj je tekma neusmiljena, večje število ljudi izpade iz sistema (Škerjanc 2010: 35).

Iz življenjske perspektive gledano, smo vsi ljudje le začasno nehendikepirani, pravi šaljivi izrek. Resnica je vprašljiva, a vsekakor možna in diskutabilna, a vendar, to ne pomeni, da bomo vsi ljudje doživeli enake vrste diskriminacij ali da ima hendikep v času tretjega življenjskega obdobja enake posledice kot jih ima hendikep v zreli dobi, mladosti in v času pomembnih življenjskih prehodov. (Zaviršek 2014: 133)

Z razvojem rasističnih teorij in medicinske patološke podobe »prizadetosti«, se je »prizadetost« feminizirala, rasizirala pa tudi etnizirala. Ljudi s hendikepom pa tudi ljudi drugih kultur in temnopolte so dojemali kot šibke, nemočne, bližje ženskam in otrokom. Kulturne reprezentacije so imele za pripadnike etničnih skupin in temnopolte negativen predznak in predstave o revežih s »posebnim vonjem«, imeli so jih za grde, nehigienične in neenakega razuma z belimi ljudmi. Naglušne so imeli za divjake, povezovali pa so jih tudi s »primitivnimi« afriškimi ljudstvi. Razmerje moči, ki je imelo bele ljudi in moške za večvredne in dominantne, je ustvarilo dvojno izkoriščanje temnopoltih in žensk v zasebni sferi in na trgu dela. Ljudje s hendikepom so bili zgodovinsko izključeni iz procesov proizvodnje, družbene in biološke produkcije. Hendikepirani niso bili ekonomsko izkoriščeni, temveč so bili označeni kot delovno nesposobni in družbeno nekoristni. Zgodovinsko segregacijo ljudi s hendikepom je povzročila ideologija skrbi oziroma sistem socialnega varstva, ki pa je temeljil na segregaciji »delovno nesposobnih«. (Zaviršek 2000: 153, 155)

Hendikep ima vedno opraviti s sistemom pomenov in vrednot, kjer družba etiketira kaj hendikep je, kulturne okoliščine pa lahko človeka naredijo povsem nemočnega in »prizadetega« (Zaviršek 2000: 170). Oblast in stroka ohranjata pokroviteljsko držo do ljudi z intelektualno oviranostjo, saj sporočata državljanom, da je njihovo drugačnost treba presoјati in ocenjevati (Škerjanc 2010: 39). To se kaže v prezrtim uporabniškem gibanju in njihovem opozarjanju na segregirajoč sistem, ki ni oblikovan glede na posameznikove zmogljivosti za doseganje uspehov in zaradi česar ne more biti del glavnih družbenih tokov (ibid.).

Tam kjer hendikep razumejo kot »problem« okvare, ima s tem opraviti medicinska obravnava, tam kjer hendikep povezujejo s »problemom« odnosa javnosti do oviranosti, tiči odgovor v izobraževanju javnosti in tam, kjer vidijo »problem« hendikepa kot posledico vsakdanjih diskriminacij, pa odgovor najdemo v protidiskriminacijski zakonodaji. (Zaviršek 2000: 313).

Zaviršek (2000, 71-72) omenja Foucaultovo zgodovinsko analizo majhnih dogodkov, ki pojasnjujejo velike družbene spremembe. Skupno mehanizmom gospodstva, represije in izključevanja v najmanjših družbenih skupinah, kot na primer v družini, zdravniški praksi in pri nadzorovanju različnih skupin ljudi je v »mehanizmih izključevanja«, kjer ni toliko pomembno kdo je izključen, temveč so pomembni prav ti aparati nadzorovanja, ki bi zagotovili ohranjanje moči raznih vej oblasti in njihovim predstavnikom. Družbene skupine, ki so seveda ljudje brez ekonomske moči, jim pri ustvarjanju političnih dobičkov pa tudi ekonomskih v smislu delovne sile, ki je v azilih delala zastonj in delovnih mest za skrbstvene poklice, najbolj služijo za zagotavljanje dominacije. Zatiranje je na takšen način postalo del novega aparata vednosti in hkrati del globalnega mehanizma nadzorovanja ljudi v državah. (ibid.)

Družbeno izključevanje povzroča družba, ki prezre ali noče sploh videti potreb ljudi z intelektualno oviranostjo ter jih s tem onesposobi za polno življenje v skupnosti (Škerjanc 2010: 65). Načelo študij hendikepa je spodbujanje in podpiranje uporabniških gibanj, ki ljudi z oviranostmi želijo vključevati v raziskovalni in pedagoški proces, saj je njihova izkušnja oviranosti bistvena za emancipacijske premike znotraj področja (Videmšek 2011: 219). Pot, utemeljena s strani aktivistov s hendikepom, svojcev in akademikov je pripeljala k spremembi gledanja, in sicer v smeri podpore ljudi z oviranostmi (Zaviršek 2014: 133) v zadnjem desetletju 20. stoletja pa to predstavlja kot, že omenjeno, skupni proizvod znanstvenih in družbenih akcij posameznic, posameznikov in uporabniškega družbenega gibanja (Zaviršek

2000: 15). Ta pot je znana tudi kot pomemben premik od medicinskega k socialnemu modelu hendikepa, ki je zavračal pogled na vsakdanje življenje ljudi z oviranostmi z vidika medicine in vidika nekritičnih popularnih medijev. Prav omenjen model je spregledal prakse zapiranja ljudi, prakse prikrivanja zlorab in prisile v ponavljajoče dejavnosti, ki so jih posamezni ljudje z oviranostmi doživljali v javnih in cerkvenih institucijah (ibid.). Spregledano je tudi, da je celoten sistem varstva hendikepiranih bolj naklonjen modelu zaposlovanja socialnih delavk, psihiatrov, pedagogov, vzgojiteljic, specialnih pedagogov, animatorjev in medicinskih sester kot pa ljudem z oviranostmi (Zaviršek 2014: 133-134). Socialni model ljudem z oviranostjo omogoča podporo pri samostojnem življenju (Videmšek 2013: 51), a je problematičen ko kategorije kot so potrebe, skrb, pravice in izbira razume ahistorično ter pri tem ne upošteva, da je kategorija »potrebe« individualna in da kategorija »normalno življenje«, ki se ga trudijo omogočiti prizadetim, ustvarja nove diskriminacije (Zaviršek 2000: 18). Socialni model kljub temu prinese vrsto predlogov, mnenje in ocen, ki so dober vir informacij in smernic za pripravo zakonov, ukrepov in vzpostavitev programov za odpravljanje ovir (Škerjanc 2010: 81).

Victor Finkelstein, največji predhodnik »študij prizadetosti« (disability studies), je kritično analiziral medicinske vidike »prizadetosti« in ideje o osebni tragediji s perspektive socialnega razumevanja družbenih situacij invalidizacije. »Prizadetost« je označil kot družbeno konstruirano posledico premajhne vključenosti ljudi s hendikepom v družbo. Kritično držo je imel do stereotipov in negativnih ravnanj in zagovarjal je spremembe v smeri izboljšanja njihovega položaja v družbi. Njegov koncept se zavzema, da spremenjene ideje lahko vplivajo na spremembo njihovega življenja. (Zaviršek 2000: 15)

Številni aktivisti z izkušnjo hendikepa pa so negativno identiteto sprejeli kot šartno mesto s katerega se je potrebno truditi in bojevati za izboljšanje svojega položaja in iz katerega so črpali moč za družbene spremembe (Zaviršek 2000: 15). Škerjanc (2010: 27-28) piše, da so na uporabniško pobudo *Britanske zveze društev hendikepiranih* leta 1981 prepoznali sedem ključnih pravic, ki je pomembna tudi za ljudi z intelektualno oviranostjo, saj se zavzema za bolj kvalitetno življenje in sodelovanje v družbi. Gre za pravico do izobraževanja, dela oziroma plačane zaposlitve, ekonomske varnosti, bivališča oziroma stanovanja, prostega časa, aktivne drže in sodelovanja pri političnih odločitvah, leta 1992, pa so dodali na pobudo gibanja *Disabled People International* še pravico do življenja in starševstva (ibid.). V Sloveniji so se v začetku devetdesetih začela pojavljati prva pričevanja ljudi s hendikepom, njihove zgodbe pa so kritično spregovorile o izkušnjah vsakdanjega izključevanja in so se

odmaknile od zgodb, ki so jih pisale institucije, strokovnjaki in celo starši, skrbniki ter »hvaležni« uporabniki. (Zaviršek 2000: 15)

Stigmatizacija oziroma že ena sama pripisana značilnost, jemlje ljudem z intelektualno oviranostjo moč in jih lahko obsodi v celoti tako, da drugi ljudje začnejo v njih dvomiti, jih izključujejo ter onemogočajo sodelovanje. Gotovo ima vsak izmed nas nekaj kar mu ni všeč na sebi ali pa se nečesa celo sramuje, ga je strah, se zaradi tega ne sprejema v popolnosti, a si ne želi, da bi ga to diskriminiralo. Pretirano kategoriziranje ustvarja neskladje in kontrast med tem, kar ljudje mislijo, da bi nekdo, ki ima intelektualno oviranost moral biti in med tem kar ta oseba dejansko je in kar lahko še postane. Skrbeti, krepiti in negovati moramo medčloveške odnose, saj na ta način krepimo skupnost in celotno družbo. Vloga socialnih delavcev je pri tem vsekakor velika in aktivna. V ljubezni do socialnega dela pa se moramo biti pripravljeni kdaj postaviti tudi »po robu« vsemu kar ocenjujemo kot disfunkcionalno in škodljivo. Odnos, ki osebe z intelektualno oviranostjo sprejema v celoti, je vsekakor bolj spodbujajoč v smeri želenih sprememb.

1.3. Družina kot nespremenljiva realnost in temeljna oblika neformalne podporne mreže

Klasična sociološka opredelitev uvršča družino kot osnovno družbeno celico oziroma primarno skupino, ki med drugim skrbi za socialno reprodukcijo. Psihološka definicija, pa družino opazuje z vidika dinamike medosebne interakcije, ki temelji na emocionalnih vrednotah in kot taka tvori osnovno neformalno mrežo. (Hojnik-Zupanc 1999: 138)

Samoumevna resničnost, ki jo velikokrat spregledamo je, da je družina izjemno pomembna za človekovo samorazumevanje in za njegov občutek lastne vrednosti (Čačinovič Vogrinčič 2000: 8), saj večina ljudi z intelektualno oviranostjo tudi kot odrasli, bivajo prav doma z družinskimi člani (Ceglar 2005: 57). V življenju odraslih oseb z intelektualno oviranostjo, je družinska resničnost lahko v veliko pomoč, na njo se lahko oprejo in iz nje črpajo moč. (Čačinovič Vogrinčič 2000: 8)

Pomen družine oziroma skrbnikov je za odrasle ljudi z intelektualno oviranostjo neprecenljivo velik, saj predstavljajo starši največkrat največjo in najpomembnejšo oporo, pomoč in oskrbo svojim otrokom tudi v odraslosti in nasploh za vse življenje.

Kot pišejo Flaker *et al.* (2008: 281), pa se osebe s potrebo po dolgotrajni oskrbi pogosto lahko počutijo osamljene, saj poleg svojcev pogrešajo tudi prijatelje, znance in veliko jim pomeni, da so vključeni v družbena in družabna dogajanja. Novljan, Jelenc (2002: 40) sta mnenja, da

je dobro, da starši podpirajo vsako aktivnost, samostojnost, neodvisnost njihovih otrok, da se oboji pravočasno pripravijo na ločitev in da s pomočjo svetovanja preverijo tudi vse možne opcije bivanja, v katerih bo njihov otrok živel v tretjem življenjskem obdobju. V nasprotnem primeru lahko zaradi starševskega pretiranega varovanja pred ogrožajočimi dejavniki okolja, postanejo vedno bolj osamljeni, brez prijateljev in izolirani od širšega socialnega okolja ter s premalo izkušnjami za bolj samostojno življenje (ibid.).

Neformalna mreža temelji na medsebojnih odnosih in solidarnosti, pri tem pa je značilna recipročnost. Najpomembnejši pomočniki odrasli osebi z intelektualno oviranostjo so v istem gospodinjstvu ali v bližini stanujoči družinski člani, pomagajo pa lahko tudi sosedi ali prijatelji. Socialna opora, ki jo posameznik lahko dobi v okviru svoje neformalne mreže, vpliva izjemno blagodejno in pozitivno na njegovo funkcioniranje, zdravje in psihično počutje. (Hojnik-Zupanc 1999: 133, 134)

Zavedati se moramo, da so starejšim osebam z intelektualno oviranostjo, njihovi družinski člani tudi njihova najmočnejša oblika neformalne pomoči, ki je potrebna za krepitev njihove moči.

Nespremenljivo dejstvo je, da človekov intimni svet najprej opredeljuje prav družina v vseh življenjskih situacijah, tako dobrih kot tudi slabih in manj prijetnih (Čačinovič Vogrinčič 2000: 7). Novljan, Jelenc (2008: 44, 45) pravita, da je pri starših pogosto čutiti protislovnost, saj si želijo še naprej oskrbovati svoje odrasle otroke, hkrati pa jih je strah prihodnosti in bodoče oskrbe, poleg tega pa jim načrtovanje predstavlja tudi veliko emocionalno breme. Prednosti pravočasnega in ustreznega načrtovanja zajema vsa življenjska področja vpletenih oseb, skupaj s strokovnjaki in strokovnimi službami, preprečuje krizo pri starših in odraslih otrocih, sam proces zajema iskanje ustrezne namestitve, oskrbe, plačevanje oskrbnine. Pri vsem tem pa morajo imeti priskrbljeno kvaliteto uslug in ohranjanje stikov z družinskimi člani. (ibid.)

Človek je torej »družinski človek« (Josef Duss-von Verdt 1980 v: Čačinovič Vogrinčič 2000: 7), družina pa je tisti socialni prostor, kjer ima vsak človek pravico do svoje enkratnosti, da dobi izkušnje za avtonomijo, neodvisnost, hkrati pa je tudi družina prostor učenja povezanosti, odvisnosti in skrbi za druge, ko je ta potrebna (Čačinovič Vogrinčič 2000: 8).

Odrasli ljudje z intelektualno oviranostjo na ta način potrebujejo oboje, tako povezanost s svojo družino oziroma skrbniki, medsebojno oporo, pomoč in skrb, kot tudi avtonomijo, prostor zase, za svojo individualnost in enkratnost.

Človek nikoli ne preneha z vlogo družinskega človeka in vedno potrebuje soljudi, čas in prostor, kjer se vedno sooča s to realnostjo ter vsakič znova prevzema odgovornost zanj. Tudi družinske vezi med osebo z intelektualno oviranostjo in njegovimi družinskimi člani zahtevajo medsebojno spoštovanje, saj so vezi del odraščanja in odraslosti, torej del življenja. Oseba z intelektualno oviranostjo potrebuje družino oziroma skrbnike tudi kot svoje sogovornike. (Čačinovič Vogrinčič 2000: 10)

V življenju človek z intelektualno oviranostjo torej potrebuje spoštovanje, zanimanje zanj, pomoč in oporo, prav tako pa ima potrebo, da je viden, slišan in upoštevan. Takšne vezi in medsebojni družinski ali skrbniški odnosi pa so dragoceni za vse nas.

Ljudje, ki imajo potrebo po dolgotrajni oskrbi, pa so največkrat dolgotrajno odvisni od svojih družinskih članov oziroma skrbnikov, ki posamezniku predstavljajo pomembno pomoč in oporo, prav tako pa mu lahko onemogočajo samostojnost. Pomembno je izpostaviti idejo o neumeščenosti, kjer mislimo na potrebo po drugih ljudeh, odvisnost od njih, po drugi strani pa mislimo tudi na potrebo po samostojnosti in neodvisnosti od drugih. Skozi dolgotrajno oskrbo vsekakor lahko načrtujemo takšne metode dela, sredstva, storitve in odzive, ki bodo ljudem z intelektualno oviranostjo omogočili najprej prepoznavati in nato zadovoljevati potrebo po neumeščenosti in pripadnosti hkrati. (Mali 2013: 30)

Starši pogosto ne zaznajo potreb in interesov svojih odraslih otrok, pripisujejo jim večjo neznajdenost, nesamostojnost in jih tudi v obdobju odraslosti še vedno obravnavajo kot otroke, zato potrebujejo starši ob sebi osebo, ki bo razumela njihove stiske, bojazni, osebo, ki jih bo znala razbremeniti občutkov krivde, jim bo nudila oporo, usmerjanje in pomoč pri iskanju najustreznejše rešitve tako zanje kot za njihove otroke z intelektualno oviranostjo (Novljan, Jelenc 2002: 47).

Starši oziroma skrbniki pogosto v želji, da delajo najboljše za njih, ustrežejo in zadovoljijo potrebam in željam, ki se njim samim zdijo čudovite, a so za osebe z intelektualno oviranostjo velikokrat neprimerne (Lačen 2001: 23).

Naše celotno življenje je prav v iskanju ravnotežja med skrbjo zase in skrbjo za druge ter med vedenjem o sebi in vedenjem o drugih (Čačinovič Vogrinčič 2000: 8). Prav zato moramo biti

pripravljeni se vedno znova učiti o potrebah in željah ljudi z intelektualno oviranostjo, o komunikaciji, o obvladovanju konfliktnih situacij in prevzeti odgovornost v odnosih z njimi, pri tem pa skrbeti tudi zase in ne zanemariti svojih potreb.

Kot pravita Novljan, Jelenc (2002: 47) morajo strokovnjaki poleg znanj in izkušenj, pri svojem delu posedovati tudi določene človeške kvalitete, kot so sposobnost sprejemanja drugih, razumevanje in toplino, spontanost, strokovno objektivnost in zanesljivost ter spretnosti za medsebojno komunikacijo.

1.4. Dolgotrajna oskrba in deinstitutionalizacija

Proces deinstitutionalizacije in dolgotrajna oskrba sta neločljiva, saj je proces deinstitutionalizacije kot predhodnik dolgotrajne oskrbe vpeljal številne spremembe v organiziranju, financiranju in sami izvedbi (Mali 2013: 18), prav tako pa je vpeljal tudi spremembo vrednot, saj so se ljudje začeli zavedati, da imajo pravico do življenja v skupnosti z drugimi ljudmi, da so vključeni v družbene tokove in da lahko odločajo o svoji usodi kljub bolezni, slabotnosti ali celo manjši prisebnosti (Flaker *et al.* 2008: 20). Dolgotrajna oskrba ni več le stvar posameznika oziroma njegove družine, temveč je nepogrešljiva sestavina socialne varnosti in je opredeljena kot niz storitev, ki jih potrebujejo ljudje z zmanjšano stopnjo kognitivnih ali fizičnih funkcionalnih zmožnosti in so zaradi tega za daljše časovno obdobje odvisni od pomoči pri temeljnih in podpornih dnevnih opravil (Drole, Črnak Meglič, Lebar *et al.* 2015: 2). Govor o dolgotrajnih stiskah ljudi ter zanimanje za dolgotrajno, kontinuirano in organizirano podporo in pomoč za ohranjanje življenja kot si ga tudi ljudje z intelektualno oviranostjo in njihovi skrbniki želijo, pa se je kot rečeno, pričel z deinstitutionalizacijo. (Flaker *et al.* 2008: 3).

Da bi razumeli omenjeno tematiko in problematiko deinstitutionalizacije si moramo ogledati tudi proces institucionalizacije, ki ima v Sloveniji še vedno močne »korenine« in močno mrežo institucionalne pomoči in oskrbe.

Za Slovenijo je kljub dolgi zgodovini deinstitutionalizacije značilen še vedno institucionalen sistem z izredno visoko stopnjo institucionaliziranosti. Takšen sistem večja stroške delovanja, poraba sredstev na uporabnika je namreč štirikrat večja v zavodih kot v skupnosti, hkrati pa takšen sistem zavira realne skupnostne alternative. Storitve skupnostne oskrbe niso na voljo vsem uporabnikom in jih tudi ni mogoče izvajati za vse, ki skupnostno oskrbo potrebujejo. (Flaker, Rafaelič, Bezjak *et al.* 2015: xii)

Ljudi z intelektualno oviranostjo so pošiljali v institucije, ker so verjeli, da jim bo zagotovljeno zavetje, oskrba in zatočišče pred tegobami življenja, ob tem pa jih bodo naučili še družbeno sprejemljivega obnašanja (Ramon 2003: 211). Kot piše Videmšek (2013: 29), kljub temu, da so številni strokovnjaki v »dobri veri«, videli institucije kot prostor zagotavljanja varnega prostora za nemoten razvoj, v katerega so nameščali ljudi s skupnimi lastnostmi, pa se je izkazalo, da imajo izključujoč učinek. Mali (2012: 62) piše, da institucionalni sistem nikakor ne more ustrezno zagotoviti zadovoljitev potreb vseh uporabnikov, skupnosti in družbe. Ljudje so prisiljeni zapustiti svoje domače okolje in storitve dobivati v instituciji, vendar največkrat vseh storitev, ki jih prejemajo niti ne potrebujejo (Flaker, Rafaelič, Bezjak *et al.* 2015: xi).

Institucionalizacija je oblika kolektivnega bivanja, ki ga določajo predpisane norme in pravila (Hojnik Zupanc 1999: 91). Proces prostorsko segregira osebe z oviranostmi od ostalih, s tem omeji njihovo mobilnost, prav tako pa lahko v segregirane prostore zavodov »odlaga« in skrije socialno, pa tudi politično moteče posameznike, politične disidente in nasprotnike (Zaviršek 2000: 43, 44). Institucionalno življenje vzgaja odvisnost (Flaker *et al.* 2008: 352) in postavlja ljudi v odvisen položaj tudi takrat, ko so sami zmožni v večji meri ohranjati svojo samostojno življenje in zadovoljevati vsaj nekatere življenjske potrebe (Hojnik-Zupanc 1999: 107). Optimum je dosežen z balansom med odvisnimi oblikami pomoči in ohranjanjem avtonomije oziroma, ko so odrasli ljudje z intelektualno oviranostjo na nekaterih življenjskih področjih odvisni od okolja, a pri tem še vedno lahko samostojno živijo. (ibid.)

Institucije uvrščamo med prostor v katerega so nameščali ljudi s skupnimi lastnostmi kot so ljudje, ki imajo intelektualno oviranost, a je bilo ugotovljeno, da so institucije prostor, ki ljudi izključuje (Videmšek 2013: 29), saj totalna institucija implicira popolno oskrbo, kolektivne aktivnosti, družbeno segregacijo, zaprtost in izolacijo, kjer je posamezniku odvzeta vsaka skrb za samega sebe, kar pa vodi do razpada odnosa do lastne identitete in vzbudi celo apatijo ali osamljenost (Hojnik Zupanc 1999: 94).

Sprememba okolja predstavlja odraslim osebam z intelektualno oviranostjo velik stres na socialnem in emocionalnem področju, življenje doma pa jim nudi poznane ljudi, sosedo, družinske prijatelje, ki praviloma poznajo njihove vedenjske, govorne in druge značilnosti (Novljan, Jelenc 2002: 45). Dom in domače okolje in ljudje v njem, človeku z intelektualno oviranostjo predstavljajo občutek pripadnosti, varnosti, pa tudi ohranjanje vrednot in osebne zgodovine preko katere se ohranja njegova socialna identiteta (Iecovich 2014: 22). Njihovo

znano okolje jim prav tako nudi relativno velik in varen prostor za gibanje, saj jim vedno nekdo poznan lahko priskoči na pomoč in jim na podlagi takšnih izkušenj pomoči dvigujejo samopodobo in zaupanje v soljudi. (Novljan, Jelenc 2002: 45)

Institucije, bivanje za njihovimi zidovi in ločenost od zunanjega sveta predstavlja prisposodobno za nekakšno magnetno polje, v katerega se ujamejo tako ljudje z dolgotrajnimi oviranostmi in stiskami kot tudi njihovi sorodniki. Ljudje, ki imajo izkušnjo institucionalizacije se želijo vrniti v domače okolje, ljudje, ki pa so doma, pa ne želijo v institucijo. Resnica je, da lahko človek pomoč ali strokovno obravnavo, ki jo dobi v instituciji, prejme tudi v domačem okolju. S tem človek, ki je doma, v nasprotju z institucionaliziranim človekom, ni prikrajšan za življenje in sobivanje s tistimi, ki mu pomenijo veliko in vsemi tistimi ljudmi, ki mu v življenje vnašajo občutek smisla in sreče ter ni prisiljen sprejemati strogih pravil, ki jih določajo zaposleni v instituciji. (Mali 2013: 24)

Institucija že po svoji definiciji ne more zagotoviti domačega okolja (Willcocks et al 1987 v Hojnik Zupanc 1999: 96). Človek z intelektualno oviranostjo potrebuje tudi v domačem okolju umik, ker pa ima umik v institucijo več negativnih kot pozitivnih učinkov na življenje, ga je bolj primerno in smiselno izvajati v človeku znanem in domačem okolju, za katerega se dogovorimo skupaj in je v dani situaciji najprimernejši (Mali 2013: 24).

Goffmanov pojem totalne institucije (1959 v Hojnik Zupanc 1999: 94, 95) in veliki stroški, ki so potrebni za delovanje institucije sta v družbenem prostoru ustvarila negativno stališče do institucionalnega varstva in strah vzbujajočih zaprtih institucij. V petdesetih in šestdesetih letih sta Goffman v ZDA z raziskovanjem psihiatričnih bolnišnic, in Townsend z raziskovanjem razmer v obstoječih domovih za stare ljudi v Evropi, prikazala dejansko sliko institucionalnega varstva in spodbudila široko gibanje strokovne javnosti za deinstitutionalizacijo ter pospešila razvijanje celovitega sistema pomoči v domačem okolju. (ibid.)

Videmšek (2013: 46) po delu Russela Burtona *Institutional Neurosis* (1961) povzema trditve, da se človek v instituciji ne more izogniti negativnim vlogam, ki se kažejo v razvijanju vedenjskih vzorcev, ki se razlikujejo od običajnega načina obnašanja. Avtor jih poimenuje »sedem smrtnih grehov institucije« kot so izguba stikov z zunanjim svetom, prisilno brezdelje, vodilna vloga medicinskega osebja, izguba prijateljev, nadziranje čustev, prekomerna uporaba zdravil, slabo ozračje na oddelkih in izguba občutka za življenje izven institucije. Institucionalno življenje razvije pasivnost, brezcilnost, zmedenost in postopanje v

mestu. Nadalje Videmšek (ibid.) omenja Ervina Goffmana, ki v delu *Azil* (1961) v teoriji »totalne institucije« piše, da ljudje pridobijo vlogo pacientov z odklonilnim načinom obnašanja in pri tem doživljajo izoliranje, degradiranje in vsiljevanje nove identitete, ki škodi njihovi samopodobi. Z vstopom v institucijo ljudje doživljajo krnitev samopodobe, saj pridobijo in prevzamejo vlogo stanovalca, pacienta in sostanovalca, izgubijo pa vlogo mame, žene, očeta in moža (ibid.).

Teoretskih podlag na katerih temelji deinstitutionalizacija je več in zadevajo ravni ekonomske, politične kot znanstvene razprave (Videmšek 2013: 53). Zavestna politična odločitev posledično vpliva na spremembo zakonodaje, zmanjšanje institucionalnih kapacitet in nadomeščanje s skupnostnimi službami, razvoj dovolj obsežne in dovolj raznolike palete storitev ter razvoj mreže nevladnih organizacij za izvajanje storitev v skupnosti, izobraževanje osebja za delo z ljudmi z oviranostmi, izobraževanje svojcev itd. (Zaviršek, Krstulović, Leskošek et al. 2015: 15). V Sloveniji deinstitutionalizacije nismo nikoli izpeljali načrtno in dosledno do konca kljub številnim poskusom, a nacionalni plan socialnega varstva naznanja, da bo Slovenija do leta 2020 institucionalne kapacitete za ljudi z intelektualnimi oviranostmi in duševnimi stiskami zmanjšala za dve tretjini (Rafaelič, Caserman, Zupančič et al. 2015: 151).

Deinstitutionalizacija je koncept in proces, ki pomeni preselitev ljudi iz različnih institucij v skupnost in razvoj storitev, programov in servisov v skupnosti, ki bi zagotovili zadovoljitev potreb ljudi (Zaviršek, Krstulović, Leskošek et al. 2015: 15). Proces deinstitutionalizacije pomeni zapiranje velikih ustanov oziroma institucij in prekonstruiranje v drugačne skupnostne službe. Deinstitutionalizacija omogoča reševanje stisk na drugačen način in poudarja pravico vsakega posameznika, da odloča o lastni usodi. Omenjen proces poudarja človeka, človekove potrebe in odgovore na potrebe, ki so v skladu z njegovimi pričakovanji in nujami. (Mali 2013: 17)

Koncept deinstitutionalizacije se je uveljavljal kot kritika življenja v instituciji in zajema preseganje institucij, njihovo odpravo ter usposabljanje ljudi z oviranostjo za normalno življenje izven njih (Ramon 2003: 211).

Da k vsemu omenjenemu, ljudem z intelektualno oviranostjo in njihovim staršem oziroma skrbnikom ne bi povzročali nepotrebnih stresnih trenutkov, se moramo znati vživeti v njihove potrebe in okoliščine ter jim tudi prisluhniti v njihovih željah. Preseči moramo nezaželen prehod v institucijo in ponuditi odraslim ljudem z intelektualno oviranostjo in njihovim

skrbnikom tudi alternative in s tem možnost izbire, ki odgovarjajo njihovim potrebam in željam.

Deinstitucionalizacija je proces približevanja posamezniku in je proces, ki krepi moč civilne družbe ter neposrednega vplivanja posameznikov na sistem ali preko samoorganiziranih skupin (Hojnik-Zupanc 1999: 102). Z deinstitucionalizacijo so se v vzhodni Evropi razkrile tudi diskriminacije na področju pravice do dela, stanovanja in neomejenega gibanja (Zaviršek 2000: 44).

Mali (2013: 34, 39-40) piše, da je veliko ljudi z oviranostmi, ki potrebujejo dolgotrajno oskrbo, vključenih v institucionalno varstvo, kar pa je za ljudi škodljivo in se kaže tako na čustvenem in fizičnem področju, kaže se v spremenjenem funkcioniranju socialnih omrežij, opravljanju vsakodnevnih rutin, na ljudi pa pušča tudi finančne posledice. Osnovni problem institucije je, kot nas pouči Mali (2008: 133) v tem, da ni prilagojena posameznikovi osebnosti, saj mora človek z že oblikovanimi osebnostnimi značilnostmi, določenim znanjem, sposobnostmi in navadami, ki se razlikujejo od pravil in zapovedi institucije, v celoti sprejeti in se prilagoditi na institucionalni način življenja, sicer ima težave sam s seboj in z drugimi.

Storitve v bivalnem okolju omogočajo kolikor toliko samostojno življenje (Hojnik Zupanc 1999: 107), prav tako so storitve po osebni meri možne prav zares le v skupnosti, kjer ima posameznik možnost odločitve in izbire (Flaker, Rafaelič, Bezjak *et al.* 2015: xi). Institucionalna pomoč je medtem preveč zaščitniška do posameznikov in jih postavlja v odvisen ali celo podrejen položaj tudi v primeru, ko je človek sposoben samostojno zadovoljevati nekatere življenjske potrebe in želje (Hojnik Zupanc 1999: 107).

Dolgotrajna oskrba torej postavlja človeka z intelektualno oviranostjo ter njegove potrebe in želje v ospredje. S tem ne ustvarja odvisniških odnosov, temveč odnose opore in pomoči ter ugotavlja kako se na podlagi potreb, želja in izvedljivih rešitev, odzivati na čim bolj ustrezen način in ne le trenutno odgovoriti na življenjske stiske ljudi z intelektualno oviranostjo in na stiske njihovih skrbnikov.

Potrebe so v socialnem varstvu in socialni politiki pomemben kriterij za merjenje družbenega razvoja in zadovoljevanje posameznikov. Ob tem so tudi pomembna enota za načrtovanje in merjenje, ocenjevanje potreb pa je eno izmed temeljnih dejanj v socialnem varstvu, na podlagi katerega se utemeljuje izvajanje storitev. Prejemniki socialnovarstvenih storitev že dolgo govorijo o tem, da v sistemu socialnega varstva, kjer se oblikujejo ukrepi »od zgoraj

navzdol«, izgubijo večji del vpliva nad odločitvami v svojem življenju. Ker takšen pristop ne dopušča oblikovanje pomoči in opore, ki je po meri posameznika in ne odgovarja na potrebe in želje posameznikove življenjske situacije, je vsekakor potrebno načrtovanje storitev po principu »od spodaj navzgor«. Takšen pristop postavlja posameznika kot izhodišče za načrtovanje potreb in storitev preko katerih bi uresničeval svoje življenjske cilje in izboljšal kakovost življenja. (Flaker *et al.* 2008: 13, 14, 15)

Tema dolgotrajne oskrbe se je razvila na podlagi potrebe po novem stebru socialne varnosti, po drugačnem organiziranju odgovorov na potrebe ljudi (Flaker *et al.* 2008: 19). Mali (2013: 18) navaja, da z vzpostavljanjem novega stebra socialne varnosti in mreže storitev obstaja možnost sinergije različnih strok v skupne strategije opore, pomoči in solidarnosti. Dolgotrajna oskrba ponuja tudi okrepitev neformalnega sektorja s ponudbo različnih oblik pomoči in opore formalnega sektorja, kjer pa je vloga neformalnih oskrbovalcev enakovredna formalnim. Finančna sredstva za plačevanje storitev dolgotrajne oskrbe prejemajo uporabniki in ne izvajalci, ter se s tem rešijo vloge odvisnih in pasivnih prejemnikov pomoči ter dobijo moč odločanja glede načina življenja, s strokovnjaki pa imajo v procesu pomoči korekten partnerski odnos. V tradicionalnih praksah oskrbe so ljudje večkrat prisiljeni sprejeti določene storitve, ki je ne potrebujejo ali pa ker drugih pač ni na voljo, dolgotrajna oskrba pa ponuja sistem oskrbe in ponudbo storitev, ki je prilagojen potrebam ljudi. Strokovnjaki bodo morali opustiti pokroviteljsko, nezaupljivo in lastniško skrbniško vlogo do ljudi ter omogočiti ljudem, da se vživijo v vlogo soustvarjalcev storitev po lastni meri in s podporo strokovnjakov. (ibid.: 19)

Eden ključnih izzivov pri nas je še vedno prisotna prekomerna institucionalizacija in pomanjkanje skupnostnih služb (Mali 2012: 58). V Sloveniji imamo veliko število ljudi (22.106 uporabnikov na mesec) v institucionalnem varstvu oz. v zavodih, veliko manj (1259) jih živi v vmesnih strukturah kot so stanovanjske skupine in bivalne enote, nekaj več ljudi (5020 uporabnikov na mesec), pa vmesne strukture kot so dnevni centri, VDC-ji in šole s prilagojenim programom, le obiskuje. Večje, a nezadostno število uporabnikov (10.238) prejema skupnostne storitve višje intenzivnosti kot so osebna asistenca, oskrba na domu, družinski pomočnik, koordinirana obravnava in oskrbovana stanovanja. Uporabnikom (48.434) pa so na voljo tudi storitve nizke intenzivnosti, in sicer spremstvo slepih, socialni servisi, storitve CSD in patronažna služba ter skupnostni programi nizke intenzivnosti kot so skupine za samopomoč, medgeneracijski programi, programi za otroke in mladostnike. Večje

število od števila uporabnikov storitev, pa je število tistih, ki prejemajo le denarna nadomestila (18.461 uporabnikov na mesec). (Flaker, Rafaelič, Bezjak *et al.* 2015: xi-x)

Značilnost institucionalnih in skupnostnih oblik pri nas je, da so neenakomerno porazdeljene po državi in da je sistem oskrbe preveč centraliziran, razdrobljen ter ne dovolj povezan s svojim okoljem in viri, ki so v njem. Pri nas imamo 162 ustanov za dolgotrajno namestitve, od tega največ domov za stare ljudi in manj zavodov za pomoč in oskrbo odraslih in otrok. Zavodi so izvedli veliko število preselitev v zunanje bivalne enote in manj v samostojne oblike življenja. CUDV in posebni zavodi štejejo 61 zunanjih bivalnih enot z 634 ljudmi, vendar so enote prevelike. Zavodi so se s preselitvami približali skupnostni oskrbi, a se je trend upočasnil, saj so razpeti med vztrajanjem pri institucionalni oskrbi in deinstitutionalizacijo. (ibid.: x)

V centru za usposabljanje, delo in varstvo Matevža Langusa Radovljica (CUDV) imajo različne oblike bivanja. V Centru sta dva domova namenjena bivanju odraslih in trije domovi, ki so namenjeni otrokom in mladostnikom. Med letoma 2006 in 2010 so odprli štiri stanovanjske enote za 42 odraslih uporabnikov. Leta 2006 je CUDV pridobil še enoto Varstveno delovnega centra z Jesenic (VDC). V stanovanjskih skupinah kot manjših samostojnih enotah, v katerih biva od 4 do 11 stanovalcev, se vodi lastno gospodinjstvo in samooskrba. Pomoč in vodenje nudijo največkrat trije zaposleni, ki skupaj s stanovalci načrtujejo in izvajajo pomoč in različne aktivnosti. Bivalne enote so večje samostojne stanovanjske skupine, v katerih biva od 12 do 24 stanovalcev. Bivalna enota Bela na Bohinjski Beli pa je prva zunanja enota, namenjena za nastanitev 12 odraslih oseb z intelektualno oviranostjo.

Varstveno delovni center (VDC) Jesenice izvaja program varstva, vodenja in zaposlitve. Enota Jesenice sodeluje z različnimi podjetjem okolišu, za katere uporabniki opravljajo različna enostavna dela in izdelujejo različne unikatne izdelke, potekale pa bi tudi različne aktivnosti in tečaji za ohranjanje znanj in spretnosti. Vanj je vključenih 36 uporabnikov, ki vsakodnevno prihajajo iz jeseniške, žirovniške in kranjskogorske občine, v bivalni enoti blizu VDC-ja pa je vključenih 8 uporabnikov, ki ne živijo doma pri starših, družinskih članih oziroma skrbnikih.

Društvo Sožitje Jesenice, Kranjska Gora in Žirovnica, ki skozi programe, ki jih izvaja, usmerja in spodbuja integriteto posameznika, njegovo samostojnost, usposabljanje, opolnomočenje, ohranjanje duševnega in telesnega zdravja ter aktivno vključevanje v okolje.

Občina Jesenice na podlagi sklenjene pogodbe z Domom upokojencev dr. Franceta Bergelja, izvaja socialno varstveno storitev pomoč na domu na območju občin Jesenice, Žirovnica in Kranjska Gora.

Ena izmed storitev Centra za socialno delo Jesenice je program z imenom Skupina staršev otrok s težavami v duševnem razvoju, ki poteka enkrat tedensko in ima za cilj omogočiti varen in zaupen prostor za pogovor ter čustveno oporo staršem s podobno izkušnjo, težavami in stiskami s katerimi se soočajo. Teme pogovora se dotikajo problematike s finančnimi sredstvi, življenja njihovih otrok v CUDV in VDC, staranja staršev in številnih vsakdanjih življenjskih temah.

Društvo OZARA Slovenija, nacionalno združenje za kakovost življenja ima enoto na Jesenicah. Stanovanjske skupine kot manjše bivalne enote za tri do štiri stanovalce, so namenjene za ljudi z dolgotrajnimi težavami v duševnem zdravju, ki ob strokovni podpori in svojim zmožnostim sledijo večji samostojnosti in bolj kakovostnejšemu življenju. Stanovanjsko skupino kot bivalno skupnost Lačen (2001: 71, 73) opredeli kot eno najboljših oblik življenja za odrasle z intelektualno oviranostjo, kjer je življenje urejeno in neprisiljeno, sestavlja pa jo manjša skupina oseb, ki živi v zaključenem okolju s samostojno organiziranostjo življenja in dela, v katerega je kolikor je mogoče vključena, razmeroma samostojna in čim bolj primerno vodena. Videmšek (2013: 77) pritrjuje s tem, da je namenjena bivanju, strokovni podpori za samostojno življenje in podpori pri vključevanju v družbeno življenje, kjer se ljudje počutijo sprejete in s statusom, ki simbolizira njegov socialni položaj in identiteto.

Urek (2005: 151) piše, da deinstitucionalizacija vpliva tudi na spremembe v razmerjih, kjer bo vse več ljudi z oviranostjo sklepalo partnerstva in ustvarilo družino. Ljudje z intelektualno oviranostjo si tako kot vsi ostali ljudje želijo življenja v prijaznem, njim primernem okolju z izbiro kje in s kom bodo živeli, želijo si neizoliranega in neodvisnega življenja, možnosti da sami odločajo o sodelovanju pri različnih aktivnostih in o tem, kdaj potrebujejo pomoč staršev, strokovnjakov ali prostovoljcev (Novljan, Jelenc 2002: 19-20). Škerjanc (2010: 93) piše, da je izhodišče, ki mu mora stroka socialnega dela slediti ta, da s svojimi besedami in izhodišči, sledimo oceni uporabnikove resničnosti. Na ta način uporabnik ni le pasiven prejemnik pomoči in opore, temveč je slišan »v največji možni meri«, socialna delavka pa ga podpira »iz uporabniške perspektive« in »v zagovorniški drži« za bolj kvalitetno življenje (ibid.).

1.5. Skupnost kot podlaga za družbeno in socialno vključenost

Skozi navezovanje stikov, komunikacijo z okolico, prenašanjem informacij ter svobodnim izbiranjem svoje socialne mreže, izbiranjem časa in prostora druženja je pomembno, da se človek v skupnosti realizira torej tudi kot družbeno bitje. Prav tako pa je namen spodbujati alternativne načine bivanja in skupnostne službe, usmerjene v skupnost.

Za družbeno vključenost je ključno, mesto posameznika v družbi in dostop do virov, socialna vključenost pa je povezana z relacijskim vprašanjem, in sicer z udeleženo posameznika pri odločanju in možnostjo dostopa do socialne, ekonomske, politične in medsebojne vključenosti. Pri tem socialna vključenost zagotavlja dostop do storitev, medsebojna vključenost pa se nanaša na zagotavljanje varnosti in družabnosti. Brez družbene in socialne vključenosti je onemogočena tudi participacija in etika udeležnosti, prav tako pa tudi koncept moči ni možen. (Videmšek 2013: 20)

Videmšek (2013: 11, 20, 22) piše, da je bila stroka socialnega dela že od začetka usmerjena v skupnost, saj se zaveda pomembnosti prepletenosti posameznika z okoljem v katerem živi. V ta namen poskuša socialno delo razumeti in pomagati reševati situacije v vsakdanjem življenju ljudi. Družbena vključenost je pogoj za začetek socialnega dela, ki temelji na socialni pravičnosti in zagotavljanju enakih možnosti za vse, vključevanje uporabnikov v socialnem delu je tako ključno. Socialna vključenost pri tem omogoča vključevanje v procese, ki so posamezniku namenjeni za reševanje njegove življenjske situacije, kot je podpora pri bivanju, pri vključevanju v izobraževanje in delo. (ibid.).

Izključene družbene skupine je potrebno socialno vključiti, Giddens (2000: 115) ob tem navaja, da mora vključujoča družba za ljudi, ki ne zmorejo delati in niso najbolj produktivni, zadovoljiti njihove osnovne potrebe ter pri tem upoštevati različnost njihovih življenjskih ciljev. Socialno delo ljudem z oviranostjo in z vsemi težavami, ki so del njegove vsakdanje izkušnje, vključuje tako, da jih sprejema, jim zagotavlja razmere za vključenost ter pri tem ozavešča večinsko družbo o njihovih potrebah in potrebni dodatni podpori za čim bolj samostojno življenje (Videmšek 2013: 21).

Skozi nalogo bom poskušala ugotoviti kaj vse odrasli ljudje z intelektualno oviranostjo in njihovi družinski člani oziroma skrbniki potrebujejo za bolj kvalitetno življenje doma in v svoji skupnosti, saj dobro počutje ljudi v skupnosti predstavlja temeljno vlogo skupnosti. Temelj stroke socialnega dela pa je vključevanje posameznika v skupnost (Videmšek 2013: 28). Tudi odrasel človek z intelektualno oviranostjo kot člen v mreži družbenih odnosov

oblikuje osebno identiteto, samoopredelitev pa poteka skozi rezultat individualnega razvoja in družbene realnosti. Oblikovanje identitete poteka v odnosu z okoljem navzven in v notranjem procesu samorazvoja. Proces samorazvoja pa se ustvarja skozi celoten življenjski cikel. (Hojnik Zupanc 1999: 29).

Izkušnje ljudi z oviranostjo so pogosto povezane z mehanizmi izključevanja. Z razvojem skupnostnih služb kot skupnosti, ki je oblika povezovanja ljudi, pa smo priča poskusov njihovega vključevanja. Z razvojem skupnostnih služb ostaja velika želja in poskus, da poleg življenja v skupnosti zagotavljajo tudi možnost izbire, kjer ljudje z intelektualno oviranostjo sami povedo, kaj potrebujejo, koliko pomoči potrebujejo in kdo naj jih pri tem podpira. Številni strokovnjaki na podlagi številnih raziskav pri tem opozarjajo, da gre za idealiziran koncept, kjer sama preselitev v skupnost ne zagotavlja tudi vključenost in sprejetost ljudi z oviranostjo, saj smo priča pojavom nestrpnosti večinske družbe do ljudi, ki odstopajo od predvidenega načina ravnanja in se razlikujejo od njih zaradi oviranosti. Socialni delavci so ob vzpostavljanju programa stanovanjskih skupin občutili nestrpnost. (Videmšek 2013: 23, 45-46)

Tudi odnos povezanosti je vzpostavljen v interakciji odraslega človeka z intelektualno oviro s skupnostjo (Hojnik Zupanc 1999: 34). Pri tem pa bivanje v instituciji ne zagotavlja skupnosti, saj ljudje vanje ne vstopajo prostovoljno in med seboj niso povezani na podlagi skupnih interesov, temveč predvsem zato, ker imajo skupno lastnost, oviranost, tako je za vključujočo družbo pomembno zagotoviti dostop do različnih oblik skupnosti, v katere lahko ljudje z intelektualno oviranostjo vstopajo glede na svoje potrebe in želje (Videmšek 2013: 23).

Družbeno identiteto lahko posameznik razvije skozi družbeno priznanje različnosti posameznika od drugih (Hojnik Zupanc 1999: 30), kjer je pomembno razumeti različnost želja in potreb odraslih oseb kljub enaki oviranosti.

Odraslo osebo z intelektualno oviranostjo uspešno vključimo v skupnost tako, da si v okolju v katerem živi, tudi čim bolj samostojno organizira življenje ali vsaj prispeva s svojimi željami in potrebami. Kadar posameznik lahko svobodno izbira opcije in sam določa svoje dejavnosti poteka tudi pomemben proces samouresničevanja. (Hojnik Zupanc 1999: 31)

Pri samoopredeljevanju je pomembno poleg vključevanja v skupnost in družabnosti tudi vzdrževanje intimnosti, ki pa je pri odraslih osebah z intelektualno oviranostjo otežena ali ogrožena že zaradi razmer, kjer so bolj ali manj odvisni od drugih. V takšnem primeru je

dobrodošlo, da posameznik dobiva spodbude iz okolja, v katerem se nahaja, da mu ponudijo možnost za navezovanje in vzdrževanje stikov. (Hojnik Zupanc 1999: 33)

Drug vidik vzdrževanja intimnosti je tudi človekova potreba po teritorialnosti, ko posameznik identificira kakšen prostor za svojega. Vzdrževanje posameznikove oziroma družinske intimnosti in zasebnosti se veže na stanovanje, ki nudi zasebnost in je osnovna potreba za oblikovanje samostojnosti, samopodobe in kjer posameznik najbolj izrazno oblikuje osebno identiteto. S tem ko osebno bivalno okolje personalizira, daje tudi osebni pečat okolju in seznanja druge s tem, kje se njegov osebni prostor začneja in končuje. Teritorialnost kot identifikacija kakšnega prostora za svojega in zasebnost sta okrnjena predvsem v institucijah, medtem ko v domačem okolju ta težava ni pereča, razen v primerih skupnega gospodinjstva kjer se izvaja prostorsko nasilje. (Hojnik Zupanc 1999: 60)

Pozitiven odnos do drugačnosti in večja stopnja informiranosti o intelektualni oviranosti je med nami izjemno slaba, zato je potrebno delati na bolj vzpodbudnemu odnosu in pozitivni družbeni klimi (Lačen 2001: 109).

1.5.1. Izobraževanje in delo kot dejavnost in ustvarjalnost

Delo je priznana univerzalna pravica, je fiziološka nuja eksistence s katero ustvarjamo svet okoli sebe in se povezujemo z drugimi, a sodobna družba s prehodnimi statusi invalidov sistematično izključuje to kategorijo ljudi, kar pa ne pomeni, da ti ljudje nič ne delajo, temveč delajo in si želijo delati veliko različnih stvari, za katere pa niso plačani (Flaker *et al.* 2008: 142, 143). Največja želja tistih, ki ne delajo je imeti pravico do opravljanja dela, kot jo imajo vsi »normalni državljani« (Klančar 2007). Delo predstavlja nekakšno varnost in trdnost v življenju, odsotnost dela pa prinaša vir nelagodja in stiske (Flaker *et al.* 2008: 148).

S tem, ko osebam z oviranostjo ni omogočeno opravljanje dela, nadaljujemo druge vrste zatiranja, kot so izkoriščanje, kjer gre za prenos profita od ene k drugi skupini, na primer, od delavcev v varstveno delovnih centrih, na institucijo ali podjetje, ki dobiček ustvarja z nekvalificirano delovno silo, ki je plačana le simbolično. To so ljudje, ki jim je pripisana diagnoza duševna prizadetost. Marginalizacija je tudi proces zatiranja, kjer ljudi z oviranostjo izključujejo iz participacije v družbenem življenju kar s sabo nosi tudi doživljanje materialne deprivacije. Nemoč oziroma pomanjkanje spoštovanja družbenega statusa in možnosti za delovanje je tretja vrsta zatiranja. Vsiljevanje vedenja in izkušenj dominantne skupine zatirani skupini, vsiljevanje pogleda na vsakdanje življenje in interpretacijo sveta dominantnih, imenujemo kulturni imperializem. Z zatiranjem pa mislimo tudi na nasilje preko nasilnih

dejanj, sovražnih besed ali strahu pred nasiljem, ki jih osebe z oviranostjo doživljajo. (Zaviršek 2000: 27-28)

Delovna mesta lahko proizvajajo tudi dogodke in stil življenja, ki pelje v konfliktne situacije, neprijetno vzdušje v delovnem okolju, splošno nezadovoljstvo in osebne stiske (Flaker *et al.* 2008: 157)

Delo je ena izmed osnovnih človekovih potreb kjer okoliščine dela zapolnjujejo številne človeške potrebe za identiteto, preživetjem, vzdrževanjem družbenega statusa in družbenih standardov (Flaker *et al.* 2008: 142) in kjer lahko človek skozi dejavnost izraža tudi ustvarjalnost (Mali 2013: 25). Skozi delo je omogočena identifikacija s poklicem, z izdelkom ali storitvijo, spretnostjo in tudi dohodkom, ki prinaša družbeno veljavo (Flaker *et al.* 2008: 148). Brez dela ni človeškega življenja, povezujemo ga torej z materialno preskrbljenostjo in ga razumemo kot način, sredstvo in orodje za zadovoljevanje človekovih potreb in njegovo preživetje (Mali 2013: 25). Delo predstavlja priročen razlog, da zjutraj vstanemo in je povezano z občim ritmom s katerim si organiziramo življenje (Flaker *et al.* 2008: 151). Njegove razsežnosti so tako široke, da si z njim izoblikujemo osebno identiteto in pojmovanje sebstva, saj se pri delu povezujemo z drugimi in oblikujemo osebni življenjski svet, pri delu se počutimo koristni in imamo občutek, da nekaj prispevamo k celotni družbi (Mali 2013: 25, 26).

Delo in sama dejavnost je povsod prisotna človekova naravna potreba. Za ljudi, ki imajo intelektualno oviranost je opravljanje dela zelo pomembno in koristno, če le imajo to možnost. Preko opravljanja dela, kjer se lahko izkažejo po svojih zmožnostih in v duhu ljudi oziroma sodelavcev, ki so strpni in razumevajoči, se počutijo sprejeti, spoštovani in si tudi preko dela osmišljajo svoje življenje.

Globalna ekonomija in sociala sta procesa, ki ne potekata hkrati in zato nista nikoli v harmoniji. Ekonomija teži k čim večji delovni storilnosti, hkrati pa pravico do dela onemogoča nekaterim skupinam ljudi. Pridobljeni status invalida, ki naj bi osebo socialno zavaroval, ji hkrati ne omogoča plačane zaposlitve in jo na ta način izključuje iz ekonomskih procesov. Osebe z intelektualno oviranostjo in drugimi oviranostmi so definirani kot odvisni in nesposobni, na tej osnovi pa so jim tako zaprte poti do dela. Na tiste, v boju za plačano zaposlitev, pa se gleda kot na deviantne, problematične in čudaške. Trend izgubljanja delovnih mest ljudi z oviranostmi v Sloveniji se nadaljuje, brezposelnih pa je celo polovica od vseh, ki imajo oviranost in so registrirani na trgu delovne sile. Med brezposelnimi pa je tudi

skoraj četrtina takšnih, ki imajo dokončano le osnovno šolo, kar kaže na izključevanje hendikepiranih iz izobraževalnega sistema po obvezni osnovni šoli. (Zaviršek 2000: 25, 26, 27)

Da so osebe z intelektualno oviranostjo prikrajšane pri dostopu do izobraževanja, govorijo tudi Flaker *et al.* (2008: 163-164), saj velja prepričanje, da se niso zmožni izobraziti, omejuje pa jih tudi ločen sistem izobraževanja. Nizek socialni status je najverjetneje vzrok za omejen dostop k izobraževanju kar posledično vodi v nizko izobrazbo in neizkoriščene potenciale oseb z intelektualno oviranostjo. A tudi ljudje, ki potrebujejo dolgotrajno oskrbo, so ljudje, ki imajo ambicije, vendar za to, da premagajo ovire, ki jim jih zadaja neprilagojeno okolje in lastna oviranost, potrebujejo tako materialna kot socialna sredstva in vire. (ibid.)

Izobraževanju oziroma usposabljanju se ne namenja toliko pozornosti, kot bi jo bilo treba. Osebam z intelektualno oviranostjo je potrebno, tako kot vsem ljudem, stalno izobraževanje, a pri tem potrebujejo le stalne zunanje stimulacije. Vzroke, da jih je potrebno stimulirati najdemo v znižanih intelektualnih sposobnostih in pozitivnih učinkov učenja, znižani motivaciji, ki stimulira aktivnosti, pomanjkanju samoaktivnosti in samoiniciativnosti, manjši potrebi po samopotrjevanju in nižji stopnji ambicij ter manjši raziskovalni usmerjenosti v okolje. (Lačen 2001: 35)

V obdobju odraslosti, po 21. letu ali kasneje, osebe z intelektualno oviranostjo vstopijo v posebne oblike dela, zaposlitve, varstva in pomoči (Lačen 2001: 35). Varstveno-delovni centri so oblika kvazi zaposlitve, ki zagotavljajo »vodenje, varstvo in zaposlitev«, včasih pa tudi nastanitve. Varstvo nudijo ljudem, ki bi bili sicer izključeni iz delovnega trga in zaposlitve, a kolikor jih vključujejo, jih tudi izključujejo in imajo pokroviteljski odnos do varovancev. Delo, kot je čiščenje okolice, izdelovanje čestitk, delo z glino, sestavljanja, lepljenje in ga uporabniki varstveno-delovnega centra opravljajo, pa je podcenjeno in slabo plačano. (Flaker *et al.* 2008: 161)

Poglavitna ovira pri pridobivanju delovnega mesta za starejše ljudi z intelektualno oviranostjo je stigma s katero se soočajo ljudje z dolgotrajnimi stiskami zaradi nerazumevanja družbe, ki pa je menja, da je za njih primerno le monotono, enostavno in nezahtevno delo. Vendar prav nasprotno, potrebujejo raznovrstne možnosti opravljanja dela tako po trajanju kot po sami zahtevnosti del. Poleg trajanja in vrste dela imajo opravka še z zadržki kot so profil starejših in manj izobraženih ljudi, kljub temu, da paradoksalno nekvalificirane delovne sile na trgu primanjkuje, a razlog najverjetneje tiči v sami podpori pri organiziranju delovnih mest za

težje zaposljive ljudi ter od samega znanja o tem kako sploh organizirati ponudbo delodajalcem in delojemalcem. (Flaker *et al.* 2008: 153)

Nove ideologije storilnosti in grobe opredelitve na delovno sposobne in na delovno nesposobne opredeljujeta, da posameznik lahko pridobi nekatere socialne bonitete le z opravljanjem dela. Ljudje, ki potrebujejo kontinuirano socialno pomoč predstavljajo državi ekonomsko breme in so zato vrnjeni v »sfero privatnosti« oziroma v družino v primeru, da jim je omogočena ekonomska in socialna varnost, v nasprotnem primeru pa lahko doživljajo vse večjo revščino. Premik od države blaginje k državi, kjer je vrednota delo, zahteva država storilnost tudi od ljudi, ki so sprva kategorizirani kot delovno nesposobni, saj naj bi socialne bonitete oseba z intelektualno oviranostjo povrnila s količino dela, ki ga zmore opravljati. Problem pa je v tem, da so delavna mesta, kjer delajo osebe z intelektualno oviranostjo, najpogosteje slabo plačana in jim ne pripomorejo niti k družbeno priznanim socialnim statusom niti k materialni blaginji. (Zaviršek 2000: 30-31, 32)

V zahodnih družbah prevladujeta konfliktni vrednoti, kjer je človeško življenje vrednota sama po sebi, hkrati pa človeka ocenjujejo po opravljenem delu. Delo je tako kriterij za »socialni rasizem«, kjer tisti, ki niso sposobni ohraniti identiteto produktivnega delavca in jim je priznana nesposobnost za delo, niso enakovredni državljani in jim prav ta priznana nesposobnost odvzema državljanske pravice kot sta pravica do tistega dela, ki ga zmore opravljati in vključenost v vsakdanje življenje. (Zaviršek 2000: 33)

Dejstvo je, da so ljudje z intelektualno oviranostjo prikrajšani za izobraževanje in najpogosteje nimajo možnosti opravljanja dela. Kot pravijo Flaker *et al.* (2008: 167) je odvečna ugotovitev, da ljudje potrebujejo denar za preživetje in življenje. Med odraslimi ljudmi z intelektualno oviranostjo je malo takih, ki bi zaslužili dovolj. (ibid.)

Delo predstavlja potrebo in sredstvo za zadovoljevanje potreb. Gre za željo, da smo dejavni, zaposleni, da si želimo delati in se tudi zaposliti. Za ljudi z dolgotrajnimi stiskami ima delo zdravilni učinek, za vse ostale ljudi pa je predvsem preventivne narave. (Flaker *et al.* 2008: 180)

1.5.2. Stiki in družabnost

Stiki so za ljudi z intelektualno oviranostjo, tako kot samota, izjemno pomembni, saj prek socialnih mrež črpajo med drugim tudi informacije, spoznavajo sebe preko drugih in spoznavajo druge, pridobivajo izkušnje v odnosih ter dobivajo oporo in pomoč, ko jo potrebujejo.

Potreba po stikih in druženju je torej tudi ena od temeljnih človekovih potreb (Flaker *et al.* 2008: 258). Mali (2013: 28) piše, da je človek družbeno bitje, zato je stiki z drugimi ljudmi fiziološka nuja, potreba po stikih in družabnosti pa predstavlja eno izmed osnovnih in temeljnih človeških potreb.

Ljudje, ki potrebujejo dolgotrajno oskrbo so najbolj pogosto samski in brez otrok in kot odrasli živijo pri starših (Flaker *et al.* 2008: 262). Njihove mreže so šibke, majhne in omejene na ozek krog ljudi, torej na družinske člane in redke prijatelje (*ibid.*), zaradi naravnih življenjskih procesov (smrti), institucionalizacije ali stigme (Mali 2013: 29). Ostale stike vzdržujejo z osebjem organizacij, ki skrbijo zanje. Mreže ljudi z intelektualno oviranostjo lahko opišemo tudi kot revne, saj je v njih pogosto premalo sredstev, informacij, virov pomoči, spodbud in veselja. Najpogosteje se dogaja, da pogrešajo družbo, partnerske in intimne odnose. Ohranjanje stikov poteka povsod, kjer posameznika sprejemajo takega kot je in ga ne gledajo skozi nalepko intelektualne oviranosti. (Flaker *et al.* 2008: 262, 263, 265)

V današnjem času so aktivnosti, ki posamezniku dajejo občutek prisotnosti v javnih sferah izobraževanje, zaposlitev in prosti čas (Flaker *et al.* 2008: 198). Stiki in družabnost so posredno povezani tudi z delovnim okoljem, ki širi mrežo iz sorodniške in neposrednega okolja in kjer od sodelavcev ob opravljanju dela ali ob druženju izven delovnega časa dobimo spodbudne informacije o sebi (Flaker *et al.* 2008: 152).

Za druženje in prostočasne dejavnosti je potrebno ustvarjati stike in imeti družbo, ki pa osebam z intelektualno oviranostjo pogosto primanjkuje zaradi stigme in nelagodja, ki ga doživljajo (Flaker *et al.* 2008: 224), zato Mali (2013: 29) poudarja, da je pomembno poskusiti povečati družabnost ljudi, ki potrebujejo dolgotrajno oskrbo, saj si večkrat in večina želi stikov z drugimi, a ne vedo, kako stike vzpostaviti.

Ljudje z intelektualno oviranostjo pogosto doživljajo stiske, razočaranja in zadrege pri vzpostavljanju stikov, kar je, kot vidimo, težko vzpostavljati in vzdrževati v instituciji, kjer so vsakodnevni stiki omejeni večinoma na osebje in strokovnjake, zato je ideja institucionalizacije še enkrat ne vzdrži in ne zadosti potrebam po življenju s soljudmi, učenju in izkušnjami z njimi.

Flaker *et al.* (2008: 294) pišejo, da je pomoč pri navezovanju stikov in spodbujanju družabnosti mogoča tudi prek prostovoljcev, posredno preko društev in organizacije

dogodkov in situacij, ki take stike omogočajo, Mali (2013: 29) dodaja, da je pomembno doživeti čim več in čim bolj raznovrstne stike.

Ljudem z intelektualno oviranostjo pa lahko v skupnosti zelo pomagamo tudi tako, da jim kot stroka ponudimo in priskrbimo zagovornike. Pri opravljanju intervjujev je bilo očitno, da so njihovi starši oziroma skrbniki seveda skupaj z njimi zajeti v krogu pomanjkanja denarnih sredstev, pomanjkanja informacij in v goreči želji, da bi čim bolje pomagali svojim otrokom, tudi nehote velikokrat spregledajo njihove potrebe in želje ali pa delujejo v prepričanju, da oni najbolje vedo kaj je dobro za njih, kar pa ni nujno v skladnosti.

V zadnjih desetletjih se je razvilo zagovorništvo, ki naj bi posameznike podprlo k uresničevanju tistih potreb, želja in interesov, ki so zanje koristne in pomembne (Novljan, Jelenc 2002: 93).

Ker jim je onemogočen vstop v proces izobraževanja in usposabljanja ter opravljanja dela, se nahajajo v neprimerljivo slabšem položaju kot ostali ljudje. Veliko bolj so izključeni iz trga delovne sile in so za svoje delo simbolično ali zelo slabo plačani. Prav tako so omejeni pri iskanju dodatnih virov zaslužka, pomanjkanje denarja pa seveda vpliva na nizko kvaliteto življenja, ustvarja začaran krog marginalizacije in stigmatizacije. Ljudem zmanjkuje denar za življenje, za plačevanje uslug in za zaposlitev družabnega življenja. Ker se nahajajo v tako ranljivem položaju so pogosto tudi žrtve izkoriščanja, zato potrebujejo zagovornike. (Flaker *et al.* 2008: 182, 183)

Lačen (2001: 32) navaja, da je zagovornik nekakšen pomočnik, ki odrasli osebi z intelektualno oviranostjo najboljše kot zna, pomaga, zanj opravlja tiste intelektualne naloge, ki jih oseba ne zmore in jo usmerja v življenje.

Zagovorniki bi odgovarjali predvsem na potrebe, povezane pri upravljanju z denarjem in pri motnjah v stikih z drugimi, pri vzdrževanju bivanjskega prostora, samostojnem življenju, nakupovanju, spremljanju na obiske k zdravniku in v socialne službe (Flaker *et al.* 2008: 424).

Spodbujanje odraslih z intelektualno oviranostjo k vključevanju v širše socialno okolje preko različnih opravil in družabnih dogodkov je pomembno, saj s tem ohranjajo svoje sposobnosti, občutke koristnosti, samostojnosti in pripadnosti, prav tako pa ščitijo občutek samospoštovanja. (Novljan, Jelenc 2002: 87)

2. Opredelitev problema

»V socialnem delu je nujno, da slišimo perspektivo ljudi, da slišimo, kaj ljudje doživljajo, kakšno je njihovo življenje, kaj preživljajo in kaj si želijo.«

(Videmšek 2013: 109)

Socialno-delovna tematika in problematika se nanaša na odrasle osebe z intelektualno oviranostjo in njihove starše oziroma skrbnike ter njihovo vsakdanje življenje. Kontaktirala sem jih s pomočjo posredovanja Društva Sožitje. Na podlagi socialnega konteksta, ki ga bom odkrivala s pomočjo kvalitativnih intervjujev, bom ugotavljala kakšne so potrebe in želje tako odraslih oseb z intelektualno oviranostjo kot njihovih skrbnikov. Oblikovanje odgovorov na potrebe bo temeljilo na pridobljenih podatkih. Pri tem bom poskušala ugotoviti in strniti kakšne storitve, pomoč in oskrbo bi potrebovali, kakšni načini dela bi bili najučinkovitejši za bolj kvalitetno življenje v domačem okolju in na kakšen način bi stroka socialnega dela lahko pomagala pri življenju v skupnosti in izven institucij.

3. Metodologija

Vrsta raziskave na katero se v nalogi nanašam je kvalitativna raziskava, ki je postala sinonim za »interpretativni pristop« in označuje raziskavo, pri kateri sestavljajo osnovno izkustveno gradivo besedni opisi ali pripovedi, ki je tudi obdelano in analizirano na beseden način (Mesec 1998: 21, 26). Raziskovalni proces obravnava bolj holističen pogled konkretne družbene resničnosti (Sagadin 2001: 13), kjer raziskovalec ljudem, ki jih raziskuje prisluhne in je usmerjen na stvarne življenjske probleme ljudi, ki jih proučuje v njihovem vsakdanjem življenjskem kontekstu (Mesec 1998: 28). Izhodišče kvalitativne raziskave so tako predvsem stvarni, praktični in vsakdanji problemi odraslih ljudi z intelektualno oviranostjo in njihovih staršev oziroma skrbnikov (Mesec 2007: 12).

Raziskovalni kvalitativni intervju z vnaprej postavljenimi vprašanji, omogoča proučevanje življenja odraslih oseb z intelektualno oviranostjo in njihovih skrbnikov bolj poglobljeno (Lamut, Macur 2012: 142-143). Raziskava je praktično in teoretično pomembna, saj ima informativno vrednost in uporabnike teh informacij, ki jim poskušamo pomagati (Mesec 1998: 54). Namen raziskave je identificirati konstrukcije sveta različnih udeležencev, ugotoviti podobnosti in razlike med njimi, da bi izrazili zapletene opise različnih konstruiranih stvarnosti (Mesec 2007: 9).

V kvalitativni raziskavi odkrivamo subjektivnost intervjuvancev in njihovo subjektivno doživljanje vsakdanjega življenjskega položaja, mnenja, stališča in interpretacije pojavov, dogodkov in ravnanja (Mesec 2007: 13). Ugotoviti želim kakšen je vsakdanji življenjski svet odraslih oseb z intelektualno oviranostjo in njihovih družinskih članov oziroma skrbnikov.

Kvalitativna raziskava zajema študijo enega ali manjše število primerov (Mesec 1998: 55). V nalogi predstavljajo enoto raziskovanja odrasli ljudje z intelektualno oviranostjo in njihovi starši oziroma skrbniki, ki živijo v domačem okolju, na območju občin Jesenice in Radovljica. Do intervjuvancev sem prišla s pomočjo Društva Sožitje, ki mi je omogočilo druženje na letni proslavi, kjer sem jih nekaj lahko vnaprej spoznala. Nato mi je predsednica društva posredovala kontakte ljudi, ki so bili pripravljeni sodelovati pri raziskavi. Ciljno populacijo sestavlja štirinajst občank in občanov Jesenic in Žirovnice, in sicer sedem odraslih z intelektualno oviranostjo in sedem staršev oziroma skrbnikov vsakega izmed njih. Intervjuji so potekali v njihovih domovih na podlagi vnaprejšnjih dogovorov preko telefona. Vsem intervjuvancem sem razložila potek, okviren čas trajanja intervjujev in jim odgovorila na morebitna vprašanja. Z njihovim dovoljenjem sem vse intervjuje tudi zvočno posnela, nekaj sem jih tudi zapisala in nato opravila transkripcijo, pri tem sem nekaj odgovorov intervjuvancev zapisala in v knjižni obliki uredila v smiselno celoto.

Kvalitativna obdelava in analiza podatkov, ki sem jih pridobila s pomočjo opravljenih intervjujev bo potekala s pomočjo postopka kodiranja. Na podlagi transkripcije bom oblikovala izjave, označila koristne in ustrezne dele besedila ter določila enote kodiranja. Enote kodiranja bom nato odprto kodirala, jim pripisala pojme in jih združila v kategorije po sorodnosti ter določila tematske sklope. Nato bo sledilo osno kodiranje, kjer poteka selekcija relevantnih in oštevilčenih izjav oziroma pojmov glede na obravnavan tematski sklop. Mesec (2007, 29) piše, da lahko postopek kvalitativne analize v grobem razdelimo na urejanje gradiva, določitev enot kodiranja, odprto kodiranje, izbor in definiranje relevantnih pojmov in kategorij, odnosno kodiranje ter oblikovanje končne teoretične formulacije.

4. Rezultati

Rezultati so prikazani na podlagi sedmih intervjujev s skrbniki oziroma mamami in sedmih intervjujev z osebami z intelektualno oviranostjo v njihovih domovih, med katerimi je ena ženska in šest moških.

4.1. Skrbniki

4.1.1. Ocena življenja

Življenjski slog

Skrbnice dajejo v življenju njihovih odraslih otrok veliko vlogo rutinskim dejavnostim, in sicer večina oseb dopoldneve med tednom preživlja na delavnicah v VDC-ju, kjer se največkrat ukvarjajo le z ročnimi spretnostmi. Popoldneve preživijo v počivanju, gledanju televizije, sprehajanju psa, pletenju, poslušanju glasbe, posedanju za računalnikom in iskanju prijateljev na družbenem omrežju Facebook, a jih težko dobijo zaradi oviranosti. Torej, ko oviranost postane »vidna« ljudem »na drugi strani ekrana«, jih to na žalost odvrne od spletnja prijateljstev, spoznavanja in bogatenja prijateljskih odnosov, kar govori o nesprejemanju ljudi z oviranostjo.

Eden izmed odraslih otrok se rad udeležuje športnih prireditev, z družino hodi na izlete in trenira prilagojeno obliko juda. Druga skrbnica omenja, da njen otrok: »Ko vstopi v hišo vedno debatira kaj so počeli na delavnicah, kaj mu je všeč in kaj ni.« in pri tem seznanja skrbnika o vseh dejavnostih in tekočih informacijah, počutju, občutkih. Po delavnicah nekateri tudi pridno pomagajo doma pri kuhanju. Eden izmed njih potrebuje pri tem nadzor, saj ima pomanjkanje koncentracije in pozabi, da mora na primer odstaviti mleko s štedilnika. Vsi imajo preskrbljene osnovne življenjske potrebe in ne živijo v pomanjkanju, imajo bolj ali manj stike s sorodniki, nekoliko njih pa tudi z družbo. Vsem je torej skupno, da so čez teden vključeni v VDC, med vikendi pa so doma in počnejo bolj ali manj rutinske stvari.

Vrednote

Skrbnice so strnile dejavnosti, ki jih njihovi otroci zelo radi počnejo in visoko vrednotijo, in sicer enemu veliko pomenijo trenutki ko lahko riše, plavajo, so mu omogočene bolj raznovrstne delavnice v okviru VDC-ja in Sožitja, drugemu možnost obiska koncertov, gledališča, prireditev, tretjemu sprehodi s psom, kava s sorodniki in izleti. Enemu izmed njih ogromno pomeni, da »je doma, da ima obleko, hrano in nekoga, ki zanj vedno poskrbi (C10).«. Tudi prepoznan talent za petje in obiski nekomu veliko pomenijo. Osebi, ki ima rada šport, ogromno pomeni, da ima možnost hoditi na športne prireditve. Ena izmed njih ima zelo rada darila, izlete in visoko vrednoti prijateljstvo.

Vrednote, ki jim veliko pomenijo so tudi ljubezen, spoštovanje, lepe in spodbudne besede, ki motivirajo, pa tudi dopust, počitek in občutek svobode na morju. Eda od skrbnic pravi, da

njen otrok visoko vrednoti, da se ga spoštuje in upošteva. Enemu izmed njih največ pomeni zasebnost v svoji sobi in televizor. Nekoga izmed njih zelo osrečujejo druženja z ljudmi v Sožitju, ki so mu podobni in se z njimi razume. Skrbnice so izpostavile tudi, da pomanjkanje družbe predstavlja velik problem. Eden izmed njih je čustven in vrednoti iskrenost, dobronamernost, a ne razume šaljenja, saj noče nikogar prizadeti.

Ljudje z intelektualno oviranostjo v domačem okolju

Dve skrbnici sta odgovorili, da v njihovem okolju ni nikogar, ki ima intelektualno oviranost, ena oseba je omenila dve dekleti iz domačega okolja, ki hodita na delavnice na VDC, nekaj intervjuvancev pa je povedalo, da poznajo nekoliko oseb z intelektualno oviranostjo, s katerimi pa niso v stiku in se ne družijo.

Skrb občine, krajevne skupnosti

Prevladuje mnenje, da občina, krajevna skupnost ne spodbuja druženja. Župan naj bi celo na predlog o organiziranju za ljudi z intelektualno oviro odvrnil, da »ni financ za organiziranje dejavnosti za le nekaj ljudi (D73).«.

Pogled družbe na intelektualno oviranost

Ena sogovornica je povedala, da družba sprejema osebe z intelektualno oviranostjo boljše kot nekoč, ostali pa imajo izkušnje, ki niso vzpodbudne. Družba namreč na njih gleda celo izključujoče, prisotno je zgražanje nad človekom na vozičku, malomarnost šoferjev avtobusov, veliko pa je tudi zaprtih ljudi, ki se raje obrnejo proč.

Prikrajšanost v družbi

Intervjuvanka omenja odsotnost miru in tišine na delavnicah kot moteča dejavnika za njenega otroka, ena oseba omenja neprijetno izkušnjo iz VDC-ja, kjer otroka velikokrat utišajo ali pa se zanj ne zmenijo. Velik izziv je prikrajšanost do družbe, tudi do izključevanja do ogleda filma v kinu in pa prikrajšanost za osebno in materialno pomoč in oporo, ki so jo intervjuvanci zaupali. Družba naj bi na osebe z intelektualno oviranostjo gledala drugače, »sploh na tiste, ki že po zunanosti kažejo na 'drugačnost(F9)«.

Prikrajšani so, ker si ne morejo ustvariti partnerstva in družine. Deležni so nerazumevanja, nesprejemanja, neenakopravnosti, prijaznost je le površinska in iz usmiljenja. Prav tako tudi zelo malo zaslužijo, zato so bolj ali manj odvisni od drugih ljudi na vseh področjih življenja.

Stiki v okolici

Osebe z intelektualno oviranostjo imajo bolj ali manj največ stikov na delavnicah, s sorodniki in sosedi, nekateri pa stikov s sosedi nimajo. Skrbniki enega so v njegovem otroštvu s čuvanjem drugih otrok navajali svojega na družbo.

4.1.2. Ocena socialnega konteksta

Socialna mreža

Socialna mreža pri vseh zajema družinske člane, ponekod tudi širše sorodnike, ki so pri enem vključeni tudi v pomoč pri kuhanju in vožnji. V VDC-ju je druženje najbolj prisotno, prijateljev, s katerimi bi se obiskovali in družili pa nekateri nimajo. Eden izmed njih je tih in zaprt vase in se je še kot majhen otrok zapiral v svojo sobo ter umikal pred družbo. Pomembno vlogo pri spodbudah k govorjenju je imel tudi župnik, ki je pripomogel k temu, da so otroka z intelektualno oviranostjo sprejeli in ga imeli radi.

Iskanje socialne mreže je prisotno tudi skozi družbeno omrežje Facebook, a so pri tem pogosta razočaranja pri osebi, ko ga drugi zbrisejo s seznama prijateljev, ko ugotovijo, da piše počasi in da ima oviranost.

Pri večini intervjuvank imajo starši ključno vlogo, saj se na njih obrnejo ko jim je hudo ali si želijo družbe, prav posebno emocionalno vlogo pa imajo mame, ki nudijo uteho, ko je hudo in pa druženje. Pogosta je močna navezanost na starša kot glavna oziroma večinoma tudi edina skrbnika, ki nudita oporo in pomoč ob stiskah, ena izmed oseb z intelektualno oviro pa čustveno oporo išče pri vsakem, ki si vzame čas zanjo in nagovarja tudi mimoidoče.

Karakteristike stikov

Najpogostejša druženja se odvijajo v VDC-ju na delavnicah, na organiziranih druženjih na piknikih in izletih s Sožitjem ter v domačih domovih vsak dan in ob praznikih, ko se zberejo sorodniki. Stiki s sosedi so korektni, a občasni in bolj v obliki vljudnostnih pogovorov. Eden izmed oseb se rad udeležuje športnih dogodkov, kjer navezuje stike. Ena od oseb stisko zadržuje v sebi in nima kroga prijateljev, s katerimi bi to delila. V družbi so prisotni tudi nekulturni in neprijazni ljudje s katerimi stiki niso prijetni.

Vzdrževanje stikov

Iskanje stikov občasno poteka preko družbenih omrežij, vzdržujejo pa se tudi preko telefona in Skypea pa tudi osebno v kavarni ali ob klepetu s sosedi.

Prosti čas

Prosti čas je nekaterim zapolnjen z vsakdanjimi opravili kot so pomoč pri gospodinjskih opravilih, in sicer priprava hrane, zlaganje brisač, nošenje smeti, brisanje mize, pometanje, zalivanje rož in ročna dela, ki predstavljajo nekakšno rutino. Ena izmed skrbnic je izpostavila da zgoščene črke in besede ter s tem branje, enemu izmed oseb z intelektualno oviranostjo predstavlja težave. Vsi bolj ali manj radi preživljajo čas za računalnikom, v gledanju televizije, risanju, poslušanju glasbe. Intervjuvanka pravi, da njen sin kolesari po domači ulici in nagovarja mimoidoče, saj išče družbo. Eden izmed oseb se ukvarja s prilagojeno obliko juda, drugi osebi pa so kupili marsikaj za rekreacijo, vendar za ničemur ni kazal dovolj zanimanja. Vsem so skupne delavnice v VDC in poletna letovanja s Sožitjem, ki so jim izredno všeč ter skupne počitnice s starši. Nekaj staršev gre na dopust sočasno z njihovimi otroci, ki letujejo s Sožitjem, saj jim želijo biti blizu. Ena od intervjuvank je poudarila, da se sin vsako leto veseli letovanja na otoku Kosu v 'Eurovillage', kjer se počuti dobro »med enakimi«.

Viri pomoči

Nekateri so dokaj samostojni pri vsakodnevnih rutinah oblačenja, umivanja in prehranjevanja, večina pa potrebuje pomoč in veliko spodbude s strani staršev in članov družine. Enemu izmed njih skrbnica vnaprej pripravi obleko, ker nima občutka kako se mora obleči glede na temperaturo. Ena izmed oseb z intelektualno oviro je dokaj samostojna pri vseh opravilih, pri čem pa ji pomaga tudi mama. Na delavnice se odpravljajo z avtobusom samostojno, vendar se dogaja, da avtobusi komu tudi ne ustavijo. Nekaterim je spremstvo zagotovljeno s strani mame ali drugih družinskih članov.

Materialni položaj

Denarna pomoč, ki jo dobijo osebe z intelektualno oviranostjo je skromna. V VDC je plačilo oziroma nagrada le simbolična in skromna, zato je finančna pomoč staršev pri vseh neizbežna. Njihovi dohodki na splošno vključujejo invalidnine, pokojnine, dodatke za oskrbo, nagrado iz VDC-ja in prihodke staršev oziroma skrbnikov. Živijo dostojno življenje, a večjih finančnih sredstev bi bili veseli, saj jih potrebujejo. Le eden izmed njih živi dobro zaradi zadovoljivega finančnega stanja staršev. Pri večini starši skrbijo za finance, saj eden ne zmore sam razpolagati z denarjem, drugi nima predstave o številkah in o vrednosti denarja. Le eno dekle sama razpolaga s svojim denarjem in pri tem ne potrebuje večje pomoči, le nasvete.

Stanovanje

Življenje z družino in s starši oziroma s svojimi skrbniki ter življenje v hiši, kjer imajo primerne pogoje za življenje in zasebnost v svoji sobi, kamor lahko koga povabijo, je vsem skupno. Eden izmed njih živi v pritličju, ker težje hodi, pri vseh pa v hiši ni fizičnih ovir. Nekaterim izmed njih tudi pomeni, da imajo besedo pri urejanju sobe.

Varnost

Vse skrbnice so mnenja, da se njihovi otroci počutijo varne v domačem kraju. Dve izmed njih sta povedali, da otroka nista doživela nasilja, pri ostalih pa je nasilje bilo prisotno na športnih dogodkih, v osnovni šoli s strani sošolca, z občutkom ogroženosti v VDC-ju. Prisotni so osornost, žaljivost in vsesplošno psihološko nasilje.

Socialne posledice, povezane s starostjo

Tudi s starostjo je navzoča prisotnost nerazumevanja, strahu, predsodkov družbe in občutek, da imajo manj pravic. Skrbnica je mnenja, da je v Ljubljani več dogodkov, priložnosti in možnosti za večjo integracijo v družbo. Prav tako, omenja druga skrbnica, se marsikdo še vedno sramuje, čuti usmiljenje in se izogiba ljudem z intelektualno oviranostjo. Nekateri so prikrajšani celo za spoštovanje in prijateljstvo. Ena zmed skrbnic pa pravi da so do njenega otroka ljudje spoštljivi, a močno nestrpni.

Partnerstvo

Vsem predstavlja partnerstvo velik izziv. Eden ima želje za partnerstvom, a ga tudi hitro minevajo. Ostali pa nimajo partnerja, a si ga močno želijo. Izpostavljen je izziv in skrb, kako ustvariti partnerski odnos in družinsko življenje pri osebah z intelektualno oviranostjo, ki so po mnenju skrbnikov, do tega zaradi svoje oviranosti, močno prikrajšani.

4.1.3. Ocena zdravja

Zdravstveno stanje

Večina skrbnic je povedala, da imajo njihovi odrasli otroci dobro zdravje, brez kroničnih bolezni. Nekaj pa jih je navedlo želodčne težave, prirojene kronične težave s kolki ter s tem težjo hojo, luskavico in težave s sluhom, prehlade in putiko, težave s koncentracijo. Ena izmed skrbnic je izrazila skrb, da njenega otroka pogosto kaj boli in hodi k zdravniku, težko se sooča z bolečin, pada v depresijo, se zapira vase in da jo bolezen ovira pri vsakdanjem življenju.

Specifikacija oviranosti

Štiri skrbnice so navedle, da njihovi otroci nimajo fizičnih oviranosti, ena je navedla strgane kolenske vezi, druga težavno hojo in tretja bolečine v hrbtenici in kolenih, ki jih ima njen otrok.

Zdravstvena tveganja

Zdravstvena tveganja, ki so jih omenjale skrbnice so želodčne težave s kislino, putika in telesna teža, čustvena labilnost in tveganja psihične narave.

Poškodbe

Štiri skrbnice so odgovorile, da njihovi otroci niso poškodovani, ena je poročala o zvinu noge pred leti, druga o poškodbah zaradi padcev, tretja pa je govorila o hčeri, ki je nagnjena k samopoškodovanju, saj se večkrat tepe po obrazu.

Skrb za zdravje

Za zdravje skrbijo s primerno prehrano, z domačimi pridelki in gibanjem kot so sprehodi, a enemu težave s kolenom onemogočajo aktivnost, drugega pa ne morejo motivirati za gibanje, čeprav se jih starši trudijo ohranjati pri dobrem zdravju. Nekateri jemljejo tudi psihiatrična in druga zdravila. Mame največkrat nudijo nego in peljejo k zdravniku, pomagajo pa tudi drugi družinski člani.

Zdravstveno zavarovanje

Štirje imajo obvezno in dodatno zavarovanje, trije pa morajo dodatno še urediti.

Zdravstvene storitve

Nekaj skrbnic je odgovorilo, da zdravil ne plačujejo, le ena plačuje slušni aparat za sina in ena skrbnica kupuje prilagojeno obutev za otroka.

Odnos zdravstvenega osebja

Z zdravstvenim osebjem so zadovoljni. Skrbnica je povedala, da imajo korektnega zdravnika.

4.1.4. Ocena služb

Vrste služb v okolici

Vse sogovornice poznajo Sožitje, Sonček, a nekateri ne sodelujejo veliko z njimi, prav tako imajo izkušnje z VDC in CSD v njihovi okolici. Ena izmed skrbnic je omenila tudi Karitas.

Učinkovitost organizacij

O CSD-ju so štiri skrbnice usklajene, da imajo opravka s socialnimi problemi in z reševanjem stisk ljudi, ena skrbnica povezuje njihovo delo z veliko birokracije, ena pa ni seznanjena o njihovem delu. Ena poroča, da so danes bolj prijazni kot včasih, ko so prihajali k njim na dom zaradi težav. Poročajo, da je potrebno veliko vztrajnosti, da se dobi pomoč in da je narejenega premalo z njihove strani ter podanih premalo informacij o pravicah in olajšavah za skrbnike svojcev z intelektualno oviranostjo. Od njih bi bilo potrebno slišati mnenje, nasvete in napotke za skrbnice z otroki z intelektualno oviranostjo. Socialne delavke jih ne obiskujejo in ne sprašujejo, če imajo kakšno težavo. Skrbnica ima o eni mnenje, da je prijazna, a ni znala svetovati, pomagati in jih seznaniti z njihovimi pravicami, saj bi potrebovali več pravic, kot npr. prednost v čakalnih vrstah. Patronažna sestra ni obiskala nikogar razen enih na domu, z družinsko zdravnico je ena skrbnica zadovoljna, z vozniki avtobusov pa niso zadovoljni.

Za občino so mnenja, da ne spodbuja druženja. Skrbnica poroča, da njen svojec sam najde dogodke, ki so mu všeč. Zadovoljni pa so s sodelovanjem s Sožitjem in občasni udeležbi na piknikih in izletih, nekateri pa se nameravajo vključiti tudi v društvo Sonček. Potrebo imajo po večkratnem druženju z društvu.

4.1.5. Ocena tveganj

Sprejemanje odločitev

Skrbnice poročajo, da pomembne odločitve največkrat sprejemajo same ali skupaj s partnerji, a ob tem poskušajo upoštevati tudi svoje otroke in jih podpirati, vendar pa bi bile informacije o tem kako podpreti svojca pri odločitvah in o tem kako ravnati ob čustvenih izbruhih zelo dobrodošle.

Vrste tveganj

Tveganja, ki povzročajo skrb in strah so neoznačen prehod za pešce čez železniško progo, kaj bo s svojci in kdo bo poskrbel za njih, ko staršev več ne bo. Veliko skrb in stisko povzroča tudi morebiten prehod v ustanovo in strah glede oteženega gibanja, ki lahko pride s starostjo.

Zaznavanje tveganj

Tveganja, ki jih skrbnice zaznavajo so vedno večja utrujenost, stopnjujoča nervoza in depresija, težje soočanje z ljudmi in neprijetnimi situacijami ki rezultirajo s kričanjem ali zapiranjem vase in zaznavanje strahu pred tem, da svojci ne bi našli partnerja in bi jih to vodilo v preveliko žalost in depresijo. Zaznan pa je prav tako tudi strah in razmišljanje o prihodnosti glede pomoči in oskrbe svojcev.

Ravnanje s tveganji

Nekatere o tveganjih ne govorijo in ne želijo tvegati, saj jim je težko in ne vedo kako bi rešile tvegano situacijo, ki prinaša tudi veliko stresa, skrbi in pomislekov. Pri dveh pa pustijo, da svojec sam razreši tvegano situacijo in jima pomagajo ko je to potrebno.

4.1.6. Želje, potrebe

Potreba po službah, storitvah

Močno je izražena potreba po odprtih, razumevajočih in prijaznih ljudeh, ki bi se angažirali za nudenje pomoči in opore za kvalitetno življenje doma, za dodatno pomoč in druženje ter odpravljanje psihičnih stisk in težav v družini in njihovi okolici. Mišljeno je, da so socialne službe in društva najprimernejše in odgovorne za tovrstne premike k izboljšanju. V kraju želijo bivalno skupnost, saj je močna navezanost na dom, okolico in naravo, ki prinašajo duševni mir in harmonijo. Prav tako bi se morala občina, krajevna skupnost za svoje krajane bolj zavzemati za izboljšanje njihovega življenja. Želijo župana, ki ne odvrne, da ni financ za organiziranje dejavnosti za le nekaj ljudi, ker si želijo več organiziranega druženja kot ga nekoliko prakticira VDC. Želijo tudi informacije o pravicah na področju zakonodaje in o tem kako podpreti svojca.

Potrebe

Potrebe, ki jih skrbnice izpostavljajo so spoštljivi ljudje, ki znajo resnično poslušati in razumeti. Njihovi otroci potrebujejo nekoga, ki ga lahko vprašajo za nasvet in od njih dobijo informacije. Nekateri potrebujejo pomoč pri vsakdanjih opravilih, drugi pri druženju, spoznavanju sebe in soočanju z duševnimi stiskami. Velika potreba je po prostovoljcih. Skrbnice so mnenja, da bi vsak od njih potrebovali nekoga, ki bi skrbel zanj. Prav tako se kaže potreba po ozaveščanju, spoštovanju in kulturi otrok že v vrtcih. Mladi naj bi tudi bolj obiskovali delavnice v VDC, kjer bi se jim osebe z intelektualno oviranostjo lahko bolj predstavile in približale. Menijo, da potrebujejo društva in centre, kjer bi lahko brezskrbno pustile otroke, za bolj kvalitetno starost pa bi potrebovali prijetne domove v domačem okolju.

Zase želijo skrbnice organizirano skupino svojcev, da bi se družili, psihično razbremenili in izmenjavali izkušnje in informacije.

Želje

Njihove želje se nanašajo na ozaveščenost in strpnost mladih, ki bi jih z obvestili ozaveščali po šolah ter jih vključevali v sobivanje in druženje z njihovimi otroki, saj si želijo odprte in prilagodljive ljudi za osebe z intelektualno oviranostjo in ne obratno. Želijo delavce, ki bi si resnično vzeli čas in bi se z njimi družili in pogovarjali. Želijo organizirane družbene prireditve z glasbo in spodbujanje k dejavnostim za spoznavanje in druženje, primerne za njih. Zase želijo organizirano varstvo za svojca vsaj enkrat letno, da bi si s partnerjem lahko privoščila tudi čas za njiju. Želijo si tudi več informiranja ter podpore s strani organizacij, občine in države. Želijo si več denarne pomoči, več izletov in pomoč psihologa. Poudarek je na tem, da bi vsak odrasel človek z intelektualno oviranostjo potreboval kakšnega srčnega človeka ob sebi, saj želijo, da bi se dobro počutili in da bi imeli vse kar potrebujejo za bolj kvalitetno življenje. Ena izmed skrbnic je izpostavila, da si želi njeno družinsko hišo dati v namen bivalne skupnosti, kjer bi sin in ostali odrasli z intelektualno oviranostjo lahko živeli v domačem okolju in bi si med seboj pomagali. Ker so druženja s starši redka, a potreba po izmenjavanju informacij, mnenje, in izkušenj velika, želijo večjo udeležbo na sestankih in sodelovanje staršev in njihovih odraslih otrok. Ena izmed skrbnic je izpostavila, da bi v prihodnosti potrebovala tudi večjo pomoč drugih dveh otrok. Skrbnice in mame pa si za svoje odrasle otroke zelo želijo, da bi našli partnerje, ki bi jim dali velik zagon v življenju.

4.2. Osebe z intelektualno oviranostjo

4.2.1. Ocena življenja

Življenjski slog

Vsi živijo s starši in nekateri tudi z drugimi družinskimi člani. Njihov vsakdan med tednom sestavljajo delavnice v VDC-ju, pomoč doma pri gospodinjskih in hišnih opravilih. Veselje pa dvema osebama pričarajo tudi ukvarjanje s prilagojeno obliko juda in gledanje skokov.

Vrednote

Ljudem z intelektualno oviranostjo največ pomenijo starši in družina, da jih imajo radi in jih pohvalijo in da se dobro razumejo. Pomenijo jim zdravje, prijateljstvo, spoštovanje, ljubezen, razumevanje, smeh, dobri ljudje, dober občutek in notranji mir. Veliko jim pomeni zapolnjen

čas, želijo si, da bi imeli prijatelje in partnerja, ki jih opazil. Enemu izmed njih veliko pomeni tudi Hokejski klub Jesenice.

Stiki v okolici

Z družino in sorodniki imajo največ stikov, nekateri tudi s sosedi, veliko manj pa ima stike s prijatelji. Eden je celo izpostavil, da nihče ne želi biti njegov prijatelj.

Organizacija dneva

Štirje zjutraj vstajajo sami, trije pa s pomočjo staršev, k spanju pa jih večina razen enega, odidejo sami. Frizerja, zdravnika, sorodnike, prireditve večina obiskuje s starši, starši tudi največkrat kuhajo, nakupujejo, opravljajo čiščenje, izbirajo čas dopusta, a jim nekateri pri tem tudi pomagajo.

4.2.2. Ocena socialnega konteksta

Socialna mreža

Intervjuvanci poročajo, da najbolj zaupajo mami, nekateri tudi drugim družinskim članom, psu, eden zaupa tudi socialni delavki in zaposlenemu v VDC. Najpogosteje se pogovarjajo po telefonu s sorodniki, obiskujejo pa se največkrat za praznike. Vsi zelo pogrešajo družbo, partnerja in prijatelja.

Karakteristike stikov

Z drugimi ljudmi se srečujejo na delavnicah, na izletih s Sožitejm ali Sončkom, s prijatelji ob rojstnih dnevih in s sorodniki ob praznikih. Eden izmed njih se z drugimi srečuje tudi doma ali na jutranji kavi.

Vzdrževanje stikov

Stike vzdržujejo z obiski, telefonom in s srečanji. Skoraj vsi uporabljajo svoj telefon, e-mail in nekoliko njih uporablja Facebook. Z družino praznujejo praznike, na delavnicah vzdržujejo stike s sodelavci, nekateri izmed njih pa se tudi dopisujejo preko družbenih omrežij, vendar pogrešajo družbo in dobre prijatelje.

Prosti čas

Prosti čas sestavljajo rutine kot so pomoč doma, računalnik, televizija, poslušanje glasbe, zalivanje rož, sprehodi s psom, hokejske tekme, obisk kina ipd. Na počitnice hodijo s Sožitjem in s starši. Večina ne obiskuje športnih prireditev in se ne ukvarja s športom.

Viri pomoči

Nekateri vsakdanja opravila opravljajo sami, a večinoma jim pri tem pomagajo mame in družinski člani. Mame največkrat nudijo tudi čustveno oporo in družbo pa tudi pes, drugi družinski člani in pri enem intervjuvancu občasno tudi socialna delavka. Na delavnice, k frizerju in k drugim opravilom jih vozijo mame, družinski člani, malo njih pa uporablja tudi avtobus.

Materialni položaj

Prav vsi prejemajo denarno nagrado oziroma pomoč v VDC, a ker so sredstva premajhna in potrebujejo več denarnih sredstev, prav vsem, kolikor lahko, finančno pomagajo starši.

Zaposlitev

Vsi so odgovorili, da hodijo v službo v VDC, ena je bila zaposlena tudi v železarni dva meseca. Ena izmed njih pravi, da v službo ne hodi rada, ker nekateri izzivajo, lažejo in kritizirajo. Ena izmed njih le včasih rada hodi na delavnice, ker se ne počuti dobro in ker je plačilo premajhno. Po drugi strani pa je izražena želja po več dela in pa druženja.

Stanovanje

Vsi živijo v hiši s starši, nekateri tudi z družinskimi člani in imajo svojo sobo.

Varnost

Večina se počuti varno v domači hiši, v kraju pa ne zaradi izzivanja. Poročali so tudi o nasilju s strani nesramnih šoferjev, udarcev v koleno, nasilja na kakšni tekmi in psihičnem nasilju.

4.2.3. Ocena zdravja

Zdravstveno stanje

Trije se počutijo zdravi, eden ima težave z želodčno kislino. Nekateri so povedali, da jemljejo tablete, prisoten je strah od ljudi na delavnicah in pa stres zaradi jeze, sovraštva in nesramnosti.

Skrb za zdravje

Za zdravje skrbijo z zdravo domačo hrano, sprehodi s psom. Eden izmed njih je priznal, da za zdravje ne skrbi najbolje, saj kadi in včasih popije kakšno pivo. Vsem pomagajo mamice ko zbolijo, prav tako gredo k zdravniku, pijejo čaj in nekateri zdravje vzdržujejo tudi s tabletami.

Odnos zdravstvenega osebja

Eden je odgovoril, da je zadovoljen s prijazno zdravnico.

4.2.4. Ocena služb

Učinkovitost organizacij

Intervjuvanci se občasno udeležujejo delavnic, izletov in prireditev, ki jih organizira Sožitje. Med tednom hodijo na delavnice v VDC, kjer so bili včasih ljudje nesramni do enega, danes pa so bolj prijazni. Trije še niso bili na CSD, štirje izmed njih pa so bili in si želijo več pomoči od CSD. Želja enega je, da bi se socialna delavka več pogovarjala, drugi pa je zadovoljen. Niso zadovoljni z vozniki avtobusov. Patronažna sestra jih ne obiskuje, prav tako pa niso seznanjeni z delom varuha človekovih pravic.

4.2.5. Želje, potrebe

Potrebe

Močno si želijo prostovoljce, ki bi bili prijazni in bi bili pripravljeni za druženje, zabavanje, nakupovanje, pogovarjanje in prijateljstvo.

Želje

Želijo si zdravja, prevoz do lekarne, več izletov, veselje, obisk kina. Eden izmed njih si želi večkrat hoditi na hokejske tekme in več športnih aktivnosti. Močno si želijo družbo, spoštljiv odnos brez stresa in prepirov ter prijazne prijatelje, ki se ne norčujejo. Želijo si tudi večje nagrade za delo v VDC-ju, več ustvarjanja, druženja in zabave. Eno dekle je izpostavilo, da si želi boljšo plačo za boljše življenje in potovanje s svojim psom. Močno so izpostavljene želje po delu in druženju ter potovanjih in izletih po Sloveniji in tudi v kakšne tuje kraje. Želje prav vseh so najti in uživati ljubezen. Eden izmed njih si želi punco s katero bi bila skupaj in bi skupaj hodila na morje, drugi pa da bi užival z njo in mu ne bi bilo tako dolgčas.

5. Razprava

V vsakdanjem življenju ljudi z intelektualno oviranostjo veliko vlogo igrajo rutinske dejavnosti, ki zajemajo ročne spretnosti na delavnicah v VDC, počivanje, pomoč doma,

gledanje televizije in posedanje za računalnikom. Rutine sicer služijo v vsakdanjem življenju odrivati občutke zmedenosti in strahu zaradi občutka stabilnosti, varnosti in vloge pri organiziranju okolja v odnosu do vprašanj identitete, časa, prostora in kontinuitete (Flaker et al. 2008: 193), vendar menim, da je, tako kot so pomembne rutine v življenju, pomembno predvsem, da njihov prosti čas sestavlja več aktivnosti, ki razbijajo monotonijo, in da jim je na voljo širša paleta dejavnosti, ki jo lahko vsak izbira po svojem občutku zanimanja in v kateri lahko osmisli svoj vsakdanjik in se v njej tudi izkaže, saj se je izkazala potreba po tem, da si bolj kakovostno zapolnijo svoj čas s stvarmi, ki jim veliko pomenijo, in aktivnostmi, ki jih veselijo. Izkazalo se je, da večina ne obiskuje športnih prireditev in se tudi ne ukvarja z gibalnimi aktivnostmi. Preko prilagojenih aktivnosti pa lahko tudi širijo svojo socialno mrežo. Le eden izmed njih trenira prilagojeno obliko juda, kjer se lahko izraža in mu je omogočeno, da občasno hodi na športne prireditve, večina pa ne obiskuje športnih prireditev in se ne ukvarja s športom. Pri ostalih pa je veliko več poudarka dejavnostih, ki jih ne zmorejo dobro opraviti in pri katerih potrebujejo nadzor, bodisi zaradi manjše koncentracije, težav s črkami in s številčno predstavo ter zaradi drugih težav zdravstvenega izvora. Prav vsi pa so izpostavili stvari, ki jih visoko vrednotijo in bi želeli, da so jim bolj dostopne in bolj prisotne v življenju. Veliko jim pomenijo vrednote, kot so ljubezen, zdravje, smeh, notranji mir, dobri ljudje, spoštovanje, prijateljstvo, lepe in spodbudne besede, iskrenost, dobronamernost, veliko jim pomeni dom in starši, ki za njih poskrbijo, občutek, da se jih spoštuje in upošteva, občutek svobode na morju, zasebnost v svoji sobi. Veliko pa jim pomeni tudi zapolnjen čas, risanje, plavanje, obisk koncertov, prireditev, sprehodi s psom, kava, izleti ter ljudje, ki bi jih opazili, ter prav vsem veliko pomeni partner, ki ga nimajo.

Flaker et al (2008: 409) govorijo o pomenu naravnih mrež sorodnikov, prijateljev, sosedov in znancev, ki imajo podporno in nadzorno funkcijo. Njihova socialna mreža pa zajema le družinske člane, stiki so bazirani na stike z ljudmi iz delavnic, na sorodnike in sosedo, a še z njimi vsi stikov nimajo. Prisotna je močna navezanost na starša, ki sta glavna vira pomoči in opore. Kot pravi Čačinovič Vogrinčič (2000: 8), je družinska resničnost lahko v veliko pomoč, na njo se lahko oprejo in iz nje črpajo moč. Prav posebno emocionalno oporo pa imajo mame, ki nudijo uteho, ko je potrebna, in druženje. Ena izmed oseb ima močno potrebo po čustveni opori in jo išče pri vsakem, ki si vzame čas zanjo ter nagovarja mimoidoče. Iskanje stikov pri nekaterih poteka tudi preko družbenih omrežij, ki pa jim najpogosteje prinaša razočaranje, saj zaradi zamudnega odpisovanja težko obdržijo »prijatelje« na Facebooku, ki jih »odprijateljijo« takoj ko ugotovijo, da imajo oviranost. V VDC-ju je

druženje najbolj prisotno, prijateljev, s katerimi bi se obiskovali in družili pa večina nima. Eden izmed njih tudi kolesari po domači ulici in nagovarja mimoidoče, ker išče družbo. Vsem je skupno, da bolj ali manj pogrešajo družbo in prijatelje. Skrbnice so tudi izpostavile, da pomanjkanje družbe predstavlja velik problem. Vir veselja večini predstavlja druženje z ljudmi v Sožitju, kjer se počutijo srečne med podobnimi ljudmi, ki jih razumejo.

Prevladuje mnenje, da občina, krajevna skupnost ne spodbuja druženja. Župan naj bi na predlog o organiziranju dejavnosti in aktivnosti za ljudi z intelektualno oviranostjo odvrnil, da ni dovolj financ za organiziranje dejavnosti za le nekaj ljudi. Nekateri so mnenja, da jih družba sprejema bolje kot nekoč, drugi pa poročajo o izključujoči družbi, saj imajo še vedno neprijetne izkušnje z malomarnimi šoferji, ki ne ustavljajo in so nesramni, z ljudmi v okolju, ki se malomarno obračajo proč. Deležni so nerazumevanja, nesprejemanja, neenakopravnosti, prijaznost pa je le površinska in iz usmiljenja. Celo v VDC-ju znajo nekoga ignorirati in ga utišati, če jim je moteč. Tudi s starostjo je navzoča prisotnost strahu, predsodkov družbe in občutek, da imajo manj pravic. Med ljudmi je najbolj prisotno sramovanje, usmiljenje in izogibanje. Skrbnice so mnenja, da je v Ljubljani več dogodkov, priložnosti in možnosti za boljšo integracijo v družbo. V njihovi okolici imajo izkušnje z VDC-jem, CSD-jem, Sožitjem in Sončkom, čeprav nekateri ne sodelujejo veliko z njimi, to nameravajo spremeniti v prihodnosti. Najbolj so zadovoljni s Sožitjem in z občasno udeležbo na piknikih in izletih ter prireditvah, ki si jih želijo več. Za CSD so mnenja, da je potrebno veliko vztrajnosti, da se dobi pomoč, da je narejenega premalo z njihove strani in podanih premalo informacij o pravicah in olajšavah. Tudi Lačen (2001: 21) govori o tem, da ima družina pravico do vsestranskih (zakonskih, šolskih, bivanjskih itd.), dobrih in poštenih informacij, na podlagi katerih se oblikujejo odločitve. Skrbnice menijo, da jim pripada boljša obravnava z njihove strani, želijo si mnenje, nasvete in napotke. Pomembne odločitve največkrat sprejemajo starši, ki si želijo informacij o tem, kako podpreti svojca pri odločitvah in kako ravnati ob čustvenih izbruhih. Reševanje tveganih situacij jim prinaša veliko stresa, skrbi in pomislekov, zato se jim raje izogibajo.

Edina zaposlitev, ki so jo izkusili, so delavnice v VDC, razen ene osebe, ki je bila zaposlena v železarni dva meseca. Kljub temu da je delo univerzalna pravica in fiziološka nuja eksistence, s katero ustvarjamo svet okoli sebe in se povezujemo z drugimi, sodobna družba ljudi z oviranostjo izključuje, kar ne pomeni, da ti ljudje nič ne delajo, temveč delajo in si želijo delati veliko različnih stvari, za katere pa niso plačani (Flaker et al. 2008: 142, 143).

Ker dobijo le simbolično skromno plačilo za delo v VDC-ju, so bolj ali manj odvisni od drugih na vseh področjih življenja. Dohodki poleg nagrade lahko vključuje tudi invalidnino, pokojnino, dodatek za oskrbo in prihodke oziroma pomoč staršev. Prav vsi bi bili večjih finančnih sredstev hvaležni in potrebni. Za finance skrbijo starši, saj imajo težave s predstavo o vrednosti denarja ali pa oseba nima dovolj zaupanja za skrb o svojem denarju.

Partnerstvo predstavlja velik izziv, ki si ga vsi močno želijo. Skrbnice menijo, da so do partnerskega odnosa in družinskega življenja zaradi oviranosti močno prikrajšani. Na splošno ohranjajo dobro zdravje, ki ga vzdržujejo tudi s skrbjo skrbnic s kuhanjem zdrave prehrane in nego. Pojavljajo se le želodčne težave, prirojene težave s kolki, bolečine v hrbtenici in težja hoja, luskavica, težave s sluhom, prehladi, putika in težave s koncentracijo. Ena izmed oseb pa se sooča z depresijo, čustveno labilnostjo, samopoškodovanjem, zapira se vase in bolezen ji predstavlja veliko oviro v vsakdanjem življenju.

Močno je izražena potreba po odprtih, razumevajočih in prijaznih ljudeh, ki znajo prisluhniti in bi se angažirali za nudenje pomoči in opore za bolj kvalitetno življenje doma, za dodatno pomoč in druženje ter za odpravljanje psihičnih stisk in težav v družini in okolici. Socialne službe in društva pa so po mnenju skrbnic najprimernejše in odgovorne za tovrstne premike k izboljšanju. Flaker et al (2008: 424) predlagajo tudi izvajalce storitev, kot so spremljevalci, ki odgovarjajo na potrebe po družabnosti in stikih, osebni pomočniki, ki pomagajo pri gospodinjstvu in osamosvojitvi, pojasnjevalci in zaupniki, ki sta potrebna pri pojasnjevanju interakcijskih prekrškov in družabnih nesporazumov, razbremenitveni pomočniki za razbremenjevanje obremenjenih svojcev in mediatorji pri nesporazumih in konfliktih.

Veliko skrb in stisko povzroča morebiten prehod v ustanovo in strah glede nege in oskrbe, ko staršev več ne bo, saj bo s starostjo tudi večja potreba po tem. V kraju želijo bivalno skupnost, saj čutijo močno navezanost na dom, ki prinaša duševni mir in harmonijo. Ustanove so najpogosteje izolirane od socialnega dogajanja, strah in izogibanje od ljudi z ovirami je neutemeljen, diskriminatoren in neetičen. Njihova pravica je živeti med ljudmi in biti vključeni v tolikšni meri, kot si želijo biti, in dobiti potrebno oporo in zagovorništvo v vsakdanjem življenju in vsakdanjih opravilih, odnosih, delu in izobraževanju. Pravico imajo izkusiti življenje, izbirati in soodločati o opori in pomoči, ki jo zaradi oviranosti potrebujejo, da bi čim bolj kvalitetno živeli. Izkazalo se je, da lahko le v domačem okolju in domači skupnosti ustvarimo razmere, kjer so potrebe po samostojnem življenju brez odvisniških odnosih temveč odnosih opore in pomoči, domačnosti in dobrem počutju ipd. zadoščene.

Potrebe, ki jih močno izpostavljajo, so predvsem spoštljivi ljudje, ki resnično znajo poslušati in razumeti, ljudje, ki jih lahko prosijo za nasvet in jim dajo informacije. Nekateri potrebujejo več, drugi manj pomoči pri vsakdanjih opravilih, vsi imajo potrebo po druženju, učenju novih znanj in kompetenc. Želijo delavce, ki bi si resnično vzeli čas za njihove potrebe, želje in za druženje z njimi. Kaže se velika potreba po prostovoljcih, skrbnice pa so mnenja, da bi vsak od njih potreboval nekoga, ki bi srčno skrbel zanj. Organizirano varstvo s kvalitetnim druženjem, učenjem in delom je potrebno, da bi skrbnice lahko brezskrbno pustile otroke in da bi imele več časa zase. Želijo si organiziranih družbenih prireditev z glasbo in spodbujanja k dejavnostim za spoznavanje in druženje, primerne za njih. Želijo si zdravja, prevoz do lekarne, več izletov, veselic, obisk kina. Za kvalitetno starost svojim varovancem želijo prijetno bivanje v domačem okolju. Ena izmed skrbnic je izrazila željo, da bi njeno družinsko hišo dala v namen bivalne skupnosti, kjer bi sin z drugimi sostanovalci lahko živel v solidarnosti in sožitju. Opozarjajo na potrebo po ozaveščanju otrok že od malih nog, da bi se naučili spoštovanja, strpnosti, razumevanja in vključevanja v sobivanje z ljudmi z intelektualno oviranostjo. Ker so druženja s starši redka, potreba po izmenjavanju informacij, mnenj in izkušenj pa velika, želijo večjo udeležbo na sestankih in sodelovanje staršev in njihovih odraslih otrok. Zase bi skrbnice potrebovale organizirano skupino svojcev za druženje, psihično razbremenitev in izmenjavanje izkušenj in informacij. Potrebujejo tudi več denarne pomoči, saj so sredstva premajhna. Želijo si tudi večje nagrade za delo v VDC-ju, več ustvarjanja, druženja in zabave. Močno so izpostavljene želji po delu in druženju ter po potovanjih in izletih po Sloveniji in tudi v kakšne tuje kraje. Želje prav vseh so najti in uživati ljubezen, da bi v paru hodila na morje, da bi se imela rada, da bi si pomagala ipd.

6. Sklepi

V vsakdanjem življenju ljudi z intelektualno oviranostjo veliko vlogo igrajo rutinske dejavnosti, kaže pa se potreba po tem, da si bolj kakovostno zapolnijo prosti čas s stvarmi, ki jim pomenijo in aktivnostmi, ki jih veselijo. Večina ne obiskuje športnih prireditev, niti se ne ukvarjajo z gibalnimi aktivnostmi, čeprav si to želijo.

Njihova socialna mreža je majhna in šibka, zajema le starše oziroma skrbnike, družinske člane in ljudi, ki jih srečujejo na delavnicah, veliko manj pa sorodnike in sosede. Mame nudijo največjo emocionalno oporo, vir pomoči in druženje pri vseh osebah. Prijateljev, s katerimi bi se družili in obiskovali, večina nima, kljub temu da si jih močno želijo. Ker niso integrirani v več dejavnosti in aktivnosti, tudi nimajo možnosti pridobiti prijateljstev, ki jim ustrezajo, in si

tudi na tak način razširiti socialno mrežo. Skrbnice želijo spoznavanje, druženje že z otroki v vrtcih in šolah za kvalitetno sobivanje.

Najbolj so zadovoljni s Sožitjem in z občasno udeležbo na piknikih, izletih in prireditvah, ki si jih želijo več.

Ker so druženja s starši redka, potreba po izmenjavanju informacij in informiranosti pa velika, si skrbnice želijo večjo udeležbo na sestankih in sodelovanje staršev ter otrok. Zase bi skrbnice potrebovale organizirano skupino svojcev za druženje, psihično razbremenitev in izmenjanje izkušenj in informacij.

S strani CSD-ja je narejenega premalo, podanih je premalo informacij o pravicah, olajšavah in napotkih in potrebno je veliko vztrajnosti, da se dobi pomoč. Želijo boljšo obravnavo z njihove strani, mnenje, nasvete in napotke. Tudi pomembne odločitve največkrat sprejemajo starši, ki si želijo informacij o tem, kako podpreti svojca pri odločitvah in kako ravnati ob čustvenih izbruhih. Želijo si socialnih delavcev, ki bi bili bolj prisotni, ki bi jih več obiskovali in se več pogovarjali z njimi.

Od socialnih služb skrbnice pričakujejo večjo angažiranost za pomoč in druženje ter odpravljanje psihičnih stisk in težav v družini in okolici. Želijo, da se jim pridružijo prostovoljci in delavci, ki bi si resnično vzeli čas za njihove potrebe in želje.

Občina, krajevna skupnost ne naredi veliko k spodbujanju druženja in organiziranju prilagojenih dejavnosti in aktivnosti, saj skrbnice in ljudje z intelektualno oviranostjo občutijo, da ni dovolj dogodkov, priložnosti in možnosti za boljšo integracijo v družbo.

Družba naj bi jih sprejemala bolje kot nekoč, a je prav tako še vedno velikokrat izključujoča. Deležni so nerazumevanja, nesprejemanja, neenakopravnosti, prijaznost pa je le površinska in iz usmiljenja. Med ljudmi je najbolj prisotno sramovanje, usmiljenje in izogibanje, ki se prenaša tudi v odraslo obdobje, saj je še vedno navzoča prisotnost strahu, predsodkov družbe in občutek, da imajo manj pravic.

Edina zaposlitev, ki so jo izkusili, so delavnice v VDC, razen ene osebe, ki je bila zaposlena v železarni dva meseca. Ker dobijo le simbolično skromno plačilo za delo v VDC-ju, so bolj ali manj odvisni od drugih na vseh področjih življenja. Prav vsi potrebujejo večja finančna sredstva in bi jih bili veseli. Želijo si novih znanj, kompetenc, dela in bolj plačanega dela.

Do partnerskega odnosa in družinskega življenja so prikrajšani, kar skrbnicam predstavlja velik izziv ter skrb in žalost hkrati. Želje prav vseh je najti in uživati v ljubezni, hoditi skupaj na morje, si pomagati ipd.

Prav tako si želijo zdravja, več izletov, veselic, obisk glasbenih prireditev in kina. Na splošno ohranjajo dobro zdravje, ki ga vzdržujejo z domačo prehrano in nego, manj pa z gibanjem. Skozi leta so skrb vzbujajoča čustvena labilnost, depresija, samopoškodovanje, zapiranje vase, saj eno izmed oseb to močno ovira v vsakdanjem življenju.

Veliko skrb in stisko povzroča morebiten prehod v ustanovo in strah glede nege in oskrbe, ko staršev več ne bo, saj bo s starostjo tudi večja potreba po tem. V kraju želijo bivalno skupnost, saj so močno navezani na dom, ki prinaša duševni mir in harmonijo ter samostojno življenje brez odvisniških odnosov. Ena izmed skrbnic ima željo, da bi svojo družinsko hišo dala v namen bivalne skupnosti, kjer bi varovanec in drugi sostanovalci lahko živeli v solidarnosti in sožitju v domačem okolju.

V naši družbi strokovno delo še ni imelo priložnosti razvoja v smeri, kot si jo socialni delavci želimo. Strokovna razmišljanja, ki argumentirano zagovarjajo in se nagibajo k razcvetu deinstitutionalizacije, ostajajo še vedno »v povojih« kljub sodobnih usmeritvam in praksam, ki rezultirajo boljši kakovosti življenja odraslih oseb z intelektualno oviranostjo.

S tem, ko ne omogočamo ljudem z oviranostmi zadovoljiti potrebe po delu, ki ga zmorejo opravljati, ko jim onemogočamo, da izražajo svoje talente, ustvarjalnost in dejstvo, da niso deležni številnih bonitet, ki jih dejavnosti prinašajo, moramo razumeti, da jim kratimo izražanje njihovih želja in s tem ustvarjamo številne stiske, ki jih spremljajo dolgotrajno.

7. Predlogi

Tudi posamezniki z enako oviranostjo imajo kljub podobnim potrebam svoje individualne potrebe in ukvarjati se moramo z razvojem socialno-delovnega sistema, ki je bolj razumevajoč, sočuten za razlike med odraslimi ljudmi z intelektualno oviranostjo in je tudi bolj spodbuden do njih.

Društva in občina bi se lahko bolj organizirala pri tem, da omogočijo več prilagojenih dejavnosti in aktivnosti, ki presegajo rutino, saj s tem krepijo obstoječo socialno mrežo in jo širijo ter omogočajo boljšo integracijo v družbo. S tem, ko kakovostno zapolnijo prosti čas, tudi prepoznavajo in razvijajo svoje talente in potenciale ter pridobivajo nova znanja in

kompetence. Vsekakor jih moramo integrirati v širše družbeno okolje in spodbujati v druženje preko aktivnosti z ljudmi iz okolice skozi dejavnosti in aktivnosti v prostem času. Ker so na splošno zadovoljni s Sožitjem in si želijo več njihove angažiranosti, bi Sožitje lahko ponudilo več potrebnega druženja, dejavnosti in taborov, ki pa vključujejo tudi individualno obravnavo in ne izpolnjujejo le norm, saj vsem osebam z oviranostmi ne odgovarjajo vse aktivnosti. Ker svoje potrebe in želje nekateri težje izražajo, bi bilo potrebnih tudi več individualnih obravnav znotraj skupine. Na delavnicah v VDC-ju pa bi se lahko bolj posvetili usmerjanju ljudi z jasno postavljenimi pravili in motivacijo. Potrebna je konstruktivna komunikacija, da jih čim bolj spoznamo, saj vse bolj ali manj temelji na ukazih in normah, kar pa se jim velikokrat upira in se počutijo neuslišani, žalostni ter osamljeni.

Predlog je, da se trudimo biti strokovni delavci, ki delajo za ljudi in si resnično vzamejo čas, da bi jih dejansko obiskovali, se z njimi družili, jih poslušali, slišali, se pogovarjali, dajali informacije ali pa jih mimo interesa in predpisov državnih zakonov in norm, iskreno in sočutno napotili po pomoč tam, kjer jim pomoč lahko ponudijo. Delavci, ki bi si resnično vzeli čas za njihove potrebe, želje in druženje z njimi, bi pomagali k razvoju in izkoristku njihovih potencialov do maksimuma. Zavzeti se moramo hitro in brez nepotrebne administracije, ki pri nas lahko traja več let, kar nakazuje na neodgovorno delo v pisarnah in nezainteresiranost ter nevednost o tem, kaj se na terenu dogaja. Vsekakor bi morali imeti več terenskega dela in direktnega stika z ljudmi. CSD-ji bi za starše lahko organizirali tudi izobraževalne delavnice, kako podpreti svojca pri odločitvah in kako ravnati ob čustvenih izbruhih in številnih izzivih, s katerimi se soočajo.

Primerno bi bilo organizirati skupinsko izobraževanje, ki je praktično naravnano in odraslim osebam z intelektualno oviranostjo koristi v vsakdanjem življenju, npr. treninge odločnosti, tečaje umetniškega izražanja, delavnice o življenju z zdravili ali delavnice o interakcijskih spretnostih, ki jim omogočajo tudi boljši nastop na trgu dela in s tem zaslužek. Prav tako bi bilo koristno individualno izobraževanje, ki zajema učenje prek izkušenj in ravnanja s stigmo, nasiljem, socialnih spretnosti. Poleg skupinskega in individualnega izobraževanja pa je pomembno tudi svetovanje v okviru splošnih služb, svetovalnic in telefona, ki bi bile za odrasle z intelektualno oviranostjo in njihovo družino zelo koristne, saj poleg izobraževanja nudijo tudi zapolnitev prostega časa ter omogočajo družabnost in stike (Flaker et al.: 2008, 404, 406).

Potrebe, ki jih ne gre zanemariti in so pomembne, so potrebe po terenskih službah o katerih govorijo tudi Flaker et al. (2008: 407) v obliki terenskih in mobilnih služb, s katerimi bi nadomestili potrebe po institucionalnih rešitvah, različne vrste servisov pa so odgovor na potrebe po gospodinjanskem življenju.

Da bi učinkovito zadovoljevali potrebe in želje odraslih z intelektualno oviranostjo ter potrebe in želje njihovih staršev in skrbnikov, bi morali razvijati in krepiti mrežo prostovoljcev in delavcev, ki so predvsem srčni in posvečeni delu, druženju, opori in pomoči osebam z intelektualno oviranostjo.

Za kvalitetno starost je najprimernejša nastanitvena oblika, ki zagotavlja dolgotrajno bivanje v domačem okolju, bivalna skupnost, kjer je, kot pravi Lačen (2001: 71-73), življenje urejeno in neprisiljeno z manjšo skupino ljudi, ki živijo v zaključenem okolju s čim bolj mogočo samostojno organizacijo življenja in dela s primernim vodenjem. Ena izmed skrbnic je dala predlog, da bi svojo hišo dala v namen bivalne skupnosti, če bi jim pri tem pomagala občina. S podpiranjem storitev, kot so osebna asistenca, prostovoljstvo, spremljanje, zagovorništvo in družabništvo, bi poskrbeli za zadovoljitev potreb po družabnosti in stikih.

Dejstvo je, da imajo veliko znanja in talentov, ki bi jih lahko bolje izkoristili. V šolah so pogosto zanemarjeni, saj potrebujejo popolno pozornost pedagogov za razvoj svojih sposobnosti. Sramotno in ponižujoče je, kako malo nagrade dobijo za svoj trud in vloženo delo na delavnicah, zato gre predlog k višanju nagrade. Imajo podobne potrebe kot mi in še več, saj so potrebne terapije, prevozni in vsi dodatni stroški, kar znese več kot pri ljudeh brez oviranosti. Tudi oni so radi nagrajeni, cenijo in so ponosni na svoje delo, zato bi jih bilo treba bolj motivirati in jih spodbujati k večjem občutku finančne stabilnosti in samostojnosti.

Senzibilnost sistema se izraža v smislu širjenja opcij različnih pomoči v bivalnem okolju odraslih oseb z intelektualno oviranostjo, kot vključevanje uporabnikov v sistemsko odločanje ter tudi kot preseganje institucionalnih vzorcev vedenja z rahljanjem togosti institucionalnega življenja in z odpiranjem v družbeno okolje. Takšna senzibilnost na posameznike deluje v smislu doživljanja večje dostopnosti do potrebnih informacij in storitev, kjer tehnični pripomočki in telekomunikacije omogočajo preseganje prostorskih razdalj, dostopnost do ljudi, dobrin in informacij. Povezovanje s pomočjo telekomunikacijskih storitev s prijatelji, prostovoljnimi organizacijami in strokovnimi službami je pomembno, tako za odrasle ljudi z intelektualno oviro kot njihove skrbnike zaradi dajanja čustvene opore, strokovnega

svetovanja, družbenih stikov, obveščanja in naročanja storitev, saj vse to ohranja občutek varnosti in omejene samostojnosti. (Hojnik Zupanc 1999: 16, 17)

Človek ali skrbnik, ki pomaga odrasli osebi z intelektualno oviranostjo, pogosto postane človek, ki tudi sam potrebuje oporo in pomoč zase kot tudi pomoč za izvajanje pomoči in opore drugega. Tu igrajo pomembno vlogo strokovnjaki, socialni delavci in pa tudi zdravstveni delavci. Večji poudarek bi lahko dajali na obliko samopomoči, kot so organizirane skupine skrbnikov, ki si lahko na podlagi osebnih izkušenj in znanja najbolj pomagajo. Velikokrat jim je v veliko spoznanje in olajšanje že to, ko izvedo, kam se po pomoč sploh lahko obrnejo. V skupini bi sodelovali tako starši kot otroci skozi druženje, psihično razbremenitev ter izmenjevanje izkušenj in informacij. Torej je ljudem, ki pomoč izvajajo, potrebno zagotoviti pomoč pri tem, hkrati pa jim zagotoviti tudi ustrezno pomoč za samopomoč.

Vsak človek ima svoje izkušnje življenja in vsi smo na svet prišli kot enakopravni in enakovredni. Kakršnakoli nasprotja omenjenemu so rezultirala v težkih, krvavih in dolgotrajnih bitkah in žrtvah. Zgodovina nam je pri tem lahko v velik poduk. Nedopustno je misliti in udejanjati razlike, ki diskriminirajo ljudi na podlagi njihovih lastnosti, življenjske situacije in manjših zmožnosti na kapitalistično usmerjenem trgu. Nedopustno je, da kot družba gledamo, kako ljudje z intelektualno oviranostjo doživljajo neprijetnosti, krivice in kakršnekoli izkušnje, ki nimajo namena prisluhniti, razumeti, nuditi oporo in pomoč, kjerkoli jo potrebujejo. Ljudi z intelektualno oviranostjo lahko integriramo v vse institucije skozi druženje, medsebojno učenje in spoznavanje na družboslovnih fakultetah. Na Fakulteti za socialno delo pa bi lahko uvedli več predmetov na omenjeno tematiko in problematiko, ki bi nas tudi skozi praktično delo na terenu uvedla v razumevanje in izkušnje z ljudmi z oviranostmi. Prav tako bi lahko bolj informirali tudi širšo javnost.

Tudi v kontekstu intime je pomembno, da se odrasli z intelektualno oviranostjo čim bolj samorealizirajo, da ne bi bili prikrajšani za partnersko in družinsko življenje vsi tisti, ki so to resnično želijo. Pri tem jim lahko pomagamo tudi s tem, da spoštujemo njihovo zasebnost in individualnost. Večja stopnja samozavedanja se razvije na način interakcije z okoljem oziroma z drugimi posamezniki, kar pomeni, da tudi odrasle osebe z intelektualno oviranostjo bolje razumejo in spoštujejo svoja čustva, zmožnosti in omejitve (Riesman 1968 v Hojnik Zupanc 1999: 26)

Zdravje bi vzdrževali in ga nadzirali z rednimi pregledi z zdravniki, nutricionisti, pedagogi, športnimi inštruktorji, terapevti, psihologi in socialnimi delavci z veliko konstruktivne komunikacije, pohvalami in spodbudami, z motivacijo in resničnim interesom za upoštevanje njihovih potreb, želja in talentov, manj pa z ukazi, ki ne »padejo na plodna tla«. Velikokrat je socialno-delovni odnos poln zaupanja, spoštovanja in s primerno komunikacijo temelj za uspešnost na vseh področjih. Ljudje z intelektualno oviranostjo potrebujejo potrpežljivost, sočutje, skrb, oporo in pomoč pri vseh opravilih, preden jih osvojijo in se razvijejo ter samorealizirajo glede na svoje zmožnosti.

Ljudje z intelektualno oviranostjo imajo tako kot vsi mi možnost odločanja glede sebe in svojega življenja, življenjskih izkušenj, vzponov in padcev, ki jih želijo doživeti ali se jim zgodijo na njihovi življenjski poti. Pravico imajo do zasebnega in socialnega življenja. Pravico imajo izbirati, izražati želje, dobiti potrebno pomoč in oporo ter biti vključeni v sfere izobraževanja, dela, prijateljskih in partnerskih odnosov, športnih aktivnosti ter imeti prosti čas zase. Naša naloga je, da jim vse to omogočamo in pomagamo čim bolj kakovostno doseči, jih pri tem ne izoliramo, temveč čim bolj vključujemo v lepoto življenja izven institucionalne monotonije in otopelosti ljudi. Ljudem z intelektualnimi ovirami moramo pustiti, naj sami izrazijo, koliko, na katerih področjih ter kakšno pomoč in oporo potrebujejo. Na socialne izzive moramo delovati socialno delovno in v sodelovanju z drugimi strokami. Nikakor le skozi medicinski vidik, ki takšne okoliščine celo ustvarja in jih potem lahko »zdravi«, se vtika in prevladuje pri obravnavi socialno-delovnih izzivov, v katerih najpogosteje vidijo edini interes – dobiček. Čas je, da prevzamemo vaje v svoje roke in sledimo poslanstvu socialnega dela ter od medicine in drugih strok dobimo le sodelovanje, medsebojno pomoč in najbolje, kar lahko dajo ter na nasprotno od tega ne pristajamo.

Kot socialnim delavcem nam mora uspeli navezati spoštljiv in zaupanja vreden odnos z odraslimi ljudmi z oviranostjo, z njihovimi družinskimi člani oziroma skrbniki ter z drugimi strokovnimi sodelavci. Naše delo je obsežno. Je hkrati individualno in je tudi timsko oziroma skupinsko. Vključuje sodelovanje, soustvarjanje, oporo in pomoč ter prepoznavanje izzivov, soočanje z njimi in iskanje rešitev. Pri tem je razpeto med številnimi stranmi, potrebami, željami in interesi hkrati, a velikokrat je le na ta način trud poplačan in delo uspešno.

Organizirati moramo tak sistem pomoči in opore, ki bo upošteval potrebe in želje obeh strani, tako ljudi z oviranostjo kot potrebe njihove družine oziroma skrbnikov, ter pri tem ohranjati spoštovanje, vrednost in sodelovanje z drugimi strokami.

Le socialno-delovni proces, ki vključuje soustvarjanje želenih in uresničljivih izidov, prvenstveno z odraslimi z intelektualnimi oviranostmi ter povezanost z vsemi vpletenimi in »družinskim ozadjem«, se lahko orientira k dolgotrajni uspešnosti in bolj kakovostnemu življenju. Le sodelovanje lahko prinese trajno uspešnost. Socialni delavci moramo preveriti tudi, kaj zmorejo narediti eni in kaj zmorejo narediti drugi ter družno nuditi pomoč soljudem, ki to pomoč potrebujejo. Naše delo postavlja prednost temu, kar lahko v socialno-delovnem procesu dajemo, pri tem pa tudi na osebnem nivoju vedno ogromno dobimo. Verjamem, da smo tu zato, da poskušamo dajati najboljše od sebe, da poskrbimo, da se počutimo dobro in da pomagamo drugim, da se počutijo dobro. Socialno delo kot tako je neprecenljivo in upam, da bo v bodoče tudi zaslužen bolj cenjeno. Največja umetnost življenja je delati dobra dela in iz sebe narediti dobrega človeka. Človeka, ki v drugem vidi človeka brez kakršnihkoli družbenih etiket in človeka, ki ustvarja prostor, prijazen do vseh. Socialni delavci moramo biti ob tem tudi »glasni« v imenu vseh tistih, ki potrebujejo našo pomoč in oporo za bolj kvalitetno življenje.

Le skozi sobivanje se odvijajo medčloveške interakcije in s tem razumevanje in sprejemanje, zato jim moramo omogočiti takšne oblike bivanja, opore in pomoči, ki so zanje najprimernejše in pri tem upoštevajo njihovo različnost. Kot kaže pa moramo začeti pri pridobivanju zasluženega širšega spoštovanja. Na podlagi temeljev lahko gradimo in polagamo pričakovanja v to, v kar verjamemo. Ni utopično padati in večkrat poskušati, da bi uspeli, utopično je misliti, da ni vredno poskušati. Ljudje z intelektualno oviranostjo si zaslužijo spoštljiv odnos, varnejše in prijetnejše okolje ter kakovostno preživljanje vsakdanjega življenja.

Ideja je, da se z ljudmi z intelektualno oviranostjo in njihovimi starši oziroma skrbniki ter ljudmi v okolici še naprej, kot socialni delavci, pogovarjamo, učimo, razumemo, kako razmišljajo, in bolje razumemo omenjeno tematiko in problematiko. Da nagovarjamo njihove strahove, nevednost, frustracije, se skupaj učimo in soustvarjamo ter na podlagi potreb in želja ustvarjamo boljše pogoje za bolj kvalitetno življenje vseh. Ključ je v solidarnosti, v tem, da se skupaj drug od drugega učimo, soustvarjamo, negujemo stike, preko katerih smo si v oporo, in si pomagamo.

8. Literatura

Bigby, C., Frawley, P. (2010), *Social work practice and intellectual disability*. New York: Palgrave Macmillan.

Ceglar, I. (2005), Odnos med odraslim z intelektualno oviro in njegovo materjo. *Socialno delo: časopis za teorijo in prakso*, 44 (1/2): 57-64.

Čacinovič Vogrinčič, G. (2000), *Družina in star človek*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Drole, J., Črnak Meglič, A., Lebar, L., Nagode, M., Peternelj, A., Šonc, A., Toth, M. 2015. *Podpora samostojnemu bivanju v domačem okolju in dolgotrajna oskrba*. Projekt AHA.SI. Ljubljana: Inštitut RS za socialno varstvo.

Flaker, V., Mali, J., Kodele, T., Grebenc, V., Škerjanc, J., Urek, M. (2008), *Dolgotrajna oskrba: očrt potreb in odgovorov nanje*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Flaker, V., Rafaelič, A., Bezjak, S., Ficko, K., Grebenc, V., Mali, J., Ošlaj, A., Ramovš, J., Ratajc, S., Suhadolnik, I., Urek, M., Žitek, N. v sodelovanju z Dimovski, V., Kastelic, A., Pfeiffer, J. (2015), *Priprava izhodišč dezinstitutionalizacije v Republiki Sloveniji*. Študija po naročilu Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, omogočila EU z uporabo Evropskega socialnega sklada. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Giddens, A. (2000), *Tretja pot*. Ljubljana: Orbis.

Hojnik-Zupanc, I. (ur.) (1999), *Samostojnost starega človeka v družbeno – prostorskem kontekstu*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Iecovic, E. (2014), Ageing in place: From theory to practice. *Anthropological notebooks*, 20(1): 21-33.

Kapus, A. 2014. Medijske podobe ljudi z ovirami. *Socialno delo*, 53 (3): 199-206.

Klančar, T. (2006), *Poročilo o oblikah skrbi za starejše v MOL*. Ljubljana: MOL, Oddelek za zdravstvo in socialno varstvo.

Lačen, M. (2001), *Odraslost: osebe z motnjami v duševnem razvoju*. Ljubljana: Zveza Sožitje – zveza društev za pomoč duševno prizadetim Slovenije.

Lamut, U., Macur, M. (2012), *Metodologija družboslovnega raziskovanja: od zasnove do izvedbe*. Ljubljana: Vega.

Novljan, E., Jelenc, D. (2002), *Odraslost: osebe z motnjami v duševnem razvoju. Starostnik z motnjami v duševnem razvoju*. Ljubljana: Zveza Sožitje – zveza društev za pomoč duševno prizadetim Slovenije.

Mali, J. (2008), *Od hiralnic do domov za stare ljudi*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Mali, J. (2012), Deinstitutionalisation as a challenge for the development of community-based care for older people = Dez institucionalizacija kot izziv za razvoj skupnostne oskrbe starih ljudi. *Dialogue in praxis*, 1(14), 1/2(22-23): 57-69.

Mali, J. (2013), *Dolgotrajna oskrba v Mestni občini Ljubljana*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Mesec, B. (1998), *Uvod v kvalitativno raziskovanje v socialnem delu*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.

Mesec, B. (2007), *Metodologija raziskovanja v socialnem delu II*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Ramon, S. (2003), Osrednja vloga deinstitutionalizacije v socialnem delu in izobraževanju za socialno delo. *Socialno delo*, 42 (4/5): 211-218.

Rafaelič, A., Caserman, D., Zupančič, D., Marušič, D., Matkovič, D., Mali, J., Ficko, K., Peternel, M., Nagode, M., Flaker, V. (2015), *Hitra ocena potreb in storitev za dolgotrajno oskrbo in dez institucionalizacijo zavodov za dolgotrajno oskrbo na področju duševnega zdravja in intelektualnih ovir*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Sagadin, J. (2001), Pregledno o kvalitativnem empiričnem pedagoškem raziskovanju. *Sodobna pedagogika*, 52 (2): 10-25.

Sanders, D. (2005), Breme ali podpora?: socialno delo v življenju mater z intelektualno oviro. *Socialno delo*, 44 (1/2): 39-45.

Škerjanc, J. (2010), *Individualizacija storitev socialnega varstva*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Urek, M. (2005), *Zgodbe na delu*. Ljubljana: *Cf.

Videmšek, P. (2011), Spreminjanje socialne vključenosti ljudi z osebnimi izkušnjami duševne stiske: od boja za pravice do vključenosti v raziskovanje. *Socialno delo*, 50 (3-4): 2017-227.

Videmšek, P. (2013), *Iz institucij v skupnost: stanovanjske skupine nevladnih organizacij na področju duševnega zdravja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Zaviršek, D. (2000), *Hendikep kot kulturna travma: historizacija podob, teles in vsakdanjih praks prizadetih ljudi*. Ljubljana: Založba /*cf., 2000

Zaviršek, D. (2014), *Opredelitev hendikepa in razvoj študija hendikepa v socialnem delu*. *Socialno delo*, 53 (3/5): 133-145.

Zaviršek, D., Krstulović, G., Leskošek, V., Videmšek, P., Bohinec, M., Pečarič, E., Jeseničnik, N., Propat, K. (2015), *Analiza sistema institucionalnega varstva in možnosti nevladnih organizacij zagotavljati storitve v skupnosti za uresničevanje deinstitutionalizacije v Sloveniji*. Ljubljana: YHD – Društvo za teorijo in kulturo hendikepa.

9. Priloge

9.1. Intervjuji z enotami kodiranja:

9.1.1. Priloga A1: Intervju 1

Parna koda: 1a

INTERVJU S SKRBNIKOM/SKRBNIKI

Podatki o intervjuvancu/ki

Spol: Ž

Starost: 78

Poklic/ izobrazba: kontrolerka brušenega jekla v železarni, telefonistka/ gimnazija

Podatki o svojcu_svojki z intelektualno oviranostjo

Spol: M

Starost: 53

Okoliščine poteka pogovora

Kraj (ulica, hišna številka, poštna številka kraj): Potoki 25, 4270 Žirovnica

Datum: 19.12.2015

Čas trajanja pogovora: 1h

Prostor, kjer je bil pogovor opravljen: Jedilnica

1 OCENA ŽIVLJENJA

Življenjski slog

Kaj bi lahko rekli, kako živi vaš svojec?

Meni se zdi, da živi zelo dobro, ker ga imamo vsi zelo radi.

Kako preživi dan, kaj običajno počne čez dan?

Ob osmih zjutraj gre na delavnico in pride domov ob pol treh (A1). Delavnice ima v okviru VDC-ja na Jesenicah, kjer izdelujejo različne stvari, od rokavic za štedilnik, nogavic do izdelkov iz gline (A2). Na VDC-ju imajo topel obrok, zato doma poje le kakšno juho. Hodil je tudi na računalništvo in tudi doma kar nekaj časa preživi za računalnikom ter posluša glasbo, igra igrice, prepisuje (A3). Zelo rada tudi hodi v naravo, zanj pa je hoja tudi izredno priporočljiva. Veselje ima tudi do urejanja okolice in zelo skrbi za rože. Po operaciji rame, mi je pomagal tudi pri obešanju perila. Zelo rad mi tudi pomaga pri vsakdanjih opravilih (A4). Tako velikokrat prinese kakšne stvari iz shrambe ali kleti in je z mano ko kuham. Zvečer pred spanjem skupaj gledava televizijo (A5).

Vrednote

Kaj je tisto, kar mu/ji je zelo pomembno? Kaj ceni v življenju?

Veliko mu pomeni to, da ga imamo radi. Zelo ceni lepo besedo in spodbude, ki ga motivirajo in spravljajo v dobro voljo(A6). Ko kaj naredi čaka, da se ga pohvali.

Število, trendi

Koliko starih ljudi z MDR živi v vaši okolici? Ima AB stike z njimi?

V naši okolici je samo sin, ki ima MDR (A7).

Zemljepisna umestitev

S kom v svoji okolici ima stike?

Stike ima s sosedi, ki ga imajo zelo radi (A8). Dve starejši sosedi sta umrli pred leti že, a jih še danes zelo pogreša. Obe sta ga čakali, ko je prišel z avtobusa.

Kje se srečuje z drugimi ljudmi?

Srečujejo se na vasi, ob praznikih in rojstnih dnevih pa tudi doma pri nas ali pri njih (A9).

So to običajna mesta, kjer se krajani družijo glede na svoje interese ali so to posebna mesta, namenjena le ljudem z intelektualnimi ovirami?

Srečujejo se tudi na piknikih in izletih, ki jih organizira Sožitje (A10). Z njimi sva šla tudi na morje.

Ali občina, krajevna skupnost s čim spodbuja druženje?

Ne vem, mi poznamo in sodelujemo samo s Sožitjem, in VDC-jem (A11). Ne bi rekla, da prav spodbujajo druženje (A12).

Zaznavanje, stališča

Kako danes družba gleda na ljudi z intelektualnimi ovirami, zlasti na starejše?

Naš narod je na splošno zelo nekulturen (A13). Šoferji avtobusov zaradi malomarnosti sinu velikokrat niso želeli ustaviti z opravičilom, da avtobus na naši vaški postaji ne ustavlja, čeprav je registrirana postaja (A14). Zato je mogel izstopiti na naslednji postaji, ki pa je oddaljena od naše vasi več kilometrov, pot pa je neprehodna.

Ali menite, da so odrasli/starejši ljudje z intelektualno oviranostjo v družbi kaj prikrajšani?

Zdi se mi da so, saj imajo radi mir in tišino, kar pa na delavnicah z različnimi starostmi, ni mogoče (A15). Moj sin hrup vedno težje prenaša. Tudi ko zunaj pred hišo praznujemo rojstni dan, se sin po kosilu umakne v svojo sobo pred računalnik, večkrat pa tudi kaj napiše. Rad ima svoj mir, zato bi bilo res bolje, če bi imeli na društvu delavnice razporejene po nekih večjih starostnih skupinah, na primer otroke in mlajše ter starejše od petdeset let.

2 OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

Socialna mreža, druženje

Ali ima vaš svojec stike z drugimi sorodniki? Kdo so pomembni ljudje v njegovi/njeni bližini? Ali koga pogreša? Kakšni so ti stiki?

Pogreša babico, dedka in strica, zelo pogreša tudi svojega očeta. Celo njihove rojstne dneve si je še vedno zapomnil. Z mano in ostalima, sestro, bratom in njegovo partnerko imamo lep odnos (A16). Do njega so prijazni, veliko ga nasmejejo.

Ali so sorodniki vključeni v oskrbo? In kako, pri katerih opravilih sodelujejo?

Ko moram na pogreb, ga ne vzamem s sabo. Tudi zdravnik mi je predlagal, da naj o žalostnih dogodkih ne govorim in naj ga ne peljem na pogrebe. Udeležil se je le pogrebov družinskih članov, ker je sam izrazil željo. Sicer pa vedno hodi povsod z mano (A17).

Ali živi svojec z vami, ima morda partnerja, partnerko? Če ima partnerja/rko, je z odnosom zadovoljen? Kaj pogreša?

Nima partnerke (A18). Je zelo miren.

Ali ima prijatelje, ki ga/jo obiskujejo ali on/ona njih?

Ima, sosedi obiskujejo njega in on njih (A19).

Kakšni so njegovi/njeni stiki s sosedi, prijatelji? Ima stike z drugimi? Kako jih vzdržuje? Sam? Mu vi pomagate? Preko telefona? Obiski?

Odnosi so prijateljski, s temi s katerimi se družijo ga imajo zelo radi. Zelo je odprt in zgovoren, s sosedi rad poklepeta in mi pripoveduje novosti (A20).

Približno koliko časa na teden preživi z drugimi ljudmi (ne z vami)?

Vsak dan preživi s kom pred hišo vsaj nekaj minut do več ur (A21).

Neformalni viri pomoči, samopomoč

Kako poteka en vaš tipičen dan? Ali lahko sam postori nujne stvari? Katera lahko in katere ne more in rabi pomoč? Kdo mu/ji pomaga, če česa ne zmore?

Nohtov na nogah ne postrige sam, zato mu pri tem pomagam jaz. Sam pa se pobrije, umije, obleče (A22). Veliko tudi rad pomaga pri gospodinjskih opravilih (A23). Od malih nog pa sem ga tudi učila, da nikomur ne odpira vrat če je sam in to dela še danes.

Ali se sam/a odpravi po opravkih? Potuje samostojno ali potrebuje prevoz? Kako je v vašem kraju s prevozom – ali imate urejen javni prevoz? Na koga se obrnete, da vas kam pelje?

Samostojno potuje, če gredo z društvo na morje ali na izlet (A24). Doma pa vedno potuje in hodi po opravkih z mano ali z drugimi člani družine (A25). On se počuti boljše in bolj varno, če grem povsod z njim. Avtobusi vozijo, a mu velikokrat ne ustavijo (A26). Tudi naš zobozdravnik, ki se je nekaj časa vozil z avtobusom je povedal, da ga je bolelo srce, ker voznik ni ustavljal na naši postaji. Zanesem pa se lahko na drugega sina, ki ga večkrat zjutraj vozi na delavnice, saj se obema začneta, služba in delavnice ob osmi uri.

Ste vi ali vaš svojec vključeni v kakšno društvo, kot je npr. Sožitje, Sonček in podobne organizacije in ste vi aktivni član? Kako sodelujete v društvu?

S Sožitjem sem zelo zadovoljna in sodelujemo zelo dobro (A27). Želela pa bi, da imajo starejše ljudi na delavnicah posebej, ker starejši ne prenašajo več tako dobro hrupa (A28).

Kdo mu_ji je najbolj v pomoč v času akutnih stisk? Kdo nudi čustveno podporo? Še kdo drug razen vas?

Jaz, sestra in brat mu nudimo največjo oporo (A29). Ko mu je hudo se tudi zjoče pred nami in potoži, da me zaboli srce kako sočuten in srčen je.

Delo, zaposlitev, prosti čas

S katerimi aktivnostmi se vaš svojec ukvarja? Kaj rad dela? (sodeluje pri hišnih opravilih, zunaj hiše, na računalniku itd...) Koliko časa namenja posamični aktivnosti?

Poleti na svojo željo pomaga pometati stopnišče, zelo rad tudi rože zaliva (A30). Rože ga pomirjajo in spravljajo v dobro voljo. Poleti je veliko časa zunaj pred hišo in gre kasneje spat kot pozimi.

Ima plačano zaposlitev zunaj doma? Koliko ur tedensko?

Ne, nima plačanega dela (A31).

Ali razpolaga s svojim denarjem? Kako mu_ji pri tem pomagata?

Skupaj razpolagava z denarjem (A32).

Ali greste na počitnice skupaj? Ali gre vaš svojec tudi sam s svojimi prijatelji ali v okviru društev na počitnice? Ali greste tudi sami kdaj na počitnice in kdo ostane v tem času skupaj s svojcem?

Skupaj hodiva na počitnice, le z društvom je šel kdaj tudi sam (A33). Sama ne grem nikoli na počitnice, vedno hodiva oba ali nobeden.

Materialni položaj (ekonomske razmere, dohodek, socialna varnost)

Ali je, po vašem mnenju, dobro poskrbljeno za socialno varnost odraslih ljudi z intelektualno oviranostjo?

Nimam mnenja. Že od začetka je večinoma vsa skrb na mojih plečih (A34). V družini smo se res veliko ukvarjali s sinom, zelo sta mi pomagala tudi moja starša, ki sta sedaj že pokojna. Zdravniki sploh niso vedeli kaj je narobe s sinom, nato pa so nas čez nekaj let poslali v Ljubljano, kjer so nam po številnih raziskavah povedali, da gre za spregledano možgansko krvavitev. Priskrbeti sem mogla tablete iz Nemčije, Avstralije in Švice, ki sem jih mogla sama plačati.

Kakšne vire dohodkov ima vaš svojec za preživljanje?

Prejema le očetovo pokojnino (A35).

Ali gre vaš svojec kam vsaj 1-krat tedensko? Kam rad/a gre? Ali so materialne ovire, da bi si to privoščil?

Rad hodi na risanje, plavanje in druge delavnice v okviru VDC-ja in Sožitja (A36). Vsak četrtek hodi na kopanje v VDC, včasih pa tudi na jahanje in risanje na Društvo Sožitje, pri čemer zelo uživa. Zelo rad obiskuje tudi koncerte, gledališče in vaške prireditve (A37). Oba druga otroka nama zelo pomagata, saj imata že svoje prihodke.

Ali lahko preživi s temi sredstvi? Kako si pomagata, če so ta sredstva premajhna?

Finančno mu pomagamo jaz in moja druga dva otroka (A38).

Ali bi potrebovali več sredstev, da bi dostojno živeli?

Sigurno bi potrebovali več sredstev (A39). Raje sama nimam za obleke in hrano, kot pa da njemu ne bi česa privoščila.

Stanovanje

S kom živi vaš svojec_svojka?

Živi z mano, sinom in njegovo partnerko (A40).

V kakšnem stanovanju živi ali je to hiša, blok, lastno stanovanje?

Živimo v hiši (A41).

V katerem nadstropju živi? Je kak problem glede fizičnega dostopa za vašega svojca?

Ne srečuje se s fizičnimi ovirami (A42).

Ali je stanovanje primerno in mu/ji nudi pogoje za normalno »komfortno« življenje?

Hiša je ogrevana, nudimo mu hrano, obleko in vse kar potrebuje, tako da je poskrbljeno za njegove osnovne življenjske potrebe (A43).

Ali ima dovolj zasebnosti? Ali lahko koga povabi k sebi, v prostor, kjer je sam?

Ima dovolj zasebnosti in povabi nekatere sosede (A44), ki so obenem tudi prijatelji.

Ima možnost prostora, dela stanovanja, ki ga lahko uredi z osebnim okusom? Mu to veliko pomeni?

V dnevni sobi je zelo zadovoljen (A45), vseč mu je da ima televizijo in računalnik.

Varnost

Ali se počutite vi in vaš svojec varne v domačem kraju/ v domači hiši?

Počutimo se varno (A46), vsekakor pa so tudi ljudje, ki niso prijazni in strpni do njega (A47).

Je vaš svojec_svojka že kdaj doživel/a nasilje? Ali obstajajo konflikti z okolico?

Nasilja ni doživel (A48). V družini smo se soočali le z neprijaznimi in nekulturnimi ljudmi v širšem okolju (A49).

Socialne posledice, povezane s starostjo

Ali občutite, da zdaj, ko je vaš svojec starejši, družba drugače gleda nanj/o ali na vas?

Vedno se najdejo ljudje, ki imajo strah ali predsodke (A50) do nekaterih ljudi. Na splošno pa so v večini vsi bolj ali manj prijazni.

Ima manj pravic, je za kaj prikrajšan/a? Za katere?

Nimam občutka, da ima manj pravic (A51).

3 OCENA ZDRAVJA

Ocena zdravja starih

Kakšno je zdravje vašega svojca?

Ima želodčne težave, zato moramo paziti na prehrano. Tudi ramena ga večkrat bolijo.

Kako skrbite za njegovo/njeno zdravje (prehrana, aktivnost)?

Vedno mu skuham hrano, ki jo lahko je in mu ne škoduje (A52). Rad ima solato in mleko, a ju ne sme konzumirati. Kuham mu zelenjavne omake brez moke, krompir in ostalo hrano zelo malo soliva. Tudi pekoče in mrzle hrane ne sme jesti.

Ali mora jemati redno kakšna zdravila? Kdo mu jih daje?

Jemal je le zdravila za želodčno kislino (A53), vendar je zaradi vnete sluznice prenehal z zdravili.

Kako obvladujete težave z zdravjem?

S primerno prehrano skrbim za njegovo zdravje (A54).

Ali ima zdravstveno zavarovanje (obvezno, dodatno)?

Ima le obvezno zavarovanje, dodatno morava še urediti (A55).

Ali morate za kakšne zdravstvene storitve posebej plačevati (zdravila, pripomočki)?

Mislím, da nisem plačevala ničesar do sedaj (A56). V otroštvu le nekakšna zdravila iz tujine.

Kakšen se vam zdi njegov_njen osebni zdravnik? Je dostopen, prijazen, vas seznani z vsem, kar je za pomembno?

Njegova zdravnica na Jesenicah je zelo prijazna in sin je zadovoljen z njo (A57).

Kdo ga_jo neguje, pomaga, ko zboli?

Jaz skrbim za njega ko zboli, ko pa imam obveznosti, pa zanj poskrbita tudi sin in hčerka (A58).

Kdo ga/jo pelje k zdravniku?

Dokler še lahko vozim avto, ga k zdravniku peljem jaz (A59).

Ali pogrešate kakšno pomoč na tem področju?

Trenutno ne, saj yse opravi sama (A60).

Dodatne bolezni, poškodbe

Ima morebiti kakšne fizične oviranosti?

Nima nikakršnih fizičnih oviranosti (A61).

Katera so najbolj pomembna zdravstvena tveganja?

Želodčne težave s kislino (A62).

Se zdravje z leti slabša (specifika bolezni, oviranosti)?

Zdravje se ne poslabšuje, ima pa dolga leta težave z želodcem.

Ima kakšne kronične bolezni ali bolezni povezane z njegovo motnjo v duševnem razvoju(odgovori le, če želi!)

Ne (A63).

Ga/jo bolezen ovira pri vsakdanjem življenju?

Kako prenaša tegobe, bolečine?

Ali se je v zadnjem času kaj poškodovali? Se vam zdi da se na starost pogosteje poškoduje? Kaj je vzrok poškodbam?

Ni se poškodoval (64).

4 SPREJEMANJE ODLOČITEV, OCENA TVEGANJ

Sprejemanje odločitev

Kdo sprejema pomembne odločitve v življenju vašega svojca? Ali ga podprete, da sam sprejema odločitve? Kako ga pri tem podprete? Bi rabili informacije, kako svojca podpreti pri odločitvah in skupnem odločanju?

Z vsemi otroki odločitve sprejemamo skupaj (A65). Ko je potrebno ga pri nekaterih njegovih odločitvah tudi podpremo z lepo besedo in nasvetom (A66). Informacije o tem so dobrodošle (A67).

Vrste tveganj

Kakšna tveganja po vašem mnenju prinaša starost osebe z intelektualno oviranostjo?

Skrbi me le, ker nimamo prehoda za pešce čez železniško progo (A68). Vsakič ga gledam ko se odpravlja na avtobus čez progo, saj cesta nima nobenega prehoda.

Kako se vi soočate z njimi, kako se svojec sooča z njimi?

Na občini smo velikokrat prosili za prehod za pešce, pa ni še nič narejenega na tem področju.

Zaznavanje tveganj

Ali se vam zdi, da se je svojec zdaj na starost spremenil/a kakšne življenjske navade?

Zdi se mi, da je vedno bolj utrujen (A69).

Česa se v prihodnosti najbolj bojite v zvezi z vašim svojcem?

Najbolj se bojim tega, da jaz ne bi mogla skrbeti za njega (A70). Sin ja name zelo navezan.

Ravnanje s tveganji

Kako ravnate v situacijah, ki jih ocenjujete kot tvegane?

Težko se soočam, zelo sem pod stresom (A71).

Ali dopuščate, da svojec sam razreši neko tvegano situacijo ali raje ne tvegate, da bi šlo kaj narobe? V katerih primerih dopuščate in v katerih raje ne tvegate?

Raje ne tvegam, saj se bojim zanj (A72).

5 OCENA SLUŽB

Vrste služb, zadovoljevanje potreb

Ali kaj veste, katere storitve oziroma katere organizacije so na voljo odraslim ljudem z intelektualno oviranostjo v vaši okolici? Običajne, posebne službe. Ali so vam dostopne (prevoz, spremstvo za svojca)? Vaše izkušnje z njimi? Kaj pogrešate?

Ne poznam služb na tem področju, le Sožitje in Sonček (A73). Verjetno pa bi bilo zelo dobro, če bi imeli kakšno druženje (A74).

Kaj vam ponujajo v kraju, kakšne možnosti imate v vašem kraju, da zadovoljite vsakdanje potrebe, želje vašega svojca?

Narediti bi morali prehod za pešce, da nas ne bi več toliko skrbelo za naše otroke.

Ocena učinkovitosti

Ali veste kaj dela center za socialno delo?

Opravka imajo s socialnimi problemi (A75).

Ali pride kdaj kakšna socialna delavka k vam?

Spominjam se le patronažne sestre, ko je bil sin še dojenček (A76).

Ali ste že kdaj bili na centru za socialno delo?

Na dom sem dobila obvestilo za enkratne mesečne sestanke, ki so pogovorne narave (A77).

Kakšen je njihov odnos do vas? Kaj mislite, da bi potrebovali od centra za socialno delo?

Včasih bi potrebovala kakšno pomoč. Zdi pa se mi dobro slišati mnenje, nasvete in napotke socialne delavke in drugih mamic, ki imajo otroka z intelektualno oviranostjo (A78).

Kakšne so vaše izkušnje z zdravstvenim domom/ zdravstvenimi službami, ko gre za zdravstvene probleme vašega svojca?

Družinska zdravnica je zelo prijazna in vsi smo zadovoljni z njo (A79).

Obiskuje vaš dom patronažna sestra? Kakšen je njen odnos, ali dobite, kar potrebujete?

Ne (A80), le ko je bil sin dojenček.

Kakšen je vaš vtis o teh službah?

Takrat je bila patronažna sestra zelo prijazna, po tem pa nisem imela izkušenj z njimi (A81).

Kako ocenjujete druge organizacije, ki se ukvarjajo s starimi ljudmi (denimo dom za stare ljudi, center za oskrbo na domu), če takšne so v vašem kraju?

Ne poznam delo omenjenih služb (A82) in ljubše mi je ko sama, s pomočjo drugih dveh otrok, skrbim za sina.

6 ŽELJE, POTREBE

Potrebe po službah, storitvah

Kaj mislite, kaj bi vaš svojec in njegovi vrstniki v vašem kraju še potrebovali, da bi lahko kvalitetno živeli in morda ostali doma (da jim ne bi bilo treba v dom)? Imate kakšne druge predloge, kaj bi se lahko v vašem kraju organiziralo zanje?

Glede tega me zelo skrbi, a vem da bosta sin in hči, ki sicer ne živi doma, poskrbela zanj (A83). Misel na to me čustveno zelo potre. Na srečo je sin dokaj samostojen pri oblačenju in pri nekaterih hišnih opravilih. Nimam nobenih predlogov, želim le, da so ljudje bolj odprti, razumevajoči in prijaznejši do ljudi z intelektualno oviranostjo (A84).

Kdo bi se po vašem mnenju moral angažirati v kraju, da bi se položaj in življenje izboljšalo ljudi z intelektualno oviranostjo?

Nikogar ni, ki bi bil vključen v kakršnokoli stranko (A85). Prej smo imeli tudi svojo skupnost, sedaj pa smo pod Koroško Belo (A86).

Na kakšen način mislite, da bi lahko vključili mlade (šolarje, študente) v pomoč ljudem?

Mladi niso osveščeni in nekateri so zelo nekulturni. Mislim, da bi morali že otroke v vrtcu in šoli podučiti o tem, saj so nekateri zelo nespoštljivi in nekulturni (A87). Na avtobusu nekateri ne umaknejo niti torbe s sedeža, kljub temu, da je moj sin zelo olikan in vljudno vpraša, če lahko prisede.

Ali je že kdo v kraju, na koga se lahko obrnete po pomoč ali predlagate kakšno zamisel? Kako vam lahko pomaga?

Večinoma se lahko obrnem na sosedi (A88), ki živita blizu nas.

Želje, potrebe

Kaj in koga bi po vašem mnenju potreboval vsak odrasel človek z intelektualno oviranostjo, da bi lahko kvalitetno preživel starost v svojem domačem okolju?

Vsak bi potreboval kakšnega srčnega človeka ob sebi (A89).

Kaj bi vi osebno kot skrbniki potrebovali zase? Kaj pogrešate, da bi vas učinkovito razbremenilo? Kaj zdaj? Kaj v prihodnosti? Kako vidite vašo družino čez 10 in več let? Katere potrebe po storitvah bodo v ospredju?

Ko sem še sama pokretna, lahko rečem da ničesar. Ko pa bom sama slabotnejša, bi pa potrebovala večjo pomoč drugih dveh otrok (A90). Najbolj me skrbi sin. Želim si da bi se vedno dobro počutil in da bi imel vse kar potrebuje (A91).

Ali imate načeloma dovolj informacij kot skrbniki? Katerih informacij vam manjka? Bi bile dobrodošle skupine svojcev?

Mislim, da imam do sedaj že veliko izkušenj. Na začetku pa mi je bilo zelo hudo, veliko sem prejkala zaradi te situacije. Informacij vedno primanjkuje glede pravic in zakonodaje (A92). Organizirana skupina svojcev se mi zdi kot dobra ideja (A93), saj lahko res veliko pomeni to, da si lahko z ljudmi, ki preživljajo podobno zaupamo težave, si pomagamo, posredujemo izkušnje in nasvete ter smo si v oporo, ko jo potrebujemo.

9.1.2. Priloga A2: Intervju 2

Parna koda: 2a

INTERVJU S SKRBNIKOM/SKRBNIKI

Podatki o intervjuvancu/ki

Spol: Ž

Starost: 59

Poklic/ izobrazba: Komercialni tehnik/Srednja komercialna

Podatki o svojcu_svojki z intelektualno oviranostjo

Spol: M

Starost: 33

Okoliščine poteka pogovora

Kraj (ulica, hišna številka, poštna številka kraj): Blejska Dobrava 57, 4273 Blejska Dobrava

Datum: 28.1.2015

Čas trajanja pogovora: 1h 30min

Prostor, kjer je bil pogovor opravljen: Društvo Sožitje

1 OCENA ŽIVLJENJA

Življenjski slog

Kaj bi lahko rekli, kako živi vaš svojec?

Mislim, da kar dobro, ker se veliko ukvarjamo z njim (B1). Zanj je zelo dobro, da ima stike tudi s sorodniki, da hodi na VDC in Sožitje, kjer ima stik s svojo družbo (B2).

Kako preživi dan, kaj običajno počne čez dan ?

Zjutraj ga spremljam na avtobus, ko se odpravlja v VDC na delavnice. Včasih ga peljem tudi z avtomobilom, a mu je ljubša vožnja z avtobusom, saj se počuti bolj samostojnega. Težavo predstavlja prehod čez cesto, saj je zelo prometna cesta, kjer sin dobesedno »otrpne«, ko je treba iti čez cesto, zato ga spremljam pri tem (B3). Nato ostane na delavnicah in dela na primer nogavice, glinene izdelke ipd (B4). Sin je ročno kar spreten. Po končanem delu gre nazaj na avtobus sam, saj mu ni treba iti čez cesto, ker je avtobusna postaja na isti strani. Ob četrtkih na Sožitju obiskuje likovne delavnice (B5). Ko vstopi v hišo takoj pove kaj je novega, kaj so počeli, kaj mu je bilo všeč in kaj ne, o čemer vedno debatirava (B6). Nato imamo kosilo in po kosilu se veliko pogovarjava ali ustvarjava skupaj (B7). Sin zelo rad riše, barva, veze, se pogovarja z mano, veliko pa je tudi pred računalnikom (B8), saj ga v časopisu motijo zgoščene črke in besede (B9). Zelo rad ima tudi glasbo in letališča. Zaljubljen je v letala in zelo rad leti, predvsem se veseli potovanja na otok Kos v Evropsko vas oz. Eurovillage, kjer se sin počuti zelo domače z grškimi otroki s podobnimi ovirami (B10), ki prihajajo tudi iz drugih mest v Grčiji. Neverjetno je, kako se do teh otrok lepo obnašajo in kako z njimi delajo.

nihče jih ne gleda čudno, temveč jih obravnavajo kot popolnoma »normalne« ljudi. Komuniciramo pa v angleščini, kjer mu z možem tudi veliko pomagava.

Vrednote

Kaj je tisto, kar mu/ji je zelo pomembno? Kaj ceni v življenju?

Mislim da ceni spoštovanje in ljubezen (B11). Ravno tako kot se z možem obnašava do njega, tako se on obnaša do naju in do drugih. Zelo je čustven in nikogar noče prizadeti (B12). Nikakor pa mu ne morem dopovedati kaj je šala, saj vse jemlje preresno (B13). Nek fant na delavnicah se velikokrat šali in mu pripisuje neko dekle, kar sina zelo moti. Užaljen pa je tudi, ko se šalijo na račun njegovega prijatelja. Govorim mu naj se šali tudi on, vendar ga ne morem pripraviti k temu. Kljub temu, da mu govorim da se šalijo z njim, ker ga imajo radi, tega ne sprejme in ga to zelo obremenjuje, zato veliko premlevava in imava dolge debate na te teme. Na splošno se mi zdi, da imajo sina sicer zelo radi.

Število, trendi

Koliko starih ljudi z MDR živi v vaši okolici? Ima AB stike z njimi?

Dve dekleti sta, ki z njim hodita na delavnico (B14). Obe sta mi zelo pri srcu. Vedno me objameta in zelo sta željni ljubezni in pozornosti.

Zemljepisna umestitev

S kom v svoji okolici ima stike?

Ko je bil sin še otrok smo tri leta čuvali sosedova dva otroka z namenom, da bi se sin navadil na družbo in igro (B15). V vrtcu se ni znal braniti, zato je bil vsak drugi dan uščipnjen, pogrižen. Upali smo, da se bo sčasoma naučil postaviti zase, a se še danes ne zna. Stike ima s sosedi (B16), in sicer ima zelo rad družbo starejših ljudi (B17). Dolga leta smo skupaj hodili na počitnice zaradi družbe, ki je bila sinu potrebna. Še danes gre zelo rad k njim, ker nanj gledajo kot na normalnega fanta, se z njim ukvarjajo in imajo posluh zanj. Imam pa tudi veliko sorodnikov po Sloveniji, s katerimi vzdržujemo stike in se obiskujemo (B18). Čim bolj ga poskušam vključit v družbo in spoznavanje ljudi ter vzdrževanje stikov z njimi. Tudi moji bivši sodelavci ga imajo zelo radi (B19) in zelo cenim, da svoje vnuke učijo o sprejemanju ljudi, ki so nekoliko »drugačni«.

Kje se srečuje z drugimi ljudmi?

Midva sva pri Sožitju in Sončku, kjer se udeležujeva številnih izletov in druženja z novimi in prijaznimi ljudmi (B20).

So to običajna mesta, kjer se krajani družijo glede na svoje interese ali so to posebna mesta, namenjena le ljudem z intelektualnimi ovirami?

Kjerkoli so organizirana druženja. Zelo rad pa hodi v gledališče (B21), ki je zanj posebno doživetje.

Ali občina, krajevna skupnost s čim spodbuja druženje?

Ne morem pritrditi, da ravno spodbuja (B22). Jaz hodim v Klub ročnih del, kjer so sprejeli tudi dekle z ovirami. Mislim, da je to edini primer, kjer je nekdo vključen.

Zaznavanje, stališča

Kako danes družba gleda na ljudi z intelektualnimi ovirami, zlasti na starejše?

Mislím, da bolje. Ne morem pozabiti fanta, ki sem ga v svojih osnovnošolskih letih na poti v šolo videvala kukati skozi zaveso na oknu, saj so ga starši skrivali pred ljudmi. Danes takšnih primerov sicer ne vidim in zdi se mi, da jih družba tudi boljše sprejema (B23).

Ali menite, da so odrasli/starejši ljudje z intelektualno oviranostjo v družbi kaj prikrajšani?

Mislím, da niso prikrajšani. Nekateri ljudje se še vedno zgražajo, ko vidijo nekoga na vozičku (B24). To so izjeme in na to se ne smemo ozirati, ampak jih prezreti, saj imajo oni problem.

2 OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

Socialna mreža, druženje

Ali ima vaš svojec stike z drugimi sorodniki? Kdo so pomembni ljudje v njegovi/njeni bližini? Ali koga pogreša? Kakšni so ti stiki?

Redno vzdržujemo stike s sorodniki (B25). Sin pa večkrat pogreša stare starše. Ti odnosi so bili zelo ljubeči.

Ali so sorodniki vključeni v oskrbo? In kako, pri katerih opravilih sodelujejo?

Z možem skrbiva za sina in se z njim veliko ukvarjava ter ga peljeva s sabo (B26). Včasih si želi biti sam, tako da ga pustiva doma, a je naučen, da nikomur ne odpira vrat. Ostali sorodniki pa včasih priskočijo na pomoč (B27), in sicer ko je potrebno, da sin pri njih prespi, sicer pa niso vključeni v oskrbo.

Ali živi svojec z vami, ima morda partnerja, partnerko? Če ima partnerja/rko, je z odnosom zadovoljen? Kaj pogreša?

Žal nima partnerke (B28). Glede ljubezni in spolnosti se veliko pogovarjava s sinom, saj sva glede tega z možem zelo odprta. Z možem mu večkrat govoriva o tem, kako bi bilo lepo, če bi imel punco, a sin odgovarja, da je še premlad. Kot otrok je bil zelo zadržan, po dvajsetem letu pa se je bolj sprostil in me tudi sam objame.

Ali ima prijatelje, ki ga/jo obiskujejo ali on/ona njih?

Ko je bil majhen, se je ob obiskih umaknil v svojo sobo, kot da mu ne bi bilo prijetno v družbi ali pa ga je motilo preglasno govorjenje (B29). Sedaj je drugače (B30).

Kakšni so njegovi/njeni stiki s sosedi, prijatelji? Ima stike z drugimi? Kako jih vzdržuje? Sam? Mu vi pomagate? Preko telefona? Obiski?

Pozimi se redkeje vidimo, poleti pa smo večinoma pred hišo in tudi družimo se bolj (B31). Ker je bolj tih in zaprt vase, ga vsi spodbujamo, da začne govoriti (B32).

Približno koliko časa na teden preživi z drugimi ljudmi (ne z vami)?

Če odštejem dopoldanske dejavnosti in druženje, v popoldanskem času bolj malo preživi čas z drugimi ljudmi (B33). Ko je topleje in se zadržujemo več časa pred hišo, pa je tega druženja več (B34).

Neformalni viri pomoči, samopomoč

Kako poteka en vaš tipičen dan? Ali lahko sam postori nujne stvari? Katera lahko in katere ne more in rabi pomoč? Kdo mu/ji pomaga, če česa ne zmore?

Zjutraj se sam umije, obrije, počeše (B35). Zanimivo je, da nikoli ne pove kdaj ga zebe ali mu je toplo, kot da ne zna povedati kaj občuti. Zajtrk si ne pripravlja sam, kljub temu, da sem ga večkrat spodbujala k temu. Včasih pospravi posodo in jo umije (B36). Pri hišnih opravilih pa je zelo priden in velikokrat me sam sprašuje kako mi lahko pomaga (B37). Veliko težav ima z zavezovanjem, zato mu kupujem obutev, ki nima vezalk (B38). Težave ima tudi pri branju.

Ali se sam/a odpravi po opravkih? Potuje samostojno ali potrebuje prevoz? Kako je v vašem kraju s prevozom – ali imate urejen javni prevoz? Na koga se obrnete, da vas kam pelje?

Vedno ima spremstvo. Včasih je hodil v vaško trgovino, ker je dobro poznal in imel rad trgovko, ki mu je pomagala pri nakupu mleka, kruha in še kakšne malenkosti. Največkrat ga vozim sama, zanesem pa se lahko tudi na prijateljice, ki so pripravljene pomagat (B39).

Ste vi ali vaš svojec vključeni v kakšno društvo, kot je npr. Sožitje, Sonček in podobne organizacije in ste vi aktivni član? Kako sodelujete v društvu?

S Sožitjem, Sončkom in VDC-jem sem zelo zadovoljna (B40), drugih pa ne poznam. Rada se udeležuje vseh izletov, piknikov in druženj, ker se mi zdi da so res koristni in potrebni (B41). Druženja s starši pa so zelo redka in žal mi je, da je tako, saj menim, da so zelo potrebna pri izmenjavanju mnenj, izkušenj (B42). Premalo je druženja glede na naše želje in potrebe. Res si lahko marsikakšno izkušnjo, znanje in informacijo izmenjujemo, če bi bilo pripravljeni k sodelovanju. Zdi se mi, da so nekateri starši »otopeli« in živijo kot da jim je njihov otrok odveč, saj se pri nekaterih otrocih zelo pozna, da jim manjka ljubezen.

Kdo mu_ji je najbolj v pomoč v času akutnih stisk? Kdo nudi čustveno podporo? Še kdo drug razen vas?

Jaz mu v prvi vrsti nudim pomoč in podporo (B43), ker se najprej zaupa meni in ve, da bo potolažen. Poleg mene pa je tudi mož velika opora (B44).

Delo, zaposlitev, prosti čas

S katerimi aktivnostmi se vaš svojec ukvarja? Kaj rad dela? (sodeluje pri hišnih opravilih, zunaj hiše, na računalniku itd...) Koliko časa namenja posamični aktivnosti?

Rad pospravlja in rad je na računalniku (B45). Zelo rad tudi riše, sestavlja puzzle, riše na svilo in druge materiale (B46). Prej je bil pri stvari skoncentriran le nekaj minut, danes pa zdrži tudi dobro uro (B47).

Ima plačano zaposlitev zunaj doma? Koliko ur tedensko?

Le v VDC-ju zasluži nekaj malega, nekje od 50€ do 70€, a je on na svoj zaslužek zelo ponosen (B48). Številčno predstavo ima sicer zelo slabo razvito (B49), kljub temu, da mu poskušam razložiti koliko dejansko lahko kupi v mesecu s tem denarjem.

Ali razpolaga s svojim denarjem? Kako mu_ji pri tem pomagata?

Denar, ki ga dobi od delavnic na VDC-ju hrani pri sebi, a se skupaj odločava kako ga bo porabil (B50). Zelo je varčen, kljub temu, da mu z možem sproti dajeva denar.

Ali greste na počitnice skupaj? Ali gre vaš svojec tudi sam s svojimi prijatelji ali v okviru društev na počitnice? Ali greste tudi sami kdaj na počitnice in kdo ostane v tem času skupaj s svojcem?

Na počitnice hodimo skupaj ali s sorodniki in prijatelji (B51). Sam hodi na počitnice le v okviru društva (B52), kar ga zelo veseli. z njimi na počitnicah je tudi bolj samostojen kot doma. Z možem greva sama na počitnice le ko je sin na počitnicah z društvom. Ker pa naju je strah, da bi bilo karkoli narobe, greva sama na počitnice vedno nekam kjer sva blizu sina (B53). Ko ga ni poleg naju, ga zelo pogrešava.

Materialni položaj (ekonomske razmere, dohodek, socialna varnost)

Ali je, po vašem mnenju, dobro poskrbljeno za socialno varnost odraslih ljudi z intelektualno oviranostjo ?

Z delom v VDC-ju in z dodatkom za nego dobi 373€, kar je zelo malo in si ne predstavljam kako bi živel, če ne bi bila z možem bolj finančno situirana (B54).

Kakšne vire dohodkov ima vaš svojec za preživljanje?

Njegove dohodke predstavljajo plačilo VDC-ja in najini dohodki (B55).

Ali gre vaš svojec kam vsaj 1-krat tedensko? Kam rad/a gre? Ali so materialne ovire, da bi si to privoščil?

Materialnih ovir ni, vendar nima želje, da bi si kaj posebnega privoščil ali kam šel sam (B56).

Ali lahko preživi s temi sredstvi? Kako si pomagata, če so ta sredstva premajhna?

Trenutno še ni teh težav.

Ali bi potrebovali več sredstev, da bi dostojno živeli?

Mislim, da imamo trenutno dovolj sredstev za dostojno življenje. Lahko bi sin imel večje prihodke, a imava na srečo midva dovolj, da lahko preživimo (B57). Želim si, da naju z možem še dolgo zdravje služi, da bova lahko s sinom.

Stanovanje

S kom živi vaš svojec_svojka?

Živi z nama z možem (B58).

V kakšnem stanovanju živi ali je to hiša, blok, lastno stanovanje?

Živimo v hiši (B59).

V katerem nadstropju živi? Je kak problem glede fizičnega dostopa za vašega svojca?

V prvem nadstropju ima svojo sobo in ni nikakršne fizične ovire (B60).

Ali je stanovanje primerno in mu/ji nudi pogoje za normalno »komfortno« življenje?

Hiša mu nudi primerne pogoje za normalno življenje (B61).

Ali ima dovolj zasebnosti? Ali lahko koga povabi k sebi, v prostor, kjer je sam?

Dovolj ima zasebnosti in vedno lahko tudi koga povabi k sebi (B62).

Ima možnost prostora, dela stanovanja, ki ga lahko uredi z osebnim okusom? Mu to veliko pomeni?

Seveda, svojo sobo si je uredil sam in to mu pomeni veliko (B63).

Varnost

Ali se počutite vi in vaš svojec varne v domačem kraju/ v domači hiši?

Počutiva se zelo varno (B64).

Je vaš svojec_svojka že kdaj doživel/a nasilje? Ali obstajajo konflikti z okolico?

Doma ne, v osnovni šoli pa je bil deležen nasilja s strani sošolca (B65). Ko je večkrat prijokal domov, smo se starši z učitelji sestali, ti pa so se odločili, da bodo fanta, ki nad vsemi izvaja nasilje, premestili na drugo šolo.

Socialne posledice, povezane s starostjo

Ali občutite, da zdaj, ko je vaš svojec starejši, družba drugače gleda nanj/o ali na vas?

Sin večkrat ob gledanju poročil ali kakšne oddaje pravi, da bi moralo biti bolje poskrbljeno za osebe z ovirami. Gostilna Druga violina se mi zdi čudovita priložnost za osebe z ovirami, saj se lahko na enakopraven način vključijo v družbo in služijo svoj denar. Občutek imamo, da je v Ljubljani več dogodkov in možnosti za večjo vključenost v družbo (B66).

Ima manj pravic, je za kaj prikrajšan/a? Za katere?

Mislim, da ne.

3 OCENA ZDRAVJA

Ocena zdravja starih

Kakšno je zdravje vašega svojca?

Zdravje je dobro (B67). Ob njegovem rojstvu so samo rekli, da ima težave s srcem, nikoli pa ni nihče rekel, da otrok zaostaja v razvoju. Ker sva z možem vedela, da je nekaj narobe, sva zahtevala preglede, kjer nama je zdravnica na neprimeren način povedala, da bo sin lahko ostal na razvojni stopnji od enega do treh let. Ni nama dala nikakršnega upanja in počutila sva se nemočno. Nato sva iskala in prebirala vso literaturo, ki sva jo našla. Odločila sva se tudi, da se bova sama na najboljši način potrudila in se s sinom ukvarjala kolikor je mogoče (B68). Brez taščine pomoči in podpore mojih staršev bi bilo vse skupaj težje (B69), tako da jim dolgujem res ogromno zahvalo. Zdi se mi, da mu je naša pomoč tudi pomagala.

Kako skrbite za njegovo/njeno zdravje (prehrana, aktivnost)?

Vsi se bolj zdravo prehranjujemo, torej čim manj mastne hrane in več sadja in zelenjave, ki jo sami pridelamo (B70).

Ali mora jemati redno kakšna zdravila? Kdo mu jih daje?

Ne (B71).

Kako obvladujete težave z zdravjem?

Ali ima zdravstveno zavarovanje (obvezno, dodatno)?

Ima oba zavarovanja (B72).

Ali morate za kakšne zdravstvene storitve posebej plačevati (zdravila, pripomočki)?

Ne.

Kakšen se vam zdi njegov_njen osebni zdravnik? Je dostopen, prijazen, vas seznani z vsem, kar je za pomembno?

Že dolgo nismo bili pri zdravnici. Ko je bil kot otrok pri fizioterapiji, pa je bila zdravnica zelo nejevoljna (B73) in je otroka silila da dela kar ni želel. Sin je kričal, zato sem se odločila, da ne bo hodil k njej.

Kdo ga_jo neguje, pomaga, ko zboli?

Jaz ga negujem (B74).

Kdo ga/jo pelje k zdravniku?

Večinoma tudi jaz (B75).

Ali pogrešate kakšno pomoč na tem področju?

Trenutno zmorem vse sama (B76).

Dodatne bolezni, poškodbe

Ima morebiti kakšne fizične oviranosti?

Nima.

Katera so najbolj pomembna zdravstvena tveganja?

Ne vem, mogoče težave s srcem, ki jih je imel v otroštvu (B77).

Se zdravje z leti slabša (specifika bolezni, oviranosti)?

Mislim da ne.

Ima kakšne kronične bolezni ali bolezni povezane z njegovo motnjo v duševnem razvoju(odgovori le, če želi!)

Nima (B78).

Ga/jo bolezen ovira pri vsakdanjem življenju?

Kako prenaša tegobe, bolečine?

Ali se je v zadnjem času kaj poškodovali? Se vam zdi da se na starost pogosteje poškoduje? Kaj je vzrok poškodbam?

Osem let nazaj si je zvil nogo (B79), to pa je bilo tudi vse poleg otroških bolezni.

4 SPREJEMANJE ODLIČITEV, OCENA TVEGANJ

Sprejemanje odločitev

Kdo sprejema pomembne odločitve v življenju vašega svojca? Ali ga podprete, da sam sprejema odločitve? Kako ga pri tem podprete? Bi rabili informacije, kako svojca podpreti pri odločitvah in skupnem odločanju?

V dogovoru z možem se vsi skupaj odločimo (B80). Prednost daja sinovim željam in potrebam, a imava ob tem pripombe ali nasvete. Če z možem misliva, da je njegova odločitev dobra zanj, ga pri tem podpreva. Vsekakor bi bile dobrodošle informacije (B81).

Vrste tveganj

Kakšna tveganja po vašem mnenju prinaša starost osebe z intelektualno oviranostjo?

Strah me je, ko razmišljam kako bo z njim in kdo bo poskrbel za njega (B82). Z možem sva se dogovarjala, da bi dala hišo po najini smrti v namen bivalne skupnosti (B83). Sin bi tako ostal v domači hiši in okolju in pri tem imel družbo in pomoč, a se o tej ideji moram še bolj pozanimati. Sorodniki so dobro preskrbljeni in vsak ima svojo družino, tako da ne morem pričakovati, da bi kdorkoli skrbel zanj.

Kako se vi soočate z njimi, kako se svojec sooča z njimi?

Me skrbi, a se poskušam ne obremenjevati preveč (B84).

Zaznavanje tveganj

Ali se vam zdi, da se je svojec zdaj na starost spremenil/a kakšne življenjske navade?

Z leti opažam le pozitivne spremembe, in sicer se bolj odgovorno obnaša in čustveno lažje sprejema stvari. Mislim pa, da se še vedno razvija, kljub temu, da se je razvojna stopnja ustavila, me vsako leto z mišljenjem in pogledom na določene stvari pozitivno preseneti. Z njim se veliko pogovarjam o tem kaj lahko prinese prihodnost, da bi bil bolj pripravljen in pri tem želim slišati njegov mnenje.

Česa se v prihodnosti najbolj bojite v zvezi z vašim svojcem?

Kot vse mame nas je strah za dobrobit našega otroka (B85).

Ravnanje s tveganji

Kako ravnate v situacijah, ki jih ocenjujete kot tvegane?

Z veliko mero premisleka kaj bi bilo v danem trenutku najboljša odločitev (B86).

Ali dopuščate, da svojec sam razreši neko tvegano situacijo ali raje ne tvegate, da bi šlo kaj narobe? V katerih primerih dopuščate in v katerih raje ne tvegate?

Sprva ga skušam spodbujati, da se sam postavi zase, ko pa vidim da ne gre, mu skušam pomagati (B87).

5 OCENA SLUŽB

Vrste služb, zadovoljevanje potreb

Ali kaj veste, katere storitve oziroma katere organizacije so na voljo odraslim ljudem z intelektualno oviranostjo v vaši okolici? Običajne, posebne službe. Ali so vam dostopne (prevoz, spremstvo za svojca)? Vaše izkušnje z njimi? Kaj pogrešate?

Najprej bi izpostavila VDC, ki so nam ponudili pomoč ob kakršnihkoli težavah (B88), tudi v primeru bolezni mene ali moža bi oni poskrbeli za sina. Na Centru za socialno delo Jesenice imamo skrbniki vsak mesec sestanek s svetovalno delavko (B89), a nas le še nekaj mamic hodi. Pogovarjamo se o različnih temah in si delimo nasvete. Škoda ker so nekatere obupale in ne obiskujejo, ker bi imele več informacij in podpore znotraj skupine. Želim si več sodelovanja med starši in druženja otrok in staršev (B90). Mnogi ne želijo priti, opažam pa tudi da so starši, ki imajo otroke s težjimi oviranostmi in so na invalidnih vozičkih, bolj zaprti vase in bi še bolj potrebovali pogovor.

Kaj vam ponujajo v kraju, kakšne možnosti imate v vašem kraju, da zadovoljite vsakdanje potrebe, želje vašega svojca?

V vasi imamo blizu trgovino, avtobusno in železniško postajo (B91). Sin je bil kot otrok zaprt vase in ni imel stika s svojo generacijo, pri čemer nam je pomagal naš sosed župnik, ki je otroke pri verouku lepo pripravil na druženje s sinom, da so ga sprejeli in ga imeli radi (B92).

Ocena učinkovitosti

Ali veste kaj dela center za socialno delo?

Veliko dela imajo z birokracijo (B93). CSD obsega različne oddelke, kjer ima vsak svoje naloge.

Ali pride kdaj kakšna socialna delavka k vam?

Nihče nam ni povedal kakšne možnosti imamo starši otrok z intelektualnimi ovirami. Dolgo nisem na primer vedela, da lahko na podlagi otroka kupim avto na olajšavo. Ob tem pa sem čez nekaj let izvedela tudi, da avto, ki sva ga kupila z možem lahko proda le sin ali CSD in se je že zgodilo, da družina ni mogla prodati avta, katerega lastnik je bil otrok s intelektualno oviranostjo. Prav tako nisem vedela, da mi glede na sinovo nego, pripada tudi dodatni dopust. Hudo je, ker sem se zavedala, da nas naši otroci potrebujejo veliko bolj kot kakšen stroj. Ne razumem zakaj so nekatere mame o tem molčale, saj sem sama takoj ko sem izvedela kakšno informacijo, povedala vsem, ki jih poznam. Tako velikokrat nisem vedela kakšne pravice imamo in katere olajšave nam pripadajo (B94).

Ali ste že kdaj bili na centru za socialno delo?

Hodila sem nekajkrat (B95).

Kakšen je njihov odnos do vas? Kaj mislite, da bi potrebovali od centra za socialno delo?

Na splošno je vtis dober, a mislim da bi morali več delati na informiranju staršev (B96) že takoj na začetku.

Kakšne so vaše izkušnje z zdravstvenim domom/ zdravstvenimi službami, ko gre za zdravstvene probleme vašega svojca?

Mislim, da bi morali imeti otroci z ovirami več privilegijev, kot na primer pri prednosti v čakalni vrsti (B97), saj so ti otroci lahko zelo neskoncentrirani, nemirni in s tem naporni, saj je nekajurno sedenje in hrup za njih zelo naporno.

Obiskuje vaš dom patronažna sestra? Kakšen je njen odnos, ali dobite, kar potrebujete?

Ne obiskuje (B98).

Kakšen je vaš vtis o teh službah?

Kako ocenjujete druge organizacije, ki se ukvarjajo s starimi ljudmi (denimo dom za stare ljudi, center za oskrbo na domu), če takšne so v vašem kraju ?

Do sedaj še nisem imela izkušenj z njimi.

6 ŽELJE, POTREBE

Potrebe po službah, storitvah

Kaj mislite, kaj bi vaš svojec in njegovi vrstniki v vašem kraju še potrebovali, da bi lahko kvalitetno živeli in morda ostali doma (da jim ne bi bilo treba v dom)? Imate kakšne druge predloge, kaj bi se lahko v vašem kraju organiziralo zanje?

Mislim, da bi bilo idealno, če bi imeli nekakšno bivalno skupnost, saj so v naši vasi zelo navezani na svoj dom, ljudi, okolico in radi so obdani z naravo (B99).

Kdo bi se po vašem mnenju moral angažirati v kraju, da bi se položaj in življenje izboljšalo ljudi z intelektualno oviranostjo?

Krajevna skupnost bi se morala bolj zavzeti za ljudi z intelektualnimi ovirami (B100), saj so tudi oni njihovi krajani.

Na kakšen način mislite, da bi lahko vključili mlade (šolarje, študente) v pomoč ljudem?

Vprašati se moramo ali so mladi sploh dovolj ozaveščeni in strpni do ljudi z ovirami (B101).

Ali je še kdo v kraju, na kogar se lahko obrnete po pomoč ali predlagate kakšno zamisel? Kako vam lahko pomaga?

Na sosede in prijatelje se lahko obrnem (B102).

Želje, potrebe

Kaj in koga bi po vašem mnenju potreboval vsak odrasel človek z intelektualno oviranostjo , da bi lahko kvalitetno preživel starost v svojem domačem okolju?

Ker so zelo željni ljubezni, pozornosti in pogovora, potrebujejo nekoga, ki je spoštljiv in jih zna poslušati (B103).

Kaj bi vi osebno kot skrbniki potrebovali zase? Kaj pogrešate, da bi vas učinkovito razbremenilo? Kaj zdaj? Kaj v prihodnosti? Kako vidite vašo družino čez 10 in več let? Katere potrebe po storitvah bodo v ospredju?

Vsak teden potrebujem nekaj časa samo zase, zato se dobivam s kolegicami in enkrat tedensko hodim na ročna dela. Dobro bi bilo, če bi se tudi starši otrok z ovirami tudi bolj družili med sabo. V prihodnosti si želim zdravja in upam, da bo še obstajal VDC in da se bodo razvile podobne organizacije, saj sinu delo in druženje z njemu podobnimi ljudmi veliko pomeni (B104).

Ali imate načeloma dovolj informacij kot skrbniki? Katerih informacij vam manjka? Bi bile dobrodošle skupine svojcev?

Premalo smo informirani (B105), zato so informacije in izkušnje vedno dobrodošle. Dobro bi bilo, če bi motivirali in opogumili svojce k sodelovanju, saj nam vsem tovrstno druženje lahko le koristi.

9.1.3. Priloga A3: Intervju 3

Parna koda: 3a

INTERVJU S SKRBNIKOM/SKRBNIKI

Podatki o intervjuvancu/ki

Spol: Ž

Starost: 68

Poklic/ izobrazba: v lakirnici/srednja lesarska šola

Podatki o svojcu_svojki z intelektualno oviranostjo

Spol: M

Starost: 40

Okoliščine poteka pogovora

Kraj (ulica, hišna številka, poštna številka kraj):

Datum: 19.12 2015

Čas trajanja pogovora: 45min

Prostor, kjer je bil pogovor opravljen: Kuhinja

1 OCENA ŽIVLJENJA

Življenjski slog

Kaj bi lahko rekli, kako živi vaš svojec?

Dokler ima mene bo živel zelo dobro (C1).

Kako preživi dan, kaj običajno počne čez dan ?

Čez teden je vključen v VDC, med vikendi pa je doma (C2).

Vrednote

Kaj je tisto, kar mu/ji je zelo pomembno? Kaj ceni v življenju?

Zelo ceni dopust in občutek svobode ko smo na morju (C3) ali pa kje drugje.

Število, trendi

Koliko starih ljudi z MDR živi v vaši okolici? Ima AB stike z njimi ?

Nihče ne živi v bližini (C4) in tudi nima stikov s sosedi (C5).

Zemljepisna umestitev

S kom v svoji okolici ima stike?

Z nikomer, saj ne gre nikoli ven.

Kje se srečuje z drugimi ljudmi?

Na delavnicah v VDC-ju in ko gremo kam na obisk (C6).

So to običajna mesta, kjer se krajani družijo glede na svoje interese ali so to posebna mesta, namenjena le ljudem z intelektualnimi ovirami?

Med tednom se družijo na delavnicah, včasih pa tudi na Sožitju ko organizirajo kakšno srečanje (C7).

Ali občina, krajevna skupnost s čim spodbuja druženje?

Ne bi vedela da je v naši občini kakšen klub kjer bi se srečevali in nimam občutka, da občina s čim spodbuja druženje (C8).

Zaznavanje, stališča

Kako danes družba gleda na ljudi z intelektualnimi ovirami, zlasti na starejše?

Še vedno so izločeni iz družbe zdravih ljudi (C9). Na splošno pa mislim, da je to odvisno od vsakega posameznika.

Ali menite, da so odrasli/starejši ljudje z intelektualno oviranostjo v družbi kaj prikrajšani?

Mislim, da je sin vesel, da ima dom, obleke, hrano in pijačo ter nekoga, ki za njega skrbi (C10). Prikrajšan pa je za partnerko, za ogled filma v kinu ipd (C11).

2 OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

Socialna mreža, druženje

Ali ima vaš svojec stike z drugimi sorodniki? Kdo so pomembni ljudje v njegovi/njeni bližini? Ali koga pogreša? Kakšni so ti stiki?

S sestro, bratom in vnukinjo, ki ga včasih obiščejo (C12) in se ga ne sramujejo.

Ali so sorodniki vključeni v oskrbo? In kako, pri katerih opravilih sodelujejo?

V oskrbo sva vključena le jaz in mož, na katerega je sin zelo navezan (C13). Mož ima v kratkem operacijo kolena in me skrbi kako bo sin reagiral, ker je nanj zelo navezan. Skupaj tudi spita, saj sin tako lažje zaspi, pred tem, pa je vedno bedel. Drugi otroci niso vključeni v oskrbo, le obiskujemo se kdaj.

Ali živi svojec z vami, ima morda partnerja, partnerko? Če ima partnerja/rko, je z odnosom zadovoljen? Kaj pogreša?

Sin živi z mano in možem (C14). Nima partnerke (C15).

Ali ima prijatelje, ki ga/jo obiskujejo ali on/ona njih?

Nima nikogar (C16).

Kakšni so njegovi/njeni stiki s sosedi, prijatelji? Ima stike z drugimi? Kako jih vzdržuje? Sam? Mu vi pomagate? Preko telefona? Obiski?

S sosedi sploh nima stika, saj ne kaže potrebe po tem (C17). Vsi sosedje ga sicer poznajo in ga pozdravijo. Najbolj je navezan na naju z možem.

Približno koliko časa na teden preživi z drugimi ljudmi (ne z vami)?

Z drugimi preživlja čas le na delavnicah na VDC-ju (C18).

Neformalni viri pomoči, samopomoč

Kako poteka en vaš tipičen dan? Ali lahko sam postori nujne stvari? Katera lahko in katere ne more in rabi pomoč? Kdo mu/ji pomaga, če česa ne zmore?

Zjutraj ga zbudi jaz ali mož, mu pomagava pri umivanju, nato pripravim zajtrk (C19). Potem se odpravi na delavnice v VDC, po delavnicah pa sedi na kavču, gleda televizijo ali pa posluša muziko (C20). Pri vsem mu pomagava z možem. Le ko je žejen si zna natočiti sok.

Ali se sam/a odpravi po opravkih? Potuje samostojno ali potrebuje prevoz? Kako je v vašem kraju s prevozom – ali imate urejen javni prevoz? Na koga se obrnete, da vas kam pelje?

V VDC potuje samostojno, a ima organiziran prevoz s kombijem (C21). Če potrebujem prevoz, se lahko obrnem na otroke ali pa na soseda (C22).

Ste vi ali vaš svojec vključeni v kakšno društvo, kot je npr. Sožitje, Sonček in podobne organizacije in ste vi aktivni član? Kako sodelujete v društvu?

Vključeni smo samo v Sožitje (C23). Z njimi nisem imela nikoli stikov, sin hodi le na praznovanja za novo leto (C24).

Kdo mu_ji je najbolj v pomoč v času akutnih stisk? Kdo nudi čustveno podporo? Še kdo drug razen vas?

Najraje se obrne name in na moža, ker je na naju tudi najbolj navezan (C25).

Delo, zaposlitev, prosti čas

S katerimi aktivnostmi se vaš svojec ukvarja? Kaj rad dela? (sodeluje pri hišnih opravilih, zunaj hiše, na računalniku itd...) Koliko časa namenja posamični aktivnosti?

Včasih gre s sestro ali bratom na kegljanje, hodi na delavnice v VDC, sicer pa čez dan vedno posluša muziko, gleda televizijo ali pa igra družabno igro spomin, v kateri je zelo dober (C26).

Ima plačano zaposlitev zunaj doma? Koliko ur tedensko?

Na VDC-ju dobi zelo malo, prejšnji mesec je dobil le 28€. Dobro je, da jih vsaj nahranijo (C27).

Ali razpolaga s svojim denarjem? Kako mu_ji pri tem pomagate?

Sam ne zmore razpolagati z denarjem, z možem poskrbiva za finance (C28).

Ali greste na počitnice skupaj? Ali gre vaš svojec tudi sam s svojimi prijatelji ali v okviru društev na počitnice? Ali greste tudi sami kdaj na počitnice in kdo ostane v tem času skupaj s svojcem?

Sin se je poleti udeležil letovanja z DZC-jem in bilo mu je zelo všeč (C29). Vsi trije hodimo včasih tudi skupaj na dopust. Sama z možem pa ne hodiva nikoli sama na dopust, saj sina ne moreva pustiti pri drugih dveh otrocih, saj imata svoje življenje in svoje obveznosti.

Materialni položaj (ekonomske razmere, dohodek, socialna varnost)

Ali je, po vašem mnenju, dobro poskrbljeno za socialno varnost odraslih ljudi z intelektualno oviranostjo ?

Mislim, da ne, saj denarna pomoč za ljudi z intelektualnimi ovirami še zdaleč ni dovolj in se moramo znajti sami, kolikor zmoremo s svojimi denarnimi prihodki (C30).

Kakšne vire dohodkov ima vaš svojec za preživljanje?

Dobiva le invalidnino 280€ in 28€ kot nagrado za delo na VDC-ju (C31).

Ali gre vaš svojec kam vsaj 1-krat tedensko? Kam rad/a gre? Ali so materialne ovire, da bi si to privoščil?

Sin ne hodi nikamor, le k sestri ali k bratu hodimo na obisk kdaj (C32). Najbolj je zadovoljen po delavnicah, ko pride domov, dobro poje in se usede pred televizijo.

Ali lahko preživi s temi sredstvi? Kako si pomagate, če so ta sredstva premajhna?

Z mojo pomočjo in moževo pokojnino nam nekako uspeva (C33).

Ali bi potrebovali več sredstev, da bi dostojno živeli?

Živimo dostojno, večjih finančnih sredstev pa bi bili vsekakor veseli (C34).

Stanovanje

S kom živi vaš svojec_svojka?

Živi z mano in z možem (C35).

V kakšnem stanovanju živi ali je to hiša, blok, lastno stanovanje?

Živi v moji hiši (C36).

V katerem nadstropju živi? Je kak problem glede fizičnega dostopa za vašega svojca?

Glede dostopa ni problema (C37).

Ali je stanovanje primerno in mu/ji nudi pogoje za normalno »komfortno« življenje?

V hiši se najbolj zadržuje v dnevni sobi, drugače pa si delimo druge prostore.

Ali ima dovolj zasebnosti? Ali lahko koga povabi k sebi, v prostor, kjer je sam?

Zasebnost ima v svoji sobi (C38). Največ mu pomeni, da je lahko sam in da ima svojo televizijo (C39).

Ima možnost prostora, dela stanovanja, ki ga lahko uredi z osebnim okusom? Mu to veliko pomeni?

To mu ne pomeni nič, saj ne kaže želje po tem, da bi uredil sobo (C40).

Varnost

Ali se počutite vi in vaš svojec varne v domačem kraju/ v domači hiši?

Seveda, počutimo se varne (C41).

Je vaš svojec_svojka že kdaj doživel/a nasilje? Ali obstajajo konflikti z okolico?

Včasih je naletel na ljudi, ki mu osorno in žaljivo odgovarjajo ali pa ga je kdo tudi grdo povlekel za roko (C42). Na splošno pa ne doživlja nasilja (C43).

Socialne posledice, povezane s starostjo

Ali občutite, da zdaj, ko je vaš svojec starejši, družba drugače gleda nanj/o ali na vas?

Mislím, da se marsikdo teh ljudi še vedno sramuje, čuti usmiljenje in se jim izogiba (C44).

Ima manj pravic, je za kaj prikrajšan/a? Za katere?

Velikokrat sem ugotovila, da ne sme povedati svojega mnenja v VDC-ju, ker ga takoj utišajo ali pa se ne zmenijo zanj (C45).

3 OCENA ZDRAVJA

Ocena zdravja starih

Kakšno je zdravje vašega svojca?

Splošno zdravje je kar v redu. Ima le luskavico in težave s sluhom (C46).

Kako skrbite za njegovo/njeno zdravje (prehrana, aktivnost)?

Ali mora jemati redno kakšna zdravila? Kdo mu jih daje?

Vsak dan mu kuham domačo hrano (C47). Aktiven pa je premalo, a sam nima interesa za to (C48).

Kako obvladujete težave z zdravjem?

Je zdrav in ni potrebno posebej skrbeti za to.

Ali ima zdravstveno zavarovanje (obvezno, dodatno)?

Ima (C49).

Ali morate za kakšne zdravstvene storitve posebej plačevati (zdravila, pripomočki)?

Le aparat za sluh (C50).

Kakšen se vam zdi njegov_njen osebni zdravnik? Je dostopen, prijazen, vas seznani z vsem, kar je za pomembno?

Zdravnica je kar vreden (C51).

Kdo ga/jo neguje, pomaga, ko zboli?

Zanj skrbiva oba z možem (C52).

Kdo ga/jo pelje k zdravniku?

K zdravniku ga peljem jaz ali mož (C53).

Ali pogrešate kakšno pomoč na tem področju?

Zaenkrat še zmorem sama, tako da niti ne vem, če je kakšna možnost pomoči in nasvetov (C54).

Dodatne bolezni, poškodbe

Ima morebiti kakšne fizične oviranosti?

Ne (C55).

Katera so najbolj pomembna zdravstvena tveganja?

Na srečo je sin zdrav. Povedali pa so mi, da so ljudje z Downovim sindromom podvrženi srčnim obolenjem.

Se zdravje z leti slabša (specifika bolezni, oviranosti)?

Ima kakšne kronične bolezni ali bolezni povezane z njegovo motnjo v duševnem razvoju(odgovori le, če želi!)

Zdravje je vsa leta približno enako, drugih kroničnih bolezni nima (C56).

Ga/jo bolezen ovira pri vsakdanjem življenju?

Kako prenaša tegobe, bolečine?

Je zelo potrpežljiv in umirjen.

Ali se je v zadnjem času kaj poškodovali? Se vam zdi da se na starost pogosteje poškoduje? Kaj je vzrok poškodbam?

Nima poškodb (C57).

4 SPREJEMANJE ODLIČITEV, OCENA TVEGANJ

Sprejemanje odločitev

Kdo sprejema pomembne odločitve v življenju vašega svojca? Ali ga podprete, da sam sprejema odločitve? Kako ga pri tem podprete? Bi rabili informacije, kako svojca podpreti pri odločitvah in skupnem odločanju?

Z možem sprejemava pomembne odločitve v njegovem življenju (C58). Naš sin je lepo vzgojen, ni trmast, ni nasilen in zelo je prilagodljiv. Vsakršne informacije bi bile dobrodošle (C59).

Vrste tveganj

Kakšna tveganja po vašem mnenju prinaša starost osebe z intelektualno oviranostjo?

Z leti bo potreboval več pomoči, sploh ko z možem ne bova zmogla več skrbeti zanj (C60).
Ne predstavljam si kako bo z njim, ko me ne bo.

Kako se vi soočate z njimi, kako se svojec sooča z njimi?

Strah me je, ker ne vem kaj ga čaka, ko mene in moža ne bo (C61).

Zaznavanje tveganj

Ali se vam zdi, da se je svojec zdaj na starost spremenil/a kakšne življenjske navade?

Hoče več svobode in več miru (C62).

Česa se v prihodnosti najbolj bojite v zvezi z vašim svojcem?

Najbolj se bojim za njegovo pomoč in oskrbo, ko naju z možem ne bo več.

Ravnanje s tveganji

Kako ravnate v situacijah, ki jih ocenjujete kot tvegane?

Raje ne tvegam.

Ali dopuščate, da svojec sam razreši neko tvegano situacijo ali raje ne tvegate, da bi šlo kaj narobe? V katerih primerih dopuščate in v katerih raje ne tvegate?

Nisem nekdo, ki bi tvegala in tega ne dopuščam tudi sinu (C63).

5 OCENA SLUŽB

Vrste služb, zadovoljevanje potreb

Ali kaj veste, katere storitve oziroma katere organizacije so na voljo odraslim ljudem z intelektualno oviranostjo v vaši okolici? Običajne, posebne službe. Ali so vam dostopne (prevoz, spremstvo za svojca)? Vaše izkušnje z njimi? Kaj pogrešate?

Vem samo za Sožitje in Sonček, a ne sodelujem prav veliko z njimi (C64).

Kaj vam ponujajo v kraju, kakšne možnosti imate v vašem kraju, da zadovoljite vsakdanje potrebe, želje vašega svojca?

Ne vem.

Ocena učinkovitosti

Ali veste kaj dela center za socialno delo?

Ker jih nisem dosti potrebovala, nisem dovolj seznanjena s tem (C65).

Ali pride kdaj kakšna socialna delavka k vam?

Ne, nikoli me ni nobena socialna delavka poklicala in vprašala, če imam kakšen problem (C66).

Ali ste že kdaj bili na centru za socialno delo?

Da.

Kakšen je njihov odnos do vas? Kaj mislite, da bi potrebovali od centra za socialno delo?

Bila je prijazna, toda ni znala kaj dosti svetovati in pomagati (C67). Premalo nas seznani z našimi pravicami (C68).

Kakšne so vaše izkušnje z zdravstvenim domom/ zdravstvenimi službami, ko gre za zdravstvene probleme vašega svojca?

Nimam pripomb.

Obiskuje vaš dom patronažna sestra? Kakšen je njen odnos, ali dobite, kar potrebujete?

Ne obiskuje nas (C69).

Kakšen je vaš vtis o teh službah?

Kako ocenjujete druge organizacije, ki se ukvarjajo s starimi ljudmi (denimo dom za stare ljudi, center za oskrbo na domu), če takšne so v vašem kraju ?

Nimam lastnih izkušenj, ko pa sem obiskala sorodnico v Domu za starejše, mi je šlo na jok, saj je revež kdor je invalid.

6 ŽELJE, POTREBE

Potrebe po službah, storitvah

Kaj mislite, kaj bi vaš svojec in njegovi vrstniki v vašem kraju še potrebovali, da bi lahko kvalitetno živeli in morda ostali doma (da jim ne bi bilo treba v dom)? Imate kakšne druge predloge, kaj bi se lahko v vašem kraju organiziralo zanje?

Za njih bi morali bolj poskrbeti in jim nuditi ter jih spodbujati k dejavnostim, ki so primerne za njih (C70).

Kdo bi se po vašem mnenju moral angažirati v kraju, da bi se položaj in življenje izboljšalo ljudi z intelektualno oviranostjo?

Mislím, da bi bile socialne službe in društva najbolj primerni (C71).

Na kakšen način mislite, da bi lahko vključili mlade (šolarje, študente) v pomoč ljudem?

Morali bi jim bolj predstaviti ljudi z intelektualnimi ovirami in jim predstaviti tudi njihovo delo z obiskom na delavnicah (C72). Na ta način bi mogoče tudi drugače gledali na njih.

Ali je že kdo v kraju, na kogar se lahko obrnete po pomoč ali predlagate kakšno zamisel? Kako vam lahko pomaga?

Ne vem, da bi se kdo ukvarjal s tem .

Želje, potrebe

Kaj in koga bi po vašem mnenju potreboval vsak odrasel človek z intelektualno oviranostjo , da bi lahko kvalitetno preživel starost v svojem domačem okolju?

Nekoga, ki bo z veseljem skrbel za njega (C73), če nima svojcev.

Kaj bi vi osebno kot skrbniki potrebovali zase? Kaj pogrešate, da bi vas učinkovito razbremenilo? Kaj zdaj? Kaj v prihodnosti? Kako vidite vašo družino čez 10 in več let? Katere potrebe po storitvah bodo v ospredju?

Potrebovala bi več društev, centrov in drugih organizacij, kamor bi lahko peljala sina in bi bila ob tem brez skrbi (C74). Želim si, da bi z možem imela več časa samo zase (C75). Potrebovala bi tudi več finančne podpore (C76). Strah me je kakšna bo situacija, ko mene in moža ne bo več.

Ali imate načeloma dovolj informacij kot skrbniki? Katerih informacij vam manjka? Bi bile dobrodošle skupine svojcev?

Nimam dovolj informacij, a od kakšnega starša mimogrede kaj izvem (C77). Verjetno bi bila taka skupina zelo dobrodošla (C78).

9.1.4. Priloga A4: Intervju 4

Parna koda: 4a

INTERVJU S SKRBNIKOM/SKRBNIKI

Podatki o intervjuvancu/ki

Spol: Ž

Starost: 48

Poklic/ izobrazba: Delavka v tovarni Gorenjka/ Osnovna šola

Podatki o svojcu_svojki z intelektualno oviranostjo

Spol: M

Starost: 26

Okoliščine poteka pogovora

Kraj (ulica, hišna številka, poštna številka kraj): Moste 5A, 4274 Žirovnica

Datum: 22.1.2016

Čas trajanja pogovora:

Prostor, kjer je bil pogovor opravljen: Jedilnica

1 OCENA ŽIVLJENJA

Življenjski slog

Kaj bi lahko rekli, kako živi vaš svojec?

Mislim, da živi v redu in mu doma ni hudega. Ne živi v pomanjkanju (D1).

Kako preživi dan, kaj običajno počne čez dan?

Zjutraj gre v VDC na delavnice, potem pride domov in je na računalniku, kjer na družbenem omrežju Facebooku išče prijatelje, a jih težko dobi zaradi oviranosti (D2). Pomanjkanje družbe za njega predstavlja velik problem (D3), saj je zelo razočaran in o tem, kako ga je

nekdo izbrisal iz prijateljev, lahko govori v nedogled. Ko je na kakšnem druženju s Sožitjem in je med ljudmi, ki so mu podobni in se z njimi razume, pa je zelo srečen (D4). Vidi se, da zelo potrebuje in išče družbo, ki pa mu je ne morem kar tako priskrbeti. Tudi jaz bi rada, da se več druži in je manj na računalniku in pa pred televizijo. Zna si pripraviti preprost zajtrk s kosmiči in mlekom, pa še kakšno malenkost skuhati ali pogreti, a pri tem potrebuje nadzor, saj večkrat ni skoncentriran in pozabi, da mora na primer odstaviti mleko s štedilnika (D5).

Vrednote

Kaj je tisto, kar mu/ji je zelo pomembno? Kaj ceni v življenju?

Največ mu pomeni da je v družbi. Ne vem koliko se zaveda, da ni v pomanjkanju. On vsako situacijo vzame takšno kot je, če je dobra ali slaba.

Število, trendi

Koliko starih ljudi z MDR živi v vaši okolici? Ima AB stike z njimi?

Enega imamo v okolici, a z njim nismo v kontaktu (D6), saj so zelo zaprti in se držijo zase.

Zemljepisna umestitev

S kom v svoji okolici ima stike?

Zelo rad se vozi s kolesom po ulici in išče družbo (D7). Nekateri reagirajo na to pozitivno, večina pa ga zavrača ali pa ga žali.

Kje se srečuje z drugimi ljudmi?

Ko išče prijatelje v domači ulici in ko nagovarja mimoidoče v trgovini z nami (D8).

So to običajna mesta, kjer se krajani družijo glede na svoje interese ali so to posebna mesta, namenjena le ljudem z intelektualnimi ovirami?

Večinoma so to običajna mesta, pa tudi na Društvu Sožitje (D9).

Ali občina, krajevna skupnost s čim spodbuja druženje?

Vem samo za Karitas, ki podeljujejo darila (D10).

Zaznavanje, stališča

Kako danes družba gleda na ljudi z intelektualnimi ovirami, zlasti na starejše?

Mislím, da so še precej zaprti in se raje obrnejo proč (D11), da jih ne vidijo. Čeprav se sinu po zunanosti ne vidi, da ima oviro, pa jim je takoj jasno, ko spregovori. Nekateri starejši, ki ga poznajo že od malih nog, se pogovarjajo z njim.

Ali menite, da so odrasli/starejši ljudje z intelektualno oviranostjo v družbi kaj prikrajšani?

Mislím, da so zelo prikrajšani za družbo (D12), sin tudi ni toliko samostojen, da bi se odpeljal kamorkoli z avtobusom ali vlakom. Ne verjamem, da bo dobil punco, ki si jo tako želi in ne vem kako bi jo poiskali. Želela bi si, da na kakšnem društvu organizirajo družabne prireditve z glasbo in dejavnostmi, kamor bi prihajali iz vseh koncev Slovenije, da bi se med seboj spoznali in družili na kakšni zabavi (D13).

2 OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

Socialna mreža, druženje

Ali ima vaš svojec stike z drugimi sorodniki? Kdo so pomembni ljudje v njegovi/njeni bližini? Ali koga pogreša? Kakšni so ti stiki?

S sorodniki nimamo veliko stikov, razen z bratom in njegovo družino, ki živi v isti hiši (D14), eno nadstropje pod nami. Ko nekdo sprejme njegovo prošnjo na Facebooku in spregovori kakšno besedo z njim, a ga še kmalu zatem, ko vidi, da piše počasi in mu je mogoče tudi nekaj sumljivo, ga takoj izbriše iz prijateljev, a tega nikakor ne more sprejeti (D15) in o tem lahko govori še cel dan.

Ali so sorodniki vključeni v oskrbo? In kako, pri katerih opravilih sodelujejo?

Brat živi s svojo družino v isti hiši in včasih pokliče sina, da mu pri čem pomaga.

Ali živi svojec z vami, ima morda partnerja, partnerko? Če ima partnerja/rko, je z odnosem zadovoljen? Kaj pogreša?

Sin živi doma z nami. Partnerko si zelo želi in velikokrat govori o tem (D16). Pogreša predvsem družbo in dogajanje.

Ali ima prijatelje, ki ga/jo obiskujejo ali on/ona njih?

Ko organiziramo rojstni dan, pridejo kakšni bivši sošolci. Druži se z ljudmi na VDC-ju in občasno na Sožitju (D17), sicer pa nima veliko stikov.

Kakšni so njegovi/njeni stiki s sosedi, prijatelji? Ima stike z drugimi? Kako jih vzdržuje? Sam? Mu vi pomagate? Preko telefona? Obiski?

Sosedi ga ne sprejemajo in se izogibajo stikov z njim (D18). Stike tako išče sam preko družbenih omrežij in z enim sorodnikom se pogovarja občasno preko Skypa (D19). Telefona ne zna dobro uporabljati, prav tako se sam ne znajde v času in prostoru izven hiše in domače ulice. Ko smo ga poslali na avtobus, mu šofer ni želel ustaviti na postaji in je tako izstopil na drugi, kjer pa se ni znašel, a mu je nek starejši gospod na srečo pomagal. Od takrat smo mu priskrbeli mobilni telefon, kjer hitro pride do naših števil in nas lahko pokliče, ko je potrebno.

Približno koliko časa na teden preživi z drugimi ljudmi (ne z vami)?

Čas, ko je na VDC-ju in včasih na Sožitju (D20).

Neformalni viri pomoči, samopomoč

Kako poteka en vaš tipičen dan? Ali lahko sam postori nujne stvari? Katera lahko in katere ne more in rabi pomoč? Kdo mu/ji pomaga, če česa ne zmore?

Sam se umije, a vsakič potrebuje spodbudo pri tem, saj velikokrat pozabi. Samostojno se tudi obleče, a mu vsak večer pripravimo obleko, ker nima občutka, da se mora topleje obleči ko je mraz in bolj lahkotno ko je toplo (D21)

Ali se sam/a odpravi po opravkih? Potuje samostojno ali potrebuje prevoz? Kako je v vašem kraju s prevozom – ali imate urejen javni prevoz? Na koga se obrnete, da vas kam pelje?

Vedno gre z nami po opravkih (D22), tudi predstave o vrednosti denarja nima. Na delavnice potuje samostojno, ker mu je to postala že rutina (D23). V kolikor potrebujemo nekoga drugega za prevoz, se obrnem tudi na brata ali njegovo ženo (D24).

Ste vi ali vaš svojec vključeni v kakšno društvo, kot je npr. Sožitje, Sonček in podobne organizacije in ste vi aktivni član? Kako sodelujete v društvu?

Vključeni smo v Sožitje, najverjetneje pa se bomo vključili tudi v Društvo Sonček (D25), ker smo slišali, da je ljudem zelo všeč.

Kdo mu_ji je najbolj v pomoč v času akutnih stisk? Kdo nudi čustveno podporo? Še kdo drug razen vas?

Z možem mu nudiva največjo oporo (D26). Ko mu je bilo hudo zaradi virtualnih prijateljev, ki so ga odstranili iz seznama prijateljev, smo ga poslali tudi k psihologu, a smo z obiski pri njem prenehali, saj je priporočal le zdravila. Z možem sva ugotovila, da ga pustiva pri miru, ko nenehno govori in se jezi, ko ga nekdo izbriše iz seznama prijateljev.

Delo, zaposlitev, prosti čas

S katerimi aktivnostmi se vaš svojec ukvarja? Kaj rad dela? (sodeluje pri hišnih opravilih, zunaj hiše, na računalniku itd...) Koliko časa namenja posamični aktivnosti?

Občasno pomaga pred hišo in pa kdaj pomaga tudi pri pripravi hrane (D27). Kupili smo mu marsikaj za igro in rekreacijo, vendar se z ničemer ni ukvarjal dolgo in za nič ni kazal zadostnega zanimanja (D28).

Ima plačano zaposlitev zunaj doma? Koliko ur tedensko?

Dobi le denarno nagrado v okviru delavnic na VDC-ju (29).

Ali razpolaga s svojim denarjem? Kako mu_ji pri tem pomagata?

Z denarjem nima opravka, le drobiž ima v denarnici. Ko je na dopustu s Sožitjem si nikoli še ni sam naročil na primer sok, vedno je to naredil nekdo drug zanj, saj nima predstave o številkah na splošno in o vrednosti denarja (D30).

Ali greste na počitnice skupaj? Ali gre vaš svojec tudi sam s svojimi prijatelji ali v okviru društev na počitnice? Ali greste tudi sami kdaj na počitnice in kdo ostane v tem času skupaj s svojem?

Na počitnice vedno hodimo skupaj, sam pa hodi le s Sožitjem (D31). Z možem greva na dopust samo ob enkratni priložnosti, ko je sin s Sožitjem (D32).

Materialni položaj (ekonomske razmere, dohodek, socialna varnost)

Ali je, po vašem mnenju, dobro poskrbljeno za socialno varnost odraslih ljudi z intelektualno oviranostjo?

Lahko bi bilo bolje poskrbljeno. Šele lansko leto sem od sodelavca izvedel, da mi ni treba plačevati cestne takse za avtomobil. Za marsikatero olajšavo nismo vedeli in smo izvedeli kakšno informacijo le mimogrede med pogovorom z ljudmi (D33).

Kakšne vire dohodkov ima vaš svojec za preživljanje?

Samo invalidnino, postrežnino, nagrada iz VDC-ja in kar z možem zasluživa (D34).

Ali gre vaš svojec kam vsaj 1-krat tedensko? Kam rad/a gre? Ali so materialne ovire, da bi si to privoščil?

Nikoli ne gre sam. Sam od sebe še ni pokazal veselja, da bi se udeležil kakšnega dogodka ali da bi se ukvarjal s čim (D35).

Ali lahko preživi s temi sredstvi? Kako si pomagate, če so ta sredstva premajhna?

Ne živimo v materialnem pomanjkanju, lahko pa bi bilo bolje (D36).

Ali bi potrebovali več sredstev, da bi dostojno živeli?

Vedno bi lahko bilo veliko bolje.

Stanovanje

S kom živi vaš svojec_svojka?

Živi s staršema (D37).

V kakšnem stanovanju živi ali je to hiša, blok, lastno stanovanje?

V hiši (D38).

V katerem nadstropju živi? Je kak problem glede fizičnega dostopa za vašega svojca?

Živi v prvem nadstropju in nima fizične oviranosti (D39).

Ali je stanovanje primerno in mu/ji nudi pogoje za normalno »komfortno« življenje?

Hiša je primerna in mu nudi ustrezne pogoje za življenje (D40).

Ali ima dovolj zasebnosti? Ali lahko koga povabi k sebi, v prostor, kjer je sam?

Ima dovolj zasebnosti in prostora, da koga povabi k sebi (D41).

Ima možnost prostora, dela stanovanja, ki ga lahko uredi z osebnim okusom? Mu to veliko pomeni?

Nekajkrat je izrazil željo, da bi stene prebarval v drugačno barvo in ko smo upoštevali njegovo željo, je bil zelo vesel (D42).

Varnost

Ali se počutite vi in vaš svojec varne v domačem kraju/ v domači hiši?

Počutimo se varne (D43).

Je vaš svojec_svojka že kdaj doživel/a nasilje? Ali obstajajo konflikti z okolico?

Doživel je nasilje, in sicer mu je nekdo vrgel kamen v glavo (D44), da smo ga peljali na šivanje. Pred nekaj leti se je peljal s kolesom po vasi in se želel pogovarjati z nekom, ki pa je odšel v hišo, vzel pištolo in mu je zagrozil z njo. Mislim, da nekateri ljudje to počnejo, ker nimajo potrpljenja z ljudmi, ki so intelektualno ovirani.

Socialne posledice, povezane s starostjo

Ali občutite, da zdaj, ko je vaš svojec starejši, družba drugače gleda nanj/o ali na vas?

Veliko je ljudi v okolici, ki so nespoštljivi, žaljivi in se niti ne želijo potruditi razumeti človeka (D45).

Ima manj pravic, je za kaj prikrajšan/a? Za katere?

Najbolj se mi zdi, da je glede na njegove potrebe prikrajšan za spoštovanje in prijateljstvo (D46).

3 OCENA ZDRAVJA

Ocena zdravja starih

Kakšno je zdravje vašega svojca?

Nima zdravstvenih težav (D47).

Kako skrbite za njegovo/njeno zdravje (prehrana, aktivnost)?

Skrbim tako, da mu pripravljam bolj zdravo hrano, a mu pustim, da včasih je tudi hitro hrano, ki jo ima rad (D48).

Ali mora jemati redno kakšna zdravila? Kdo mu jih daje?

Redno ne jemlje zdravil (D49).

Kako obvladujete težave z zdravjem?

Ali ima zdravstveno zavarovanje (obvezno, dodatno)?

Je zavarovan (D50).

Ali morate za kakšne zdravstvene storitve posebej plačevati (zdravila, pripomočki)?

Ne.

Kakšen se vam zdi njegov_njen osebni zdravnik? Je dostopen, prijazen, vas seznani z vsem, kar je za pomembno?

Ne hodimo toliko k zdravniku.

Kdo ga_jo neguje, pomaga, ko zboli?

Oba z možem (D51).

Kdo ga/jo pelje k zdravniku?

Jaz ali mož (D52).

Ali pogrešate kakšno pomoč na tem področju?

Trenutno ne (D53).

Dodatne bolezni, poškodbe

Ima morebiti kakšne fizične oviranosti?

Nima (D54).

Katera so najbolj pomembna zdravstvena tveganja?

Trenutno ne vidim nobenih, le čustveno je labilen (D55).

Se zdravje z leti slabša (specifika bolezni, oviranosti)?

Z leti postaja vedno bolj občutljiv in čustveno labilen.

Ima kakšne kronične bolezni ali bolezni povezane z njegovo motnjo v duševnem razvoju(odgovori le, če želi!)

Ga/jo bolezen ovira pri vsakdanjem življenju?

Doživljali smo že čustvene izbruhe oziroma napade.

Kako prenaša tegobe, bolečine?

Odziva se zelo čustveno in o tem lahko govori v nedogled.

Ali se je v zadnjem času kaj poškodovali? Se vam zdi da se na starost pogosteje poškoduje? Kaj je vzrok poškodbam?

Ne, je kar previden (D56).

4 SPREJEMANJE ODLIČITEV, OCENA TVEGANJ

Sprejemanje odločitev

Kdo sprejema pomembne odločitve v življenju vašega svojca? Ali ga podprete, da sam sprejema odločitve? Kako ga pri tem podprete? Bi rabili informacije, kako svojca podpreti pri odločitvah in skupnem odločanju?

Z možem sprejemava odločitve (D57), saj se sin ne zna odločati primerno. Lahko bi bilo več svetovanj na tem področju in predvsem kako ravnati ob čustvenih izbruhih (D58).

Vrste tveganj

Kakšna tveganja po vašem mnenju prinaša starost osebe z intelektualno oviranostjo?

Na starost je vsem težje. Dokler sva z možem zmožna skrbeti zanj, bo preskrbljen, kasneje pa bo moral oditi v kakšno ustanovo (D59).

Kako se vi soočate z njimi, kako se svojec sooča z njimi?

O tem ne razmišljam preveč (D60).

Zaznavanje tveganj

Ali se vam zdi, da se je svojec zdaj na starost spremenil/a kakšne življenjske navade?

Niti ne, le bolj je čustveno občutljiv.

Česa se v prihodnosti najbolj bojite v zvezi z vašim svojcem?

Kako bo z njim, ko midva ne bova mogla za njega skrbeti (D61).

Ravnanje s tveganji

Kako ravnate v situacijah, ki jih ocenjujete kot tvegane?

Raje ne tvegamo.

Ali dopuščate, da svojec sam razreši neko tvegano situacijo ali raje ne tvegate, da bi šlo kaj narobe? V katerih primerih dopuščate in v katerih raje ne tvegate?

Ne želimo se izpostavljati tveganju. Nekoč smo hodili po mestu in z možem sva se malo oddaljila od sina, ko je ugotovil, da naju ne vidi, je postal izgubljen in paničen. Še za pomoč ni znal prositi.

5 OCENA SLUŽB

Vrste služb, zadovoljevanje potreb

Ali kaj veste, katere storitve oziroma katere organizacije so na voljo odraslim ljudem z intelektualno oviranostjo v vaši okolici? Običajne, posebne službe. Ali so vam dostopne (prevoz, spremstvo za svojca)? Vaše izkušnje z njimi? Kaj pogrešate?

Poznamo Sožitje in Sonček v bližnjem kraju (D62). Imamo avtobusni prevoz, a nekateri vozniki niso prijazni (D63). Med vikendom, ko nima delavnic vidim, da sin močno pogreša družbo in mu je zelo hudo zaradi tega (D64). Veseli bi bili nekoga, ki bi se z veseljem družil z njim. Za stroške bi poskrbela z možem.

Kaj vam ponujajo v kraju, kakšne možnosti imate v vašem kraju, da zadovoljite vsakdanje potrebe, želje vašega svojca?

V naši vasi ni ničesar.

Ocena učinkovitosti

Ali veste kaj dela center za socialno delo?

Delajo z ljudmi in reševanjem njihovih težav (D65).

Ali pride kdaj kakšna socialna delavka k vam?

Ne (D66).

Ali ste že kdaj bili na centru za socialno delo?

Le na začetku, ko je bilo treba urediti status glede njegovega zdravstvenega stanja.

Kakšen je njihov odnos do vas? Kaj mislite, da bi potrebovali od centra za socialno delo?

Ker smo v pomanjkanju informacij, bi si zelo želela za začetek le to (D67). Mislim, da bi to lahko bila njihova naloga.

Kakšne so vaše izkušnje z zdravstvenim domom/ zdravstvenimi službami, ko gre za zdravstvene probleme vašega svojca?

Nimam pritožb.

Obiskuje vaš dom patronažna sestra? Kakšen je njen odnos, ali dobite, kar potrebujete?

Ne (D68).

Kakšen je vaš vtis o teh službah?

Kako ocenjujete druge organizacije, ki se ukvarjajo s starimi ljudmi (denimo dom za stare ljudi, center za oskrbo na domu), če takšne so v vašem kraju ?

Ne poznam njihovega dela (D69).

6 ŽELJE, POTREBE

Potrebe po službah, storitvah

Kaj mislite, kaj bi vaš svojec in njegovi vrstniki v vašem kraju še potrebovali, da bi lahko kvalitetno živeli in morda ostali doma (da jim ne bi bilo treba v dom)? Imate kakšne druge predloge, kaj bi se lahko v vašem kraju organiziralo zanje?

Želim si več organiziranega druženja za sina (D70) in njemu podobnimi ter vsemi ostalimi ljudmi, ki imajo posluh za njih, so razumevajoči in spoštljivi. Lahko bi organizirali druženje in delavnice tudi v domu za starejše (D71). Si pa želim, da bi se družili kdaj tudi s starši (D72).

Kdo bi se po vašem mnenju moral angažirati v kraju, da bi se položaj in življenje izboljšalo ljudi z intelektualno oviranostjo?

Mislím, da je veliko odvisno tudi od občine, a na predlog, da bi se organiziralo kaj za ljudi z ovirami, je župan odgovoril, da ni financ, da bi organizirali dejavnosti le za nekaj ljudi (D73).

Na kakšen način mislite, da bi lahko vključili mlade (šolarje, študente) v pomoč ljudem?

Mislím, da ne bi bilo težav, v kolikor bi imeli do tega spoštovanje in veselje. Prav tako bi morali biti odprti in se pripravljeno prilagoditi osebi z oviranostjo in ne obratno (D74). Na voljo bi lahko bilo veliko različnih dejavnosti in aktivnosti, preko katerih bi omogočili druženje in kakovostno preživet čas.

Ali je že kdo v kraju, na kogar se lahko obrnete po pomoč ali predlagate kakšno zamisel? Kako vam lahko pomaga?

Ne vem.

Želje, potrebe

Kaj in koga bi po vašem mnenju potreboval vsak odrasel človek z intelektualno oviranostjo, da bi lahko kvalitetno preživel starost v svojem domačem okolju?

Nekakšne delavce, ki bi si resnično vzeli čas, da bi se z njimi družili in pogovarjali (D75).

Kaj bi vi osebno kot skrbniki potrebovali zase? Kaj pogrešate, da bi vas učinkovito razbremenilo? Kaj zdaj? Kaj v prihodnosti? Kako vidite vašo družino čez 10 in več let? Katere potrebe po storitvah bodo v ospredju?

Nekakšno organizirano varstvo za sina vsaj enkrat letno, da bi si z možem lahko privoščila več časa le za naju (D76). Na mlajše sorodnike ne morem računati, da bodo popolnoma

prevzeli skrb za sina, saj imajo svoje življenje in obveznosti, tako da resnično ne vem kako bo.

Ali imate načeloma dovolj informacij kot skrbniki? Katerih informacij vam manjka? Bi bile dobrodošle skupine svojcev?

Informacij ni dovolj (D77). Vse sem izvedela čisto po naključju med pogovorom z drugimi starši, zato mislim, da bi tudi druženje z njimi bilo vsem le v korist, tako z vidika informiranosti, kot z vidika čustvene razbremenitve (D78).

9.1.5. Priloga A5: Intervju 5

Parna koda: 5a

INTERVJU S SKRBNIKOM/SKRBNIKI

Podatki o intervjuvancu/ki

Spol: Ž

Starost: 61

Poklic/ izobrazba: Osnovna šola

Podatki o svojcu_svojki z intelektualno oviranostjo

Spol: M

Starost: 39

Okoliščine poteka pogovora

Kraj (ulica, hišna številka, poštna številka kraj): Prešernova 28

Datum: 6.1.

Čas trajanja pogovora: 1h

Prostor, kjer je bil pogovor opravljen: Kuhinja

1 OCENA ŽIVLJENJA

Življenjski slog

Kaj bi lahko rekli, kako živi vaš svojec?

Mislim, da živi lepo in da mu nič ne manjka (E1).

Kako preživi dan, kaj običajno počne čez dan ?

Čez dan gleda televizijo, počiva in hodi v VDC na delavnice (E2). Na splošno pa noče nikamor drugam.

Vrednote

Kaj je tisto, kar mu/ji je zelo pomembno? Kaj ceni v življenju?

Veliko mu pomeni, da zna dobro peti in da pridejo obiski, da ima družbo (E3).

Število, trendi

Koliko starih ljudi z MDR živi v vaši okolici? Ima AB stike z njimi?

Sta dva, a stikov z njima nimamo (E4). Tudi z njunima staršema se nikoli ne družimo.

Zemljepisna umestitev

S kom v svoji okolici ima stike?

Samo, če pridejo obiski se družijo z njimi in pa kadar je na delavnicah. Največ stikov ima s svojo družino (E5), ki nas je veliko.

Kje se srečuje z drugimi ljudmi?

Doma, ko so obiski, na VDC-ju (E6), sicer pa noče nikamor.

So to običajna mesta, kjer se krajani družijo glede na svoje interese ali so to posebna mesta, namenjena le ljudem z intelektualnimi ovirami?

Ali občina, krajevna skupnost s čim spodbuja druženje?

Druženje spodbuja Društvo Sožitje, a jih ne obiskuje (E7).

Zaznavanje, stališča

Kako danes družba gleda na ljudi z intelektualnimi ovirami, zlasti na starejše?

Na splošno so vsi vredni (E8).

Ali menite, da so odrasli/starejši ljudje z intelektualno oviranostjo v družbi kaj prikrajšani?

Seveda, lahko bi bilo predvsem več osebne in denarne podpore (E9).

2 OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

Socialna mreža, druženje

Ali ima vaš svojec stike z drugimi sorodniki? Kdo so pomembni ljudje v njegovi/njeni bližini? Ali koga pogreša? Kakšni so ti stiki?

Ima veliko sorodnikov, ki pogosto prihajajo. V hiši nas je šest družinskih članov, ki mu nudimo vsakdanjo pomoč in družbo (E10). Z nekaterimi se bolj razume, z drugimi pa malo manj.

Ali so sorodniki vključeni v oskrbo? In kako, pri katerih opravilih sodelujejo?

Vsi so bolj ali manj vključeni v oskrbo, pomagamo pa mu pri vsem (E11).

Ali živi svojec z vami, ima morda partnerja, partnerko? Če ima partnerja/rko, je z odnosom zadovoljen? Kaj pogreša?

Ima nagnjenja in želje, ki pa ga hitro minejo (E12).

Ali ima prijatelje, ki ga/jo obiskujejo ali on/ona njih?

Nima prijateljev s katerimi bi se obiskovali (E13).

Kakšni so njegovi/njeni stiki s sosedi, prijatelji? Ima stike z drugimi? Kako jih vzdržuje? Sam? Mu vi pomagate? Preko telefona? Obiski?

Stiki so korektni, a se le občasno srečujemo in samo pozdravimo (E14). Preko telefona ne komunicira.

Približno koliko časa na teden preživi z drugimi ljudmi (ne z vami)?

Na delavnicah v VDC-ju (E15).

Neformalni viri pomoči, samopomoč

Kako poteka en vaš tipičen dan? Ali lahko sam postori nujne stvari? Katera lahko in katere ne more in rabi pomoč? Kdo mu/ji pomaga, če česa ne zmore?

Samostojno se obleče, umije, poje obrok, a pri tem potrebuje veliko spodbude (E16). Mama mu pomaga pri tuširanju.

Ali se sam/a odpravi po opravkih? Potuje samostojno ali potrebuje prevoz? Kako je v vašem kraju s prevozom – ali imate urejen javni prevoz? Na koga se obrnete, da vas kam pelje?

Sam ne hodi nikamor, tudi z nami velikokrat ne želi po opravkih (E17). Največkrat pelje nekdo od družinskih članov (E18).

Ste vi ali vaš svojec vključeni v kakšno društvo, kot je npr. Sožitje, Sonček in podobne organizacije in ste vi aktivni član? Kako sodelujete v društvu?

Vključeni smo v Sožitje in preko njih hodi samo na morje (E19). Društvu plačamo članarino.

Kdo mu_ji je najbolj v pomoč v času akutnih stisk? Kdo nudi čustveno podporo? Še kdo drug razen vas?

Čustveno oporo mu najbolj nudim jaz (E20).

Delo, zaposlitev, prosti čas

S katerimi aktivnostmi se vaš svojec ukvarja? Kaj rad dela? (sodeluje pri hišnih opravilih, zunaj hiše, na računalniku itd...) Koliko časa namenja posamični aktivnosti?

Včasih zloži brisače, nese smeti in pobriše mizo (E21). Ne zmore opravljati veliko hišnih opravil.

Ima plačano zaposlitev zunaj doma? Koliko ur tedensko?

Hodi na delavnice v VDC, kjer dobi denarno nagrado, ki pa je zelo skromna (E22).

Ali razpolaga s svojim denarjem? Kako mu_ji pri tem pomagate?

Ne razpolaga z denarjem (E23).

Ali greste na počitnice skupaj? Ali gre vaš svojec tudi sam s svojimi prijatelji ali v okviru društev na počitnice? Ali greste tudi sami kdaj na počitnice in kdo ostane v tem času skupaj s svojcem?

Skupaj hodimo na počitnice k sorodnikom v drugo državo (E24). Sam hodi le s Sožitjem na morje (E25). V primeru, da gremo na počitnice sami, z njim vedno ostane nekdo od domačih.

Materialni položaj (ekonomske razmere, dohodek, socialna varnost)

Ali je, po vašem mnenju, dobro poskrbljeno za socialno varnost odraslih ljudi z intelektualno oviranostjo?

Lahko bi bilo bolj poskrbljeno (E26).

Kakšne vire dohodkov ima vaš svojec za preživljanje?

Dobimo invalidnino in dodatek za oskrbo ter nagrado za delo v VDC-ju (E27).

Ali gre vaš svojec kam vsaj 1-krat tedensko? Kam rad/a gre? Ali so materialne ovire, da bi si to privoščil?

Lahko bi si privoščil, pa si tega ne želi.

Ali lahko preživi s temi sredstvi? Kako si pomagata, če so ta sredstva premajhna?

V družini nas je več, tako da imamo sredstva, a lahko bi bilo veliko bolje (E28).

Ali bi potrebovali več sredstev, da bi dostojno živeli?

Mislím, da dostojno že živimo, tako da ne.

Stanovanje

S kom živi vaš svojec_svojka?

S starši, sestro in drugo sestro z njeno družino (E29).

V kakšnem stanovanju živi ali je to hiša, blok, lastno stanovanje?

V hiši (E30).

V katerem nadstropju živi? Je kak problem glede fizičnega dostopa za vašega svojca?

V pritličju. Ni nobene ovire (E31).

Ali je stanovanje primerno in mu/ji nudi pogoje za normalno »komfortno« življenje?

Hiša je primerna (E32).

Ali ima dovolj zasebnosti? Ali lahko koga povabi k sebi, v prostor, kjer je sam?

Ima svojo sobo (E33).

Ima možnost prostora, dela stanovanja, ki ga lahko uredi z osebnim okusom? Mu to veliko pomeni?

Nima te želje (E34).

Varnost

Ali se počutite vi in vaš svojec varne v domačem kraju/ v domači hiši?

Da (E35).

Je vaš svojec_svojka že kdaj doživel/a nasilje? Ali obstajajo konflikti z okolico?

Ni še doživel nasilja (E36).

Socialne posledice, povezane s starostjo

Ali občutite, da zdaj, ko je vaš svojec starejši, družba drugače gleda nanj/o ali na vas?

Mislim, da ni razlike.

Ima manj pravic, je za kaj prikrajšan/a? Za katere?

Vsak, ki je intelektualno oviran nima družbe (E37).

3 OCENA ZDRAVJA

Ocena zdravja starih

Kakšno je zdravje vašega svojca?

Veliko je prehlajen in ima putiko (E38).

Kako skrbite za njegovo/njeno zdravje (prehrana, aktivnost)?

Rad veliko je, aktivnosti pa niso primerne zaradi zdravstvenih težav s kolenom (E39).

Ali mora jemati redno kakšna zdravila? Kdo mu jih daje?

Jemlje nekakšna psihiatrična zdravila (E40).

Kako obvladujete težave z zdravjem?

Sedaj, ko ima tablete je bolje, pred tem pa je imel privide.

Ali ima zdravstveno zavarovanje (obvezno, dodatno)?

Zavarovan je obvezno in dodatno (E41).

Ali morate za kakšne zdravstvene storitve posebej plačevati (zdravila, pripomočki)?

Ne (E42).

Kakšen se vam zdi njegov_njen osebni zdravnik? Je dostopen, prijazen, vas seznani z vsem, kar je za pomembno?

Zdravnik je korekten (E43).

Kdo ga_jo neguje, pomaga, ko zboli?

Mama in sestra (E44).

Kdo ga/jo pelje k zdravniku?

Oče, mama in sestra (E45).

Ali pogrešate kakšno pomoč na tem področju?

Ne.

Dodatne bolezni, poškodbe

Ima morebiti kakšne fizične oviranosti?

Ima strgane kolenske vezi brez možnosti operacije (E46).

Katera so najbolj pomembna zdravstvena tveganja?

Putika in telesna teža (E47).

Se zdravje z leti slabša (specifika bolezni, oviranosti)?

Ima kakšne kronične bolezni ali bolezni povezane z njegovo motnjo v duševnem razvoju(odgovori le, če želi!)

Že nekaj časa je stanje enako.

Ga/jo bolezen ovira pri vsakdanjem življenju?

Delno ga ovira, z aktivnostmi pa se ne ukvarja.

Kako prenaša tegobe, bolečine?

Je potrpežljiv.

Ali se je v zadnjem času kaj poškodovali? Se vam zdi da se na starost pogosteje poškoduje? Kaj je vzrok poškodbam?

Ni se poškodoval, je previden (E48).

4 SPREJEMANJE ODLIČITEV, OCENA TVEGANJ

Sprejemanje odločitev

Kdo sprejema pomembne odločitve v življenju vašega svojca? Ali ga podprete, da sam sprejema odločitve? Kako ga pri tem podprete? Bi rabili informacije, kako svojca podpreti pri odločitvah in skupnem odločanju?

Je zelo odločen in če česa noče, ga ne silimo (E49). Mislim pa, da pri pomembnih odločitvah nekako znamo sodelovati vsi skupaj (E50).

Vrste tveganj

Kakšna tveganja po vašem mnenju prinaša starost osebe z intelektualno oviranostjo?

Za našega je poskrbljeno s strani družine, na srečo nas je dovolj.

Kako se vi soočate z njimi, kako se svojec sooča z njimi?

Soočamo se s skupnimi močmi.

Zaznavanje tveganj

Ali se vam zdi, da se je svojec zdaj na starost spremenil/a kakšne življenjske navade?

Zaenkrat ne opažam sprememb življenjskih navad.

Česa se v prihodnosti najbolj bojite v zvezi z vašim svojcem?

Bojim se, da bi močno zbolel in da bi trpel.

Ravnanje s tveganji

Kako ravnate v situacijah, ki jih ocenjujete kot tvegane?

Raje ne tvegam (E51).

Ali dopuščate, da svojec sam razreši neko tvegano situacijo ali raje ne tvegate, da bi šlo kaj narobe? V katerih primerih dopuščate in v katerih raje ne tvegate?

V nobenih situacijah raje ne tvegam.

5 OCENA SLUŽB

Vrste služb, zadovoljevanje potreb

Ali kaj veste, katere storitve oziroma katere organizacije so na voljo odraslim ljudem z intelektualno oviranostjo v vaši okolici? Običajne, posebne službe. Ali so vam dostopne (prevoz, spremstvo za svojca)? Vaše izkušnje z njimi? Kaj pogrešate?

Hodi le v VDC in na morje s Sožitjem (E52). Ne poznamo drugih organizacij, za vse ostalo poskrbimo v družini.

Kaj vam ponujajo v kraju, kakšne možnosti imate v vašem kraju, da zadovoljite vsakdanje potrebe, želje vašega svojca?

Trenutno ne potrebujemo nič (E53).

Ocena učinkovitosti

Ali veste kaj dela center za socialno delo?

Rešujejo socialne probleme (E54).

Ali pride kdaj kakšna socialna delavka k vam?

Včasih so hodile, saj je oče precej pil in bil nasilen (E55).

Ali ste že kdaj bili na centru za socialno delo?

Da.

Kakšen je njihov odnos do vas? Kaj mislite, da bi potrebovali od centra za socialno delo?

Smo hodili, je pa treba biti zelo vztrajen, da kaj dobiš (E56).

Kakšne so vaše izkušnje z zdravstvenim domom/ zdravstvenimi službami, ko gre za zdravstvene probleme vašega svojca?

Nismo imeli težav z njimi (E57).

Obiskuje vaš dom patronažna sestra? Kakšen je njen odnos, ali dobite, kar potrebujete?

Ni potrebe, da bi nas obiskovala (E58).

Kakšen je vaš vtis o teh službah?

Povsod se moraš potruditi, da ti pomagajo (E59).

Kako ocenjujete druge organizacije, ki se ukvarjajo s starimi ljudmi (denimo dom za stare ljudi, center za oskrbo na domu), če takšne so v vašem kraju?

Ne poznam ne njih ne njihove dela.

6 ŽELJE, POTREBE

Potrebe po službah, storitvah

Kaj mislite, kaj bi vaš svojec in njegovi vrstniki v vašem kraju še potrebovali, da bi lahko kvalitetno živeli in morda ostali doma (da jim ne bi bilo treba v dom)? Imate kakšne druge predloge, kaj bi se lahko v vašem kraju organiziralo zanje?

Za druge ljudi ne vem, naš pa ima na srečo dovolj sorodnikov.

Kdo bi se po vašem mnenju moral angažirati v kraju, da bi se položaj in življenje izboljšalo ljudi z intelektualno oviranostjo?

Mislim, da občina (E60).

Na kakšen način mislite, da bi lahko vključili mlade (šolarje, študente) v pomoč ljudem?

Z obvestili in pozivi po šolah (E61).

Ali je že kdo v kraju, na kogar se lahko obrnete po pomoč ali predlagate kakšno zamisel? Kako vam lahko pomaga?

Ne vem.

Želje, potrebe

Kaj in koga bi po vašem mnenju potreboval vsak odrasel človek z intelektualno oviranostjo, da bi lahko kvalitetno preživel starost v svojem domačem okolju?

Nekoga, ki lahko vpraša za nasvet (E62), posebej tisti ljudje, ki nimajo družine. Potrebovali bi nekakšne prijetne domove za osebe z intelektualnimi ovirami (E63).

Kaj bi vi osebno kot skrbniki potrebovali zase? Kaj pogrešate, da bi vas učinkovito razbremenilo? Kaj zdaj? Kaj v prihodnosti? Kako vidite vašo družino čez 10 in več let? Katere potrebe po storitvah bodo v ospredju?

Ne vem, ljudi na katere lahko računaš, da ti bojo pomagali z nasveti in da te bojo znali kam napotiti (E64). V družini smo dogovorjeni, da za brata poskrbimo sestre (E65).

Ali imate načeloma dovolj informacij kot skrbniki? Katerih informacij vam manjka? Bi bile dobrodošle skupine svojcev?

Mislim, da je to dobra ideja (E66). Vsekakor bi potrebovali več informacij (E67).

9.1.6. Priloga A6: Intervju 6

Parna koda: 6a

INTERVJU S SKRBNIKOM/SKRBNIKI

Podatki o intervjuvancu/ki

Spol: Ž

Starost: 39

Poklic/ izobrazba: Srednja gostinska šola

Podatki o svojcu_svojki z intelektualno oviranostjo

Spol: M

Starost: 37

Okoliščine poteka pogovora

Kraj (ulica, hišna številka, poštna številka kraj):

Datum: 8.1.2016

Čas trajanja pogovora: 1h

Prostor, kjer je bil pogovor opravljen: Društvo Sožitje

1 OCENA ŽIVLJENJA

Življenjski slog

Kaj bi lahko rekli, kako živi vaš svojec?

Dobro, udeležuje se veliko dogodkov, predvsem športnih prireditev in z družino hodi na izlete (F1).

Kako preživi dan, kaj običajno počne čez dan?

Ob dopoldnevih med tednom hodi v VDC, popoldan kaj pomaga, gre vem ali pa na trening juda (F2).

Vrednote

Kaj je tisto, kar mu/ji je zelo pomembno? Kaj ceni v življenju?

Športni dogodki in trenerji (F3).

Število, trendi

Koliko starih ljudi z MDR živi v vaši okolici? Ima AB stike z njimi?

Sta dva(F4), vendar se redko družita z njimi.

Zemljepisna umestitev

S kom v svoji okolici ima stike?

Z bratom in sosedi (F5).

Kje se srečuje z drugimi ljudmi?

Na športnih prireditvah, na delavnicah v VDC-ju in na izletih (F6).

So to običajna mesta, kjer se krajanji družijo glede na svoje interese ali so to posebna mesta, namenjena le ljudem z intelektualnimi ovirami?

To so običajna mesta, pa tudi včasih na posebnih mestih ob skupnih dejavnostih z osebami z intelektualnimi ovirami.

Ali občina, krajevna skupnost s čim spodbuja druženje?

Ne vem (F7).

Zaznavanje, stališča

Kako danes družba gleda na ljudi z intelektualnimi ovirami, zlasti na starejše?

Mislim, da ne prav vzpodbudno (F8).

Ali menite, da so odrasli/starejši ljudje z intelektualno oviranostjo v družbi kaj prikrajšani?

Seveda, na njih gledajo drugače, sploh na tiste, ki že po zunanosti kažejo na »drugačnost«. (F9)

2 OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

Socialna mreža, druženje

Ali ima vaš svojec stike z drugimi sorodniki? Kdo so pomembni ljudje v njegovi/njeni bližini? Ali koga pogreša? Kakšni so ti stiki?

Dobro se razume predvsem z bratom (F10).

Ali so sorodniki vključeni v oskrbo? In kako, pri katerih opravilih sodelujejo?

Sam skrbi zase. Gospodinjska opravila pa opravljam sama.

Ali živi svojec z vami, ima morda partnerja, partnerko? Če ima partnerja/rko, je z odnosom zadovoljen? Kaj pogreša?

Živi doma. Rad bi imel partnerko (F11). Precej časa je imel dekle, ki pa je sedaj izbrala drugega, ker je njena mama nasprotovala.

Ali ima prijatelje, ki ga/jo obiskujejo ali on/ona njih?

Zelo redko.

Kakšni so njegovi/njeni stiki s sosedi, prijatelji? Ima stike z drugimi? Kako jih vzdržuje? Sam? Mu vi pomagata? Preko telefona? Obiski?

Veliko se pogovarja preko telefona, stiki pa so občasni (F12).

Približno koliko časa na teden preživi z drugimi ljudmi (ne z vami)?

Čez teden na delavnicah (F13).

Neformalni viri pomoči, samopomoč

Kako poteka en vaš tipičen dan? Ali lahko sam postori nujne stvari? Katera lahko in katere ne more in rabi pomoč? Kdo mu/ji pomaga, če česa ne zmore?

Kuhava z možem, čez teden hodi na delavnice v VDC, sicer pa pomaga pri sekanju drv, gleda televizijo in se igra z načaki (F14).

Ali se sam/a odpravi po opravkih? Potuje samostojno ali potrebuje prevoz? Kako je v vašem kraju s prevozom – ali imate urejen javni prevoz? Na koga se obrnete, da vas kam pelje?

Povsod hodi z avtobusom samostojno (F15).

Ste vi ali vaš svojec vključeni v kakšno društvo, kot je npr. Sožitje, Sonček in podobne organizacije in ste vi aktivni član? Kako sodelujete v društvu?

Vključeni smo v Sožitje in Sonček, kjer se udeležuje čim več delavnic in izletov enkrat na mesec (F16). Enkrat na leto se udeležujeva tudi midva z možem, za več druženj pa ni časa (F17).

Kdo mu_ji je najbolj v pomoč v času akutnih stisk? Kdo nudi čustveno podporo? Še kdo drug razen vas?

Ko je v stiski, občutek drži v sebi in nikomur ne govori o tem (F18). Je pa takrat zelo nervozen in hitre jeze.

Delo, zaposlitev, prosti čas

S katerimi aktivnostmi se vaš svojec ukvarja? Kaj rad dela? (sodeluje pri hišnih opravilih, zunaj hiše, na računalniku itd...) Koliko časa namenja posamični aktivnosti?

Vsak večer je na računalniku, gleda televizijo, hodi na delavnice in na treninge juda (F19).

Ima plačano zaposlitev zunaj doma? Koliko ur tedensko?

Dobiva le denarno nagrado v VDC-ju (F20).

Ali razpolaga s svojim denarjem? Kako mu_ji pri tem pomagata?

Vsi skrbimo za njegov denar (F21).

Ali greste na počitnice skupaj? Ali gre vaš svojec tudi sam s svojimi prijatelji ali v okviru društev na počitnice? Ali greste tudi sami kdaj na počitnice in kdo ostane v tem času skupaj s svojcem?

Ja, vsako leto gremo skupaj na počitnice, enkrat na leto pa hodi tudi na morje s Sožitjem (F22).

Materialni položaj (ekonomske razmere, dohodek, socialna varnost)

Ali je, po vašem mnenju, dobro poskrbljeno za socialno varnost odraslih ljudi z intelektualno oviranostjo?

Pri nas nekako shajamo, saj mu vsi pomagamo (F23).

Kakšne vire dohodkov ima vaš svojec za preživljanje?

Nagrado VDC-ja (F24).

Ali gre vaš svojec kam vsaj 1-krat tedensko? Kam rad/a gre? Ali so materialne ovire, da bi si to privoščil?

Predvsem rad hodi na športne prireditve (F25).

Ali lahko preživi s temi sredstvi? Kako si pomagata, če so ta sredstva premajhna?

Z mozem oba služiva, a gre veliko denarja za obnovo hiše.

Ali bi potrebovali več sredstev, da bi dostojno živeli?

Nekaj denarja bi zelo prav prišlo (F26).

Stanovanje

S kom živi vaš svojec_svojka?

Z družino (F27).

V kakšnem stanovanju živi ali je to hiša, blok, lastno stanovanje?

Živimo v majhni hišici (F28), ki jo počasi obnavljamo.

V katerem nadstropju živi? Je kak problem glede fizičnega dostopa za vašega svojca?

Živi v pritličju, ker težje hodi (F29).

Ali je stanovanje primerno in mu/ji nudi pogoje za normalno »komfortno« življenje?

Mislim, da je primerno (F30).

Ali ima dovolj zasebnosti? Ali lahko koga povabi k sebi, v prostor, kjer je sam?

Ima svojo sobo, kjer ima dovolj zasebnosti in kamor radi prihajajo tudi nečaki (F31).

Ima možnost prostora, dela stanovanja, ki ga lahko uredi z osebnim okusom? Mu to veliko pomeni?

Mislim da mu to ne pomeni prav veliko (F32).

Varnost

Ali se počutite vi in vaš svojec varne v domačem kraju/ v domači hiši?

Seveda (F33).

Je vaš svojec_svojka že kdaj doživel/a nasilje? Ali obstajajo konflikti z okolico?

Nič resnega, le kdaj na tekmah kjer so navijači (F34).

Socialne posledice, povezane s starostjo

Ali občutite, da zdaj, ko je vaš svojec starejši, družba drugače gleda nanj/o ali na vas?

Ne.

Ima manj pravic, je za kaj prikrajšan/a? Za katere?

Mislim, da so dokaj spoštljivi, le malo nestrpni (F35). Lahko pa bi imel več prijateljev in punco (F36).

3 OCENA ZDRAVJA

Ocena zdravja starih

Kakšno je zdravje vašega svojca?

Težje hodi (F37), sicer pa ni nič bolj resnega.

Kako skrbite za njegovo/njeno zdravje (prehrana, aktivnost)?

Skrbim, da je čim bolj polnovredne obroke in sprehode (F38).

Ali mora jemati redno kakšna zdravila? Kdo mu jih daje?

Ne.

Kako obvladujete težave z zdravjem?

S tem, da težje hodi smo se sprijaznili.

Ali ima zdravstveno zavarovanje (obvezno, dodatno)?

Ima oba zavarovanja (F39).

Ali morate za kakšne zdravstvene storitve posebej plačevati (zdravila, pripomočki)?

Ne, razen za obutev, ki pa je ne nosi rad (F40).

Kakšen se vam zdi njegov_njen osebni zdravnik? Je dostopen, prijazen, vas seznani z vsem, kar je za pomembno?

Zdravnik je vreden (F41).

Kdo ga_jo neguje, pomaga, ko zboli?

Redko zboli.

Kdo ga/jo pelje k zdravniku?

K zdravniku hodi sam z avtobusom (F42).

Ali pogrešate kakšno pomoč na tem področju?

Trenutno ne (F43).

Dodatne bolezni, poškodbe

Ima morebiti kakšne fizične oviranosti?

Težko hodi (F44).

Katera so najbolj pomembna zdravstvena tveganja?

Upam, da se ne bo poslabšalo zdravstveno stanje glede hoje.

Se zdravje z leti slabša (specifika bolezni, oviranosti)?

Ima kakšne kronične bolezni ali bolezni povezane z njegovo motnjo v duševnem razvoju(odgovori le, če želi!)

Od rojstva ima težave s kolki (F45).

Ga/jo bolezen ovira pri vsakdanjem življenju?

Ne pretirano.

Kako prenaša tegobe, bolečine?

Ali se je v zadnjem času kaj poškodovali? Se vam zdi da se na starost pogosteje poškoduje? Kaj je vzrok poškodbam?

Večkrat pade po tleh zaradi težav s kolki (F46).

4 SPREJEMANJE ODLIČITEV, OCENA TVEGANJ

Sprejemanje odločitev

Kdo sprejema pomembne odločitve v življenju vašega svojca? Ali ga podprete, da sam sprejema odločitve? Kako ga pri tem podprete? Bi rabili informacije, kako svojca podpreti pri odločitvah in skupnem odločanju?

Podpiramo ga pri odločitvah, ki so primerne zanj (F47). V primeru, da niso, pa posežemo vmes, a to ni pogosto.

Vrste tveganj

Kakšna tveganja po vašem mnenju prinaša starost osebe z intelektualno oviranostjo?

Težje gibanje (F48).

Kako se vi soočate z njimi, kako se svojec sooča z njimi?

O tem ne govorimo, saj tudi sam o tem molči (F49).

Zaznavanje tveganj

Ali se vam zdi, da se je svojec zdaj na starost spremenil/a kakšne življenjske navade?

Bolj je nervozen in kdaj tudi depresiven (F50).

Česa se v prihodnosti najbolj bojite v zvezi z vašim svojcem?

Da ne bi našel dekleta in bi bil še bolj žalosten in depresiven (F51).

Ravnanje s tveganji

Kako ravnate v situacijah, ki jih ocenjujete kot tvegane?

Poskušamo se z njim pogovoriti, on pa le prikimava in se umakne.

Ali dopuščate, da svojec sam razreši neko tvegano situacijo ali raje ne tvegate, da bi šlo kaj narobe? V katerih primerih dopuščate in v katerih raje ne tvegate?

Vedno želi sam reševati tvegane situacije in nam redko pusti blizu (F52).

5 OCENA SLUŽB

Vrste služb, zadovoljevanje potreb

Ali kaj veste, katere storitve oziroma katere organizacije so na voljo odraslim ljudem z intelektualno oviranostjo v vaši okolici? Običajne, posebne službe. Ali so vam dostopne (prevoz, spremstvo za svojca)? Vaše izkušnje z njimi? Kaj pogrešate?

Po očetovi smrti, redno obiskuje njegovo socialno delavko, ki je zelo prijazna (F53). Včasih so nas preganjali zaradi neprimernih bivalnih pogojev, sicer pa so vredni.

Kaj vam ponujajo v kraju, kakšne možnosti imate v vašem kraju, da zadovoljite vsakdanje potrebe, želje vašega svojca?

Je toliko samostojen, da sam najde dogodke, ki se mu dopadejo (F54), največkrat so to športni dogodki.

Ocena učinkovitosti

Ali veste kaj dela center za socialno delo?

Da.

Ali pride kdaj kakšna socialna delavka k vam?

Danes on hodi na Center za socialno delo, ko pa nismo imeli primernih pogojev za življenje, pa je ona hodila k nam (F55).

Ali ste že kdaj bili na centru za socialno delo?

Da.

Kakšen je njihov odnos do vas? Kaj mislite, da bi potrebovali od centra za socialno delo?

Danes so bolj prijazni kot pa takrat, ko smo imeli težave (F56).

Kakšne so vaše izkušnje z zdravstvenim domom/ zdravstvenimi službami, ko gre za zdravstvene probleme vašega svojca?

Nismo imeli težav.

Obiskuje vaš dom patronažna sestra? Kakšen je njen odnos, ali dobite, kar potrebujete?

Ne (F57).

Kakšen je vaš vtis o teh službah?

Tudi, ko bi želeli bolj pomagati, ne morejo, saj so nad njimi višji s svojimi interesi in predpisi (F58).

Kako ocenjujete druge organizacije, ki se ukvarjajo s starimi ljudmi (denimo dom za stare ljudi, center za oskrbo na domu), če takšne so v vašem kraju ?

S temi organizacijami še nisem bila v stiku.

6 ŽELJE, POTREBE

Potrebe po službah, storitvah

Kaj mislite, kaj bi vaš svojec in njegovi vrstniki v vašem kraju še potrebovali, da bi lahko kvalitetno živeli in morda ostali doma (da jim ne bi bilo treba v dom)? Imate kakšne druge predloge, kaj bi se lahko v vašem kraju organiziralo zanje?

Dodatno pomoč in družbo (F59).

Kdo bi se po vašem mnenju moral angažirati v kraju, da bi se položaj in življenje izboljšalo ljudi z intelektualno oviranostjo?

Ne vem. Mogoče občina, društva, CSD (F60).

Na kakšen način mislite, da bi lahko vključili mlade (šolarje, študente) v pomoč ljudem?

O tem še nisem razmišljala.

Ali je že kdo v kraju, na kogar se lahko obrnete po pomoč ali predlagate kakšno zamisel? Kako vam lahko pomaga?

Nimam veliko stikov z domačini.

Želje, potrebe

Kaj in koga bi po vašem mnenju potreboval vsak odrasel človek z intelektualno oviranostjo, da bi lahko kvalitetno preživel starost v svojem domačem okolju?

Mislim, da bi potrebovali prostovoljce (F61).

Kaj bi vi osebno kot skrbniki potrebovali zase? Kaj pogrešate, da bi vas učinkovito razbremenilo? Kaj zdaj? Kaj v prihodnosti? Kako vidite vašo družino čez 10 in več let? Katere potrebe po storitvah bodo v ospredju?

Čudovito bi bilo, če bi zaživel s kakšno punco (F62).

Ali imate načeloma dovolj informacij kot skrbniki? Katerih informacij vam manjka? Bi bile dobrodošle skupine svojcev?

Nekako se že znajdemo, bi pa bila vesela tudi informacij (F63).

9.1.7. Priloga A7: Intervju 7

Parna koda: 7a

INTERVJU S SKRBNIKOM/SKRBNIKI

Podatki o intervjuvancu/ki

Spol: Ž

Starost: 54

Poklic/ izobrazba: delavka v železarni/srednja šola

Podatki o svojcu_svojki z intelektualno oviranostjo

Spol: Ž

Starost: 30

Okoliščine poteka pogovora

Kraj (ulica, hišna številka, poštna številka kraj):

Datum: 12.2.2016

Čas trajanja pogovora: 1h

Prostor, kjer je bil pogovor opravljen: jedilnica

1 OCENA ŽIVLJENJA

Življenjski slog

Kaj bi lahko rekli, kako živi vaš svojec?

Nič ji ne manjka (G1).

Kako preživi dan, kaj običajno počne čez dan?

Hodi na delavnice v VDC, po delavnicah pa sprehaja psa in veliko plete (G2).

Vrednote

Kaj je tisto, kar mu/ji je zelo pomembno? Kaj ceni v življenju?

Ceni darila, prijateljstvo in zelo ji je všeč, ko se udeležuje izletov (G3).

Število, trendi

Koliko starih ljudi z MDR živi v vaši okolici? Ima AB stike z njimi?

V vasi je kar nekaj takih ljudi, a se med seboj ne družijo (G4).

Zemljepisna umestitev

S kom v svoji okolici ima stike?

S starejšima sosedoma in s sorodniki (G5).

Kje se srečuje z drugimi ljudmi?

Na obisku pri njih ali pri nas doma, kdaj pa tudi v kavarni (G6).

So to običajna mesta, kjer se krajani družijo glede na svoje interese ali so to posebna mesta, namenjena le ljudem z intelektualnimi ovirami?

Posebno mesto je le na delavnicah v VDC-ju, sicer pa so to običajna mesta (G7).

Ali občina, krajevna skupnost s čim spodbuja druženje?

Ne spodbuja nihče (G8).

Zaznavanje, stališča

Kako danes družba gleda na ljudi z intelektualnimi ovirami, zlasti na starejše?

Mislim, da so s strani okolice kar dobro sprejeti (G9).

Ali menite, da so odrasli/starejši ljudje z intelektualno oviranostjo v družbi kaj prikrajšani?

Prikrajšani so, ker ne morejo ustvariti svojega partnerstva in družine, poleg tega pa tudi zelo slabo zaslužijo, zato so bolj ali manj odvisni od drugih na vseh področjih (G10).

2 OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

Socialna mreža, druženje

Ali ima vaš svojec stike z drugimi sorodniki? Kdo so pomembni ljudje v njegovi/njeni bližini? Ali koga pogreša? Kakšni so ti stiki?

Pogosto se družijo s sorodniki (G11).

Ali so sorodniki vključeni v oskrbo? In kako, pri katerih opravilih sodelujejo?

Včasih so vključeni pri tem, da kaj skuhamo in jo kam odpeljejo (G12).

Ali živi svojec z vami, ima morda partnerja, partnerko? Če ima partnerja/rko, je z odnosom zadovoljen? Kaj pogreša?

Nima partnerja, a si ga želi (G13).

Ali ima prijatelje, ki ga/jo obiskujejo ali on/ona njih?

Nima prijateljev (G14).

Kakšni so njegovi/njeni stiki s sosedi, prijatelji? Ima stike z drugimi? Kako jih vzdržuje? Sam? Mu vi pomagate? Preko telefona? Obiski?

S sosedi ima pogosto stike (G15). Z navezovanjem stikov nima težav, včasih je celo vsiljiva in preveč radovedna (G16), a ona vsakega vpraša in mu pove kar misli. Je »brez filtra«.

Približno koliko časa na teden preživi z drugimi ljudmi (ne z vami)?

Nekaj ur dnevno na delavnici in v druženju s sorodniki nekaj ur tedensko (G17).

Neformalni viri pomoči, samopomoč

Kako poteka en vaš tipičen dan? Ali lahko sam postori nujne stvari? Katera lahko in katere ne more in rabi pomoč? Kdo mu/ji pomaga, če česa ne zmore?

Je popolnoma samostojna pri vseh opravilih, pri čem pa ji tudi pomagam (G18) in še vedno postorim kaj namesto nje.

Ali se sam/a odpravi po opravkih? Potuje samostojno ali potrebuje prevoz? Kako je v vašem kraju s prevozom – ali imate urejen javni prevoz? Na koga se obrnete, da vas kam pelje?

Pelje jo brat, zna pa se tudi sama odpraviti na avtobus (G19).

Ste vi ali vaš svojec vključeni v kakšno društvo, kot je npr. Sožitje, Sonček in podobne organizacije in ste vi aktivni član? Kako sodelujete v društvu?

Vključeni smo v Sožitje in Sonček (G20). Hodimo na izlete in se udeležujemo tudi kakšnega novoletnega programa in zabave. Pri delu društev pa ne sodelujemo.

Kdo mu_ji je najbolj v pomoč v času akutnih stisk? Kdo nudi čustveno podporo? Še kdo drug razen vas?

Obrne se prav na vsakega, ki si vzame čas za njo (G21).

Delo, zaposlitev, prosti čas

S katerimi aktivnostmi se vaš svojec ukvarja? Kaj rad dela? (sodeluje pri hišnih opravilih, zunaj hiše, na računalniku itd...) Koliko časa namenja posamični aktivnosti?

Ukvarja se predvsem z ročnimi deli pri čemer je zelo vztrajna in dela veliko ur (G22), a nikoli ne pospravi za sabo stvari.

Ima plačano zaposlitev zunaj doma? Koliko ur tedensko?

Dobi le nagrado v VDC-ju (G23).

Ali razpolaga s svojim denarjem? Kako mu_ji pri tem pomagata?

Sama razpolaga s svojim denarjem in pri tem ne potrebuje večje pomoči kot le nasvetov (G24).

Ali greste na počitnice skupaj? Ali gre vaš svojec tudi sam s svojimi prijatelji ali v okviru društev na počitnice? Ali greste tudi sami kdaj na počitnice in kdo ostane v tem času skupaj s svojem?

Včasih sva vedno hodili skupaj, sedaj pa hodi s Sožitjem (G25).

Materialni položaj (ekonomske razmere, dohodek, socialna varnost)

Ali je, po vašem mnenju, dobro poskrbljeno za socialno varnost odraslih ljudi z intelektualno oviranostjo?

Lahko bi bilo bolje (G26).

Kakšne vire dohodkov ima vaš svojec za preživljanje?

Samo socialno podporo in zelo malo denarja, ki ga dobi kot nagrado v VDC-ju (G27).

Ali gre vaš svojec kam vsaj 1-krat tedensko? Kam rad/a gre? Ali so materialne ovire, da bi si to privoščil?

Rad hodi s psom na sprehode, na kakšno kavo s sorodnikom in najraje hodi na izlete (G28).

Ali lahko preživi s temi sredstvi? Kako si pomagata, če so ta sredstva premajhna?

Ne, nikakor, moramo ji pomagati (G29).

Ali bi potrebovali več sredstev, da bi dostojno živeli?

Mislím, da bi potrebovali več sredstev (G30).

Stanovanje

S kom živi vaš svojec_svojka?

Z mano, sestro in bratoma (G31).

V kakšnem stanovanju živi ali je to hiša, blok, lastno stanovanje?

V hiši (G32).

V katerem nadstropju živi? Je kak problem glede fizičnega dostopa za vašega svojca?

V pritličju, ni nikakršnega problema (G33).

Ali je stanovanje primerno in mu/ji nudi pogoje za normalno »komfortno« življenje?

Hiša je primerna (G34).

Ali ima dovolj zasebnosti? Ali lahko koga povabi k sebi, v prostor, kjer je sam?

Zasebnost ima zagotovljeno (G35) in včasih povabi v svojo sobo koga od sorodnikov (G36).

Ima možnost prostora, dela stanovanja, ki ga lahko uredi z osebnim okusom? Mu to veliko pomeni?

Da, izrazila je željo za preurejanjem svoje sobe (G37). Da jo upoštevamo, ji veliko pomeni (G38).

Varnost

Ali se počutite vi in vaš svojec varne v domačem kraju/ v domači hiši?

Doma se počutimo varni (G39). V VDC-ju pa pravi, da se počuti ogroženo (G40).

Je vaš svojec_svojka že kdaj doživel/a nasilje? Ali obstajajo konflikti z okolico?

Večkrat (G41).

Socialne posledice, povezane s starostjo

Ali občutite, da zdaj, ko je vaš svojec starejši, družba drugače gleda nanj/o ali na vas?

Tega ne vem.

Ima manj pravic, je za kaj prikrajšan/a? Za katere?

Seveda. Nihče si ne želi takih ljudi za partnerja, veliko ljudi se jih izogiba (G42). Prijaznost je le površinska in ponujena iz usmiljenja (G43). Nihče jih resnično ne razume in ne sprejema kot sebi enakopravne ljudi (G44).

3 OCENA ZDRAVJA

Ocena zdravja starih

Kakšno je zdravje vašega svojca?

Pogosto jo kaj boli in hodi k zdravniku (G45).

Kako skrbite za njegovo/njeno zdravje (prehrana, aktivnost)?

Ali mora jemati redno kakšna zdravila? Kdo mu jih daje?

Kuham hrano iz domačega vrta (G46).

Kako obvladujete težave z zdravjem?

Zdravila jemlje za lajšanje depresije (G47).

Ali ima zdravstveno zavarovanje (obvezno, dodatno)?

Ima (G48).

Ali morate za kakšne zdravstvene storitve posebej plačevati (zdravila, pripomočki)?

Ne (G59).

Kakšen se vam zdi njegov_njen osebni zdravnik? Je dostopen, prijazen, vas seznani z vsem, kar je za pomembno?

Zdravnik je prijazen (G50).

Kdo ga_jo neguje, pomaga, ko zboli?

Jaz ji pomagam, dokler sem še živa (G51).

Kdo ga/jo pelje k zdravniku?

Sin jo pelje največkrat (G52).

Ali pogrešate kakšno pomoč na tem področju?

Nekoga, ki bi jo lahko resnično poslušal in poskušal razumeti (G53).

Dodatne bolezni, poškodbe

Ima morebiti kakšne fizične oviranosti?

Včasih jo boli hrbtenica in kolena (G54).

Katera so najbolj pomembna zdravstvena tveganja?

Mislím, da so največja tveganja psihične narave (G55).

Se zdravje z leti slabša (specifika bolezni, oviranosti)?

Ima kakšne kronične bolezni ali bolezni povezane z njegovo motnjo v duševnem razvoju(odgovori le, če želi!)

Sedaj, ko je starejša, je težje obvladljivo njeno vedenje, iskanje pozornosti in depresija, ko nimamo časa za njo (G56).

Ga/jo bolezen ovira pri vsakdanjem življenju?

Ja (G57).

Kako prenaša tegobe, bolečine?

Zelo težko, pogosto pade v depresijo ali pa »kuha mulo« in se zapre vase (G58).

Ali se je v zadnjem času kaj poškodovali? Se vam zdi da se na starost pogosteje poškoduje?
Kaj je vzrok poškodbam?

Nagnjena je k samopoškodbam, saj se velikokrat sama tepe po obrazu (G59).

4 SPREJEMANJE ODLIČITEV, OCENA TVEGANJ

Sprejemanje odločitev

Kdo sprejema pomembne odločitve v življenju vašega svojca? Ali ga podprete, da sam sprejema odločitve? Kako ga pri tem podprete? Bi rabili informacije, kako svojca podpreti pri odločitvah in skupnem odločanju?

Jaz že vem, kaj je zanjo najboljša (G60). Če se mi zdi nekaj sprejemljivo, to tudi podprem (G61). Informacije bi bile dobrodošle (G62).

Vrste tveganj

Kakšna tveganja po vašem mnenju prinaša starost osebe z intelektualno oviranostjo?

Kdo bo skrbel za njo, ko mene ne bo več (G63).

Kako se vi soočate z njimi, kako se svojec sooča z njimi?

Vedno mi je težko in ne vem kako bi to rešila (G64).

Zaznavanje tveganj

Ali se vam zdi, da se je svojec zdaj na starost spremenil/a kakšne življenjske navade?

Vedno težje prenaša določene ljudi in negativno situacijo, pa čeprav gre za banalno stvar, reagira s kričanjem ali pa zapiranjem vase (G65).

Česa se v prihodnosti najbolj bojite v zvezi z vašim svojcem?

Ko me ne bo več, ne vem kdo bo želel skrbeti za njo.

Ravnanje s tveganji

Kako ravnate v situacijah, ki jih ocenjujete kot tvegane?

Ne tvegam rada.

Ali dopuščate, da svojec sam razreši neko tvegano situacijo ali raje ne tvegate, da bi šlo kaj narobe? V katerih primerih dopuščate in v katerih raje ne tvegate?

Odvisno od situacije. Dopuščam ji, da določene situacije razreši sama, saj ne morem vedno reševati njenih problemov (G66).

5 OCENA SLUŽB

Vrste služb, zadovoljevanje potreb

Ali kaj veste, katere storitve oziroma katere organizacije so na voljo odraslim ljudem z intelektualno oviranostjo v vaši okolici? Običajne, posebne službe. Ali so vam dostopne (prevoz, spremstvo za svojca)? Vaše izkušnje z njimi? Kaj pogrešate?

Občasno sodelujemo le s Sožitjem in Sončkom (G67).

Kaj vam ponujajo v kraju, kakšne možnosti imate v vašem kraju, da zadovoljite vsakdanje potrebe, želje vašega svojca?

Občasno se udeležimo kakšnega izleta ali prireditve v okviru društev (G68).

Ocena učinkovitosti

Ali veste kaj dela center za socialno delo?

Delajo z ljudmi in rešujejo njihove stiske (G69). Mislim pa, da je premalo narejenega (G70).

Ali pride kdaj kakšna socialna delavka k vam?

Ne.

Ali ste že kdaj bili na centru za socialno delo?

Velikokrat.

Kakšen je njihov odnos do vas? Kaj mislite, da bi potrebovali od centra za socialno delo?

Nimam prav dobrega mnenja (G71).

Kakšne so vaše izkušnje z zdravstvenim domom/ zdravstvenimi službami, ko gre za zdravstvene probleme vašega svojca?

Nimam pritožb (G72).

Obiskuje vaš dom patronažna sestra? Kakšen je njen odnos, ali dobite, kar potrebujete?

Ne (G73).

Kakšen je vaš vtis o teh službah?

Ga nimam.

Kako ocenjujete druge organizacije, ki se ukvarjajo s starimi ljudmi (denimo dom za stare ljudi, center za oskrbo na domu), če takšne so v vašem kraju ?

Ne poznam jih (G74).

6 ŽELJE, POTREBE

Potrebe po službah, storitvah

Kaj mislite, kaj bi vaš svojec in njegovi vrstniki v vašem kraju še potrebovali, da bi lahko kvalitetno živeli in morda ostali doma (da jim ne bi bilo treba v dom)? Imate kakšne druge predloge, kaj bi se lahko v vašem kraju organiziralo zanje?

Več ljudi, ki bi skrbeli za kvalitetno druženje vseh ljudi z intelektualnimi ovirami, prav tako bi pomagali pri odpravljanju psihičnih stisk ter reševali težave v družini in njihovi okolici (G75)

Kdo bi se po vašem mnenju moral angažirati v kraju, da bi se položaj in življenje izboljšalo ljudi z intelektualno oviranostjo?

Mogoče občina (G76).

Na kakšen način mislite, da bi lahko vključili mlade (šolarje, študente) v pomoč ljudem?

Lahko bi šole same povabile k druženju šolarje in ljudi z intelektualnimi ovirami in bi se na ta način bolje spoznali (G77).

Ali je že kdo v kraju, na kogar se lahko obrnete po pomoč ali predlagate kakšno zamisel? Kako vam lahko pomaga?

Obrnem se lahko samo na svojo družino (G78).

Želje, potrebe

Kaj in koga bi po vašem mnenju potreboval vsak odrasel človek z intelektualno oviranostjo, da bi lahko kvalitetno preživel starost v svojem domačem okolju?

Vsak potrebuje pomoč, nekateri bolj pri vsakdanjih opravilih, drugi pa bolj pri druženju, spoznavanju sebe in soočanjem s svojimi stiskami in duševnimi motnjami (G79). Potrebujejo tudi varen dom ali vsaj neko okolje, kjer se počutijo varne in domače (G80).

Kaj bi vi osebno kot skrbniki potrebovali zase? Kaj pogrešate, da bi vas učinkovito razbremenilo? Kaj zdaj? Kaj v prihodnosti? Kako vidite vašo družino čez 10 in več let? Katere potrebe po storitvah bodo v ospredju?

Želela bi več denarnih sredstev, da hčerki omogočim več izletov in mogoče kakšnega psihologa (G81). Želim, da najde partnerja, ker bi ji to dalo velik zagon v življenju (G82).

Ali imate načeloma dovolj informacij kot skrbniki? Katerih informacij vam manjka? Bi bile dobrodošle skupine svojcev?

Nimam dovolj informacij in bila bi vesela večjega informiranja ter podpore s strani organizacij, občine in države (G83). Mislim, da bi bilo to zelo dobro, če bi se tudi starši kdaj družili in razbremenili ob tem (G84).

9.1.8. Priloga B1: Intervju 1

Parna koda : 1b

INTERVJU – OSEBA Z INTELEKTUALNO OVIRANOSTJO

KAKO SE POČUTITE:

Počutim se zelo dobro, prijetno mi je z vami.

A. OCENA ŽIVLJENJA

A.1. ŽIVLJENJSKI SLOG

A.1.1. KAKO PREŽIVITE DAN, KAJ OBIČAJNO POČNETE ČEZ DAN?

Ob vikendih posesam, travo pokosim, klet pometam, zalivam moje rože in z malo sekirico sekam treske (A1). Tudi poškodoval sem se, ko sem sekal treske. Ni bilo hudega. Od ponedeljka do petka hodim tudi na delavnice (A2). Po delavnicah pridem domov počivat, kaj pojest, pred računalnik igrat igrice ali poslušat muziko (A3).

A.2. VREDNOTE

A.2.1. KAJ VAM JE NAJBOLJ POMEMBNO V ŽIVLJENJU?

V življenju mi veliko pomeni to, da me imajo zelo radi in da me pohvalijo (A4). Rad gledam tudi televizijo in hodim v trgovino, na sprehode in na koncerte (A5).

A.2.2. ZAKAJ?

Ker se takrat dobro počutim.

A.3. ŽIVITE:

A – SAMI

B – S PARTNERJEM

C – S STARŠI

D – DRUGO: Z mamom, bratom in sestro (A6)

A.4. ŠTEVILO, TRENDI

A.4.1. S KOM V SVOJI OKOLICI, KRAJU IMATE STIKE?

Z mamico, sestrico, bratom in sosedi (A7).

A.4.2. KOLIKOKRAT IN OB KAKŠNIH PRILOŽNOSTIH

Srečujemo se večkrat na teden in za rojstne dneve (A8).

A.5. ZEMLJEPISNA UMEŠTITEV

A.5.1. KJE SE SREČUJETE Z DRUGIMI LJUDMI, POSEBNA MESTA, OBIČAJNA MESTA?

Srečujemo se doma, pri meni in pri njih doma (A9).

B. OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

B.1. SOCIALNA MREŽA, DRUŽENJE

B.1.1. KDO SO POMEMBNI LJUDJE V VAŠI BLIŽINI, KOGA IMATE RADI, KOMU SE ZAUPATE?

Najbolj zaupam mamici, včasih tudi sestrici in bratu (A10)

B.1.2. ALI VAM KDO POMAGA PRI VSAKDANJIH OPRAVILIH (NAKUPI V TRGOVINI, OBISK PRI FRIZERJU, PLAČILO POLOŽNIC) IN KAKO?

K frizerju me pelje mamica ali sestra, nakupujem skupaj z mamico, položnic pa ne plačujem jaz (A11).

B.1.3. SE LAHKO NA KOGA OBRNETE KO STE V STISKI, ŽALOSTNI, KO SI ZAŽELITE DRUŽBO, POGOVOR ALI NASVET? NA KOGA?

Na mamico se največkrat obrnem, ko mi je hudo ali si želim družbe (A12).

B.1.4. ALI IMATE PRIJATELJE, SOSEDE, ZNANCE, SODELAVCE, KI VAS OBISKUJEJO ALI VI NJIH?

Imam sodelavce na delavnicah, obiskujem pa se s sosedi (A13).

B.1.5. KAKO VZDRŽUJETE STIKE?

Družimo se na delavnicah, pri meni ali pri njih doma (A14).

B.1.6. UPORABLJATE TELEFON?

A – DA IMAM SVOJ TELEFON

B – DA UPORABLJAM SKUPEN, DRUŽINSKI TELEFON (A15)

C – NE UPORABLJAM TELEFONA

D-DRUGO: _____

B.1.7. S KOM SE NAJPOGOSTEJE POGOVARJATE PO TELEFONU?

S sestro se pogovarjam (A16).

B.1.8. UPORABLJATE (OBKROŽI):

E-MAIL: DA (A17) NE

FACEBOOK: DA NE (A18)

B.1.8.1. ČE DA - SE S KOM DOPISUJETE, VZDRŽUJETE STIKE?

Zaenkrat se še ne dopisujem.

B.1.9. PRAZNUJETE ROJSTNE DNEVE, PRAZNIKE – NOVO LETO, VELIKA NOČ, PUST

DA (A19) NE

B.1.9.1. S KOM? VAS KDO OBIŠČE ALI VI OBIŠČETE KOGA?

Z družino in sosedi (A20).

B.1.10. ALI KOGA POGREŠATE?

Pogrešam atija, pa babico in dedka (A21).

B.1.11. IMATE STIKE S SORODNIKI? KAKO POGOSTO?

Včasih za praznike (A22).

C. NEFORMALNI VIRI POMOČI, SAMOPOMOČ

C.1. NA KOGA SE OBRNETE KO POTREBUJETE POMOČ?

Ko potrebujem pomoč se obrnem na mamico.

C.1.1. GRESTE PO OPRAVKIH SAMI?

DA NE (A23)

C.1.2. JE V VAŠEM KRAJU UREJEN JAVNI PREVOZ?

DA NE (A24)

C.1.3. ALI REDNO UPORABLJATE JAVNI PREVOZ AVTOBUS, VLAK, TAKSI

DA NE (A25)

C.1.4. UPORABLJATE JAVNI PREVOZ SAMI ALI OB POMOČI

Avtobus uporabljam sam, ampak samo, ko grem iz delavnice (A26).

C.1.5. POGREŠATE PRI UPORABI JAVNEGA PREVOZA POMOČ?

DA NE (A27)

C.1.6. PREDSTAVLJAJO KRAJI KI JIH NE POZNATE OVIRO ZA SAMOSTOJEN OBISK?

D. STE VKLJUČENI V KAKŠNO DRUŠTVO

D.1. ČE STE - KAKO SODELUJETE V TEM DRUŠTVU
Udeležujem se delavnic, izletov in prireditev (A28).

E. DELO, ZAPOSLOITEV

E.1. HODITE V SLUŽBO?

DA (A29) NE

E.2. V SLUŽBO HODITE:

SAMI V SPREMSTVU (A30)

E.3. KDO VAS SPREMLJA V SLUŽBO?

Zjutraj me pelje brat, nazaj pa pridem z avtobusom (A31).

E.4. RADI HODITE V SLUŽBO? ZAKAJ?

Rad hodim, ker se imam zelo dobro (A32).

E.5. ČE NISTE ZAPOSLENI – BI SI ŽELELI ZAPOSLOITVE?

Ne, ker hodim na delavnice (A33).

E.6. ALI STE BILI KDAJ V ŽIVLJENJU ZAPOSLENI

F. PROSTI ČAS

F.1. KAJ POČNETE V PROSTEM ČASU?

Zalivam rože, sesam, igram igrice, poslušam muziko in z mamico hodim na sprehode (A34).

F.2. ALI SE V PROSTEM ČASU OBIČAJNO UKVARJATE S KATERO OD NAŠTETIH DEJAVNOSTI (OBKROŽI):

DRUŽENJE S PRIJATELJI (A35)

GLEĐANJE TELEVIZIJE (A36)

POSLUŠANJE GLASBE (A37)

ŠPORT

OBISK KINA GLEDALIŠČA ALI KONCERTOV (A38)

SPREHOD (A39)

KOLESARJENJE

VOŽNJA Z AVTOMOBILOM

UPORABA RAČUNALNIKA (A40)

POMOČ DOMA (A41)

BRANJE

NAKUPOVANJE

PLES

POMOČ SOSEDOM

IGRANJE INŠTRUMENTA

SLIKANJE (A42)

DRUGO:

F.3. GRESTE KDAJ KAM SAMI (NPR. V KNJIŽNICO, NA SPREHOD, V MESTO, PO NAKUPIH)?

F.4. IMATE HOBIJE?

DA NE

F.4.1. KATERE?

Hodim v naravo in rad izdelujem stvari (A43).

F.4.2. SE UKVARJATE Z ZBIRATELJSTVOM (ZBIRANJE ZNAMK...), KATERIM?

F.5. SE UKVARJATE S ŠPORTOM?

DA NE

F.6. KATERIM?

Pohodništvom (A44).

F.6.1. KAKO POGOSTO?

F.7. OBISKUJETE KULTURNE PRIREDITVE?

DA NE

F.7.1. KATERE?

Obiskujem koncerte domače glasbe in grem v gledališče (A45).

F.7.2. KAKO POGOSTO?

F.8. SI ŽELITE POTOVATI PO TUJIH DRŽAVAH?

Želim si potovati (A46).

F.8.1. KAM?

F.8.2. POGREŠATE POMOČ NA POTOVANJIH V TUJINI

G. MATERIALNI POLOŽAJ

G.1. PREJEMATE PLAČO IN/ALI DENARNO POMOČ

Dobim nagrado za delo na delavnicah (A47).

G.2. IMATE DOVOLJ DENARJA ZA NAKUP HRANE, OBLEKE, ZDRAVIL, ZA PLAČILO POLOŽNIC?

Imamo dovolj (A48).

G.3. ČE NE - VAM KDO PRISKOČI NA POMOČ PRI DENARNIH STISKAH, KAKO SI POMAGATE?

Pomaga mi mamica, brat in sestra (A49).

G.4. IMATE DOVOLJ DENARJA ZA PROSTOČASOVNE AKTIVNOSTI - OBISK KINA, SLAŠČIČARNE, NAKUP KNJIGE ALI REVIJE, KAKŠNE STVARI, KI VAM JE VŠEČ?

Imamo dovolj (A50).

G.5. HODITE NA POČITNICE?

DA NE

G.5.1.KAM, KAKO POGOSTO IN KAKO DOLGO?

Za kakšen teden hodim z VDC-jem ali s Sožitjem (A51). Bili smo v Tuniziji in na Hrvaškem.

G.6. ALI LAHKO KAJ DENARJA PRIHRANITE?

Lahko ga prihranim (A52).

G.7. ALI BI POTREBOVALI VEČ DENARJA, DA BI DOSTOJNO ŽIVELI?

Mogoče bi potreboval (A53).

H. STANOVANJE

H.1. S KOM ŽIVITE

Z mamico in bratom (A54).

H.2. V KAKŠNEM STANOVANJU ŽIVITE (HIŠA, BLOK, LASTNO STANOVANJE)?

Živim v hiši (A55).

H.3. ALI JE STANOVANJE DOSTOPNO, OMOGOČA BIVANJE BREZ OVIR IN OMEJITEV (DVIGALO, DOVOLJ ŠIROKI VHODI ZA ELEKTRIČNE VOZIČKE, PARKIRNO MESTO ZA PRILAGOJEN AVTOMOBIL IPD.)?

H.4. ALI STE LAHKO V STANOVANJU SAMI KADAR ŽELITE, IMATE SVOJO SOBO?

Imam svojo dnevno sobo (A56).

H.5. ALI STE SI SOBO OPREMILI SAMI?

Nisem (A57).

H.6. IMATE LASTEN KOTIČEK V STANOVANJU?

Moj kotiček je moja dnevna soba (A58).

I. VARNOST

I.1. SE POČUTITE VARNO V DOMAČEM KRAJU/V DOMAČI HIŠI?

Počutim se varno (A59).

I.2. STE KDAJ DOŽIVELI NASILJE

Šoferji so nesramni (A60).

I.3. KAKO RAVNATE KADAR SE POČUTITE OGROŽENO, VAS JE STRAH LJUDI OKOLI VAS ALI OKOLJA?

J. ZDRAVJE

J.1. SE POČUTITE ZDRAVO?

DA NE

Sem zdrav, le kislina mi nagaja (A61).

J.2. VAM KDO POMAGA ČE MORETE VZETI TABLETE? KDO VAS SPOMNI ČE MORATE VZETI TABLETE?

Mamica mi daje tablete (A62).

J.3. KAKO SKRBITI ZA SVOJE ZDRAVJE?

Jem kar skuha mamica in hodim na sprehode (A63).

J.4. KAJ NAREDITE KO ZBOLITE?

Ko zbolim pijem čaj z limono in medom (A64).

J.5. SE RAZUMETE S SVOJIM ZDRAVNIKOM? JE DOSTOPEN, PRIJAZEN, VAS SEZNANI Z VSEM, KAR JE ZA VAS POMEMBNO, ALI RAZUMETE NJEGOVE RAZLAGE IN NAVODILA?

Moja zdravnica je zelo prijazna, vse mi pove (A65).

J.6. KDO VAM POMAGA KO ZBOLITE?

Ko zbolim mi pomaga mamica (A66).

J.7. VAS KDO SPREMLJA KO GRESTE K ZDRAVNIKU?

K zdravnici me vedno spremlja mamica.

J.8. ALI PRI OBISKU ZDRAVNIKA KARKOLI POGREŠATE?

J.9. OBIŠČETE KDAJ LEKARNO PO NAPOTITVI ZDRAVNIKA ALI NA SVOJO ŽELJO?

J.10. OBIŠČETE LEKARNO SAMI ALI VAS KDO SPREMLJA?

Z mamico grem v lekarno (A67).

J.11. POTREBUJETE POMOČ PRI OBISKU LEKARNE?

J.12. ALI RAZUMETE NAVODILA LEKARNARJEV?

J.13. ALI MORETE REDNO JEMATI ZDRAVILA?

Prej sem redno jemal zdravila za želodec, sedaj pa več ne (A68).

J.14. JEMLJETE ZDRAVILA SAMI ALI S POMOČJO DRUGE OSEBE?

Zdravila jemljem s pomočjo mamice (A69).

J.15. POGREŠATE KAKŠNO POMOČ OB JEMANJU ZDRAVIL ALI IZVAJANJU ZDRAVSTVENE NEGE?

K. ODLOČITVE, PERSPEKTIVA V PRIHODNOST

K.1. KAJ SE VAM JE SPREMENILO V ŽIVLJENJU KO STE POSTALI STAREJŠI?

Včasih sem utrujen zvečer (A70).

K.2. KAKO SE VIDITE ČEZ 10 LET?

Bolj starejši bom (A71)

K.3. KAJ BI RADI POČELI V PRIHODNOSTI? IMATE KAKŠNE ŽELJE?

L. ORGANIZACIJA DNEVA

L.1. O KATERIH STVAREH SE SAMI ODLOČATE IN GLEDE KATERIH VAM POMAGAJO STARŠI ALI SKRBNIKI (USTREZNO OBKROŽI):

- JUTRANJE VSTAJANJE - SAM STARŠI (A72)
- ODHOD K NOČNEMU POČITKU - SAM (A73) STARŠI
- OBISK PRIREDITEV (KINO, GLEDALIŠČE, TEKME) - SAM STARŠI (A74)
- PRIPRAVA ZAJTRKA, MALICE IN VEČERJE - SAM STARŠI (A75)
- KUHANJE, PRIPRAVA KOSILA - SAM STARŠI (A76)
- OBISK FRIZERJA - SAM STARŠI (A77)
- OBISK ZDRAVNIKA - SAM STARŠI (A78)
- ISKANJE ZAPOSLOTITVE - SAM STARŠI (A79)
- OBISKI PRIJATELJEV - SAM (A80) STARŠI
- DRUŽENJE S PRIJATELJI - SAM (A81) STARŠI
- OBISKI SORODNIKOV - SAM STARŠI (A82)
- PRAZNOVANJE VAŠEGA ROJSTNEGA DNEVA - SAM STARŠI (A83)
- IZBIRA OBLAČIL IN OBUTVE - SAM STARŠI (A84)
- PREŽIVLJANJE POČITNIC - SAM STARŠI (A85)
- NAKUPOVANJE - SAM STARŠI (A86)
- ČIŠČENJE - SAM STARŠI (A87)
- SPREHODI - SAM (A88) STARŠI
- PRANJE PERILA - SAM STARŠI (A89)
- SUŠENJE PERILA - SAM STARŠI (A90)
- POSPRAVLJANJE STANOVANJA - SAM (A91) STARŠI
- IZBIRA DNI ZA KORIŠČENJE DOPUSTA - SAM STARŠI (A92)
- UPORABA RAČUNALNIKA - SAM (A93) STARŠI
- TELEFONIRANJE - SAM (A94) STARŠI

M. OCENA SLUŽB

M.1. LAHKO V VAŠEM KRAJU OBIŠČETE KAKŠNO ORGANIZACIJO, SKUPINO, DRUŠTVO, KJER SE LAHKO DRUŽITE, POGOVARJATE ALI POIŠČETE POMOČ?

Društvo Sožitje in Sonček (A95).

M.2. ALI KDAJ OBIŠČETE TAKŠNO ORGANIZACIJO?

DA NE

M.3. KOLIKOKRAT?

Med tednom hodim vsak dan na VDC, s Sožitjem pa imamo občasno delavnice, izlete, potovanja in prireditve (A96).

M.4. ALI PRIDE KDAJ K VAM SOCIALNA DELAVKA?

DA NE (A97)

M.5. ALI STE ŽE BILI NA CENTRU ZA SOCIALNO DELO?

DA NE (A98)

M.6. KAKŠEN JE ODNOS DELAVCEV CENTRA ZA SOCIALNO DELO DO VAS? KAJ MISLITE, DA BI POTREBOVALI OD CENTRA ZA SOCIALNO DELO?

M.7. OBISKUJE VAŠ DOM PATRONAŽNA SESTRA? KAKŠEN JE NJEN ODNOS DO VAS?

Ne obiskuje me patronažna sestra (A99).

N. ŽELJE, POTREBE

N.1. POTREBE PO SLUŽBAH, STORITVAH

N.1.1. KAJ BI VI OSEBNO POTREBOVALI ALI SI ŽELITE, DA BI LEPŠE PREŽIVLJALI DNEVE?

Več ustvarjanja bi si želel (A100).

N.1.2. SE ŽELITE KAJ NAUČITI, PRIDOBITI NOVA ZNANJA ALI VEŠČINE?

N.1.3. POGREŠATE DRUŽBO?

Pogrešam (A101).

N.1.4. STE ZADOVOLJNI Z DOSEGLJIVOSTJO IN MOŽNOSTMI PREVOZOV (V SLUŽBO, PROSTI ČAS, OBISKI, POČITNICE)

Nisem zadovoljen z vozniki avtobusov (A102).

N.1.5. POGREŠATE POMOČ PRI GOSPODINJSKIH OPRAVILIH?

N.1.6. BI BILI VESELI, ČE BI VAS OBISKALI PROSTOVOLJCI?

DA (A103) NE

N.1.6.1. ČE DA, ZAKAJ?

N.1.7. POZNATE DELO VARUHA ČLOVEKOVIH PRAVIC?

DA NE (A104)

N.1.8. ALI JE ŽE KDO V KRAJU NA KOGAR SE LAHKO OBRNETE PO POMOČ? ALI PREDLAGATE KAKŠNO ZAMISEL KAKO VAM LAHKO POMAGA?

N.1.9. ČESA SI ŽELITE VEČ?

Družbe (A105)

9.1.9. Priloga B2: Intervju 2

Parna koda: 2b

INTERVJU – OSEBA Z INTELEKTUALNO OVIRANOSTJO

KAKO SE POČUTITE:

Dobro

O. OCENA ŽIVLJENJA

O.1. ŽIVLJENJSKI SLOG

O.1.1. KAKO PREŽIVITE DAN, KAJ OBIČAJNO POČNETE ČEZ DAN?

Dopoldan preživim v VDC, popoldan rišem in sem na računalniku (B1)

O.2. VREDNOTE

O.2.1. KAJ VAM JE NAJBOLJ POMEMBNO V ŽIVLJENJU?

Zdravje, prijateljstvo in spoštovanje (B2)

O.2.2. ZAKAJ?

O.3. ŽIVITE:

A – SAMI

B – S PARTNERJEM

C - S STARŠI (B3)

D – DRUGO: _____

O.4. ŠTEVILO, TRENDI

O.4.1. S KOM V SVOJI OKOLICI, KRAJU IMATE STIKE?

S sosedi (B4)

O.4.2. KOLIKOKRAT IN OB KAKŠNIH PRILOŽNOSTIH

O.5. ZEMLJEPISNA UMEŠTITEV

O.5.1. KJE SE SREČUJETE Z DRUGIMI LJUDMI, POSEBNA MESTA, OBIČAJNA MESTA?

VDC in gledališče (B5)

P. OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

P.1. SOCIALNA MREŽA, DRUŽENJE

P.1.1. KDO SO POMEMBNI LJUDJE V VAŠI BLIŽINI, KOGA IMATE RADI, KOMU SE ZAUPATE?

Starši (B6)

P.1.2. ALI VAM KDO POMAGA PRI VSAKDANJIH OPRAVILIH (NAKUPI V TRGOVINI, OBISK PRI FRIZERJU, PLAČILO POLOŽNIC) IN KAKO?

Starši (B7)

P.1.3. SE LAHKO NA KOGA OBRNETE KO STE V STISKI, ŽALOSTNI, KO SI ZAŽELITE DRUŽBO, POGOVOR ALI NASVET? NA KOGA?

Starši (B8)

P.1.4. ALI IMATE PRIJATELJE, SOSEDE, ZNANCE, SODELAVCE, KI VAS OBISKUJEJO ALI VI NJIH?
Da

P.1.5. KAKO VZDRŽUJETE STIKE?
Z obiski, s telefonom, s srečanji (B9)

P.1.6. UPORABLJATE TELEFON?

A – DA IMAM SVOJ TELEFON(B10)

B – DA UPORABLJAM SKUPEN, DRUŽINSKI TELEFON

C – NE UPORABLJAM TELEFONA

D-DRUGO:_____

P.1.7. S KOM SE NAJPOGOSTEJE POGOVARJATE PO TELEFONU?

S starši (B11)

P.1.8. UPORABLJATE (OBKROŽI):

E-MAIL: DA (B12) NE

FACEBOOK: DA NE (B13)

P.1.8.1. ČE DA - SE S KOM DOPISUJETE, VZDRŽUJETE STIKE?

S prijateljem in sorodniki (B14)

P.1.9. PRAZNUJETE ROJSTNE DNEVE, PRAZNIKE – NOVO LETO, VELIKA NOČ, PUST

DA (B15) NE

P.1.9.1. S KOM? VAS KDO OBIŠČE ALI VI OBIŠČETE KOGA?

Obiskujemo se s sorodniki in prijatelji (B16)

P.1.10. ALI KOGA POGREŠATE?

P.1.11. IMATE STIKE S SORODNIKI? KAKO POGOSTO?

Q. NEFORMALNI VIRI POMOČI, SAMOPOMOČ

Q.1. NA KOGA SE OBRNETE KO POTREBUJETE POMOČ?

Na starše(B17)

Q.1.1. GRESTE PO OPRAVKIH SAMI?

DA NE (B18)

Q.1.2. JE V VAŠEM KRAJU UREJEN JAVNI PREVOZ?

DA (B19) NE

Q.1.3. ALI REDNO UPORABLJATE JAVNI PREVOZ AVTOBUS, VLAK, TAKSI

DA (B20) NE

Q.1.4. UPORABLJATE JAVNI PREVOZ SAMI ALI OB POMOČI

Ob pomoči (B21)

Q.1.5. POGREŠATE PRI UPORABI JAVNEGA PREVOZA POMOČ?

DA NE(B22)

Q.1.6. PREDSTAVLJAJO KRAJI KI JIH NE POZNATE OVIRO ZA SAMOSTOJEN OBISK?

R. STE VKLJUČENI V KAKŠNO DRUŠTVO

R.1. ČE STE - KAKO SODELUJETE V TEM DRUŠTVU

Da, v Sožitju in Sončku hodimo na izlete (B23)

S. DELO, ZAPOSLOITEV

S.1. HODITE V SLUŽBO?

DA (B24) NE

S.2. V SLUŽBO HODITE:

SAMI V SPREMSTVU (B25)

S.3. KDO VAS SPREMLJA V SLUŽBO?

Mati (B26)

S.4. RADI HODITE V SLUŽBO? ZAKAJ?

Da, zaradi dela in druženja (B27)

S.5. ČE NISTE ZAPOSLENI – BI SI ŽELELI ZAPOSLOITVE?

Želel bi še več dela in druženja (B28)

S.6. ALI STE BILI KDAJ V ŽIVLJENJU ZAPOSLENI?

T. PROSTI ČAS

T.1. KAJ POČNETE V PROSTEM ČASU?

Pospravljam, rišem vezem, poslušam glasbo, rad skrbim za rože (B29)

T.2. ALI SE V PROSTEM ČASU OBIČAJNO UKVARJATE S KATERO OD NAŠTETIH DEJAVNOSTI (OBKROŽI):

DRUŽENJE S PRIJATELJI

GLEĐANJE TELEVIZIJE (B30)

POSLUŠANJE GLASBE (B31)

ŠPORT

OBISK KINA GLEDALIŠČA ALI KONCERTOV (B32)

SPREHOD (B33)

KOLESARJENJE

VOŽNJA Z AVTOMOBILOM

UPORABA RAČUNALNIKA (B34)

POMOČ DOMA (B35)

BRANJE

NAKUPOVANJE

PLES

POMOČ SOSEDOM

IGRANJE INŠTRUMENTA

SLIKANJE

DRUGO: _____

T.3. GRESTE KDAJ KAM SAMI (NPR. V KNJIŽNICO, NA SPREHOD, V MESTO, PO NAKUPIH)?

T.4. IMATE HOBIJE?

DA NE

T.4.1. KATERE?

Zbiranje znamk (B36)

T.4.2. SE UKVARJATE Z ZBIRATELJSTVOM (ZBIRANJE ZNAMK...), KATERIM?
T.5. SE UKVARJATE S ŠPORTOM?

DA NE (B37)

T.6. KATERIM?

T.6.1. KAKO POGOSTO?

T.7. OBISKUJETE KULTURNE PRIREDITVE?

DA NE (B38)

T.7.1. KATERE?

T.7.2. KAKO POGOSTO?

T.8. SI ŽELITE POTOVATI PO TUJIH DRŽAVAH?

Da

T.8.1. KAM?

Španija, Turčija, Nemčija, Anglija, Grčija (B39)

T.8.2. POGREŠATE POMOČ NA POTOVANJIH V TUJINI
U. MATERIALNI POLOŽAJ

U.1. PREJEMATE PLAČO IN/ALI DENARNO POMOČ

Denarno pomoč (B40)

U.2. IMATE DOVOLJ DENARJA ZA NAKUP HRANE, OBLEKE, ZDRAVIL, ZA PLAČILO POLOŽNIC?

Ne (B41)

U.3. ČE NE - VAM KDO PRISKOČI NA POMOČ PRI DENARNIH STISKAH, KAKO SI POMAGATE?

Starši mi dajejo denar (B42)

U.4. IMATE DOVOLJ DENARJA ZA PROSTOČASOVNE AKTIVNOSTI - OBISK KINA, SLAŠČIČARNE, NAKUP KNJIGE ALI REVIJE, KAKŠNE STVARI, KI VAM JE VŠEČ?

Da (B43)

U.5. HODITE NA POČITNICE?

DA NE

U.5.1.KAM, KAKO POGOSTO IN KAKO DOLGO?

Za 14 dni v Grčijo (B44)

U.6. ALI LAHKO KAJ DENARJA PRIHRANITE?

U.7. ALI BI POTREBOVALI VEČ DENARJA, DA BI DOSTOJNO ŽIVELI?

Da (B45)

V. STANOVANJE

V.1. S KOM ŽIVITE

S starši živim (B46)

V.2. V KAKŠNEM STANOVANJU ŽIVITE (HIŠA, BLOK, LASTNO STANOVANJE)?

V hiši s starši (B47)

V.3. ALI JE STANOVANJE DOSTOPNO, OMOGOČA BIVANJE BREZ OVIR IN OMEJITEV (DVIGALO, DOVOLJ ŠIROKI VHODI ZA ELEKTRIČNE VOZIČKE, PARKIRNO MESTO ZA PRILAGOJEN AVTOMOBIL IPD.)?

V.4. ALI STE LAHKO V STANOVANJU SAMI KADAR ŽELITE, IMATE SVOJO SOBO?

Da (B48)

V.5. ALI STE SI SOBO OPREMILI SAMI?

Da, s pomočjo staršev (B49)

V.6. IMATE LASTEN KOTIČEK V STANOVANJU?

Da, imam (B50)

W. VARNOST

W.1. SE POČUTITE VARNO V DOMAČEM KRAJU/V DOMAČI HIŠI?

Da (B51)

W.2. STE KDAJ DOŽIVELI NASILJE

Ne (B52)

W.3. KAKO RAVNATE KADAR SE POČUTITE OGROŽENO, VAS JE STRAH LJUDI OKOLI VAS ALI OKOLJA?

X. ZDRAVJE

X.1. SE POČUTITE ZDRAVO?

DA (B53) NE

X.2. VAM KDO POMAGA ČE MORETE VZETI TABLETE? KDO VAS SPOMNI ČE MORATE VZETI TABLETE?

Nimam tablet (B54)

X.3. KAKO SKRBITI ZA SVOJE ZDRAVJE?

Z zdravo prehrano (B55)

X.4. KAJ NAREDITE KO ZBOLITE?

Počivam (B56)

X.5. SE RAZUMETE S SVOJIM ZDRAVNIKOM? JE DOSTOPEN, PRIJAZEN, VAS SEZNANI Z VSEM, KAR JE ZA VAS POMEMBNO, ALI RAZUMETE NJEGOVE RAZLAGE IN NAVODILA?

X.6. KDO VAM POMAGA KO ZBOLITE?

Starši (B57)

X.7. VAS KDO SPREMLJA KO GRESTE K ZDRAVNIKU?

Starši (B58)

X.8. ALI PRI OBISKU ZDRAVNIKA KARKOLI POGREŠATE?

X.9. OBIŠČETE KDAJ LEKARNO PO NAPOTITVI ZDRAVNIKA ALI NA SVOJO ŽELJO?

X.10. OBIŠČETE LEKARNO SAMI ALI VAS KDO SPREMLJA?

X.11. POTREBUJETE POMOČ PRI OBISKU LEKARNE?

X.12. ALI RAZUMETE NAVODILA LEKARNARJEV?

X.13. ALI MORETE REDNO JEMATI ZDRAVILA?

X.14. JEMLJETE ZDRAVILA SAMI ALI S POMOČJO DRUGE OSEBE?

S pomočjo staršev (B59)

X.15. POGREŠATE KAKŠNO POMOČ OB JEMANJU ZDRAVIL ALI IZVAJANJU ZDRAVSTVENE NEGE?

Y. ODLOČITVE, PERSPEKTIVA V PRIHODNOST

Y.1. KAJ SE VAM JE SPREMENILO V ŽIVLJENJU KO STE POSTALI STAREJŠI?

Y.2. KAKO SE VIDITE ČEZ 10 LET?

Y.3. KAJ BI RADI POČELI V PRIHODNOSTI? IMATE KAKŠNE ŽELJE?

Hodil bi rad na izlete in imel prijazne prijatelje (B60)

Z. ORGANIZACIJA DNEVA

Z.1. O KATERIH STVAREH SE SAMI ODLOČATE IN GLEDE KATERIH VAM POMAGAJO STARŠI ALI SKRBNIKI (USTREZNO OBKROŽI):

- JUTRANJE VSTAJANJE - SAM (B61) STARŠI
- ODHOD K NOČNEMU POČITKU - SAM (B62) STARŠI
- OBISK PRIREDITEV (KINO, GLEDALIŠČE, TEKME) - SAM STARŠI (B63)
- PRIPRAVA ZAJTRKA, MALICE IN VEČERJE - SAM STARŠI (B64)
- KUHANJE, PRIPRAVA KOSILA - SAM STARŠI (B65)
- OBISK FRIZERJA - SAM STARŠI (B66)
- OBISK ZDRAVNIKA - SAM STARŠI (B67)
- ISKANJE ZAPOSLOTITVE - SAM STARŠI (B68)
- OBISKI PRIJATELJEV - SAM STARŠI (B69)

- DRUŽENJE S PRIJATELJI - SAM STARŠI(B70)
- OBISKI SORODNIKOV - SAM STARŠI (B71)
- PRAZNOVANJE VAŠEGA ROJSTNEGA DNEVA - SAM STARŠI (B72)
- IZBIRA OBLAČIL IN OBUTVE - SAM STARŠI (B73)
- PREŽIVLJANJE POČITNIC - SAM STARŠI(B74)
- NAKUPOVANJE - SAM STARŠI(B75)
- ČIŠČENJE - SAM (B76) STARŠI
- SPREHODI - SAM STARŠI(B77)
- PRANJE PERILA - SAM STARŠI (B78)
- SUŠENJE PERILA - SAM STARŠI (B79)
- POSPRAVLJANJE STANOVANJA - SAM (B280) STARŠI
- IZBIRA DNI ZA KORIŠČENJE DOPUSTA - SAM STARŠI (B81)
- UPORABA RAČUNALNIKA - SAM (B82) STARŠI
- TELEFONIRANJE - SAM (B83) STARŠI

AA. OCENA SLUŽB

AA.1. LAHKO V VAŠEM KRAJU OBIŠČETE KAKŠNO ORGANIZACIJO, SKUPINO, DRUŠTVO, KJER SE LAHKO DRUŽITE, POGOVARJATE ALI POIŠČETE POMOČ?

AA.2. ALI KDAJ OBIŠČETE TAKŠNO ORGANIZACIJO?

DA NE

AA.3. KOLIKOKRAT?

AA.4. ALI PRIDE KDAJ K VAM SOCIALNA DELAVKA?

DA NE (B84)

AA.5. ALI STE ŽE BILI NA CENTRU ZA SOCIALNO DELO?

DA (B85) NE

AA.6. KAKŠEN JE ODNOS DELAVCEV CENTRA ZA SOCIALNO DELO DO VAS? KAJ MISLITE, DA BI POTREBOVALI OD CENTRA ZA SOCIALNO DELO?

Želel bi, da bi se več pogovarjala (B86)

AA.7. OBISKUJE VAŠ DOM PATRONAŽNA SESTRA? KAKŠEN JE NJEN ODNOS DO VAS?

Ne (B87)

BB. ŽELJE, POTREBE

BB.1. POTREBE PO SLUŽBAH, STORITVAH

BB.1.1. KAJ BI VI OSEBNO POTREBOVALI ALI SI ŽELITE, DA BI LEPŠE PREŽIVLJALI DNEVE?

Več dela in druženja (B88)

BB.1.2. SE ŽELITE KAJ NAUČITI, PRIDOBITI NOVA ZNANJA ALI VEŠČINE?

Šivanje nogavic (B89)

BB.1.3. POGREŠATE DRUŽBO?

Da (B90)

- BB.1.4. STE ZADOVOLJNI Z DOSEGLJIVOSTJO IN MOŽNOSTMI PREVOZOV (V SLUŽBO, PROSTI ČAS, OBISKI, POČITNICE)
 BB.1.5. POGREŠATE POMOČ PRI GOSPODINJSKIH OPRAVILIH?
 BB.1.6. BI BILI VESELI, ČE BI VAS OBISKALI PROSTOVOLJCI?

DA (91) NE

BB.1.6.1. ČE DA, ZAKAJ?

Da bi se družili, zabavali (B92)

BB.1.7. POZNATE DELO VARUHA ČLOVEKOVIH PRAVIC?

DA NE (B93)

- BB.1.8. ALI JE ŽE KDO V KRAJU NA KOGAR SE LAHKO OBRNETE PO POMOČ?
 ALI PREDLAGATE KAKŠNO ZAMISEL KAKO VAM LAHKO POMAGA?
 BB.1.9. ČESA SI ŽELITE VEČ?

Večje nagrade za delo v VDC-ju, več druženja in zabave (B94)

9.1.10. Priloga B3: Intervju 3

Parna koda: 3b

INTERVJU – OSEBA Z INTELEKTUALNO OVIRANOSTJO

KAKO SE POČUTITE:

počutim se slabo

CC. OCENA ŽIVLJENJA

CC.1. ŽIVLJENJSKI SLOG

CC.1.1. KAKO PREŽIVITE DAN, KAJ OBIČAJNO POČNETE ČEZ DAN?

Dopoldan sem v VDC-ju, popoldan pa sem na računalniku, vmes pospravim posodo iz pomivalnega stroja (C1)

CC.2. VREDNOTE

CC.2.1. KAJ VAM JE NAJBOLJ POMEMBNO V ŽIVLJENJU?

Da se doma razumemo, ljubezen, spoštovanje do drugih (C2)

ZAKAJ?

CC.3. ŽIVITE:

A – SAMI

B – S PARTNERJEM

C - S STARŠI

D – DRUGO: z mamom in sestro (C3)

CC.4. ŠTEVILO, TRENDI

CC.4.1. S KOM V SVOJI OKOLICI, KRAJU IMATE STIKE?

S prijatelji (C4)

CC.4.2. KOLIKOKRAT IN OB KAKŠNIH PRILOŽNOSTIH

Enkrat na teden s prijatelji in ob rojstnih dnevih, s sodelavci pa vsak dan na delavnicah (C5)

CC.5. ZEMLJEPISNA UMEMSTITEV

CC.5.1. KJE SE SREČUJETE Z DRUGIMI LJUDMI, POSEBNA MESTA, OBIČAJNA MESTA?

DD. OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

DD.1. SOCIALNA MREŽA, DRUŽENJE

DD.1.1. KDO SO POMEMBNI LJUDJE V VAŠI BLIŽINI, KOGA IMATE RADI, KOMU SE ZAUPATE?

Mama, sestra in nekateri prijatelji (C6)

DD.1.2. ALI VAM KDO POMAGA PRI VSAKDANJIH OPRAVILIH (NAKUPI V TRGOVINI, OBISK PRI FRIZERJU, PLAČILO POLOŽNIC) IN KAKO?

Mami in sestra (C7).

DD.1.3. SE LAHKO NA KOGA OBRNETE KO STE V STISKI, ŽALOSTNI, KO SI ZAŽELITE DRUŽBO, POGOVOR ALI NASVET? NA KOGA?

Da. Na prijatelje s Facebooka in osvajačca (C8).

DD.1.4. ALI IMATE PRIJATELJE, SOSEDE, ZNANCE, SODELAVCE, KI VAS OBISKUJEJO ALI VI NJIH?

Da. Oni me obiskujejo, jaz njih bolj redko (C9).

DD.1.5. KAKO VZDRŽUJETE STIKE?

DD.1.6. UPORABLJATE TELEFON?

A – DA IMAM SVOJ TELEFON (C10)

B – DA UPORABLJAM SKUPEN, DRUŽINSKI TELEFON

C – NE UPORABLJAM TELEFONA

D-DRUGO: _____

DD.1.7. S KOM SE NAJPOGOSTEJE POGOVARJATE PO TELEFONU?

S prijatelji in sorodniki (C11).

DD.1.8. UPORABLJATE (OBKROŽI):

E-MAIL: DA (C12) NE

FACEBOOK: DA (C13) NE

DD.1.8.1. ČE DA - SE S KOM DOPISUJETE, VZDRŽUJETE STIKE?

S prijatelji in sorodniki (C14).

DD.1.9. PRAZNUJETE ROJSTNE DNEVE, PRAZNIKE – NOVO LETO, VELIKA NOČ, PUST

DA NE

DD.1.9.1. S KOM? VAS KDO OBIŠČE ALI VI OBIŠČETE KOGA?

S prijatelji in družino (C15).

ALI KOGA POGREŠATE?

DD.1.10. IMATE STIKE S SORODNIKI? KAKO POGOSTO?

EE.NEFORMALNI VIRI POMOČI, SAMOPOMOČ

EE.1. NA KOGA SE OBRNETE KO POTREBUJETE POMOČ?

Včasih na sestro, večinoma na mami in na 2 prijatelja (C16).

EE.1.1. GRESTE PO OPRAVKIH SAMI?

DA (C17) NE

EE.1.2. JE V VAŠEM KRAJU UREJEN JAVNI PREVOZ?

DA (C18) NE

EE.1.3. ALI REDNO UPORABLJATE JAVNI PREVOZ AVTOBUS, VLAK, TAKSI

DA NE (C19)

EE.1.4. UPORABLJATE JAVNI PREVOZ SAMI ALI OB POMOČI

Sama in ob pomoči (C20)

EE.1.5. POGREŠATE PRI UPORABI JAVNEGA PREVOZA POMOČ?

DA NE (C21)

EE.1.6. PREDSTAVLJAJO KRAJI KI JIH NE POZNATE OVIRO ZA SAMOSTOJEN OBISK?

FF.STE VKLJUČENI V KAKŠNO DRUŠTVO

FF.1. ČE STE - KAKO SODELUJETE V TEM DRUŠTVU

GG. DELO, ZAPOSLOITEV

GG.1. HODITE V SLUŽBO?

DA (C22) NE

GG.2. V SLUŽBO HODITE:

SAMI V SPREMSTVU (C23)

GG.3. KDO VAS SPREMLJA V SLUŽBO?

Mami in sestra (C24).

GG.4. RADI HODITE V SLUŽBO? ZAKAJ?

Včasih, ker se ne počutim dobro in premalo plačajo (C25).

GG.5. ČE NISTE ZAPOSLENI – BI SI ŽELELI ZAPOSLOITVE?

GG.6. ALI STE BILI KDAJ V ŽIVLJENJU ZAPOSLENI?

HH. PROSTI ČAS

HH.1. KAJ POČNETE V PROSTEM ČASU?

Sem na računalniku, gledam TV, poslušam glasbo in grem ven s prijatelji (C26)

HH.2. ALI SE V PROSTEM ČASU OBIČAJNO UKVARJATE S KATERO OD NAŠTETIH DEJAVNOSTI (OBKROŽI):

DRUŽENJE S PRIJATELJI

GLEĐANJE TELEVIZIJE (C27)

POSŁUŠANJE GLASBE (C28)

ŠPORT

OBISK KINA GLEDALIŠČA ALI KONCERTOV (C29)

SPREHOD

KOLESARJENJE

VOŽNJA Z AVTOMOBILOM

UPORABA RAČUNALNIKA (C30)

POMOČ DOMA (Pobrišem posodo) (C31)

BRANJE (2 knjigi na leto) (C32)

NAKUPOVANJE

PLES

POMOČ SOSEDOM

IGRANJE INŠTRUMENTA

SLIKANJE

DRUGO: fotografiranje, snemanje filmov

HH.3. GRESTE KDAJ KAM SAMI (NPR. V KNJIŽNICO, NA SPREHOD, V MESTO, PO NAKUPIH)?

HH.4. IMATE HOBIJE?

DA NE

HH.4.1. KATERE?

HH.4.2. SE UKVARJATE Z ZBIRATELJSTVOM (ZBIRANJE ZNAMK...), KATERIM?

HH.5. SE UKVARJATE S ŠPORTOM?

DA NE (C33)

HH.6. KATERIM?

HH.6.1. KAKO POGOSTO?

HH.7. OBISKUJETE KULTURNE PRIREDITVE?

DA NE (C34)

HH.7.1. KATERE?

HH.7.2. KAKO POGOSTO?

HH.8. SI ŽELITE POTOVATI PO TUJIH DRŽAVAH?

Da.

HH.8.1. KAM?

Indija, Avstrija, Nemčija, Španija (C35).

HH.8.2. POGREŠATE POMOČ NA POTOVANJIH V TUJINI

II. MATERIALNI POLOŽAJ

II.1. PREJEMATE PLAČO IN/ALI DENARNO POMOČ

Da, denarna pomoč (C36).

II.2. IMATE DOVOLJ DENARJA ZA NAKUP HRANE, OBLEKE, ZDRAVIL, ZA PLAČILO POLOŽNIC?

Zase imam dovolj, ker živim doma (C37).

II.3. ČE NE - VAM KDO PRISKOČI NA POMOČ PRI DENARNIH STISKAH, KAKO SI POMAGATE?

Mami, včasih sestra (C38).

II.4. IMATE DOVOLJ DENARJA ZA PROSTOČASOVNE AKTIVNOSTI - OBISK KINA, SLAŠČIČARNE, NAKUP KNJIGE ALI REVIJE, KAKŠNE STVARI, KI VAM JE VŠEČ?

Da, dovolj za manjše priboliške (C39).

II.5. HODITE NA POČITNICE?

DA NE

II.5.1.KAM, KAKO POGOSTO IN KAKO DOLGO?

Včasih grem s Sožitjem na kmetijo (C40).

II.6. ALI LAHKO KAJ DENARJA PRIHRANITE?

II.7. ALI BI POTREBOVALI VEČ DENARJA, DA BI DOSTOJNO ŽIVELI?

Da, če bi živila sama ali v domu (C41).

JJ. STANOVANJE

JJ.1. S KOM ŽIVITE

Z mamo, sestro in psičko (C42)

JJ.2. V KAKŠNEM STANOVANJU ŽIVITE (HIŠA, BLOK, LASTNO STANOVANJE)?

Stanovanje v hiši (C43)

JJ.3. ALI JE STANOVANJE DOSTOPNO, OMOGOČA BIVANJE BREZ OVIR IN OMEJITEV (DVIGALO, DOVOLJ ŠIROKI VHODI ZA ELEKTRIČNE VOZIČKE, PARKIRNO MESTO ZA PRILAGOJEN AVTOMOBIL IPD.)?

JJ.4. ALI STE LAHKO V STANOVANJU SAMI KADAR ŽELITE, IMATE SVOJO SOBO?

Da, imam svojo sobo (C44).

JJ.5. ALI STE SI SOBO OPREMILI SAMI?

Da (C45).

JJ.6. IMATE LASTEN KOTIČEK V STANOVANJU?

Da, svojo sobo (C46).

KK. VARNOST

KK.1. SE POČUTITE VARNO V DOMAČEM KRAJU/V DOMAČI HIŠI?

V hiši da, v kraju ne (C47).

KK.2. STE KDAJ DOŽIVELI NASILJE

Da, psihično nasilje (C48).

KK.3. KAKO RAVNATE KADAR SE POČUTITE OGROŽENO, VAS JE STRAH LJUDI OKOLI VAS ALI OKOLJA?

Največkrat je to na delavnicah (C49).

LL. ZDRAVJE

LL.1. SE POČUTITE ZDRAVO?

DA NE(C50)

LL.2. VAM KDO POMAGA ČE MORETE VZETI TABLETE? KDO VAS SPOMNI ČE MORATE VZETI TABLETE?

Da, mami (C51).

LL.3. KAKO SKRBITI ZA SVOJE ZDRAVJE?

Jemljem tablete (C52)

LL.4. KAJ NAREDITE KO ZBOLITE?

Grem k zdravniku in jem tablete (C53).

LL.5. SE RAZUMETE S SVOJIM ZDRAVNIKOM? JE DOSTOPEN, PRIJAZEN, VAS SEZNANI Z VSEM, KAR JE ZA VAS POMEMBNO, ALI RAZUMETE NJEGOVE RAZLAGE IN NAVODILA?

LL.6. KDO VAM POMAGA KO ZBOLITE?

LL.7. VAS KDO SPREMLJA KO GRESTE K ZDRAVNIKU?

Mami ali sestra (C54).

LL.8. ALI PRI OBISKU ZDRAVNIKA KARKOLI POGREŠATE?

LL.9. OBIŠČETE KDAJ LEKARNO PO NAPOTITVI ZDRAVNIKA ALI NA SVOJO ŽELJO?

LL.10. OBIŠČETE LEKARNO SAMI ALI VAS KDO SPREMLJA?

LL.11. POTREBUJETE POMOČ PRI OBISKU LEKARNE?

Samo prevoz (C55).

LL.12. ALI RAZUMETE NAVODILA LEKARNARJEV?

- LL.13. ALI MORETE REDNO JEMATI ZDRAVILA?
 LL.14. JEMLJETE ZDRAVILA SAMI ALI S POMOČJO DRUGE OSEBE?
 LL.15. POGREŠATE KAKŠNO POMOČ OB JEMANJU ZDRAVIL ALI IZVAJANJU ZDRAVSTVENE NEGE?

MM. ODLOČITVE, PERSPEKTIVA V PRIHODNOST

- MM.1. KAJ SE VAM JE SPREMENILO V ŽIVLJENJU KO STE POSTALI STAREJŠI?
 MM.2. KAKO SE VIDITE ČEZ 10 LET?
 MM.3. KAJ BI RADI POČELI V PRIHODNOSTI? IMATE KAKŠNE ŽELJE?

Rada bi hodila na veselice (C56).

NN. ORGANIZACIJA DNEVA

NN.1. O KATERIH STVAREH SE SAMI ODLOČATE IN GLEDE KATERIH VAM POMAGAJO STARŠI ALI SKRBNIKI (USTREZNO OBKROŽI):

- JUTRANJE VSTAJANJE - SAM STARŠI(C57)
- ODHOD K NOČNEMU POČITKU - SAM (C58) STARŠI
- OBISK PRIREDITEV (KINO, GLEDALIŠČE, TEKME) - SAM STARŠI (C59)
- PRIPRAVA ZAJTRKA, MALICE IN VEČERJE - SAM STARŠI (C60)
- KUHANJE, PRIPRAVA KOSILA - SAM STARŠI (C61)
- OBISK FRIZERJA - SAM (C62) STARŠI
- OBISK ZDRAVNIKA - SAM STARŠI (C63)
- ISKANJE ZAPOSLOTITVE - SAM STARŠI (C64)
- OBISKI PRIJATELJEV - SAM (C65) STARŠI
- DRUŽENJE S PRIJATELJI - SAM (C66) STARŠI
- OBISKI SORODNIKOV - SAM STARŠI (C67)
- PRAZNOVANJE VAŠEGA ROJSTNEGA DNEVA - SAM (C68) STARŠI
- IZBIRA OBLAČIL IN OBUTVE - SAM (C69) STARŠI
- PREŽIVLJANJE POČITNIC - SAM (C70) STARŠI
- NAKUPOVANJE - SAM STARŠI(C71)
- ČIŠČENJE - SAM STARŠI (C72)
- SPREHODI - SAM (C73) STARŠI
- PRANJE PERILA - SAM STARŠI(C74)
- SUŠENJE PERILA - SAM STARŠI(C75)
- POSPRAVLJANJE STANOVANJA - SAM STARŠI (ne pospravljam stanovanja) (C76)
- IZBIRA DNI ZA KORIŠČENJE DOPUSTA - SAM (C77) STARŠI
- UPORABA RAČUNALNIKA - SAM (C78) STARŠI
- TELEFONIRANJE - SAM (C79) STARŠI

OO. OCENA SLUŽB

OO.1. LAHKO V VAŠEM KRAJU OBIŠČETE KAKŠNO ORGANIZACIJO, SKUPINO, DRUŠTVO, KJER SE LAHKO DRUŽITE, POGOVARJATE ALI POIŠČETE POMOČ?

OO.2. ALI KDAJ OBIŠČETE TAKŠNO ORGANIZACIJO?

DA NE

OO.3. KOLIKOKRAT?

OO.4. ALI PRIDE KDAJ K VAM SOCIALNA DELAVKA?

DA NE (C80)

OO.5. ALI STE ŽE BILI NA CENTRU ZA SOCIALNO DELO?

DA (C81) NE

OO.6. KAKŠEN JE ODNOS DELAVCEV CENTRA ZA SOCIALNO DELO DO VAS? KAJ MISLITE, DA BI POTREBOVALI OD CENTRA ZA SOCIALNO DELO?

So prijazni, a potrebujem več informacij (C82).

OO.7. OBISKUJE VAŠ DOM PATRONAŽNA SESTRA? KAKŠEN JE NJEN ODNOS DO VAS?

Ne(C83).

PP. ŽELJE, POTREBE

PP.1. POTREBE PO SLUŽBAH, STORITVAH

PP.1.1. KAJ BI VI OSEBNO POTREBOVALI ALI SI ŽELITE, DA BI LEPŠE PREŽIVLJALI DNEVE?

Da bi večkrat šla na veselice ali v kino(C84).

PP.1.2. SE ŽELITE KAJ NAUČITI, PRIDOBITI NOVA ZNANJA ALI VEŠČINE?

Učila bi se angleščino (C85).

PP.1.3. POGREŠATE DRUŽBO?

Da(C86).

PP.1.4. STE ZADOVOLJNI Z DOSEGLJIVOSTJO IN MOŽNOSTMI PREVOZOV (V SLUŽBO, PROSTI ČAS, OBISKI, POČITNICE)

PP.1.5. POGREŠATE POMOČ PRI GOSPODINJSKIH OPRAVILIH?

PP.1.6. BI BILI VESELI, ČE BI VAS OBISKALI PROSTOVOLJCI?

DA NE

PP.1.6.1. ČE DA, ZAKAJ?

Ker so prijazni, se lahko z njimi pogovarjam (C87).

PP.1.7. POZNATE DELO VARUHA ČLOVEKOVIH PRAVIC?

DA NE (C88)

PP.1.8. ALI JE ŽE KDO V KRAJU NA KOGAR SE LAHKO OBRNETE PO POMOČ? ALI PREDLAGATE KAKŠNO ZAMISEL KAKO VAM LAHKO POMAGA?

PP.1.9. ČESA SI ŽELITE VEČ?

Zdravja (C89).

9.1.11. Priloga B4: Intervju 4

Parna koda: 4b

INTERVJU – OSEBA Z INTELEKTUALNO OVIRANOSTJO

KAKO SE POČUTITE:

Zelo dobro

QQ. OCENA ŽIVLJENJA

QQ.1. ŽIVLJENJSKI SLOG

QQ.1.1. KAKO PREŽIVITE DAN, KAJ OBIČAJNO POČNETE ČEZ DAN?

Zelo rad gledam skoke in Petra Prevca po televiziji (D1)

QQ.2. VREDNOTE

QQ.2.1. KAJ VAM JE NAJBOLJ POMEMBNO V ŽIVLJENJU?

Da mi ne bi bilo dolgčas, da bi imel prijatelje, ki me ne bi takoj zapustili in pa lepo punco, ki bi me opazila (D2).

QQ.2.2. ZAKAJ?

QQ.3. ŽIVITE:

A – SAMI

B – S PARTNERJEM

C - S STARŠI(D3)

D – DRUGO: _____

QQ.4. ŠTEVILO, TRENDI

QQ.4.1. S KOM V SVOJI OKOLICI, KRAJU IMATE STIKE?

Preko Skaypa s prijateljem, nimam pa stikov v okolici, saj nihče noče biti moj prijatelj(D4).

QQ.4.2. KOLIKOKRAT IN OB KAKŠNIH PRILOŽNOSTIH

QQ.5. ZEMLJEPISNA UMEŠTITEV

QQ.5.1. KJE SE SREČUJETE Z DRUGIMI LJUDMI, POSEBNA MESTA, OBIČAJNA MESTA?

Samo na kakšnih prireditvah, ki jih ima VDC in Sožitje (D5).

RR. OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

RR.1. SOCIALNA MREŽA, DRUŽENJE

RR.1.1. KDO SO POMEMBNI LJUDJE V VAŠI BLIŽINI, KOGA IMATE RADI, KOMU SE ZAUPATE?

Pogrešam punco in Gašperja, rad imam tudi inštruktorje v VDC-ju, če niso »sitni« (D6).

RR.1.2. ALI VAM KDO POMAGA PRI VSAKDANJIH OPRAVILIH (NAKUPI V TRGOVINI, OBISK PRI FRIZERJU, PLAČILO POLOŽNIC) IN KAKO?

Mami in ati (D7).

RR.1.3. SE LAHKO NA KOGA OBRNETE KO STE V STISKI, ŽALOSTNI, KO SI ZAŽELITE DRUŽBO, POGOVOR ALI NASVET? NA KOGA?

Na mamo (D8).

RR.1.4. ALI IMATE PRIJATELJE, SOSEDE, ZNANCE, SODELAVCE, KI VAS OBISKUJEJO ALI VI NJIH?

Ne (D9)

RR.1.5. KAKO VZDRŽUJETE STIKE?

RR.1.6. UPORABLJATE TELEFON?

A – DA IMAM SVOJ TELEFON(D10)

B – DA UPORABLJAM SKUPEN, DRUŽINSKI TELEFON

C – NE UPORABLJAM TELEFONA

D-DRUGO: _____

RR.1.7. S KOM SE NAJPOGOSTEJE POGOVARJATE PO TELEFONU?

Z mam in očetom (D11).

RR.1.8. UPORABLJATE (OBKROŽI):

E-MAIL: DA (D12) NE

FACEBOOK: DA (D13) NE

RR.1.8.1. ČE DA - SE S KOM DOPISUJETE, VZDRŽUJETE STIKE?

RR.1.9. PRAZNUJETE ROJSTNE DNEVE, PRAZNIKE – NOVO LETO, VELIKA NOČ, PUST

DA NE

RR.1.9.1. S KOM? VAS KDO OBIŠČE ALI VI OBIŠČETE KOGA?

Obiščejo me sorodniki (D14).

RR.1.10. ALI KOGA POGREŠATE?

Rad bi imel punco in prijatelje (D15).

RR.1.11. IMATE STIKE S SORODNIKI? KAKO POGOSTO?

SS. NEFORMALNI VIRI POMOČI, SAMOPOMOČ

SS.1. NA KOGA SE OBRNETE KO POTREBUJETE POMOČ?

SS.1.1. GRESTE PO OPRAVKIH SAMI?

DA NE(D16)

SS.1.2. JE V VAŠEM KRAJU UREJEN JAVNI PREVOZ?

DA NE

SS.1.3. ALI REDNO UPORABLJATE JAVNI PREVOZ AVTOBUS, VLAK, TAKSI

DA NE(D17)

SS.1.4. UPORABLJATE JAVNI PREVOZ SAMI ALI OB POMOČI

SS.1.5. POGREŠATE PRI UPORABI JAVNEGA PREVOZA POMOČ?

DA NE

SS.1.6. PREDSTAVLJAJO KRAJI KI JIH NE POZNATE OVIRO ZA SAMOSTOJEN OBISK?

TT.STE VKLJUČENI V KAKŠNO DRUŠTVO

TT.1. ČE STE - KAKO SODELUJETE V TEM DRUŠTVU

UU. DELO, ZAPOSLOITEV

UU.1. HODITE V SLUŽBO?

DA (D18) NE

UU.2. V SLUŽBO HODITE:

SAMI (D19) V SPREMSTVU

UU.3. KDO VAS SPREMLJA V SLUŽBO?

UU.4. RADI HODITE V SLUŽBO? ZAKAJ?

UU.5. ČE NISTE ZAPOSLENI – BI SI ŽELELI ZAPOSLOTITVE?

UU.6. ALI STE BILI KDAJ V ŽIVLJENJU ZAPOSLENI?

VV. PROSTI ČAS

VV.1. KAJ POČNETE V PROSTEM ČASU?

Gledam skozi okno, sem na računalniku in gledam televizijo (D20).

VV.2. ALI SE V PROSTEM ČASU OBIČAJNO UKVARJATE S KATERO OD
NAŠTETIH DEJAVNOSTI (OBKROŽI):

DRUŽENJE S PRIJATELJI

GLEDANJE TELEVIZIJE(D21)

POSLUŠANJE GLASBE

ŠPORT

OBISK KINA GLEDALIŠČA ALI KONCERTOV

SPREHOD

KOLESARJENJE

VOŽNJA Z AVTOMOBILOM

UPORABA RAČUNALNIKA (D22)

POMOČ DOMA(D23)

BRANJE

NAKUPOVANJE

PLES

POMOČ SOSEDOM

IGRANJE INŠTRUMENTA

SLIKANJE

VV.3. GRESTE KDAJ KAM SAMI (NPR. V KNJIŽNICO, NA SPREHOD, V MESTO, PO
NAKUPIH)?

VV.4. IMATE HOBIJE?

DA NE

VV.4.1. KATERE?

VV.4.2. SE UKVARJATE Z ZBIRATELJSTVOM (ZBIRANJE ZNAMK...),
KATERIM?

VV.5. SE UKVARJATE S ŠPORTOM?

DA NE(D24)

VV.6. KATERIM?

VV.6.1. KAKO POGOSTO?

VV.7. OBISKUJETE KULTURNE PRIREDITVE?

DA NE(D25)

VV.7.1. KATERE?

VV.7.2. KAKO POGOSTO?

VV.8. SI ŽELITE POTOVATI PO TUJIH DRŽAVAH?

Da

VV.8.1. KAM?

Povsod (D26)

VV.8.2. POGREŠATE POMOČ NA POTOVANJIH V TUJINI

WW. MATERIALNI POLOŽAJ

WW.1. PREJEMATE PLAČO IN/ALI DENARNO POMOČ

Da (D27)

WW.2. IMATE DOVOLJ DENARJA ZA NAKUP HRANE, OBLEKE, ZDRAVIL, ZA
PLAČILO POLOŽNIC?

WW.3. ČE NE - VAM KDO PRISKOČI NA POMOČ PRI DENARNIH STISKAH,
KAKO SI POMAGATE?

WW.4. IMATE DOVOLJ DENARJA ZA PROSTOČASOVNE AKTIVNOSTI - OBISK
KINA, SLAŠČICARNE, NAKUP KNJIGE ALI REVIJE, KAKŠNE STVARI, KI
VAM JE VŠEČ?

WW.5. HODITE NA POČITNICE?

DA NE

WW.5.1. KAM, KAKO POGOSTO IN KAKO DOLGO?

S Sožitjem in starši (D28)

WW.6. ALI LAHKO KAJ DENARJA PRIHRANITE?

WW.7. ALI BI POTREBOVALI VEČ DENARJA, DA BI DOSTOJNO ŽIVELI?

XX. STANOVANJE

XX.1. S KOM ŽIVITE

Z mamo in očetom (D29)

XX.2. V KAKŠNEM STANOVANJU ŽIVITE (HIŠA, BLOK, LASTNO STANOVANJE)?

V hiši (D30)

XX.3. ALI JE STANOVANJE DOSTOPNO, OMOGOČA BIVANJE BREZ OVIR IN
OMEJITEV (DVIGALO, DOVOLJ ŠIROKI VHODI ZA ELEKTRIČNE VOZIČKE,
PARKIRNO MESTO ZA PRILAGOJEN AVTOMOBIL IPD.)?

XX.4. ALI STE LAHKO V STANOVANJU SAMI KADAR ŽELITE, IMATE SVOJO SOBO?

Da (D31)

XX.5. ALI STE SI SOBO OPREMILI SAMI?

Želel sem prebeliti stene (D32)

XX.6. IMATE LASTEN KOTIČEK V STANOVANJU?

YY. VARNOST

YY.1. SE POČUTITE VARNO V DOMAČEM KRAJU/V DOMAČI HIŠI?

V domači hiši se počutim varno, v kraju pa sem imel tudi neprijetne dogodke (D33).

YY.2. STE KDAJ DOŽIVELI NASILJE

Da (D34).

YY.3. KAKO RAVNATE KADAR SE POČUTITE OGROŽENO, VAS JE STRAH LJUDI OKOLI VAS ALI OKOLJA?

Ne vem, včasih se ustrašim koga, ki ni prijazen z mano ali me udari (D35).

ZZ. ZDRAVJE

ZZ.1. SE POČUTITE ZDRAVO?

DA (D36) NE

ZZ.2. VAM KDO POMAGA ČE MORETE VZETI TABLETE? KDO VAS SPOMNI ČE MORATE VZETI TABLETE?

ZZ.3. KAKO SKRBITI ZA SVOJE ZDRAVJE?

ZZ.4. KAJ NAREDITE KO ZBOLITE?

ZZ.5. SE RAZUMETE S SVOJIM ZDRAVNIKOM? JE DOSTOPEN, PRIJAZEN, VAS SEZNANI Z VSEM, KAR JE ZA VAS POMEMBNO, ALI RAZUMETE NJEGOVE RAZLAGE IN NAVODILA?

ZZ.6. KDO VAM POMAGA KO ZBOLITE?

Mama (D37)

ZZ.7. VAS KDO SPREMLJA KO GRESTE K ZDRAVNIKU?

ZZ.8. ALI PRI OBISKU ZDRAVNIKA KARKOLI POGREŠATE?

ZZ.9. OBIŠČETE KDAJ LEKARNO PO NAPOTITVI ZDRAVNIKA ALI NA SVOJO ŽELJO?

ZZ.10. OBIŠČETE LEKARNO SAMI ALI VAS KDO SPREMLJA?

ZZ.11. POTREBUJETE POMOČ PRI OBISKU LEKARNE?

ZZ.12. ALI RAZUMETE NAVODILA LEKARNARJEV?

ZZ.13. ALI MORETE REDNO JEMATI ZDRAVILA?

ZZ.14. JEMLJETE ZDRAVILA SAMI ALI S POMOČJO DRUGE OSEBE?

ZZ.15. POGREŠATE KAKŠNO POMOČ OB JEMANJU ZDRAVIL ALI IZVAJANJU ZDRAVSTVENE NEGE?

AAA. ODLOČITVE, PERSPEKTIVA V PRIHODNOST

AAA.1. KAJ SE VAM JE SPREMENILO V ŽIVLJENJU KO STE POSTALI STAREJŠI?

AAA.2. KAKO SE VIDITE ČEZ 10 LET?

AAA.3. KAJ BI RADI POČELI V PRIHODNOSTI? IMATE KAKŠNE ŽELJE?

Rad bi bil s punco, da bi bila skupaj in da bi skupaj hodila na morje (D38).

BBB. ORGANIZACIJA DNEVA

BBB.1. O KATERIH STVAREH SE SAMI ODLOČATE IN GLEDE KATERIH VAM POMAGAJO STARŠI ALI SKRBNIKI (USTREZNO OBKROŽI):

- JUTRANJE VSTAJANJE - SAM STARŠI(D39)
- ODHOD K NOČNEMU POČITKU - SAM (D40) STARŠI
- OBISK PRIREDITEV (KINO, GLEDALIŠČE, TEKME) - SAM STARŠI (D41)
- PRIPRAVA ZAJTRKA, MALICE IN VEČERJE - SAM STARŠI (D42)
- KUHANJE, PRIPRAVA KOSILA - SAM STARŠI (D43)
- OBISK FRIZERJA - SAM STARŠI (D44)
- OBISK ZDRAVNIKA - SAM STARŠI (D45)
- ISKANJE ZAPOSLOTITVE - SAM STARŠI
- OBISKI PRIJATELJEV - SAM STARŠI
- DRUŽENJE S PRIJATELJI - SAM STARŠI
- OBISKI SORODNIKOV - SAM STARŠI (D46)
- PRAZNOVANJE VAŠEGA ROJSTNEGA DNEVA - SAM STARŠI (D47)
- IZBIRA OBLAČIL IN OBUTVE - SAM STARŠI (D48)
- PREŽIVLJANJE POČITNIC - SAM STARŠI (D49)
- NAKUPOVANJE - SAM STARŠI (D50)
- ČIŠČENJE - SAM STARŠI (D51)
- SPREHODI - SAM (D52) STARŠI
- PRANJE PERILA - SAM STARŠI (D53)
- SUŠENJE PERILA - SAM STARŠI (D54)
- POSPRAVLJANJE STANOVANJA - SAM STARŠI (D55)
- IZBIRA DNI ZA KORIŠČENJE DOPUSTA - SAM STARŠI (D56)
- UPORABA RAČUNALNIKA - SAM (D57) STARŠI
- TELEFONIRANJE - SAM (D58) STARŠI

CCC. OCENA SLUŽB

CCC.1. LAHKO V VAŠEM KRAJU OBIŠČETE KAKŠNO ORGANIZACIJO, SKUPINO, DRUŠTVO, KJER SE LAHKO DRUŽITE, POGOVARJATE ALI POIŠČETE POMOČ?

CCC.2. ALI KDAJ OBIŠČETE TAKŠNO ORGANIZACIJO?

DA NE

CCC.3. KOLIKOKRAT?

CCC.4. ALI PRIDE KDAJ K VAM SOCIALNA DELAVKA?

DA NE (D59)

CCC.5. ALI STE ŽE BILI NA CENTRU ZA SOCIALNO DELO?

DA NE (D60)

CCC.6. KAKŠEN JE ODNOS DELAVCEV CENTRA ZA SOCIALNO DELO DO VAS? KAJ MISLITE, DA BI POTREBOVALI OD CENTRA ZA SOCIALNO DELO?

CCC.7. OBISKUJE VAŠ DOM PATRONAŽNA SESTRA? KAKŠEN JE NJEN ODNOS DO VAS?

DDD. ŽELJE, POTREBE

DDD.1. POTREBE PO SLUŽBAH, STORITVAH

DDD.1.1. KAJ BI VI OSEBNO POTREBOVALI ALI SI ŽELITE, DA BI LEPŠE PREŽIVLJALI DNEVE?

Družbo in ljubezen (D61)

- DDD.1.2. SE ŽELITE KAJ NAUČITI, PRIDOBITI NOVA ZNANJA ALI VEŠČINE?
DDD.1.3. POGREŠATE DRUŽBO?

Zelo (D62)

- DDD.1.4. STE ZADOVOLJNI Z DOSEGLJIVOSTJO IN MOŽNOSTMI PREVOZOV (V SLUŽBO, PROSTI ČAS, OBISKI, POČITNICE)
DDD.1.5. POGREŠATE POMOČ PRI GOSPODINJSKIH OPRAVILIH?
DDD.1.6. BI BILI VESELI, ČE BI VAS OBISKALI PROSTOVOLJCI?

DA NE

DDD.1.6.1.ČE DA, ZAKAJ?

Da bi se pogovarjali, družili in zabavali (D63).

- DDD.1.7. POZNATE DELO VARUHA ČLOVEKOVIH PRAVIC?

DA NE (D64)

- DDD.1.8. ALI JE ŽE KDO V KRAJU NA KOGAR SE LAHKO OBRNETE PO POMOČ? ALI PREDLAGATE KAKŠNO ZAMISEL KAKO VAM LAHKO POMAGA?
DDD.1.9. ČESA SI ŽELITE VEČ?

Ljubezni, družbe, prijazno punco in da mi ne bi bilo tako dolgčas (D65).

9.1.12. Priloga B5: Intervju 5

Parna koda: 5b

INTERVJU – OSEBA Z INTELEKTUALNO OVIRANOSTJO

KAKO SE POČUTITE:

Dobro.

EEE. OCENA ŽIVLJENJA

EEE.1. ŽIVLJENJSKI SLOG

EEE.1.1. KAKO PREŽIVITE DAN, KAJ OBIČAJNO POČNETE ČEZ DAN?

Vse je fino (E1).

EEE.2. VREDNOTE

EEE.2.1. KAJ VAM JE NAJBOLJ POMEMBNO V ŽIVLJENJU?

Mama, oče, sestre (E2).

EEE.2.2. ZAKAJ?

EEE.3. ŽIVITE:

A – SAMI

B – S PARTNERJEM

C - S STARŠI (E3)

D – DRUGO: _____

EEE.4. ŠTEVILO, TRENDI

EEE.4.1. S KOM V SVOJI OKOLICI, KRAJU IMATE STIKE?

S sorodniki (E4).

EEE.4.2. KOLIKOKRAT IN OB KAKŠNIH PRILOŽNOSTIH

EEE.5. ZEMLJEPISNA UMESTITEV

EEE.5.1. KJE SE SREČUJETE Z DRUGIMI LJUDMI, POSEBNA MESTA, OBIČAJNA MESTA?

Na delavnicah (E5).

FFF. OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

FFF.1. SOCIALNA MREŽA, DRUŽENJE

FFF.1.1. KDO SO POMEMBNI LJUDJE V VAŠI BLIŽINI, KOGA IMATE RADI, KOMU SE ZAUPATE?

Mami se zaupam (E6).

FFF.1.2. ALI VAM KDO POMAGA PRI VSAKDANJIH OPRAVILIH (NAKUPI V TRGOVINI, OBISK PRI FRIZERJU, PLAČILO POLOŽNIC) IN KAKO?

Starši in sestre (E7).

FFF.1.3. SE LAHKO NA KOGA OBRNETE KO STE V STISKI, ŽALOSTNI, KO SI ZAŽELITE DRUŽBO, POGOVOR ALI NASVET? NA KOGA?

Na mamo in sestre (E8).

FFF.1.4. ALI IMATE PRIJATELJE, SOSEDE, ZNANCE, SODELAVCE, KI VAS OBISKUJEJO ALI VI NJIH?

FFF.1.5. KAKO VZDRŽUJETE STIKE?

Z obiski, s telefonom, s srečanji (E9).

FFF.1.6. UPORABLJATE TELEFON?

A – DA IMAM SVOJ TELEFON

B – DA UPORABLJAM SKUPEN, DRUŽINSKI TELEFON

C – NE UPORABLJAM TELEFONA (E10)

D-DRUGO: _____

FFF.1.7. S KOM SE NAJPOGOSTEJE POGOVARJATE PO TELEFONU?

FFF.1.8. UPORABLJATE (OBKROŽI):

E-MAIL: DA NE (E11)

FACEBOOK: DA NE (E12)

FFF.1.8.1. ČE DA - SE S KOM DOPISUJETE, VZDRŽUJETE STIKE?

FFF.1.9. PRAZNUJETE ROJSTNE DNEVE, PRAZNIKE – NOVO LETO, VELIKA NOČ, PUST

DA NE

FFF.1.9.1. S KOM? VAS KDO OBIŠČE ALI VI OBIŠČETE KOGA?

Z mamo, očetom, sestrami, načaki (E13)

FFF.1.10. ALI KOGA POGREŠATE?

FFF.1.11. IMATE STIKE S SORODNIKI? KAKO POGOSTO?

GGG. NEFORMALNI VIRI POMOČI, SAMOPOMOČ

GGG.1. NA KOGA SE OBRNETE KO POTREBUJETE POMOČ?

Na starše (E14).

GGG.1.1. GRESTE PO OPRAVKIH SAMI?

DA NE(E15)

GGG.1.2. JE V VAŠEM KRAJU UREJEN JAVNI PREVOZ?

DA NE

GGG.1.3. ALI REDNO UPORABLJATE JAVNI PREVOZ AVTOBUS, VLAK,
TAKSI

DA (E16) NE

GGG.1.4. UPORABLJATE JAVNI PREVOZ SAMI ALI OB POMOČI

GGG.1.5. POGREŠATE PRI UPORABI JAVNEGA PREVOZA POMOČ?

DA NE

GGG.1.6. PREDSTAVLJAJO KRAJI KI JIH NE POZNATE OVIRO ZA
SAMOSTOJEN OBISK?

HHH. STE VKLJUČENI V KAKŠNO DRUŠTVO

HHH.1. ČE STE - KAKO SODELUJETE V TEM DRUŠTVU

III. DELO, ZAPOSLOITEV

III.1. HODITE V SLUŽBO?

DA (E17) NE

III.2. V SLUŽBO HODITE:

SAMI V SPREMSTVU (kombi) (E18)

III.3. KDO VAS SPREMLJA V SLUŽBO?

Voznik Samo (E19)

III.4. RADI HODITE V SLUŽBO? ZAKAJ?

III.5. ČE NISTE ZAPOSLENI – BI SI ŽELELI ZAPOSLOITVE?

III.6. ALI STE BILI KDAJ V ŽIVLJENJU ZAPOSLENI?

JJJ. PROSTI ČAS

JJJ.1. KAJ POČNETE V PROSTEM ČASU?

Gledam televizijo, se pogovarjam (E20)

JJJ.2. ALI SE V PROSTEM ČASU OBIČAJNO UKVARJATE S KATERO OD
NAŠTETIH DEJAVNOSTI (OBKROŽI):

DRUŽENJE S PRIJATELJI

GLEĐANJE TELEVIZIJE(E21)

POSŁUŠANJE GLASBE

ŠPORT

OBISK KINA GLEDALIŠČA ALI KONCERTOV

SPREHOD

KOLESARJENJE

VOŽNJA Z AVTOMOBILOM

UPORABA RAČUNALNIKA

POMOČ DOMA(E22)

BRANJE

NAKUPOVANJE

PLES

POMOČ SOSEDOM

IGRANJE INŠTRUMENTA

SLIKANJE

.GRESTE KDAJ KAM SAMI (NPR. V KNJIŽNICO, NA SPREHOD, V MESTO, PO NAKUPIH)?

JJJ.3. IMATE HOBIJE?

DA NE

JJJ.3.1. KATERE?

**JJJ.3.2. SE UKVARJATE Z ZBIRATELJSTVOM (ZBIRANJE ZNAMK...),
KATERIM?**

JJJ.4. SE UKVARJATE S ŠPORTOM?

DA NE(E23)

JJJ.5. KATERIM?

JJJ.5.1. KAKO POGOSTO?

JJJ.6. OBISKUJETE KULTURNE PRIREDITVE?

DA NE(E24)

JJJ.6.1. KATERE?

JJJ.6.2. KAKO POGOSTO?

JJJ.7. SI ŽELITE POTOVATI PO TUJIH DRŽAVAH?

Da

JJJ.7.1. KAM?

Po Sloveniji (E25)

JJJ.7.2. POGREŠATE POMOČ NA POTOVANJIH V TUJINI
KKK. MATERIALNI POLOŽAJ

KKK.1. PREJEMATE PLAČO IN/ALI DENARNO POMOČ

Nagrado(E26)

KKK.2. IMATE DOVOLJ DENARJA ZA NAKUP HRANE, OBLEKE, ZDRAVIL, ZA PLAČILO POLOŽNIC?

KKK.3. ČE NE - VAM KDO PRISKOČI NA POMOČ PRI DENARNIH STISKAH, KAKO SI POMAGATE?

KKK.4. IMATE DOVOLJ DENARJA ZA PROSTOČASOVNE AKTIVNOSTI - OBISK KINA, SLAŠČICARNE, NAKUP KNJIGE ALI REVIJE, KAKŠNE STVARI, KI VAM JE VSEČ?

KKK.5. HODITE NA POČITNICE?

DA NE

KKK.5.1. KAM, KAKO POGOSTO IN KAKO DOLGO?

S Sožitjem v Novigrad (E27)

KKK.6. ALI LAHKO KAJ DENARJA PRIHRANITE?

KKK.7. ALI BI POTREBOVALI VEČ DENARJA, DA BI DOSTOJNO ŽIVELI?

Da (E28).

LLL. STANOVANJE

LLL.1. S KOM ŽIVITE

S starši (E29)

LLL.2. V KAKŠNEM STANOVANJU ŽIVITE (HIŠA, BLOK, LASTNO STANOVANJE)?

V hiši (E30)

LLL.3. ALI JE STANOVANJE DOSTOPNO, OMOGOČA BIVANJE BREZ OVIR IN OMEJITEV (DVIGALO, DOVOLJ ŠIROKI VHODI ZA ELEKTRIČNE VOZIČKE, PARKIRNO MESTO ZA PRILAGOJEN AVTOMOBIL IPD.)?

LLL.4. ALI STE LAHKO V STANOVANJU SAMI KADAR ŽELITE, IMATE SVOJO SOBO?

LLL.5. ALI STE SI SOBO OPREMILI SAMI?

LLL.6. IMATE LASTEN KOTIČEK V STANOVANJU?

MMM. VARNOST

MMM.1. SE POČUTITE VARNO V DOMAČEM KRAJU/V DOMAČI HIŠI?

Da (E31)

MMM.2. STE KDAJ DOŽIVELI NASILJE

MMM.3. KAKO RAVNATE KADAR SE POČUTITE OGROŽENO, VAS JE STRAH LJUDI OKOLI VAS ALI OKOLJA?

NNN. ZDRAVJE

NNN.1. SE POČUTITE ZDRAVO?

DA (E32) NE

NNN.2. VAM KDO POMAGA ČE MORETE VZETI TABLETE? KDO VAS SPOMNI ČE MORATE VZETI TABLETE?

Mami (E33)

NNN.3. KAKO SKRBITI ZA SVOJE ZDRAVJE?

NNN.4. KAJ NAREDITE KO ZBOLITE?

NNN.5. SE RAZUMETE S SVOJIM ZDRAVNIKOM? JE DOSTOPEN, PRIJAZEN, VAS SEZNANI Z VSEM, KAR JE ZA VAS POMEMBNO, ALI RAZUMETE NJEGOVE RAZLAGE IN NAVODILA?

NNN.6. KDO VAM POMAGA KO ZBOLITE?

Mami in ati (E34)

NNN.7. VAS KDO SPREMLJA KO GRESTE K ZDRAVNIKU?

Mami in ati (E35)

NNN.8. ALI PRI OBISKU ZDRAVNIKA KARKOLI POGREŠATE?

NNN.9. OBIŠČETE KDAJ LEKARNO PO NAPOTITVI ZDRAVNIKA ALI NA SVOJO ŽELJO?

NNN.10. OBIŠČETE LEKARNO SAMI ALI VAS KDO SPREMLJA?

NNN.11. POTREBUJETE POMOČ PRI OBISKU LEKARNE?

NNN.12. ALI RAZUMETE NAVODILA LEKARNARJEV?

NNN.13. ALI MORETE REDNO JEMATI ZDRAVILA?

NNN.14. JEMLJETE ZDRAVILA SAMI ALI S POMOČJO DRUGE OSEBE?

NNN.15. POGREŠATE KAKŠNO POMOČ OB JEMANJU ZDRAVIL ALI IZVAJANJU ZDRAVSTVENE NEGE?

OOO. ODLOČITVE, PERSPEKTIVA V PRIHODNOST

OOO.1. KAJ SE VAM JE SPREMENILO V ŽIVLJENJU KO STE POSTALI STAREJŠI?

OOO.2. KAKO SE VIDITE ČEZ 10 LET?

OOO.3. KAJ BI RADI POČELI V PRIHODNOSTI? IMATE KAKŠNE ŽELJE?

PPP. ORGANIZACIJA DNEVA

PPP.1. O KATERIH STVAREH SE SAMI ODLOČATE IN GLEDE KATERIH VAM POMAGAJO STARŠI ALI SKRBNIKI (USTREZNO OBKROŽI):

- JUTRANJE VSTAJANJE - SAM STARŠI(E36)
- ODHOD K NOČNEMU POČITKU - SAM STARŠI(E37)
- OBISK PRIREDITEV (KINO, GLEDALIŠČE, TEKME) - SAM STARŠI(E38)
- PRIPRAVA ZAJTRKA, MALICE IN VEČERJE - SAM STARŠI(E39)
- KUHANJE, PRIPRAVA KOSILA - SAM STARŠI(E40)
- OBISK FRIZERJA - SAM STARŠI(E41)
- OBISK ZDRAVNIKA - SAM STARŠI(E42)
- ISKANJE ZAPOSLOTITVE - SAM STARŠI
- OBISKI PRIJATELJEV - SAM STARŠI
- DRUŽENJE S PRIJATELJI - SAM STARŠI
- OBISKI SORODNIKOV - SAM STARŠI(E43)
- PRAZNOVANJE VAŠEGA ROJSTNEGA DNEVA - SAM STARŠI(E44)
- IZBIRA OBLAČIL IN OBUTVE - SAM STARŠI(E45)
- PREŽIVLJANJE POČITNIC - SAM(E46) STARŠI
- NAKUPOVANJE - SAM STARŠI(E47)

- ČIŠČENJE - SAM STARŠI(E48)
- SPREHODI - SAM STARŠI(E49)
- PRANJE PERILA - SAM STARŠI(E50)
- SUŠENJE PERILA - SAM STARŠI(E51)
- POSPRAVLJANJE STANOVANJA - SAM STARŠI(E52)
- IZBIRA DNI ZA KORIŠČENJE DOPUSTA - SAM STARŠI(E53)
- UPORABA RAČUNALNIKA - SAM STARŠI
- TELEFONIRANJE - SAM STARŠI

QQQ. OCENA SLUŽB

QQQ.1. LAHKO V VAŠEM KRAJU OBIŠČETE KAKŠNO ORGANIZACIJO, SKUPINO, DRUŠTVO, KJER SE LAHKO DRUŽITE, POGOVARJATE ALI POIŠČETE POMOČ?

QQQ.2. ALI KDAJ OBIŠČETE TAKŠNO ORGANIZACIJO?

DA NE

QQQ.3. KOLIKOKRAT?

QQQ.4. ALI PRIDE KDAJ K VAM SOCIALNA DELAVKA?

DA NE (E54)

QQQ.5. ALI STE ŽE BILI NA CENTRU ZA SOCIALNO DELO?

DA NE (E55)

QQQ.6. KAKŠEN JE ODNOS DELAVCEV CENTRA ZA SOCIALNO DELO DO VAS? KAJ MISLITE, DA BI POTREBOVALI OD CENTRA ZA SOCIALNO DELO?

QQQ.7. OBISKUJE VAŠ DOM PATRONAŽNA SESTRA? KAKŠEN JE NJEN ODNOS DO VAS?

RRR. ŽELJE, POTREBE

RRR.1. POTREBE PO SLUŽBAH, STORITVAH

RRR.1.1. KAJ BI VI OSEBNO POTREBOVALI ALI SI ŽELITE, DA BI LEPŠE PREŽIVLJALI DNEVE?

RRR.1.2. SE ŽELITE KAJ NAUČITI, PRIDOBITI NOVA ZNANJA ALI VEŠČINE?

Da (E56).

RRR.1.3. POGREŠATE DRUŽBO?

Da (E57).

RRR.1.4. STE ZADOVOLJNI Z DOSEGLJIVOSTJO IN MOŽNOSTMI PREVOZOV (V SLUŽBO, PROSTI ČAS, OBISKI, POČITNICE)

RRR.1.5. POGREŠATE POMOČ PRI GOSPODINJSKIH OPRAVILIH?

RRR.1.6. BI BILI VESELI, ČE BI VAS OBISKALI PROSTOVOLJCI?

DA (E58) NE

RRR.1.6.1.ČE DA, ZAKAJ?

RRR.1.7. POZNATE DELO VARUHA ČLOVEKOVIH PRAVIC?

DA NE (E59)

**RRR.1.8. ALI JE ŽE KDO V KRAJU NA KOGAR SE LAHKO OBRNETE PO
POMOČ? ALI PREDLAGATE KAKŠNO ZAMISEL KAKO VAM LAHKO
POMAGA?**

RRR.1.9. ČESA SI ŽELITE VEČ?

Več prijateljev, lepo punco in več aktivnosti (E60)

9.1.13. Priloga B6: Intervju 6

Parna koda: 6b

INTERVJU – OSEBA Z INTELEKTUALNO OVIRANOSTJO

KAKO SE POČUTITE:

Dobro

SSS. OCENA ŽIVLJENJA

SSS.1.ŽIVLJENJSKI SLOG

SSS.1.1. KAKO PREŽIVITE DAN, KAJ OBIČAJNO POČNETE ČEZ DAN?

**Zjutraj grem na delavnico, popoldan pa sem na računalniku, se igram z nečaki, opravi kakšno
hišno opravilo, vesel pa sem, ko grem na kakšno tekmo (F1).**

SSS.2.VREDNOTE

SSS.2.1. KAJ VAM JE NAJBOLJ POMEMBNO V ŽIVLJENJU?

Hokejski klub Jesenice (F2).

SSS.2.2. ZAKAJ?

**Tam se sprostim, navijam in uživam, če zmagajo sem zelo vesel, če pa ne, pa sem zelo jezen in
žalosten (F3).**

SSS.3.ŽIVITE:

A – SAMI

B – S PARTNERJEM

C - S STARŠI (F4)

D – DRUGO:

SSS.4.ŠTEVILO, TRENDI

SSS.4.1. S KOM V SVOJI OKOLICI, KRAJU IMATE STIKE?

Imam prijatelje navijače (F5)

SSS.4.2. KOLIKOKRAT IN OB KAKŠNIH PRILOŽNOSTIH

Ko gremo na tekmo ali pa s Sončkom ali Sožitjem na izlet (F6).

SSS.5.ZEMLJEPISNA UMEŠTITEV

SSS.5.1. KJE SE SREČUJETE Z DRUGIMI LJUDMI, POSEBNA MESTA, OBIČAJNA MESTA?

TTT. OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

TTT.1. SOCIALNA MREŽA, DRUŽENJE

TTT.1.1.KDO SO POMEMBNI LJUDJE V VAŠI BLIŽINI, KOGA IMATE RADI, KOMU SE ZAUPATE?

Mama in nečaki (F7). Zaupam se socialni delavki (F8).

TTT.1.2. ALI VAM KDO POMAGA PRI VSAKDANJIH OPRAVILIH (NAKUPI V TRGOVINI, OBISK PRI FRIZERJU, PLAČILO POLOŽNIC) IN KAKO?

Vse znam sam in z mamo (F9).

TTT.1.3.SE LAHKO NA KOGA OBRNETE KO STE V STISKI, ŽALOSTNI, KO SI ZAŽELITE DRUŽBO, POGOVOR ALI NASVET? NA KOGA?

Včasih na socialno delavko (F10).

TTT.1.4.ALI IMATE PRIJATELJE, SOSEDE, ZNANCE, SODELAVCE, KI VAS OBISKUJEJO ALI VI NJIH?

Na obiske ne hodimo veliko, pri nas ni prostora (F11).

TTT.1.5. KAKO VZDRŽUJETE STIKE?

TTT.1.6.UPORABLJATE TELEFON?

A – DA IMAM SVOJ TELEFON (F12)

B – DA UPORABLJAM SKUPEN, DRUŽINSKI TELEFON

C – NE UPORABLJAM TELEFONA

D-DRUGO: Uporabljam tudi računalnik.

TTT.1.7.S KOM SE NAJPOGOSTEJE POGOVARJATE PO TELEFONU?

S sodelavci si voščimo za rojstne dneve (F13).

TTT.1.8.UPORABLJATE (OBKROŽI):

E-MAIL: DA (F14) NE

FACEBOOK: DA (F15) NE

TTT.1.8.1. ČE DA - SE S KOM DOPISUJETE, VZDRŽUJETE STIKE?

Z Juretom iz Kranja in Barbaro (F16)

TTT.1.9.PRAZNUJETE ROJSTNE DNEVE, PRAZNIKE – NOVO LETO, VELIKA NOČ, PUST

DA NE

TTT.1.9.1. S KOM? VAS KDO OBIŠČE ALI VI OBIŠČETE KOGA?
Gremo na Dolenjsko (F17).

TTT.1.10. ALI KOGA POGREŠATE?
Mojo bivšo punco, ki je izbrala drugega, mlajšega (F18).

TTT.1.11. IMATE STIKE S SORODNIKI? KAKO POGOSTO?

UUU. NEFORMALNI VIRI POMOČI, SAMOPOMOČ

UUU.1. NA KOGA SE OBRNETE KO POTREBUJETE POMOČ?

Na domače, na socialno delavko in tudi na Sožitje (F19).

UUU.1.1. GRESTE PO OPRAVKIH SAMI?

DA (F20) NE

UUU.1.2. JE V VAŠEM KRAJU UREJEN JAVNI PREVOZ?

DA NE

**UUU.1.3. ALI REDNO UPORABLJATE JAVNI PREVOZ AVTOBUS, VLAK,
TAKSI**

DA (F21) NE

UUU.1.4. UPORABLJATE JAVNI PREVOZ SAMI ALI OB POMOČI
UUU.1.5. POGREŠATE PRI UPORABI JAVNEGA PREVOZA POMOČ?

DA NE

**UUU.1.6. PREDSTAVLJAJO KRAJI KI JIH NE POZNATE OVIRO ZA
SAMOSTOJEN OBISK?**

VVV. STE VKLJUČENI V KAKŠNO DRUŠTVO

VVV.1. ČE STE - KAKO SODELUJETE V TEM DRUŠTVU

WWW. DELO, ZAPOSLOITEV

WWW.1. HODITE V SLUŽBO?

DA (F22) NE

WWW.2. V SLUŽBO HODITE:

SAMI (F23) V SPREMSTVU

WWW.3. KDO VAS SPREMLJA V SLUŽBO?

WWW.4. RADI HODITE V SLUŽBO? ZAKAJ?

WWW.5. ČE NISTE ZAPOSLENI – BI SI ŽELELI ZAPOSLOITVE?

WWW.6. ALI STE BILI KDAJ V ŽIVLJENJU ZAPOSLENI?

XXX. PROSTI ČAS

XXX.1. KAJ POČNETE V PROSTEM ČASU?

Hodim na tekme, na izlete, sem na računalniku, gledam televizijo, se igram z nečaki (F24).

XXX.2. ALI SE V PROSTEM ČASU OBIČAJNO UKVARJATE S KATERO OD
NAŠTETIH DEJAVNOSTI (OBKROŽI):

DRUŽENJE S PRIJATELJI(F25)

GLEĐANJE TELEVIZIJE(F26)

POSŁUŠANJE GLASBE(F27)

ŠPORT

OBISK KINA GLEDALIŠČA ALI KONCERTOV

SPREHOD(F28)

KOLESARJENJE

VOŽNJA Z AVTOMOBILOM

UPORABA RAČUNALNIKA(F29)

POMOČ DOMA(F30)

BRANJE

NAKUPOVANJE

PLES

POMOČ SOSEDOM

IGRANJE INŠTRUMENTA

SLIKANJE

XXX.3. GRESTE KDAJ KAM SAMI (NPR. V KNJIŽNICO, NA SPREHOD, V MESTO,
PO NAKUPIH)?

XXX.4. IMATE HOBIJE?

DA NE

XXX.4.1. KATERE?

Vodim evidenco zmag Hokejskega kluba Jesenice (F31).

XXX.4.2. SE UKVARJATE Z ZBIRATELJSTVOM (ZBIRANJE ZNAMK...),
KATERIM?

XXX.5. SE UKVARJATE S ŠPORTOM?

DA NE

XXX.6. KATERIM?

Judo – prilagojena oblika (F32)

XXX.6.1. KAKO POGOSTO?

Trikrat na teden(F33)

XXX.7. OBISKUJETE KULTURNE PRIREDITVE?

DA NE(F34)

XXX.7.1. KATERE?

XXX.7.2. KAKO POGOSTO?

XXX.8. SI ŽELITE POTOVATI PO TUJIH DRŽAVAH?

Da

XXX.8.1. KAM?

Kamorkoli (F35).

XXX.8.2. POGREŠATE POMOČ NA POTOVANJIH V TUJINI

YYY. MATERIALNI POLOŽAJ

YYY.1. PREJEMATE PLAČO IN/ALI DENARNO POMOČ

Nagrado VDC-ja (F36).

YYY.2. IMATE DOVOLJ DENARJA ZA NAKUP HRANE, OBLEKE, ZDRAVIL, ZA PLAČILO POLOŽNIC?

Ne (F37).

YYY.3. ČE NE - VAM KDO PRISKOČI NA POMOČ PRI DENARNIH STISKAH, KAKO SI POMAGATE?

Doma mi pomagajo (F38).

YYY.4. IMATE DOVOLJ DENARJA ZA PROSTOČASOVNE AKTIVNOSTI - OBISK KINA, SLAŠČIČARNE, NAKUP KNJIGE ALI REVIJE, KAKŠNE STVARI, KI VAM JE VŠEČ?

YYY.5. HODITE NA POČITNICE?

DA NE

YYY.5.1. KAM, KAKO POGOSTO IN KAKO DOLGO?

Enkrat na morje s Sožitjem, enkrat pa z družino (F39).

YYY.6. ALI LAHKO KAJ DENARJA PRIHRANITE?

YYY.7. ALI BI POTREBOVALI VEČ DENARJA, DA BI DOSTOJNO ŽIVELI?

Da, bi bilo fino (F40).

ZZZ. STANOVANJE

ZZZ.1. S KOM ŽIVITE

Z družino (F41).

ZZZ.2. V KAKŠNEM STANOVANJU ŽIVITE (HIŠA, BLOK, LASTNO STANOVANJE)?

V hiši, ki jo obnavljamo(F42).

ZZZ.3. ALI JE STANOVANJE DOSTOPNO, OMOGOČA BIVANJE BREZ OVIR IN OMEJITEV (DVIGALO, DOVOLJ ŠIROKI VHODI ZA ELEKTRIČNE VOZIČKE, PARKIRNO MESTO ZA PRILAGOJEN AVTOMOBIL IPD.)?

ZZZ.4. ALI STE LAHKO V STANOVANJU SAMI KADAR ŽELITE, IMATE SVOJO SOBO?

ZZZ.5. ALI STE SI SOBO OPREMILI SAMI?

ZZZ.6. IMATE LASTEN KOTIČEK V STANOVANJU?

Imam svojo sobo (F43).

AAAA.VARNOST

AAAA.1. SE POČUTITE VARNO V DOMAČEM KRAJU/V DOMAČI HIŠI?

Da (F44)

AAAA.2. STE KDAJ DOŽIVELI NASILJE

Včasih na kakšni tekmi (F45).

AAAA.3. KAKO RAVNATE KADAR SE POČUTITE OGROŽENO, VAS JE STRAH LJUDI OKOLI VAS ALI OKOLJA?

BBBB. ZDRAVJE

BBBB.1. SE POČUTITE ZDRAVO?

DA (F46) NE

BBBB.2. VAM KDO POMAGA ČE MORETE VZETI TABLETE? KDO VAS SPOMNI ČE MORATE VZETI TABLETE?

Redko jemljem tablete (F47).

BBBB.3. KAKO SKRBITI ZA SVOJE ZDRAVJE?

Ne skrbim zelo dobro, saj kadim, včasih tudi popijem kakšno pivo (F48).

BBBB.4. KAJ NAREDITE KO ZBOLITE?

BBBB.5. SE RAZUMETE S SVOJIM ZDRAVNIKOM? JE DOSTOPEN, PRIJAZEN, VAS SEZNANI Z VSEM, KAR JE ZA VAS POMEMBNO, ALI RAZUMETE NJEGOVE RAZLAGE IN NAVODILA?

BBBB.6. KDO VAM POMAGA KO ZBOLITE?

Doma (F49).

BBBB.7. VAS KDO SPREMLJA KO GRESTE K ZDRAVNIKU?

BBBB.8. ALI PRI OBISKU ZDRAVNIKA KARKOLI POGREŠATE?

BBBB.9. OBIŠČETE KDAJ LEKARNO PO NAPOTITVI ZDRAVNIKA ALI NA SVOJO ŽELJO?

BBBB.10. OBIŠČETE LEKARNO SAMI ALI VAS KDO SPREMLJA?

BBBB.11. POTREBUJETE POMOČ PRI OBISKU LEKARNE?

BBBB.12. ALI RAZUMETE NAVODILA LEKARNARJEV?

BBBB.13. ALI MORETE REDNO JEMATI ZDRAVILA?

BBBB.14. JEMLJETE ZDRAVILA SAMI ALI S POMOČJO DRUGE OSEBE?

BBBB.15. POGREŠATE KAKŠNO POMOČ OB JEMANJU ZDRAVIL ALI IZVAJANJU ZDRAVSTVENE NEGE?

CCCC.ODLOČITVE, PERSPEKTIVA V PRIHODNOST

CCCC.1. KAJ SE VAM JE SPREMEMILO V ŽIVLJENJU KO STE POSTALI STAREJŠI?

CCCC.2. KAKO SE VIDITE ČEZ 10 LET?

Rad bi imel punco (F50).

CCCC.3. KAJ BI RADI POČELI V PRIHODNOSTI? IMATE KAKŠNE ŽELJE?

Zelo bi bil vesel punce in rad bi videl še veliko sveta (F51).

DDDD. ORGANIZACIJA DNEVA

DDDD.1. O KATERIH STVAREH SE SAMI ODLOČATE IN GLEDE KATERIH VAM POMAGAJO STARŠI ALI SKRBNIKI (USTREZNO OBKROŽI):

- JUTRANJE VSTAJANJE - SAM (F52) STARŠI
- ODHOD K NOČNEMU POČITKU - SAM (F53) STARŠI
- OBISK PRIREDITEV (KINO, GLEDALIŠČE, TEKME) - SAM (F54) STARŠI
- PRIPRAVA ZAJTRKA, MALICE IN VEČERJE - SAM (F55) STARŠI
- KUHANJE, PRIPRAVA KOSILA - SAM (F56) STARŠI
- OBISK FRIZERJA - SAM (F57) STARŠI
- OBISK ZDRAVNIKA - SAM (F58) STARŠI
- ISKANJE ZAPOSLOTITVE - SAM STARŠI
- OBISKI PRIJATELJEV - SAM (F59) STARŠI
- DRUŽENJE S PRIJATELJI - SAM (F60) STARŠI
- OBISKI SORODNIKOV - SAM STARŠI (F61)
- PRAZNOVANJE VAŠEGA ROJSTNEGA DNEVA - SAM STARŠI (F62)
- IZBIRA OBLAČIL IN OBUTVE - SAM (F63) STARŠI
- PREŽIVLJANJE POČITNIC - SAM (F64) STARŠI
- NAKUPOVANJE - SAM (F65) STARŠI
- ČIŠČENJE - SAM (F66) STARŠI
- SPREHODI - SAM (F67) STARŠI
- PRANJE PERILA - SAM STARŠIA (F68)
- SUŠENJE PERILA - SAM STARŠI (F69)
- POSPRAVLJANJE STANOVANJA - SAM (F70) STARŠI
- IZBIRA DNI ZA KORIŠČENJE DOPUSTA - SAM STARŠI (F71)
- UPORABA RAČUNALNIKA - SAM (F72) STARŠI
- TELEFONIRANJE - SAM (F73) STARŠI

EEEE. OCENA SLUŽB

EEEE.1. LAHKO V VAŠEM KRAJU OBIŠČETE KAKŠNO ORGANIZACIJO, SKUPINO, DRUŠTVO, KJER SE LAHKO DRUŽITE, POGOVARJATE ALI POIŠČETE POMOČ?

Sožitje, Sonček, CSD(F74).

EEEE.2. ALI KDAJ OBIŠČETE TAKŠNO ORGANIZACIJO?

DA NE

EEEE.3. KOLIKOKRAT?

EEEE.4. ALI PRIDE KDAJ K VAM SOCIALNA DELAVKA?

DA NE(F75)

EEEE.5. ALI STE ŽE BILI NA CENTRU ZA SOCIALNO DELO?

DA (F76) NE

EEEE.6. KAKŠEN JE ODNOS DELAVCEV CENTRA ZA SOCIALNO DELO DO VAS?
KAJ MISLITE, DA BI POTREBOVALI OD CENTRA ZA SOCIALNO DELO?

Sedaj je v redu, včasih so bili nesramni (F77).

EEEE.7. OBISKUJE VAŠ DOM PATRONAŽNA SESTRA? KAKŠEN JE NJEN ODNOS
DO VAS?

Ne (F78).

FFFF. ŽELJE, POTREBE

FFFF.1. POTREBE PO SLUŽBAH, STORITVAH

FFFF.1.1. KAJ BI VI OSEBNO POTREBOVALI ALI SI ŽELITE, DA BI LEPŠE
PREŽIVLJALI DNEVE?

Nič, samo punco bi rad (F79)

FFFF.1.2. SE ŽELITE KAJ NAUČITI, PRIDOBITI NOVA ZNANJA ALI
VEŠČINE?

FFFF.1.3. POGREŠATE DRUŽBO?

Včasih (F80).

FFFF.1.4. STE ZADOVOLJNI Z DOSEGLJIVOSTJO IN MOŽNOSTMI
PREVOZOV (V SLUŽBO, PROSTI ČAS, OBISKI, POČITNICE)

Da, samo včasih ni avtobusa in dolgo čakam (F81).

FFFF.1.5. POGREŠATE POMOČ PRI GOSPODINJSKIH OPRAVILIH?

FFFF.1.6. BI BILI VESELI, ČE BI VAS OBISKALI PROSTOVOLJCI?

DA NE

FFFF.1.6.1. ČE DA, ZAKAJ?

Da bi se družili, zabavali (F82)

FFFF.1.7. POZNATE DELO VARUHA ČLOVEKOVIH PRAVIC?

DA NE (F83)

FFFF.1.8. ALI JE ŽE KDO V KRAJU NA KOGAR SE LAHKO OBRNETE PO
POMOČ? ALI PREDLAGATE KAKŠNO ZAMISEL KAKO VAM LAHKO
POMAGA?

Trenutno imam odlično socialno delavko, ki jo obiskujem po potrebi (F84).

FFFF.1.9. ČESA SI ŽELITE VEČ?

Želim si denarja, druženja, izletov (F85), saj tega ni nikoli dovolj. Želim si čim več tekem, punco
in da bi lahko potoval po celem svetu (F86).

9.1.14. Priloga B7: Intervju 7

Parna koda: 7b

INTERVJU – OSEBA Z INTELEKTUALNO OVIRANOSTJO

KAKO SE POČUTITE:

Ne vem.

GGGG. OCENA ŽIVLJENJA

GGGG.1. ŽIVLJENJSKI SLOG

GGGG.1.1. KAKO PREŽIVITE DAN, KAJ OBIČAJNO POČNETE ČEZ DAN?

Na delavnicah delam, doma šivam in sprehajam mojega psa, malo pomagam mami in grem tudi na sestrin računalnik (G1). Pred spanjem rada gledam televizijo (G2).

GGGG.2. VREDNOTE

GGGG.2.1. KAJ VAM JE NAJBOLJ POMEMBNO V ŽIVLJENJU?

Da uživam s svojim psom, se smejim in imam nekaj dobrih ljudi (G3).

GGGG.2.2. ZAKAJ?

Ker čutim spoštovanje, razumevanje, imam dober občutek in čutim predvsem notranji mir (G4).

GGGG.3. ŽIVITE:

A – SAMI

B – S PARTNERJEM

C - S STARŠI (G5)

D – DRUGO: _____

GGGG.4. ŠTEVILO, TRENDI

GGGG.4.1. S KOM V SVOJI OKOLICI, KRAJU IMATE STIKE?

S sosedovo Tinco in Jožetom (G6).

GGGG.4.2. KOLIKOKRAT IN OB KAKŠNIH PRILOŽNOSTIH

GGGG.5. ZEMLJEPISNA UMEMSTITEV

GGGG.5.1. KJE SE SREČUJETE Z DRUGIMI LJUDMI, POSEBNA MESTA, OBIČAJNA MESTA?

Na jutranji kavi s sestro in mamo (G7).

HHHH. OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

HHHH.1. SOCIALNA MREŽA, DRUŽENJE

HHHH.1.1. KDO SO POMEMBNI LJUDJE V VAŠI BLIŽINI, KOGA IMATE RADI, KOMU SE ZAUPATE?

Mojemu psu, mami, sestri in sestrični (G8).

HHHH.1.2. ALI VAM KDO POMAGA PRI VSAKDANJIH OPRAVILIH (NAKUPI V TRGOVINI, OBISK PRI FRIZERJU, PLAČILO POLOŽNIC) IN KAKO?

Nakupujem večkrat sama, položnice in frizerja pa so mi pripravljeni plačati mama, sestra in brat (G9).

HHHH.1.3. SE LAHKO NA KOGA OBRNETE KO STE V STISKI, ŽALOSTNI, KO SI ZAŽELITE DRUŽBO, POGOVOR ALI NASVET? NA KOGA?

Velikokrat moji sestri, ki mi večkrat pravi, da naj se pomirim (G10).

HHHH.1.4. ALI IMATE PRIJATELJE, SOSEDE, ZNANCE, SODELAVCE, KI VAS OBISKUJEJO ALI VI NJIH?

HHHH.1.5. KAKO VZDRŽUJETE STIKE?

Z obiski (G11).

HHHH.1.6. UPORABLJATE TELEFON?

A – DA IMAM SVOJ TELEFON (G12)

B – DA UPORABLJAM SKUPEN, DRUŽINSKI TELEFON

C – NE UPORABLJAM TELEFONA

D-DRUGO:

HHHH.1.7. S KOM SE NAJPOGOSTEJE POGOVARJATE PO TELEFONU?

Če je nujno z zdravnikom, pa tudi z mamo, sestro in bratom (G13).

HHHH.1.8. UPORABLJATE (OBKROŽI):

E-MAIL: DA (G14) NE

FACEBOOK: DA NE (G15)

HHHH.1.8.1. ČE DA - SE S KOM DOPISUJETE, VZDRŽUJETE STIKE?

HHHH.1.9. PRAZNUJETE ROJSTNE DNEVE, PRAZNIKE – NOVO LETO, VELIKA NOČ, PUST

DA NE

HHHH.1.9.1. S KOM? VAS KDO OBIŠČE ALI VI OBIŠČETE KOGA?

S sosedom, družino in pa s Sožitjem (G16).

HHHH.1.10. ALI KOGA POGREŠATE?

Pogrešam dobre prijatelje (G17).

HHHH.1.11. IMATE STIKE S SORODNIKI? KAKO POGOSTO?

III. NEFORMALNI VIRI POMOČI, SAMOPOMOČ

III.1. NA KOGA SE OBRNETE KO POTREBUJETE POMOČ?

Sestri zaupam in mami, najraje pa se zatečem k mojemu psu (G18). Zelo se spoštujeva in imava rada.

III.1.1. GRESTE PO OPRAVKIH SAMI?

DA (G19) NE

III.1.2. JE V VAŠEM KRAJU UREJEN JAVNI PREVOZ?

DA NE

III.1.3. ALI REDNO UPORABLJATE JAVNI PREVOZ AVTOBUS, VLAK, TAKSI

DA (G20) NE

III.1.4. UPORABLJATE JAVNI PREVOZ SAMI ALI OB POMOČI

III.1.5. POGREŠATE PRI UPORABI JAVNEGA PREVOZA POMOČ?

DA NE

III.1.6. PREDSTAVLJAJO KRAJI KI JIH NE POZNATE OVIRO ZA SAMOSTOJEN OBISK?

JJJJ. STE VKLJUČENI V KAKŠNO DRUŠTVO

JJJJ.1. ČE STE - KAKO SODELUJETE V TEM DRUŠTVU
S Sožitjem in Sončkom grem kam in kdaj tudi kaj sešijem (G21).

KKKK. DELO, ZAPOSLOITEV

KKKK.1. HODITE V SLUŽBO?

DA (G22) NE

KKKK.2. V SLUŽBO HODITE:

SAMI (G23) V SPREMSTVU

KKKK.3. KDO VAS SPREMLJA V SLUŽBO?

KKKK.4. RADI HODITE V SLUŽBO? ZAKAJ?

Ne hodim rada, ker me nekateri izzivajo, mi lažejo in kritizirajo (G24).

KKKK.5. ČE NISTE ZAPOSLENI – BI SI ŽELELI ZAPOSLOITVE?

KKKK.6. ALI STE BILI KDAJ V ŽIVLJENJU ZAPOSLENI?

Dva meseca v železarni (G25).

LLLL. PROSTI ČAS

LLLL.1. KAJ POČNETE V PROSTEM ČASU?

Sprehajam se s psom, hodim na pokopališče k očetu, včasih vozim kolo in veliko šivam (G26).

LLLL.2. ALI SE V PROSTEM ČASU OBIČAJNO UKVARJATE S KATERO OD NAŠTETIH DEJAVNOSTI (OBKROŽI):

DRUŽENJE S PRIJATELJI

GLEĐANJE TELEVIZIJE (G27)

POSLUŠANJE GLASBE (G28)

ŠPORT

OBISK KINA GLEDALIŠČA ALI KONCERTOV

SPREHODI (G29)

KOLESARJENJE (G30)

VOŽNJA Z AVTOMOBILOM

UPORABA RAČUNALNIKA (G31)

POMOČ DOMA (G32)

BRANJE

NAKUPOVANJE

PLES

POMOČ SOSEDOM

IGRANJE INŠTRUMENTA

SLIKANJE

LLLL.3. GRESTE KDAJ KAM SAMI (NPR. V KNJIŽNICO, NA SPREHOD, V MESTO, PO NAKUPIH)?

LLLL.4. IMATE HOBIJE?

DA NE

LLLL.4.1. KATERE?

Šivanje (G33).

LLLL.4.2. SE UKVARJATE Z ZBIRATELJSTVOM (ZBIRANJE ZNAMK...), KATERIM?

LLLL.5. SE UKVARJATE S ŠPORTOM?

DA NE (G34)

LLLL.6. KATERIM?

LLLL.6.1. KAKO POGOSTO?

LLLL.7. OBISKUJETE KULTURNE PRIREDITVE?

DA NE

LLLL.7.1. KATERE?

LLLL.7.2. KAKO POGOSTO?

LLLL.8. SI ŽELITE POTOVATI PO TUJIH DRŽAVAH?

Želim si potovati s psom(G35), on je moje srce in duša.

LLLL.8.1. KAM?

LLLL.8.2. POGREŠATE POMOČ NA POTOVANJIH V TUJINI

MMMM. MATERIALNI POLOŽAJ

MMMM.1. PREJEMATE PLAČO IN/ALI DENARNO POMOČ

»Miloščino« iz VDC-ja (G36).

MMMM.2. IMATE DOVOLJ DENARJA ZA NAKUP HRANE, OBLEKE, ZDRAVIL, ZA PLAČILO POLOŽNIC?

Niti ne(G37).

MMMM.3. ČE NE - VAM KDO PRISKOČI NA POMOČ PRI DENARNIH STISKAH, KAKO SI POMAGATE?

Sestra, mama in brat mi posodijo, a jim vrnem z uslugo(G38).

MMMM.4. IMATE DOVOLJ DENARJA ZA PROSTOČASOVNE AKTIVNOSTI - OBISK KINA, SLAŠČIČARNE, NAKUP KNJIGE ALI REVIJE, KAKŠNE STVARI, KI VAM JE VŠEČ?

Denar imam samo za kave, sladice in položnico za svoj telefon, za hrano in izlete potrebujem pomoč(G39).

MMMM.5.HODITE NA POČITNICE?

DA NE

MMMM.5.1. KAM, KAKO POGOSTO IN KAKO DOLGO?

S Sožitjem na morje enkrat na leto (G40).

MMMM.6.ALI LAHKO KAJ DENARJA PRIHRANITE?

MMMM.7.ALI BI POTREBOVALI VEČ DENARJA, DA BI DOSTOJNO ŽIVELI?

Seveda(G41).

NNNN.STANOVANJE

NNNN.1. S KOM ŽIVITE

Z mami, sestro in bratom (G42).

NNNN.2. V KAKŠNEM STANOVANJU ŽIVITE (HIŠA, BLOK, LASTNO STANOVANJE)?

V hiši (G43).

NNNN.3. ALI JE STANOVANJE DOSTOPNO, OMOGOČA BIVANJE BREZ OVIR IN OMEJITEV (DVIGALO, DOVOLJ ŠIROKI VHODI ZA ELEKTRIČNE VOZIČKE, PARKIRNO MESTO ZA PRILAGOJEN AVTOMOBIL IPD.)?

NNNN.4. ALI STE LAHKO V STANOVANJU SAMI KADAR ŽELITE, IMATE SVOJO SOBO?

Imam svojo sobo(G44).

NNNN.5. ALI STE SI SOBO OPREMILI SAMI?

NNNN.6. IMATE LASTEN KOTIČEK V STANOVANJU?

OOOO. VARNOST

OOOO.1. SE POČUTITE VARNO V DOMAČEM KRAJU/V DOMAČI HIŠI?

Ne, ljudje me izzivajo (G45).

OOOO.2. STE KDAJ DOŽIVELI NASILJE

V petek 29.1. me je na avtobusni postaji nekdo brcnil v koleno (G46).

OOOO.3. KAKO RAVNATE KADAR SE POČUTITE OGROŽENO, VAS JE STRAH LJUDI OKOLI VAS ALI OKOLJA?

PPPP. ZDRAVJE

PPPP.1. SE POČUTITE ZDRAVO?

DA NE

Zaradi jeze, sovraštva in nesramnosti sem stalno pod stresom (G47).

PPPP.2. VAM KDO POMAGA ČE MORETE VZETI TABLETE? KDO VAS SPOMNI ČE MORATE VZETI TABLETE?

PPPP.3. KAKO SKRBJETE ZA SVOJE ZDRAVJE?

Sprehajam se s psom, zelo malo časa sem na računalniku, včasih pa grem tudi na kolo (G48).

PPPP.4. KAJ NAREDITE KO ZBOLITE?

Doma sem in pijem čaj (G49).

- PPPP.5. SE RAZUMETE S SVOJIM ZDRAVNIKOM? JE DOSTOPEN, PRIJAZEN, VAS SEZNANI Z VSEM, KAR JE ZA VAS POMEMBNO, ALI RAZUMETE NJEGOVE RAZLAGE IN NAVODILA?
- PPPP.6. KDO VAM POMAGA KO ZBOLITE?
- PPPP.7. VAS KDO SPREMLJA KO GRESTE K ZDRAVNIKU?
- PPPP.8. ALI PRI OBISKU ZDRAVNIKA KARKOLI POGREŠATE?
- PPPP.9. OBIŠČETE KDAJ LEKARNO PO NAPOTITVI ZDRAVNIKA ALI NA SVOJO ŽELJO?
- PPPP.10. OBIŠČETE LEKARNO SAMI ALI VAS KDO SPREMLJA?
- PPPP.11. POTREBUJETE POMOČ PRI OBISKU LEKARNE?
- PPPP.12. ALI RAZUMETE NAVODILA LEKARNARJEV?
- PPPP.13. ALI MORETE REDNO JEMATI ZDRAVILA?
- PPPP.14. JEMLJETE ZDRAVILA SAMI ALI S POMOČJO DRUGE OSEBE?
- PPPP.15. POGREŠATE KAKŠNO POMOČ OB JEMANJU ZDRAVIL ALI IZVAJANJU ZDRAVSTVENE NEGE?

QQQQ. ODLOČITVE, PERSPEKTIVA V PRIHODNOST

- QQQQ.1. KAJ SE VAM JE SPREMENILO V ŽIVLJENJU KO STE POSTALI STAREJŠI?
- QQQQ.2. KAKO SE VIDITE ČEZ 10 LET?
- QQQQ.3. KAJ BI RADI POČELI V PRIHODNOSTI? IMATE KAKŠNE ŽELJE?

RRRR. ORGANIZACIJA DNEVA

- RRRR.1. O KATERIH STVAREH SE SAMI ODLOČATE IN GLEDE KATERIH VAM POMAGAJO STARŠI ALI SKRBNIKI (USTREZNO OBKROŽI):

- JUTRANJE VSTAJANJE - SAM (G50) STARŠI
- ODHOD K NOČNEMU POČITKU - SAM (G51) STARŠI
- OBISK PRIREDITEV (KINO, GLEDALIŠČE, TEKME) - SAM (G52) STARŠI
- PRIPRAVA ZAJTRKA, MALICE IN VEČERJE - SAM (G53) STARŠI
- KUHANJE, PRIPRAVA KOSILA - SAM STARŠI (G54)
- OBISK FRIZERJA - SAM STARŠI (G55)
- OBISK ZDRAVNIKA - SAM (G56) STARŠI
- ISKANJE ZAPOSLOTITVE - SAM STARŠI
- OBISKI PRIJATELJEV - SAM STARŠI
- DRUŽENJE S PRIJATELJI - SAM (G57) STARŠI
- OBISKI SORODNIKOV - SAM STARŠI (G58)
- PRAZNOVANJE VAŠEGA ROJSTNEGA DNEVA - SAM STARŠI (G59)
- IZBIRA OBLAČIL IN OBUTVE - SAM (G60) STARŠI
- PREŽIVLJANJE POČITNIC - SAM (G61) STARŠI
- NAKUPOVANJE - SAM STARŠI (G62)
- ČIŠČENJE - SAM (G63) STARŠI
- SPREHODI - SAM (G64) STARŠI
- PRANJE PERILA - SAM STARŠI (G65)
- SUŠENJE PERILA - SAM STARŠI (G66)
- POSPRAVLJANJE STANOVANJA - SAM STARŠI (G67)
- IZBIRA DNI ZA KORIŠČENJE DOPUSTA - SAM STARŠI (G68)
- UPORABA RAČUNALNIKA - SAM (G69) STARŠI
- TELEFONIRANJE - SAM (G70) STARŠI

SSSS. OCENA SLUŽB

SSSS.1. LAHKO V VAŠEM KRAJU OBIŠČETE KAKŠNO ORGANIZACIJO, SKUPINO, DRUŠTVO, KJER SE LAHKO DRUŽITE, POGOVARJATE ALI POIŠČETE POMOČ?

Sožitje in Sonček za izlete (G71).

SSSS.2. ALI KDAJ OBIŠČETE TAKŠNO ORGANIZACIJO?

DA NE

SSSS.3. KOLIKOKRAT?

SSSS.4. ALI PRIDE KDAJ K VAM SOCIALNA DELAVKA?

DA NE(G72)

SSSS.5. ALI STE ŽE BILI NA CENTRU ZA SOCIALNO DELO?

DA (G73) NE

SSSS.6. KAKŠEN JE ODNOS DELAVCEV CENTRA ZA SOCIALNO DELO DO VAS? KAJ MISLITE, DA BI POTREBOVALI OD CENTRA ZA SOCIALNO DELO?

Potrebovala bi več pomoči na vseh področjih (G74).

SSSS.7. OBISKUJE VAŠ DOM PATRONAŽNA SESTRA? KAKŠEN JE NJEN ODNOS DO VAS?

Ni me še obiskala (G75), mogoče pa jo bom še potrebovala nekoč.

TTTT. ŽELJE, POTREBE

TTTT.1. POTREBE PO SLUŽBAH, STORITVAH

TTTT.1.1. KAJ BI VI OSEBNO POTREBOVALI ALI SI ŽELITE, DA BI LEPŠE PREŽIVLJALI DNEVE?

Želim si boljšo službo, svojo plačo in več družbe, da bi živel bolje in boljše življenje (G76).

TTTT.1.2. SE ŽELITE KAJ NAUČITI, PRIDOBITI NOVA ZNANJA ALI VEŠČINE?

To si želim vedno (G77).

TTTT.1.3. POGREŠATE DRUŽBO?

Pogrešam (G78), a najboljši je še vedno moj pes.

TTTT.1.4. STE ZADOVOLJNI Z DOSEGLJIVOSTJO IN MOŽNOSTMI PREVOZOV (V SLUŽBO, PROSTI ČAS, OBISKI, POČITNICE)

TTTT.1.5. POGREŠATE POMOČ PRI GOSPODINJSKIH OPRAVILIH?

TTTT.1.6. BI BILI VESELI, ČE BI VAS OBISKALI PROSTOVOLJCI?

DA NE

TTTT.1.6.1. ČE DA, ZAKAJ?

Ker bi se spoznali in bili mogoče dobri prijatelji, z mano bi se družili in mi pomagali tudi pri nakupih, ker nimam svojega avtomobila (G79).

TTTT.1.7. POZNATE DELO VARUHA ČLOVEKOVIH PRAVIC?

DA NE

TTTT.1.8. ALI JE ŽE KDO V KRAJU NA KOGAR SE LAHKO OBRNETE PO POMOČ? ALI PREDLAGATE KAKŠNO ZAMISEL KAKO VAM LAHKO POMAGA?

Želim si, da bi se vsi obnašali spoštljivo, da ne bi bilo stresa in prepirov (G80).

TTTT.1.9. ČESA SI ŽELITE VEČ?

Ne želim, da se iz mene norčujejo, ampak da smo vsi prijatelji (G81). Želim si boljšo plačo, da lahko bolje živim in grem na potovanje s psom (G82).

9.2. Kodirani intervjuji

Tabela 9.2.1: Kodiran intervju A

OZNAKA	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMATSKI SKLOP
A1	Ob osmih zjutraj gre na delavnico in pride domov ob pol treh.	Dopoldan preživi v VDC	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
A2	...izdelujejo različne stvari, od rokavic za štedilnik, nogavic do izdelkov iz gline.	V VDC se ukvarjajo z ročnimi spretnostmi	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
A3	...preživi za računalnikom ter posluša glasbo, igra igrice, prepisuje.	Prosti čas preživi za računalnikom	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A4	Zelo rad... pomaga pri vsakdanjih opravilih	Pomaga pri vsakdanjih opravilih	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A5	Zvečer pred spanjem skupaj gledava televizijo.	Gledanje televizije ob večerih	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A6	Zelo ceni lepo besedo in spodbude, ki ga motivirajo in spravljajo v dobro voljo.	Lepe in spodbudne besede ga motivirajo	Vrednote	OCENA ŽIVLJENJA
A7	V naši okolici je samo sin, ki ima MDR.	V domačem okolju ni nikogar, ki ima IO	Ljudje z IO v domačem okolju	OCENA ŽIVLJENJA
A8	Stike ima s sosedi, ki ga imajo zelo radi.	S sosedi ima stike	Stiki v okolici	OCENA ŽIVLJENJA
A9	Srečujejo se na vasi, ob praznikih in rojstnih dnevih pa tudi doma pri nas ali pri njih.	Druženje v vasi, domačih domovih in ob praznikih	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A10	Srečujejo se tudi na piknikih in izletih, ki jih organizira Sožitje.	Organizirano druženje na piknikih in	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

		izletih s Sožitjem.		
A11	...poznamo in sodelujemo samo s Sožitjem, in VDC- jem.	Društvo Sožitje in VDC	Skrb občine, krajevne skupnosti	OCENA ŽIVLJENJA
A12	Ne bi rekla, da prav spodbujajo druženje.	Občina ne spodbuja druženja	Učinkovitost občine, krajevne skupnosti	OCENA SLUŽB
A13	Naš narod je na splošno zelo nekulturen.	Nekultura ljudi	Pogled družbe na osebe z IO	OCENA ŽIVLJENJA
A14	Šoferji avtobusov zaradi malomarnosti... niso želeli ustaviti.	Malomarnost šoferjev avtobusov	Pogled družbe na osebe i IO.	OCENA ŽIVLJENJA
A15	... saj imajo radi mir in tišino, kar pa na delavnicah z različnimi starostmi, ni mogoče.	Mir in tišina na delavnicah nista mogoča	Prikrajšanost v družbi	OCENA ŽIVLJENJA
A16	Z mano...sestro, bratom in njegovo partnerko imamo lep odnos.	Stiki z družinskimi člani	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A17	...hodi povsod z mano.	Navezanost na mamo	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A18	Nima partnerke.	Nima partnerke	Partnerstvo	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A19	...sosedu obiskujejo njega in on njih.	Vzajemno obiskovanje s sosedu	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A20	Zelo je odprt in zgovoren, s sosedi rad poklepeta in mi pripoveduje novosti.	Rad poklepeta s sosedu	Karakteristike stikov	OCENA ŽIVLJENJA
A21	Vsak dan preživi s kom pred hišo vsaj nekaj minut do več ur.	Vsakodnevno preživljanje z ljudmi v domačem okolju	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A22	Sam se pobrije, umije, obleče.	Sam se brije, umiva in oblači	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A23	...rad pomaga pri gospodinskih opravilih.	Pomoč nudi pri gospodinskih opravilih	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A24	Samostojno potuje, če gredo z društvo na morje ali na izlet.	Z društvom gre sam na morje ali na izlet	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A25	Doma pa vedno potuje in hodi po opravkih z mano ali z	Z mano ali drugimi družinskimi	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

	drugimi člani družine.	člani potuje in hodi po opravkih ko je doma		
A26	Avtobusi vozijo, a mu velikokrat ne ustavijo.	Avtobusi mu ne ustavljajo	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A27	S Sožitjem sem zelo zadovoljna in sodelujemo zelo dobro .	Zadovoljstvo in dobro sodelovanje s Sožitjem	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
A28	Želela pa bi, da imajo starejše ljudi na delavnicah posebej, ker starejši ne prenašajo več tako dobro hrupa.	Želja za ločeno izvajanje delavnic za starejše in mlajše skupine ljudi z IO, saj starejši težje prenašajo hrup	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
A29	Jaz, sestra in brat mu nudimo največjo oporo.	Čustvena opora družinskih članov	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A30	...pomaga pometati stopnišče, zelo rad tudi rože zaliva.	Pomaga pri pometanju in zalivanju rož	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A31	...nima plačnega dela.	Nima plačnega dela	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A32	Skupaj razpolagava z denarjem.	Skupno razpolaganje z denarjem	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A33	Skupaj hodiva na počitnice, le z društvom je šel kdaj tudi sam	Z mamom hodi na počitnice, z društvom pa gre kdaj tudi sam	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A34	Že od začetka je večinoma vsa skrb na mojih plečih.	Vsa skrb glede socialne varnosti je na plečih mame	Socialna varnost	OCENA SLUŽB
A35	Prejema le očetovo pokojnino.	Prejema le očetovo pokojnino	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A36	Rad hodi na risanje, plavanje in druge delavnice v okviru VDC-ja in Sožitja.	Rad hodi na risanje, plavanje in druge delavnice v okviru VDC-ja in Sožitja	Vrednote	OCENA ŽIVLJENJA
A37	Zelo rad obiskuje tudi koncerte, gledališče in vaške prireditve.	Zelo rad obiskuje koncerte, gledališče in vaške prireditve	Vrednote	OCENA ŽIVLJENJA
A38	Finančno mu	Finančna pomoč	Materialni položaj	OCENA

	pomagamo jaz in moja druga dva otroka.	od družine		SOCIALNEGA KONTEKSTA
A39	Sigurno bi potrebovali več sredstev.	Potreba po več sredstvih	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A40	Živi z mano, sinom in njegovo partnerko.	Življenje z družino	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A41	Živimo v hiši.	Življenje v hiši	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A42	Ne srečuje se s fizičnimi ovirami.	Ni fizičnih ovir v hiši	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A43	...je poskrbljeno za njegove osnovne življenjske potrebe.	Glede osnovnih življenjskih potreb je preskrbljen	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
A44	Ima dovolj zasebnosti in povabi nekatere sosede.	Zasebnost	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A45	V dnevni sobi je zelo zadovoljen.	Zadovoljen je z dnevno sobo	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A46	Počutimo se varno.	Občutek varnosti v okolju	Varnost	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A47	...so tudi ljudje, ki niso prijazni in strpni do njega.	Nekateri neprijazni in nestrpni ljudje	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A48	Nasilja ni doživel.	Ni doživel nasilja	Varnost	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A49	...smo se soočali le z neprijaznimi in nekulturnimi ljudmi v širšem okolju.	Soočanje tudi z neprijaznimi in nekulturnimi ljudmi v širšem okolju	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A50	Vedno se najdejo ljudje, ki imajo strah ali predsodke.	Prisotnost strahu in predsodkov	Socialne posledice, povezane s starostjo	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A51	Nimam občutka, da ima manj pravic.	Občutek, da nima manj pravic	Socialne posledice, povezane s starostjo	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A52	Vedno mu skuham hrano, ki jo lahko je in mu ne škoduje	Kuhanje hrane, ki mu prija in ne škoduje	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
A53	Jemal je le zdravila za želodčno kislino.	Jemanje zdravil	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
A54	S primerno prehrano skrbim za njegovo zdravje.	Skrb za zdravje s primerno prehrano	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
A55	Ima le obvezno	Ima obvezno	Zdravstveno	OCENA ZDRAVJA

	zavarovanje, dodatno morava še urediti.	zavarovanje, dodatno pa morajo urediti	zavarovanje	
A56	Mislim, da nisem plačevala ničesar do sedaj.	Ne plačuje zdravil	Zdravstvene storitve	OCENA ZDRAVJA
A57	Njegova zdravnica na Jesenicah je zelo prijazna in sin je zadovoljen z njo	Zadovoljstvo s prijazno zdravnico	Odnos zdravstvenega osebja	OCENA ZDRAVJA
A58	Jaz skrbim za njega ko zboli... zanj poskrbita tudi sin in hčerka	Mama, brat in sestra pomagata pri negi	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
A59	...ga k zdravniku peljem jaz.	K zdravniku ga pelje mama	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
A60	... vse opravi sama.	Ni potrebe še do pomoči, saj vse upravi mama sama	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
A61	Nima nikakršnih fizičnih oviranosti.	Nima fizičnih oviranosti	Specifikacija oviranosti	OCENA ZDRAVJA
A62	Želodčne težave s kislino.	Želodčne težave s kislino	Zdravstvena tveganja	OCENA ZDRAVJA
A63	Ne.	Nima kroničnih bolezni	Zdravstveno stanje	OCENA ZDRAVJA
A64	Ni se poškodoval.	Brez poškodb	Poškodbe	OCENA ZDRAVJA
A65	Z vsemi otroki odločitve sprejemamo skupaj.	Pomembne odločitve sprejemajo skupaj	Sprejemanje odločitev	OCENA TVEGANJ
A66	...pri nekaterih njegovih odločitvah tudi podpremo z lepo besedo in nasvetom.	Podpora družine pri njegovih odločitvah	Sprejemanje odločitev	OCENA TVEGANJ
A67	Informacije o tem so dobrodošle.	Potrebe po informacijah o tem kako podpreti osebo z IO	Sprejemanje odločitev	OCENA TVEGANJ
A68	Skrbi me le, ker nimamo prehoda za pešce čez železniško progo.	Skrb vzbuja neoznačen prehod za pešce čez železniško progo	Vrste tveganj	OCENA TVEGANJ
A69	Zdi se mi, da je vedno bolj utrujen.	Vedno večja utrujenost osebe z IO	Zaznavanje tveganj	OCENA TVEGANJ
A70	Najbolj se bojim tega, da jaz ne bi mogla skrbeti za njega.	Strah in skrbi, da mama ne bi mogla skrbeti zanj.	Zaznavanje tveganj	OCENA TVEGANJ
A71	Težko se soočam, zelo sem pod	Težavno soočanje s	Ravnanje s tveganji	OCENA TVEGANJ

	stresom.	tveganji z veliko stresa		
A72	Raje ne tvegam, saj se bojim zanj.	Mama ne dopušča, da bi svojec sam razrešil tvegano situacijo	Ravnanje s tveganji	OCENA TVEGANJ
A73	... le Sožitje in Sonček.	Sožitje in Sonček	Vrste služb v okolici	OCENA SLUŽB
A74	Verjetno pa bi bilo zelo dobro, če bi imeli kakšno druženje.	Potreba po večkratnem druženju	Zadovoljevanje potreb skozi službe	OCENA SLUŽB
A75	Opravljanje imajo s socialnimi problemi.	CSD ima opravka s socialnimi problemi	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
A76	Spominjam se le patronažne sestre, ko je bil sin še dojenček.	Le patronažna sestra je enkrat obiskala svojca z IO, ne pa socialna delavka	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
A77	Na dom sem dobila obvestilo za enkratne mesečne sestanke, ki so pogovorne narave.	Od CSD dobili povabilo na enomesečne pogovore	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
A78	Včasih bi potrebovala kakšno pomoč...slišati mnenje, nasvete in napotke socialne delavke in drugih mamic, ki imajo otroka z intelektualno oviranostjo.	Potrebno bi bilo slišati mnenje, nasvete in napotke s strani CSD in drugih mamic, ki imajo otroke z IO	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
A79	Družinska zdravnica je zelo prijazna in vsi smo zadovoljni z njo.	Družinska zdravnica je prijazna	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
A80	Ne.	Patronažna sestra jih ne obiskuje na domu	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
A81	... nisem imela izkušenj z njimi.	Nimajo izkušenj s patronažno službo	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
A82	Ne poznam delo omenjenih služb.	Ne pozna in ne more oceniti dela organizacij, ki se ukvarjajo s starejšimi ljudmi	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
A83	Glede tega me zelo skrbi, a vem da bosta sin in hči...	Izražena skrb glede nujnosti pomoči in opore	Potreba po službah, storitvah	ŽELJE, POTREBE

	poskrbela zanj.	otroku z IO, da bi lahko kvalitetno živel doma in zanašanje na druga dva otroka		
A84	želim le, da so ljudje bolj odprti, razumevajoči in prijaznejši do ljudi z intelektualno oviranostjo	Potreba po bolj odprtih, razumevajočih in prijaznejših ljudeh do oseb z IO	Potreba po službah, storitvah	ŽELJE, POTREBE
A85	Nikogar ni, ki bi bil vključen v kakršnokoli stranko.	V kraju ni nikogar, ki bi se angažiral za izboljšanje ljudi z IO.	Potreba po službah, storitvah	ŽELJE, POTREBE
A86	Prej smo imeli tudi svojo skupnost, sedaj pa smo pod Koroško Belo.	V kraju nimajo svoje lastne krajevne skupnosti.	Potreba po službah, storitvah	ŽELJE, POTREBE
A87	Mislim, da bi morali že otroke v vrtcu in šoli podučiti o tem, saj so nekateri zelo nespoštljivi in nekulturni.	Potreba po osveščanju po spoštovanju in kulturi že v vrtcu in šoli za pomoč ljudem z IO	Potrebe	ŽELJE, POTREBE
A88	Večinoma se lahko obrnem na sosedi.	Po pomoč se lahko obrne na sosedi	Potreba po službah, storitvah	ŽELJE, POTREBE
A89	...srčnega človeka ob sebi.	Vsak odrasel človek z IO bi potreboval kakšnega srčnega človeka ob sebi	Želje	ŽELJE, POTREBE
A90	Ko pa bom sama slabotnejša, bi pa potrebovala večjo pomoč drugih dveh otrok.	V prihodnosti bi mama potrebovala večjo pomoč drugih dveh otrok	Želje	ŽELJE, POTREBE
A91	Želim si da bi se vedno dobro počutil in da bi imel vse kar potrebuje.	Želja, da bi se sin dobro počutil in da bi imel vse kar potrebuje	Želje	ŽELJE, POTREBE
A92	Informacij vedno primanjkuje glede pravic in zakonodaje.	Pomanjkanje informacij o pravicah na področju zakonodaje	Potreba po službah, storitvah	ŽELJE, POTREBE

A93	Organizirana skupina svojcev se mi zdi kot dobra ideja.	Dobrodošla bi bila organizirana skupina svojcev	Potreba po službah, storitvah	ŽELJE, POTREBE
-----	---	---	-------------------------------	----------------

Tabela 9.2.2: Kodiran intervju B

OZNAKA	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMATSKI SKLOP
B1	...se veliko ukvarjamo z njim.	Doma se veliko ukvarjajo z njim	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
B2	Zanj je zelo dobro, da ima stike tudi s sorodniki, da hodi na VDC in Sožitje, kjer ima stik s svojo družbo.	Stike ima s sorodniki in z družbo v VDC	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
B3	Težavo predstavlja prehod čez cesto, saj je zelo prometna cesta, kjer sin dobesedno »otrpne«, ko je treba iti čez cesto, zato ga spremljam pri tem.	Čez prehod za pešce ima spremstvo	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
B4	..na delavnicah...dela na primer nogavice, glinene izdelke ipd.	Na delavnicah v VDC izdeluje nogavice, glinene izdelke ipd.	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
B5	Ob četrtkih na Sožitju obiskuje likovne delavnice.	Likovne delavnice ob četrtkih	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
B6	Ko vstopi v hišo takoj pove kaj je novega, kaj so počeli, kaj mu je bilo všeč in kaj ne, o čemer vedno debatirava.	Ko vstopi v hišo vedno debatirata kaj so počeli na delavnicah, kaj mu je všeč in kaj ni	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
B7	...po kosilu se veliko pogovarjava ali ustvarjava skupaj.	Pogovori in ustvarjanje po kosilu	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B8	... rad riše, barva, veze, se pogovarja z mano, veliko pa je tudi pred računalnikom.	Rad riše, barva, se pogovarja, je za računalnikom	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B9	.. ga v časopisu motijo zgoščene črke in besede.	V časopisu ga motijo zgoščene črke in besede	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B10	...se veseli potovanja na otok Kos v Evropsko vas oz. Eurovillage, kjer se	Veseli se potovanja na otok Kos v Eurovillage kjer	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

	sin počuti zelo domače z grškimi otroki s podobnimi ovirami.	se počuti dobro z drugimi otroki z IO		
B11	... ceni spoštovanje in ljubezen.	Ceni spoštovanje in ljubezen	Vrednote	OCENA ŽIVLJENJA
B12	Zelo je čustven in nikogar noče prizadeti.	Je čustven in nikogar noče prizadeti	Vrednote	OCENA ŽIVLJENJA
B13	... mu ne morem dopovedati kaj je šala, saj vse jemlje preresno.	Ne razume šaljenja in vse dojema preresno	Vrednote	OCENA ŽIVLJENJA
B14	Dve dekleti sta, ki z njim hodita na delavnico.	Dve dekleti z njim hodita na delavnico	Ljudje z IO v domačem okolju	OCENA ŽIVLJENJA
B15	Ko je bil sin še otrok smo... čuvali sosedova dva otroka z namenom, da bi se sin navadil na družbo in igro.	V njegovem otroštvu so starši čuvali druge otroke, da bi se sin navadil na družbo	Stiki v okolici	OCENA ŽIVLJENJA
B16	Stike ima s sosedi.	Stiki s sosedi	Stiki v okolici	OCENA ŽIVLJENJA
B17	...ima zelo rad družbo starejših ljudi.	Rad ima družbo starejših ljudi	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B18	Imam pa tudi veliko sorodnikov po Sloveniji, s katerimi vzdržujemo stike in se obiskujemo.	Vzdrževanje stikov s sorodniki po Sloveniji	Stiki v okolici	OCENA ŽIVLJENJA
B19	Tudi moji bivši sodelavci ga imajo zelo radi.	Osebo z IO imajo radi sodelavci od mame	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B20	Midva sva pri Sožitju in Sončku, kjer se udeležujeva številnih izletov in druženja z novimi in prijaznimi ljudmi.	Preko Sončka in Sožitja se udeležujeta izletov in druženja	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B21	Zelo rad pa hodi v gledališče.	Rad hodi v gledališče	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B22	Ne morem pritrditi, da ravno spodbuja.	Občina, krajevna skupnost ne spodbuja druženja	Skrb občine, krajevne skupnosti	OCENA ŽIVLJENJA

B23	... zdi se mi, da jih družba tudi boljše sprejema.	Družba boljše sprejema osebe z IO	Pogled družbe na IO	OCENA ŽIVLJENJA
B24	Nekateri ljudje se še vedno zgražajo, ko vidijo nekoga na vozičku.	Zgražanje nekaterih nad nekom na vozičku	Pogled družbe na IO	OCENA ŽIVLJENJA
B25	Redno vzdržujemo stike s sorodniki.	Redno vzdrževanje stikov s sorodniki	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B26	Z mozem skrbiva za sina in se z njim veliko ukvarjava ter ga peljeva s sabo.	Starša skrbita zanj	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B27	Ostali sorodniki pa včasih priskočijo na pomoč.	Sorodniki včasih priskočijo na pomoč	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B28	Žal nima partnerke.	Nima partnerke	Partnerstvo	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B29	Ko je bil majhen, se je ob obiskih umaknil v svojo sobo, kot da mu ne bi bilo prijetno v družbi ali pa ga je motilo preglasno govorjenje.	Kot majhen se je pred družbo umikal v svojo sobo	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B30	Sedaj je drugače.	Danes se ne skriva pred družbo	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B31	Pozimi se redkeje vidimo, poleti pa smo večinoma pred hišo in tudi družimo se bolj.	Pozimi so redkejši stiki, poleti pa se družijo pred hišo	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B32	Ker je bolj tih in zaprt vase, ga vsi spodbujamo, da začne govoriti.	Ker je tih in zaprt vase, ga spodbujajo k govorjenju	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B33	... v popoldanskem času bolj malo preživi čas z drugimi ljudmi.	Popoldan bolj malo časa preživi z drugimi	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B34	Ko je topleje in se zadržujemo več časa pred hišo, pa je tega druženja več.	Ko je topleje in se več časa zadržujejo pred hišo je tudi druženja več	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B35	Zjutraj se sam umije, obrije, počeše.	Zjutraj se sam umije, obrije in počeše.	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

B36	Včasih pospravi posodo in jo umije.	Včasih pospravi in pomije posodo	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B37	Pri hišnih opravilih pa je zelo priden in velikokrat me sam sprašuje kako mi lahko pomaga.	Zelo rad samoiniciativno pomaga pri hišnih opravilih	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B38	Veliko težav ima z zavezovanjem, zato mu kupujem obutev, ki nima vezalk.	Ker ima težave z zavezovanjem, nosi obutev brez vezalk	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B39	Največkrat ga vozim sama, zanesem pa se lahko tudi na prijateljice, ki so pripravljeni pomagat.	Spremstvo je zagotovljeno s strani mame ali maminih prijateljic	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B40	S Sožitjem, Sončkom in VDC-jem...	Včlanjenost v Sožitje, Sonček in delavnice v VDC	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B41	Rada se udeležuje vseh izletov, piknikov in druženj, ker se mi zdi da so res koristni in potrebni.	Udeležba na izletih, piknikih in druženjih	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B42	Druženja s starši pa so zelo redka in žal mi je, da je tako, saj menim, da so zelo potrebna pri izmenjavanju mnenj, izkušenj.	Redka druženja s starši kljub potrebi po izmenjavanju mnenj in izkušenj	Želje	ŽELJE, POTREBE
B43	Jaz mu v prvi vrsti nudim pomoč in podporo.	Največjo čustveno oporo m nudi mama	Socialna mreža	OCENA ŽIVLJENJA
B44	...je tudi mož velika opora	Tudi oče nudi čustveno oporo	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B45	Rad pospravlja in rad je na računalniku.	Rad pospravlja in je za računalnikom	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B46	Zelo rad tudi riše, sestavlja puzzle, riše na svilo in druge materiale.	Zelo rad riše, sestavlja puzzle ter riše na svilo in druge materiale	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

B47	Prej je bil pri stvari skoncentriran le nekaj minut, danes pa zdrži tudi dobro uro.	Prej je imel koncentracijo le nekaj minut, danes pa je skoncentriran tudi dobro uro	Zdravstveno stanje	OCENA ZDRAVJA
B48	Le v VDC-ju zasluži nekaj malega, nekje od 50€ do 70€, a je on na svoj zaslužek zelo ponosen.	V VDC dobi simbolično plačilo v višini 50€ do 70€, na kar je sin zelo ponosen	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B49	Številčno predstavo ima sicer zelo slabo razvito...	Številčno predstavo ima slabše razvito	Zdravstveno stanje	OCENA ZDRAVJA
B50	Denar, ki ga dobi od delavnic na VDC-ju hrani pri sebi, a se skupaj odločava kako ga bo porabil.	Z denarjem je varčen, a z njim razpolagata skupaj z mamo	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B51	Na počitnice hodimo skupaj ali s sorodniki in prijatelji.	Skupne počitnice s starši ali sorodniki	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B52	Sam hodi na počitnice le v okviru društva.	Samostojno hodi na počitnice le s Sožitjem	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B53	Ker pa naju je strah, da bi bilo karkoli narobe, greva sama na počitnice vedno nekam kjer sva blizu sina.	Zaradi strahu, da bi bilo na počitnicah kaj narobe s sinom, gresta starša sama na počitnice vedno nekam blizu	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B54	...zelo malo in si ne predstavljam kako bi živel, če ne bi bila z mojem bolje finančno situirana.	Sin živi dobro zaradi zadovoljivega finančnega stanja staršev	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B55	Njegove dohodke predstavljajo plačilo VDC-ja in najini dohodki.	Sinovi dohodki so plačilo VDC-ja in finančna pomoč in opora staršev	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B56	Materialnih ovir ni, vendar nima želje, da bi si kaj posebnega privoščil ali kam šel sam.	Kljub temu, da ni večjih materialnih ovir, sin ne želi nikamor sam	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

B57	Lahko bi sin imel večje prihodke, a imava na srečo midva dovolj, da lahko preživimo	Sin nima dovolj prihodkov, a zaradi finančnega stanja staršev ima dovolj sredstev za preživetje	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B58	Živi z nama z možem	Živi s staršema	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B59	Živimo v hiši.	Življenje v hiši	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B60	V prvem nadstropju ima svojo sobo in ni nikakršne fizične ovire.	Sobo ima v prvem nadstropju in ni težav glede fizičnega dostopa	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B61	Hiša mu nudi primerne pogoje za normalno življenje.	V hiši so primerni pogoji za normalno življenje	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B62	Dovolj ima zasebnosti in vedno lahko tudi koga povabi k sebi.	Ima zasebnost v svoji sobi, kamor lahko tudi koga povabi	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B63	...svojo sobo si je uredil sam in to mu pomeni veliko.	Sobo je uredil po svoje, kar mu veliko pomeni	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B64	Počutiva se zelo varno.	V hiši se počutita varno	Varnost	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B65	...v osnovni šoli pa je bil deležen nasilja s strani sošolca.	V osnovni šoli je bil deležen nasilja s strani sošolca	Varnost	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B66	...v Ljubljani več dogodkov in možnosti za večjo vključenost v družbo.	Občutek, da je v Ljubljani več dogodkov, priložnosti in možnosti za večjo vključenost v družbo	Socialne posledice, povezane s starostjo	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B67	Zdravje je dobro.	Zdravje je dobro	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
B68	Odločila sva se tudi, da se bova sama na najboljši način potrudila in se s sinom ukvarjala kolikor je mogoče	Starša se s sinom veliko ukvarjata in se ga zelo trudita ohranjati v dobrem zdravju	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
B69	Brez taščine pomoči	Stari starši so	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA

	in podpore mojih staršev bi bilo vse skupaj težje.	tudi v veliko pomoč pri skrbi za zdravje		
B70	Vsi se bolj zdravo prehranjujemo, torej čim manj mastne hrane in več sadja in zelenjave, ki jo sami pridelamo.	V družini skrbijo za zdravo prehranjevanje in pridelujejo domače sadje in zelenjavo	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
B71	Ne.	Ne jemlje zdravil	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
B72	Ima oba zavarovanja.	Ima obvezno in dodatno zavarovanje	Zdravstveno zavarovanje	OCENA ZDRAVJA
B73	Ko je bil kot otrok pri fizioterapiji, pa je bila zdravnica zelo nejevoljna...	Ko je bil kot otrok pri fizioterapiji, je bila zdravnica zelo nejevoljna in neprijazna	Odnos osebja zdravstvenih ustanov	OCENA ZDRAVJA
B74	Jaz ga negujem.	Neguje ga mama	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
B75	Večinoma tudi jaz.	Mama ga pelje k zdravniku	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
B76	Trenutno zmorem vse sama.	Mama ne pogreša pomoči in trenutno zmore vse sama	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
B77	...mogoče težave s srcem, ki jih je imel v otroštvu.	Težave s srcem, ki jih je imel v otroštvu	Zdravstveno stanje	OCENA ZDRAVJA
B78	Nima.	Nima kroničnih težav	Zdravstveno stanje	OCENA ZDRAVJA
B79	Osem let nazaj si je zvil nogo.	Osem let je minilo odkar si je zvil nogo	Poškodbe	OCENA ZDRAVJA
B80	V dogovoru z možem se vsi skupaj odločimo.	Pomembne odločitve v življenju sprejemata starša, a ob tem poskušata upoštevati sina	Sprejemanje odločitev	OCENA TVEGANJ
B81	Vsekakor bi bile dobrodošle informacije.	Informacije kako podpreti svojca pri odločitvah so dobrodošle	Sprejemanje odločitev	OCENA TVEGANJ
B82	Strah me je, ko razmišljam kako bo z njim in kdo bo	Strah kaj bo s sinom in kdo bo poskrbel zanj	Vrste tveganj	OCENA TVEGANJ

	poskrbel za njega.			
B83	Z mozem sva se dogovarjala, da bi dala hišo po najini smrti v namen bivalne skupnosti.	Dogovarjanje z mozem, da bi hišo po njuni smrti dala v namen bivalne skupnosti	Želje	ŽELJE, POTREBE
B84	Me skrbi, a se poskušam ne obremenjevati preveč.	Skrb ostaja, a se mati trudi ne obremenjevati preveč	Ravnanje s tveganji	OCENA TVEGANJ
B85	...strah za dobrobit našega otroka.	Strah za dobrobit sina	Zaznavanje tveganj	OCENA TVEGANJ
B86	Z veliko mero premisleka kaj bi bilo v danem trenutku najboljša odločitev	V tveganih situacijah ravna s premislekom kaj bi bilo v danem trenutku najboljše	Ravnanje s tveganji	OCENA TVEGANJ
B87	Sprva ga skušam spodbujati, da se sam postavi zase, ko pa vidim da ne gre, mu skušam pomagati.	Mama dopušča možnost da svojec sam razreži kakšno tvegano situacijo, a mu pomaga ko ne gre	Ravnanje s tveganji	OCENA TVEGANJ
B88	...bi izpostavila VDC... ponudili pomoč ob kakršnihkoli težavah.	VDC, ki so ponudili pomoč in poskrbeli za svojca tudi ob težavah	Vrste služb v okolici	OCENA SLUŽB
B89	Na Centru za socialno delo Jesenice imamo skrbniki vsak mesec sestanek s svetovalno delavko...	Na CSD na Jesenicah imajo skrbniki enkrat mesečno sestanek s socialno delavko	Vrste služb v okolici	OCENA SLUŽB
B90	Želim si več sodelovanja med starši in družjenja otrok in staršev.	Želja po večji udeležbi na sestankih in sodelovanju staršev in otrok	Želje	ŽELJE, POTREBE
B91	...blizu trgovino, avtobusno in železniško postajo.	V okolici je trgovina, avtobusna in železniška postaja	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
B92	...pomagal naš sosed župnik, ki je otroke pri verouku lepo pripravil na druženje s sinom, da so ga	Župnik je pri verouku pripomogel k tem, da so svojca drugi	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

	sprejeli in ga imeli radi.	otroci sprejeli in ga imeli radi		
B93	Veliko dela imajo z birokracijo.	Poznajo delo CSD in ga povezujejo z veliko birokracije	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
B94	...velikokrat nisem vedela kakšne pravice imamo in katere olajšave nam pripadajo.	Neinformiranost o pravicah in olajšav za skrbnike svojcev z IO	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
B95	Hodila sem nekajkrat.	Na CSD je mama hodila nekajkrat	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
B96	Na splošno je vtis dober, a mislim da bi morali več delati na informiranju staršev...	Splošen vtis o CSD je dober, le več bi morali delati na informiranju	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
B97	Mislim, da bi morali imeti otroci z ovirami več privilegijev, kot na primer pri prednosti v čakalni vrsti...	Potrebni je več privilegijev za ljudi z IO, kot npr prednost v čakalnih vrstah	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
B98	Ne obiskuje.	Patronažna sestra jih ne obiskuje	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
B99	...idealno, če bi imeli nekakšno bivalno skupnost, saj so v naši vasi zelo navezani na svoj dom, ljudi, okolico in radi so obdani z naravo.	V kraju bi potrebovali bivalno skupnost, saj so osebe z IO zelo navezani na svoj dom, okolico in naravo	Potreba po službah storitvah	ŽELJE, POTREBE
B100	Krajevna skupnost bi se morala bolj zavzeti za ljudi z intelektualnimi ovirami	Krajevna skupnost bi se morala za svoje krajane, za ljudi z IO bolj zavzemati	Potreba po službah storitvah	ŽELJE, POTREBE
B101	Vprašati se moramo ali so mladi sploh dovolj ozaveščeni in strpni do ljudi z ovirami.	Želja po ozaveščenosti in strpnosti mladih	Želje	ŽELJE, POTREBE

B102	Na sosede in prijatelje se lahko obrnem.	Po pomoč se lahko zatečejo k sosedom in prijateljem	Potreba po službah storitvah	ŽELJE, POTREBE
B103	... potrebujejo nekoga, ki je spoštljiv in jih zna poslušati.	Potrebujejo spoštljive ljudi, ki znajo poslušati	Potrebe	ŽELJE, POTREBE
B104	...da bo še obstajal VDC in da se bodo razvile podobne organizacije, saj sinu delo in druženje z njemu podobnimi ljudmi veliko pomeni	Obstoj VDC-ja in da bi se razvile podobne organizacije za delo in druženje	Potrebe po službah, storitvah	ŽELJE, POTREBE
B105	Premalo smo informirani...	Nezadostna informiranost	Potrebe po službah, storitvah	ŽELJE, POTREBE

Tabela 9.2.3: Kodiran intervju C

OZNAKA	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMATSKI SKLOP
C1	Dokler ima mene bo živel zelo dobro.	Prepričanje mame, da bo svojec živel dobro dokler ima njo	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
C2	Čez teden je vključen v VDC, med vikendi pa je doma.	Čez teden je vključen v VDC, med vikendi je doma	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
C3	Zelo ceni dopust in občutek svobode ko smo na morju.	Ceni dopust in občutek svobode na morju	Vrednote	OCENA ŽIVLJENJA
C4	Nihče ne živi v bližini...	V bližini ni nikogar z IO	Ljudje z IO v domačem okolju	OCENA ŽIVLJENJA
C5	...nima stikov s sosedi.	S sosedi nima stikov	Stiki v okolici	OCENA ŽIVLJENJA
C6	Na delavnicah v VDC-ju in ko gremo kam na obisk.	Z drugimi se srečuje na delavnicah v VDC-ju in na obiskih	Stiki v okolici	OCENA ŽIVLJENJA
C7	Med tednom se druži na delavnicah, včasih pa tudi na Sožitju ko organizirajo kakšno srečanje.	Druženje na delavnicah in občasno na srečanjih s Sožitjem	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C8	...nimam občutka, da občina s čim spodbuja druženje	Občina, krajevna skupnost ne podpira druženja	Skrb občine, krajeve skupnosti	OCENA ŽIVLJENJA
C9	Še vedno so izločeni	Družba gleda na	Pogled družbe na	OCENA

	iz družbe zdravih ljudi.	starejše osebe z IO izključujoče	osebe z IO	ŽIVLJENJA
C10	...vesel, da ima dom, obleke, hrano in pijačo ter nekoga, ki za njega skrbi	Vesel je doma, oblek, hrane in nekoga, ki zanj vedno poskrbi	Vrednote	OCENA ŽIVLJENJA
C11	Prikrajsan pa je za partnerko, za ogled filma v kinu ipd	Prikrajsan je do partnerke, ogled filma v kinu ipd.	Prikrajsanost v družbi	OCENA ŽIVLJENJA
C12	S sestro, bratom in vnukinjo, ki ga včasih obiščejo	Stike ima s sestro, bratom in vnukinjo, ki ga obiščejo	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C13	V oskrbo sva vključena le jaz in mož, na katerega je sin zelo navezan.	V oskrbo sta vključena le mama in oče, na katerega je sin zelo navezan	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C14	Sin živi z mano in možem.	Življenje s starši	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C15	Nima partnerke.	Nima partnerke	Partnerstvo	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C16	Nima nikogar.	Nima prijateljev s katerimi bi se obiskoval	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C17	S sosedi sploh nima stika, saj ne kaže potrebe po tem.	Potrebe po stiku s sosedi ne kaže	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C18	Z drugimi preživlja čas le na delavnicah na VDC-ju.	Z drugimi preživlja skupni čas le na delavnicah	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C19	Zjutraj ga zbudi jaz ali mož, mu pomagava pri umivanju, nato pripravim zajtrk	Starša ga zbujata, mu pomagata pri umivanju in pripravita zajtrk	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C20	...po delavnicah pa sedi na kavču, glede televizijo ali pa posluša muziko	Po delavnicah sedi na kavču, gleda TV ali posluša muziko	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
C21	V VDC potuje samostojno, a ima organiziran prevoz s kombijem.	V VDC potuje samostojno z organiziranim prevozom s kombijem	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C22	Če potrebujem prevoz, se lahko obrnem na otroke ali pa na soseda.	Po pomoč pri prevozu se lahko obrne na druge otroke ali	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

		na soseda		
C23	Vključeni smo samo v Sožitje.	Včlanjenost v Sožitje	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C24	Z njimi nisem imela nikoli stikov, sin hodi le na praznovanja za novo leto.	Sin hodi le na novoletna praznovanja za novo leto	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C25	Najraje se obrne name in na moža, ker je na naju tudi najbolj navezan.	V času stiske se najraje obrne na starša, na katera je zelo navezan	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C26	Včasih gre s sestro ali bratom na kegljanje, hodi na delavnice v VDC, sicer pa čez dan vedno posluša muziko, gleda televizijo ali pa igra družabno igro spomin, v kateri je zelo dober	S sestro in bratom včasih hodi na kegljanje, hodi na delavnice v VDC, čez dan pa posluša muziko, gleda TV ali igra družabno igro spomin	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C27	Na VDC-ju dobi zelo malo... dobro je da jih vsaj nahranijo	Na VDC-ju ima malo plačano, le nahranijo jih dobro	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C28	Sam ne zmore razpolagati z denarjem, z možem poskrbiva za finance.	Starša skrbita za finance, saj sam ne zmore razpolagati s svojim denarjem	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C29	Sin se je poleti udeležil letovanja z DZC-jem in bilo mu je zelo všeč.	Letovanje z VDC-jem mu je bilo zelo všeč	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C30	...denarna pomoč za ljudi z intelektualnimi ovirami še zdaleč ni dovolj in se moramo znajti sami, kolikor zmoremo s svojimi denarnimi prihodki.	Denarna pomoč za osebe z IO ni dovolj in se je potrebno znajti z družinskimi prihodki	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C31	Dobiva le invalidnino 280€ in 28€ kot nagrado za delo na VDC-ju	Invalidnina znaša 280€ in nagrada za delo v VDC-ju 28€	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C32	Sin ne hodi nikamor, le k sestri ali k bratu hodimo na obisk kdaj.	Obiski k sestri in bratu	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

C33	Z mojo pomočjo in mozevo pokojnino nam nekako uspeva.	Finančna pomoč staršev	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C34	Živimo dostojno, večjih finančnih sredstev pa bi bili vsekakor veseli.	Dostojno življenje, a večjih finančnih sredstev bi bili veseli	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C35	Živi z mano in z možem.	Živi s staršema	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C36	Živi v moji hiši	Živi v hiši staršev	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C37	Glede dostopa ni problema.	Glede fizičnega dostopa ni problema	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C38	Zasebnost ima v svoji sobi.	Ima zasebnost	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C39	Največ mu pomeni, da je lahko sam in da ima svojo televizijo.	Največ mu pomeni zasebnost v svoji sobi in TV	Vrednote	OCENA ŽIVLJENJA
C40	...ne kaže želje po tem, da bi uredil sobo.	Ne kaže želje po urejanju sobe	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C41	...počutimo se varne.	Počutijo se varni v domačem kraju	Varnost	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C42	Včasih je naletel na ljudi, ki mu osorno in žaljivo odgovarjajo ali pa ga je kdo tudi grdo povlekel za roko.	Včasih mu je kdo osorno in žaljivo odgovarjal ali ga grdo povlekel za roko	Varnost	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C43	Na splošno pa ne doživlja nasilja.	Na splošno ne doživlja nasilja	Varnost	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C44	Mislím, da se marsikdo teh ljudi še vedno sramuje, čuti usmiljenje in se jim izogiba.	Marsikdo se ljudi z IO še vedno sramuje, čuti usmiljenje in se jim izogiba	Socialne posledice s starostjo	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C45	Velikokrat... ne sme povedati svojega mnenja v VDC-ju, ker ga takoj utišajo ali pa se ne zmenijo zanj	V VDC-ju velikokrat ne sme povedati svojega mnenja, ker ga utišajo ali se ne zmenijo zanj	Prikrajšanost v družbi	OCENA ŽIVLJENJA
C46	Ima le luskavico in težave s sluhom.	Ima le luskavico in težave s	Zdravstveno stanje	OCENA ZDRAVJA

		sluhom		
C47	V Vsak dan mu kuham domačo hrano.	Mama vsak dan kuha domačo hrano	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
C48	Aktiven pa je premalo, a sam nima interesa za to.	Nima interesa za fizično aktivnost	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
C49	Ima.	Ima obvezno in dodatno zdravstveno zavarovanje	Zdravstveno zavarovanje	OCENA ZDRAVJA
C50	Le aparat za sluh.	Aparat za sluh plačujejo	Zdravstvene storitve	OCENA ZDRAVJA
C51	Zdravnica je kar vreden.	Vreden zdravnica	Odnos zdravstvenega osebja	OCENA ZDRAVJA
C52	Zanj skrbiva oba z možem.	Starša skrbita zanj	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
C53	V K zdravniku ga peljem jaz ali mož.	Starša ga peljeta k zdravniku	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
C54	Zaenkrat še zmorem sama, tako da niti ne vem, če je kakšna možnost pomoči in nasvetov.	Mama nudi sama pomoč in ne ve, če je kakšna možnost pomoči in nasvetov	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
C55	Ne.	Nima fizične oviranosti	Specifikacija oviranosti	OCENA ZDRAVJA
C56	Zdravje je vsa leta približno enako, drugih kroničnih bolezni nima.	Zdravje je dobro in nima kroničnih bolezni	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
C57	Nima poškodb.	Nima poškodb.	Poškodbe	OCENA ZDRAVJA
C58	Z možem sprejemava pomembne odločitve v njegovem življenju.	Pomembne odločitve sprejemata starša	Sprejemanje odločitev	OCENA TVEGANJ
C59	Vsakršne informacije bi bile dobrodošle.	Potrebe po informacijah o tem kako podpreti osebo z IO	Potreba po službah, storitvah	ŽELJE, POTREBE
C60	Z leti bo potreboval več pomoči, sploh ko z možem ne bova zmogla več skrbeti zanj.	Z leti in ko starša ne bosta zmogla več skrbeti zanj, bo potreboval več pomoči	Zaznavanje tveganj	OCENA TVEGANJ
C61	Strah me je, ker ne vem kaj ga čaka, ko mene in moža ne bo	Strah pred tem kaj ga čaka, ko staršev več ne bo	Zaznavanje tveganj	OCENA TVEGANJ
C62	Hoče več svobode in	Hoče več	Zaznavanje tveganj	OCENA ZDRAVJA

	več miru.	svobode in miru		
C63	Nisem nekdo, ki bi tvegaj in tega ne dopuščam tudi sinu	Mama raje ne tvega in tega ne dopušča tudi sinu	Ravnanje s tveganji	OCENA ZDRAVJA
C64	Vem samo za Sožitje in Sonček, a ne sodelujem prav veliko z njimi.	Poznajo Sožitje in Sonček, a ne sodelujejo veliko z njimi	Vrste služb v okolici	OCENA SLUŽB
C65	Ker jih nisem dosti potrebovala, nisem dovolj seznanjena s tem.	Neseznanjenost o delu CSD-ja	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
C66	...nikoli me ni nobena socialna delavka poklicala in vprašala, če imam kakšen problem	Nikoli ni nobena socialna delavka poklicala in vprašala, če imajo kakšno težavo	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
C67	Bila je prijazna, toda ni znala kaj dosti svetovati in pomagati.	Prijazna socialna delavka, a ni znala svetovati in pomagati	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
C68	Premalo nas poznani z našimi pravicami.	Premalo jih poznani z njihovimi pravicami	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
C69	Ne obiskuje nas.	Patronažna sestra jih ne obiskuje	Učinkovitost organizacij	OCENA TVEGANJ
C70	Za njih bi morali bolje poskrbeti in jim nuditi ter jih spodbujati k dejavnostim, ki so primerne za njih.	Za njih bi morali bolje poskrbeti in jih spodbujati k dejavnostim, primerne za njih	Želje	ŽELJE, POTREBE
C71	Mislim, da bi bile socialne službe in društva najbolj primerni.	Socialne službe in društva bi se morali angažirati za boljše življenje ljudi z IO	Potreba po službah, storitvah	ŽELJE, POTREBE
C72	Morali bi jim bolj predstaviti ljudi z intelektualnimi ovirami in jim predstaviti tudi njihovo delo z obiskom na delavnicah.	Mladi bi morali obiskovati delavnice v VDC, kjer bi jim morali bolj predstaviti ljudi z IO, njihovo delo	Potrebe	ŽELJE, POTREBE
C73	Nekoga, ki bo z veseljem skrbel za njega...	Vsak odrasel z IO bi potreboval nekoga, ki bo z	Potrebe	ŽELJE, POTREBE

		veseljem skrbel za njega		
C74	Potrebovala bi več društev, centrov in drugih organizacij, kamor bi lahko peljala sina in bi bila ob tem brez skrbi.	Potreba po društvih, centrih, kjer bi lahko sina pustila brezskrbno	Potrebe	ŽELJE, POTREBE
C75	Želim si, da bi z mojem imela več časa samo zase.	Želja staršev za več časa za njiju	Želje	ŽELJE, POTREBE
C76	Potrebovala bi tudi več finančne podpore.	Potreba po večji finančni opori	Potrebe	ŽELJE, POTREBE
C77	Nimam dovolj informacij, a od kakšnega starša mimogrede kaj izvem.	Potreba po večji informiranosti	Potrebe	ŽELJE, POTREBE
C78	Verjetno bi bila taka skupina zelo dobrodošla.	Skupine svojcev bi bile dobrodošle	Potreba po službah, storitvah	ŽELJE, POTREBE

Tabela 9.2.4: Kodiran intervju D

OZNAKA	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMATSKI SKLOP
D1	Ne živi v pomanjkanju.	Svojec ne živi v pomanjkanju	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
D2	Zjutraj gre v VDC na delavnice, potem pride domov in je na računalniku, kjer na družbenem omrežju Facebooku išče prijatelje, a jih težko dobi zaradi oviranosti.	Zjutraj gre v VDC na delavnice, potem je doma na računalniku, kjer na Facebooku išče prijatelje, a jih težko dobi zaradi oviranosti	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
D3	Pomanjkanje družbe za njega predstavlja velik problem...	Pomanjkanje družbe za njega predstavlja velik problem	Vrednote	OCENA ŽIVLJENJA
D4	Ko je na kakšnem druženju s Sožitjem in je med ljudmi, ki so mu podobni in se z njimi razume, pa je zelo srečen.	Osrečujejo ga druženja s Sožitjem z ljudmi, ki so mu podobni in se z njimi razume	Vrednote	OCENA ŽIVLJENJA
D5	Zna... kakšno malenkost skuhati ali pogreti, a pri tem potrebuje nadzor, saj večkrat ni	Zna skuhati kaj ali pogreti, a pri tem potrebuje nadzor, saj ima pomanjkanje	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA

	skoncentriran in pozabi, da mora na primer odstaviti mleko s štedilnika.	koncentracije in pozabi, da mora na primer odstaviti mleko s štedilnika		
D6	Enega imamo v okolici, a z njim nismo v kontaktu..	Eno osebo z IO imamo v okolici, a z njim nismo v kontaktu	Ljudje z IO v domačem okolju	OCENA ŽIVLJENJA
D7	Zelo rad se vozi s kolesom po ulici in išče družbo.	Zelo rad se vozi s kolesom po ulici in išče družbo	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D8	Ko išče prijatelje v domači ulici in ko nagovarja mimoidoče v trgovini z nami.	V domačem okolju na ulici ali v trgovini nagovarja mimoidoče	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D9	...tudi na Društvu Sožitje.	Druženje je tudi na Društvu Sožitje	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D10	Vem samo za Karitas, ki podeljujejo darila.	Karitas	Učinkovitost občine, krajevne skupnosti	OCENA ŽIVLJENJA
D11	Mislim, da so še precej zaprti in se raje obrnejo proč..	Zaprti ljudje, ki se raje obrnejo proč	Pogled družbe na osebe z IO	OCENA ŽIVLJENJA
D12	Mislim, da so zelo prikrajšani za družbo.	Prikrajšanost za družbo	Prikrajšanost v družbi	OCENA ŽIVLJENJA
D13	Želela bi si, da na kakšnem društvu organizirajo družabne prireditve z glasbo in dejavnostmi, kamor bi prihajali iz vseh koncev Slovenije, da bi se med seboj spoznali in družili na kakšni zabavi.	Želja po organizaciji družbenih prireditev z glasbo in dejavnostmi za spoznavanje in druženje	Želje	ŽELJE, POTREBE
D14	S sorodniki nimamo veliko stikov, razen z bratom in njegovo družino, ki živi v isti hiši..	Stiki z družinskimi člani v isti hiši	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D15	Ko nekdo sprejme njegovo prošnjo na Facebooku..., ko vidi, da piše počasi.. ga takoj izbriše iz	Ko ga neznanec zaradi počasnega pisanja odprijatelji s FB,	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

	prijatelj, a tega nikakor ne more sprejeti , a tega nikakor ne more sprejeti...	to ne sprejema dobro		
D16	Partnerko si zelo želi in velikokrat govori o tem.	Nima partnerke	Partnerstvo	OCENA ŽIVLJENJA
D17	Druži se z ljudmi na VDC-ju in občasno na Sožitju..	Druži se z ljudmi na VDC-ju in občasno na Sožitju	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D18	Sosedi ga ne sprejemajo in se izogibajo stikov z njim.	Sosedi ga ne sprejemajo in se izogibajo stikov z njim	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D19	Stike tako išče sam preko družbenih omrežij in z enim sorodnikom se pogovarja občasno preko Skypa	Stike išče preko družbenih omrežij in s sorodnikom se pogovarja občasno preko Skypa	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D20	Čas, ko je na VDC-ju in včasih na Sožitju	Z drugimi ljudmi preživi v času, ko je na delavnicah v VDC-ju ali na Sožitju	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D21	Sam se umije, obleče, obleče, a mu vsak večer pripravimo obleko, ker nima občutka, da se mora topleje obleči ko je mraz in bolj lahkotno ko je toplo.	Sam se umije, obleče, a mu vnaprej pripravijo obleko, ker nima občutka kako se mora obleči glede na temperaturo	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D22	Vedno gre z nami po opravkih.	Z družino hodi po opravkih	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D23	Na delavnice potuje samostojno, ker mu je to postala že rutina.	Samostojno potuje na delavnice, saj mu je to rutina	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D24	V kolikor potrebujemo nekoga drugega za prevoz, se obrnem tudi na brata ali njegovo ženo.	Za prevoz se obrne tudi na njegovega brata in ženo	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D25	Vključeni smo v Sožitje, najverjetneje pa se bomo vključili tudi v Društvo	Sodelovanje s Sožitjem in najverjetneje tudi s Sončkom	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB

	Sonček...			
D26	Z mozem mu nudiva največjo oporo.	Čustvena opora staršev	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D27	Občasno pomaga pred hišo in pa kdaj pomaga tudi pri pripravi hrane.	Pomaga pred hišo in pomaga tudi pri pripravi hrane	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D28	Kupili smo mu marsikaj za igro in rekreacijo, vendar se z ničemer ni ukvarjal dolgo in za nič ni kazal zadostnega zanimanja.	Kupili so mu marsikaj za igro in rekreacijo, a se z ničemer ni ukvarjal dolgo in ni kazal dovolj zanimanja	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D29	Dobi le denarno nagrado v okviru delavnic na VDC-ju.	Denarno nagrado dobi le z delavnic na VDC-ju	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D30	...nima predstave o številkah na splošno in o vrednosti denarja.	Nima predstave o številkah in o vrednosti denarja	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D31	Na počitnice vedno hodimo skupaj, sam pa hodi le s Sožitjem.	Na počitnice vedno hodijo družinsko, sam pa hodi le s Sožitjem	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D32	Z mozem greva na dopust samo ob enkratni priložnosti, ko je sin s Sožitjem.	Starša gresta na dopust le ko je sin s Sožitjem na dopustu	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D33	Za marsikatero olajšavo nismo vedeli in smo izvedeli kakšno informacijo le mimogrede med pogovorom z ljudmi.	Za olajšave niso vedeli, druge informacije pa so izvedeli v pogovoru z ljudmi	Socialna varnost	OCENA SLUŽB
D34	Samo invalidnino, postrežnino, nagrada iz VDC-ja in kar z mozem zasluživa	Prejema le invalidnino, postrežnino, nagrado iz VDC-ja in prihodke staršev	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D35	Sam od sebe še ni pokazal veselja, da bi se udeležil kakšnega dogodka ali da bi se ukvarjal s čim.	Sam od sebe še ni pokazal veselja za udeležbo kakšnega dogodka ali ukvarjanja s čim	Vrednote	OCENA ŽIVLJENJA
D36	Ne živimo v	Finančno bi	Materialni položaj	OCENA

	materialnem pomanjkanju, lahko pa bi bilo bolje.	lahko bilo bolje		SOCIALNEGA KONTEKSTA
D37	Živi s staršema.	Življenje s staršema	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D38	V hiši.	Življenje v hiši	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D39	Živi v prvem nadstropju in nima fizične oviranosti.	Ni fizičnih ovir v hiši	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D40	Hiša je primerna in mu nudi ustrezne pogoje za življenje.	Hiša in osnovne življenjske potrebe so zagotovljene	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
D41	Ima dovolj zasebnosti in prostora, da koga povabi k sebi.	Ima dovolj zasebnosti in prostor za obiske	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D42	..stene prebarval v drugačno barvo in ko smo upoštevali njegovo željo, je bil zelo vesel.	Vesel nad uslišano željo za novo barvo na stenah	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D43	Počutimo se varne.	Občutek varnosti v okolju	Varnost	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D44	Doživel je nasilje, in sicer mu je nekdo vrgel kamen v glavo..	Doživel nasilje s kamnom v glavo	Varnost	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D45	Veliko je ljudi v okolici, ki so nespoštljivi, žaljivi in se niti ne želijo potruditi razumeti človeka.	Nespoštljivost, žaljenje in nerazumevanje ljudi v okolici do oseb z IO	Socialne posledice s starostjo	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D46	...prikrajan za spoštovanje in prijateljstvo.	Prikrajanost za spoštovanje in prijateljstvo	Socialne posledice s starostjo	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D47	Nima zdravstvenih težav.	Nima zdravstvenih težav	Zdravstveno stanje	OCENA ZDRAVJA
D48	..pripravljam bolj zdravo hrano, a mu pustim, da včasih je tudi hitro hrano, ki jo ima rad.	Pripravljanje zdrave hrane, z dovoljenjem za občasno hitro hrano, ki mu je ljuba	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
D49	Redno ne jemlje zdravil.	Ne jemlje zdravil	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
D50	Je zavarovan.	Ima obvezno in dodatno	Zdravstveno zavarovanje	OCENA ZDRAVJA

		zavarovanje.		
D51	Oba z možem.	Starša pomagata pri negi	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
D52	Jaz ali mož.	K zdravniku ga peljeta starša	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
D53	Trenutno ne.	Ni potrebe še do pomoči	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
D54	Nima.	Nima fizičnih oviranosti	Specifikacija oviranosti	OCENA ZDRAVJA
D55	..čustveno je labilen.	Čustvena labilnost	Zdravstvena tveganja	OCENA ZDRAVJA
D56	Ne, je kar previden.	Brez poškodb	Poškodbe	OCENA ZDRAVJA
D57	Z možem sprejemava odločitve...	Pomembne odločitve sprejemata starša	Sprejemanje odločitev	OCENA TVEGANJ
D58	Lahko bi bilo več svetovanj na tem področju in predvsem kako ravnati ob čustvenih izbruhih.	Potrebe po informacijah o tem kako ravnati ob čustvenih izbruhih	Sprejemanje odločitev	OCENA TVEGANJ
D59	Dokler sva z možem zmožna skrbeti zanj, bo preskrbljen, kasneje pa bo moral oditi v kakšno ustanovo.	Kasnejši prehod v ustanovo	Vrste tveganj	OCENA TVEGANJ
D60	O tem ne razmišljam preveč.	O tveganjih ne razmišlja preveč	Ravnanje s tveganji	OCENA TVEGANJ
D61	Kako bo z njim, ko midva ne bova mogla za njega skrbeti.	Strah o oskrbi in pomoči za sina v prihodnosti	Zaznavanje tveganj	OCENA TVEGANJ
D62	Poznamo Sožitje in Sonček v bližnjem kraju.	Sožitje in Sonček	Vrste služb v okolici	OCENA SLUŽB
D63	Imamo avtobusni prevoz, a nekateri vozniki niso prijazni	Vozniki avtobusov niso prijazni	Zadovoljevanje potreb skozi službe	OCENA SLUŽB
D64	..ko nima delavnic vidim, da sin močno pogreša družbo in mu je zelo hudo zaradi tega.	Potreba po družbi	Potrebe	ŽELJE, POTREBE
D65	Delajo z ljudmi in reševanjem njihovih težav.	CSD ima opravka z reševanjem stisk ljudi	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
D76	Ne.	Na dom še ni prišla socialna delavka	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
D67	Ker smo v pomanjkanju informacij, bi si zelo	Pomanjkanje informacij s strani CSD-ja	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB

	želela za začetek le to.			
D68	Ne.	Patronažna sestra jih ne obiskuje na domu	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
D69	Ne poznam njihovega dela.	Ne pozna in ne more oceniti dela organizacij, ki se ukvarjajo s starejšimi ljudmi	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
D70	Želim si več organiziranega druženja za sina.	Želja po več organiziranega druženja za sina z IO	Potreba po službah, storitvah	ŽELJE, POTREBE
D71	Lahko bi organizirali druženje in delavnice tudi v domu za starejše.	Potreba po druženju in delavnicah v domu za starejše	Potreba po službah, storitvah	ŽELJE, POTREBE
D72	Si pa želim, da bi se družili kdaj tudi s starši.	Želja po druženju s starši	Želje	ŽELJE, POTREBE
D73	..na predlog, da bi se organiziralo kaj za ljudi z ovirami, je župan odgovoril, da ni financ, da bi organizirali dejavnosti le za nekaj ljudi.	Na predlog o organiziranju za ljudi z IO je župan odvrnil, da ni financ za organiziranje dejavnosti za le nekaj ljudi	Potreba po službah, storitvah	ŽELJE, POTREBE
D74	Prav tako bi morali biti odprti in se pripravljati prilagoditi osebi z oviranostjo in ne obratno.	Želja po odprtih in prilagodljivih ljudeh osebam z IO in ne obratno	Želje	ŽELJE, POTREBE
D75	Nekakšne delavce, ki bi si resnično vzeli čas, da bi se z njimi družili in pogovarjali.	Delavce, ki bi si resnično vzeli čas in bi se z njimi družili in pogovarjali	Želje	ŽELJE, POTREBE
D76	Nekakšno organizirano varstvo za sina vsaj enkrat letno, da bi si z možem lahko privoščila več časa le	Želja za organiziranim varstvom za sina vsaj enkrat letno, da bi si z možem lahko	Želje	ŽELJE, POTREBE

	za naju.	privoščila več časa le za njiju		
D77	Informacij ni dovolj	Pomanjkanje informacij	Potrebe	ŽELJE, POTREBE
D78	...druženje z njimi bilo vsem le v korist, tako z vidika informiranosti, kot z vidika čustvene razbremenitve.	Koristna bi bila organizirana skupina svojcev z vidika informiranosti, in z vidika čustvene razbremenitve	Potrebe	ŽELJE, POTREBE

Tabela 9.2.5: Kodiran intervju E

OZNAKA	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMATSKI SKLOP
E1	Mislim, da živi lepo in da mu nič ne manjka.	Živi lepo in ni v pomanjkanju	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
E2	Čez dan gleda televizijo, počiva in hodi v VDC na delavnice.	Čez dan gleda TV, počiva in hodi v VDC na delavnice	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
E3	Veliko mu pomeni, da zna dobro peti in da pridejo obiski, da ima družbo.	Talent za petje in obiski mu veliko pomenijo	Vrednote	OCENA ŽIVLJENJA
E4	Sta dva, a stikov z njima nimamo.	V domačem okolju sta dve osebi z IO, a z njima nimajo stikov	Ljudje z IO v domačem okolju	OCENA ŽIVLJENJA
E5	Največ stikov ima s svojo družino.	Največ stikov ima s svojo družino	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E6	Doma, ko so obiski, na VDC-ju...	Druženje z domačimi in na VDC-ju	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E7	Druženje spodbuja Društvo Sožitje, a jih ne obiskuje.	Druženje spodbuja Društvo Sožitje, a jih ne obiskuje	Skrb občine, krajevne skupnosti	OCENA ŽIVLJENJA
E8	Na splošno so vsi vredni.	Na splošno je pogled družbe na starejše z IO vredni	Pogled družbe na osebe z IO	OCENA ŽIVLJENJA
E9	..lahko bi bilo predvsem več osebne in denarne podpore.	Prikrajšanost za osebno in materialno podporo	Prikrajšanost v družbi	OCENA ŽIVLJENJA
E10	V hiši nas je šest družinskih članov, ki mu nudimo	Družinski člani mu nudijo vsakdanjo	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

	vsakdanjo pomoč in družbo.	pomoč in družbo		
E11	Vsi so bolj ali manj vključeni v oskrbo, pomagamo pa mu pri vsem.	Vsi so bolj ali manj vključeni v oskrbo	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E12	Ima nagnjenja in želje, ki pa ga hitro minejo.	Želje glede partnerstva ga hitro minejo	Partnerstvo	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E13	Nima prijateljev s katerimi bi se obiskovali.	Nima prijateljev s katerimi bi se obiskovali	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E14	Stiki so korektni, a se le občasno srečujemo in samo pozdravimo.	Stiki s sosedi so korektni, a se le občasno srečujemo in samo pozdravimo	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E15	Na delavnicah v VDC-ju.	Na delavnicah v VDC-ju preživlja čas z drugimi	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E16	Samostojno se obleče, umije, poje obrok, a pri tem potrebuje veliko spodbude.	Samostojno se obleče, umije, poje obrok, a pri tem potrebuje veliko spodbude	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E17	Sam ne hodi nikamor, tudi z nami velikokrat ne želi po opravkih.	Sam ne hodi nikamor in velikokrat ne želi po opravkih	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E18	Največkrat pelje nekdo od družinskih članov.	Nekdo od družinskih članov pelje po opravkih	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E19	Vključeni smo v Sožitje in preko njih hodi samo na morje.	Vključenost v Sožitje, s katerimi hodi na morje	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E20	Čustveno oporo mu najbolj nudim jaz.	Čustvena opora mame	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E21	Včasih zloži brisače, nese smeti in pobriše mizo.	Pomaga pri zlaganju brisač, nošenju smeti in brisanju mize	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E22	Hodi na delavnice v VDC, kjer dobi denarno nagrado, ki pa je zelo skromna.	Skromna nagrada z delavnic VDC-ja	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E23	Ne razpolaga z denarjem.	Ne razpolaga z denarjem	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

E24	Skupaj hodimo na počitnice k sorodnikom v drugo državo.	Z družino hodi na počitnice k sorodnikom	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E25	Sam hodi le s Sožitjem na morje.	Sam hodi le s Sožitjem na morje	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E26	Lahko bi bilo bolj poskrbljeno.	Lahko bi bilo bolj poskrbljeno za socialno varnost	Socialna varnost	OCENA ŽIVLJENJA
E27	Dobimo invalidnino in dodatek za oskrbo ter nagrado za delo v VDC-ju.	Prejema le invalidnino, dodatek za oskrbo in nagrado za delo v VDC-ju	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E28	V družini nas je več, tako da imamo sredstva, a lahko bi bilo veliko bolje.	Družinskih članov je več, tako da imajo sredstva, a lahko bi bilo veliko bolje	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E29	S starši, sestro in drugo sestro z njeno družino.	Življenje s starši, sestro in drugo sestro z njeno družino	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E30	V hiši.	Življenje v hiši	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E31	Ni nobene ovire.	Ni fizičnih ovir v hiši	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E32	Hiša je primerna.	Hiša mu nudi pogoje za normalno življenje	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E33	Ima svojo sobo.	Občutek zasebnosti	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E34	Nima te želje.	Nima želje za urejanje prostora po svojem okusu	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E35	Da.	Občutek varnosti v okolju	Varnost	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E36	Ni še doživel nasilja.	Ni doživel nasilja	Varnost	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E37	Vsak, ki je intelektualno oviran nima družbe.	Svojec zaradi IO nima družbe	Prikrajšanost v družbi	OCENA ŽIVLJENJA

E38	Veliko je prehlajen in ima putiko.	Prehladi in putika	Zdravstveno stanje	OCENA ZDRAVJA
E39	...aktivnosti pa niso primerne zaradi zdravstvenih težav s kolenom.	Težave s kolenom onemogočajo aktivnost	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
E40	Jemlje nekakšna psihiatrična zdravila.	Jemlje psihiatrična zdravila	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
E41	Zavarovan je obvezno in dodatno.	Ima obvezno in dodatno zavarovanje	Zdravstveno zavarovanje	OCENA ZDRAVJA
E42	Ne.	Ne plačuje zdravil	Zdravstvene storitve	OCENA ZDRAVJA
E43	Zdravnik je korekten.	Korekten zdravnik	Odnos zdravstvenega osebja	OCENA ZDRAVJA
E44	Mama in sestra.	Mama in sestra pomagata pri negi	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
E45	Oče, mama in sestra.	K zdravniku ga pelje mama ali sestra	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
E46	Ima strgane kolenske vezi brez možnosti operacije.	Ima strgane kolenske vezi brez možnosti operacije	Specifikacija oviranosti	OCENA ZDRAVJA
E47	Putika in telesna teža.	Zdravstvena tveganja sta putika in telesna teža	Zdravstvena tveganja	OCENA ZDRAVJA
E48	Ni se poškodoval, je previden.	Brez poškodb	Poškodbe	OCENA ZDRAVJA
E49	Je zelo odločen in če česa noče, ga ne silimo.	Je odločen	Sprejemanje odločitev	OCENA TVEGANJ
E50	..pri pomembnih odločitvah nekako znamo sodelovati vsi skupaj.	Pomembne odločitve sprejemajo skupaj v družini	Sprejemanje odločitev	OCENA TVEGANJ
E51	Raje ne tvegam.	Ne tvega	Ravnanje s tveganji	OCENA TVEGANJ
E52	... le..VDC in Sožitje.	VDC in Sožitje	Vrste služb v okolici	OCENA SLUŽB
E53	Trenutno ne potrebujemo nič.	Ne potrebujejo ničesar	Zadovoljevanje potreb skozi službe	OCENA SLUŽB
E54	Rešujejo socialne probleme.	CSD rešujejo socialne probleme	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
E55	Včasih so hodile, saj je oče precej pil in bil nasilen.	Včasih so socialne delavke hodile zaradi alkoholiziranega in nasilnega	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB

		očeta		
E56	Smo hodili, je pa treba biti zelo vztrajen, da kaj dobiš.	Vztrajnost da se dobi podpora od CSD-ja	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
E57	Nismo imeli težav z njimi.	Z zdravstvenimi organizacijami niso imeli težav	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
E58	Ni potrebe, da bi nas obiskovala.	Patronažna sestra jih ne obiskuje na domu	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
E59	Povsod se moraš potruditi, da ti pomagajo.	Povsod se morajo potruditi za pomoč	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
E60	Mislim, da občina.	Občina bi se morala angažirati v kraju za izboljšanje življenja oseb z IO	Potreba po službah, storitvah	ŽELJE, POTREBE
E61	Z obvestili in pozivi po šolah.	Z obvestili in pozivi po šolah bi lahko vključili mlade	Želje	ŽELJE, POTREBE
E62	Nekoga, ki lahko vpraša za nasvet...	Odrasel človek z IO bi potreboval nekoga, ki lahko vpraša za nasvet	Potrebe	ŽELJE, POTREBE
E63	Potrebovali bi nekakšne prijetne domove za osebe z intelektualnimi ovirami.	Za bolj kvalitetno starost v domačem okolju bi potrebovali prijetne domove	Potrebe	ŽELJE, POTREBE
E64	...ljudi na katere lahko računaš, da ti bojo pomagali z nasveti in da te bojo znali kam napotiti.	Potrebovali bi ljudi, ki bi pomagali z nasveti in bi vedeli kam napotiti po informacije	Potrebe	ŽELJE, POTREBE
E65	V družini smo dogovorjeni, da za brata poskrbimo sestre.	Dogovorjenost v družini za skrb in oporo svojca z IO	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

E66	...dobra ideja.	Dobrodošla bi bila organizirana skupina svojcev	Potreba po službah, storitvah	ŽELJE, POTREBE
E67	Vsekakor bi potrebovali več informacij.	Potreba po večji informiranosti	Potrebe	ŽELJE, POTREBE

Tabela 9.2.6: Kodiran intervju F

OZNAKA	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMATSKI SKLOP
F1	Dobro, udeležuje se veliko dogodkov, predvsem športnih prireditev in z družino hodi na izlete.	Živi dobro, udeležuje se športnih prireditev in z družino hodi na izlete.	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
F2	Ob dopoldnevih med tednom hodi v VDC, popoldan kaj pomaga, gre ven ali pa na trening juda.	Ob dopoldnevih med tednom hodi v VDC, popoldan doma pomaga, gre ven ali pa na trening juda	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
F3	Športni dogodki in trenerji.	Ceni športne dogodke in trenerje	Vrednote	OCENA ŽIVLJENJA
F4	Sta dva.	V domačem okolju sta dva z IO	Ljudje z IO v domačem okolju	OCENA ŽIVLJENJA
F5	Z bratom in sosedi.	Z bratom in sosedi ima stike	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F6	Na športnih prireditvah, na delavnicah v VDC-ju in na izletih	Druženje na športnih prireditvah, na delavnicah v VDC-ju in na izletih	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F7	Ne vem.	Nima mnenja ali občina spodbuja druženje	Učinkovitost občine, krajevne skupnosti	OCENA SLUŽB
F8	Mislim, da ne prav vzpodbudno.	Družba na osebe z IO ne gleda prav vzpodbudno	Pogled družbe na osebe z IO	OCENA ŽIVLJENJA
F9	..na njih gledajo drugače, sploh na tiste, ki že po zunanosti kažejo na »drugačnost«.	Družba na njih gleda drugače, sploh na tiste, ki že po zunanosti kažejo na »drugačnost«	Prikrajšanost v družbi	OCENA ŽIVLJENJA
F10	Dobro se razume predvsem z bratom.	Dobro se razume	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA

		predvsem z bratom		KONTEKSTA
F11	Rad bi imel partnerko.	Želja za partnerko	Želje	ŽELJE, POTREBE
F12	Veliko se pogovarja preko telefona, stiki pa so občasni.	Veliko se pogovarja preko telefona, stiki pa so občasni	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F13	Čez teden na delavnicah.	Tedensko preživljanje z ljudmi v domačem okolju	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F14	..čez teden hodi na delavnice v VDC, sicer pa pomaga pri sekanju drv, gleda televizijo in se igra z načaki.	Čez teden hodi na delavnice v VDC, pomaga pri sekanju drv, gleda TV in se igra z načaki	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
F15	Povsod hodi z avtobusom samostojno.	Povsod hodi z avtobusom samostojno	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F16	Vključeni smo v Sožitje in Sonček, kjer se udeležuje čim več delavnic in izletov enkrat na mesec.	Vključenost v delavnice in izletov v Sožitju in Sončeku	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F17	Enkrat na leto se udeležujeva tudi midva z možem, za več druženj pa ni časa.	Enkrat na leto se starša udeležujeta prireditve v VDC	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F18	Ko je v stiski, občutek drži v sebi in nikomur ne govori o tem.	Stisko zadržuje v sebi in je ne deli z nikomur	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F19	Vsak večer je na računalniku, gleda televizijo, hodi na delavnice in na treninge juda.	Ob večerih je na računalniku, gleda TV, hodi na delavnice in na treninge juda	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F20	Dobiva le denarno nagrado v VDC-ju.	Denarna nagrada v VDC-ju	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F21	Vsi skrbimo za njegov denar.	Skupno razpolaganje z denarjem	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F22	..vsako leto gremo skupaj na počitnice, enkrat na leto pa hodi tudi na morje s Sožitjem.	Z družino hodi na počitnice, z društvom pa gre tudi sam	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F23	..nekako shajamo, saj mu vsi pomagamo.	Vsa skrb glede socialne varnosti	Socialna varnost	OCENA SLUŽB

		je na plečih družine		
F24	Nagrado VDC-ja.	Prejema le nagrado VDC-ja	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F25	Predvsem rad hodi na športne prireditve.	Rad hodi na športne prireditve	Vrednote	OCENA ŽIVLJENJA
F26	Nekaj denarja bi zelo prav prišlo.	Finančna pomoč bi prišla zelo prav	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F27	Z družino.	Življenje z družino	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F28	Živimo v majhni hišici.	Življenje v hiši	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F29	Živi v pritličju, ker težje hodi.	Živi v pritličju, ker težje hodi	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F30	Mislim, da je primerno.	Hiša nudi pogoje za normalno življenje.	Stanovanje	OCENA ŽIVLJENJA
F31	Ima svojo sobo, kjer ima dovolj zasebnosti in kamor radi prihajajo tudi nečaki.	Občutek zasebnosti	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F32	Mislim da mu to ne pomeni prav veliko.	Urejanje prostora mu ne pomeni veliko	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F33	Seveda.	Občutek varnosti v okolju	Varnost	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F34	..le na tekmah kjer so navijači	Nasilje doživel na športnih dogodkih	Varnost	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F35	Mislim, da so dokaj spoštljivi, le malo nestrpni.	Spoštljivi, a nestrpni ljudje	Socialne posledice s starostjo	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F36	Lahko pa bi imel več prijateljev in punco.	Želja za več prijatelji in punco	Želje	ŽELJE, POTREBE
F37	Težje hodi.	Težje hodi	Zdravstveno stanje	OCENA ZDRAVJA
F38	Skrbim, da je čim bolj polnovredne obroke in sprehode.	Skrb za zdravje s primerno prehrano in sprehodi	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
F39	Ima oba zavarovanja.	Ima obvezno in dodatno zavarovanje.	Zdravstveno zavarovanje	OCENA ZDRAVJA
F40	Ne, razen za obutev, ki pa je ne nosi rad	Plačuje prilagojeno	Zdravstvene storitve	OCENA ZDRAVJA

		obutev		
F41	Zdravnik je vreden.	Zadovoljstvo z zdravnikom	Odnos zdravstvenega osebja	OCENA ZDRAVJA
F42	K zdravniku hodi sam z avtobusom	K zdravniku hodi sam z avtobusom	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
F43	Trenutno ne.	Ni potrebe še do pomoči	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
F44	Težko hodi.	Fizično oviranost predstavlja težavna hoja	Specifikacija oviranosti	OCENA ZDRAVJA
F45	Od rojstva ima težave s kolki	Prirojene kronične težave s kolki	Zdravstveno stanje	OCENA ZDRAVJA
F46	Večkrat pade po tleh zaradi težav s kolki.	Poškodbe zaradi padcev po tleh	Poškodbe	OCENA ZDRAVJA
F47	Podpiramo ga pri odločitvah, ki so primerne zanj.	Podpora družine pri primernih odločitvah	Sprejemanje odločitev	OCENA TVEGANJ
F48	Težje gibanje.	Starost prinaša tveganje glede težjega gibanja	Vrste tveganj	OCENA TVEGANJ
F49	O tem ne govorimo, saj tudi sam o tem molči.	O tveganjih ne govorijo	Ravnanje s tveganji	OCENA TVEGANJ
F50	Bolj je nervozen in kdaj tudi depresiven.	Z leti je bolj nervozen in kdaj depresiven	Zaznavanje tveganj	OCENA TVEGANJ
F51	Da ne bi našel dekleta in bi bil še bolj žalosten in depresiven.	Strah pred tem da ne bi našel dekleta in bi bil še bolj žalosten in depresiven	Zaznavanje tveganj	OCENA TVEGANJ
F52	Vedno želi sam reševati tvegane situacije in nam redko pusti blizu.	Vedno želi sam reševati tvegane situacije in družini redko pusti blizu	Ravnanje s tveganji	OCENA TVEGANJ
F53	Po očetovi smrti, redno obiskuje njegovo socialno delavko, ki je zelo prijazna	CSD obiskuje redno	Vrste služb v okolici	OCENA SLUŽB
F54	Je toliko samostojen, da sam najde dogodke, ki se mu dopadejo.	Sam najde dogodke, ki so mu všeč	Zadovoljevanje potreb skozi službe	OCENA SLUŽB
F55	Danes on hodi na Center za socialno delo, ko pa nismo imeli primernih pogojev za življenje,	Sam hodi na CSD, ko pa niso imeli primernih pogojev za življenje, pa je	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB

	pa je ona hodila k nam	socialna delavka hodila k njim		
F56	Danes so bolj prijazni kot pa takrat, ko smo imeli težave.	Danes so bolj prijazni na CSD kot pa takrat, ko so imeli doma težave	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
F57	Ne.	Patronažna sestra jih ne obiskuje na domu	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
F58	Tudi, ko bi želeli bolj pomagati, ne morejo, saj so nad njimi višji s svojimi interesi in predpisi.	Tudi če socialne in zdravstvene službe želijo pomagati ne morejo, saj so nad njimi višji s svojimi interesi in predpisi	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
F59	Dodatno pomoč in družbo.	Potreba po dodatni pomoči in družbi	Potreba po službah, storitvah	ŽELJE, POTREBE
F60	Mogoče občina, društva, CSD.	V kraju bi se lahko angažirali občina, društva in CSD	Potreba po službah, storitvah	ŽELJE, POTREBE
F61	Mislim, da bi potrebovali prostovoljce.	Potreba po prostovoljcih	Potrebe	ŽELJE, POTREBE
F62	Čudovito bi bilo, če bi zaživel s kakšno punco.	Želja da bi zaživel s partnerko	Želje	ŽELJE, POTREBE
F63	...bi bila vesela tudi informacij	Pomanjkanje informacij	Potrebe	ŽELJE, POTREBE

Tabela 9.2.7: Kodiran intervju G

OZNAKA	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMATSKI SKLOP
G1	Nič ji ne manjka.	Nič ji ne manjka	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
G2	Hodi na delavnice v VDC, po delavnicah pa sprehaja psa in veliko plete	Hodi na delavnice v VDC, po delavnicah pa sprehaja psa in veliko plete	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
G3	Ceni darila, prijateljstvo in zelo ji	Ceni darila, prijateljstvo in	Vrednote	OCENA ŽIVLJENJA

	je vseč, ko se udeležuje izletov	zelo ji je vseč, ko se udeležuje izletov		
G4	V vasi je kar nekaj takih ljudi, a se med seboj ne družijo.	V domačem okolju je kar nekaj takih ljudi, a se med seboj ne družijo	Ljudje z IO v domačem okolju	OCENA ŽIVLJENJA
G5	S starejšima sosedoma in s sorodniki.	Stike ima s starejšima sosedoma in s sorodniki	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G6	Na obisku..., kdaj pa tudi v kavarni.	Druženje na obiskih in v kavarni	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G7	Posebno mesto je le na delavnicah v VDC-ju, sicer pa so to običajna mesta.	Posebno mesto je na delavnicah v VDC-ju, sicer pa so to običajna mesta	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G8	Ne spodbuja nihče.	Ne spodbuja nihče	Učinkovitost organizacij	OCENA ŽIVLJENJA
G9	Mislim, da so s strani okolice kar dobro sprejeti.	Mislim, da so s strani okolice kar dobro sprejeti	Pogled družbe na osebe z IO	OCENA ŽIVLJENJA
G10	Prikrajšani so, ker ne morejo ustvariti svojega partnerstva in družine, poleg tega pa tudi zelo slabo zaslužijo, zato so bolj ali manj odvisni od drugih na vseh področjih.	Prikrajšani so, ker ne morejo ustvariti svojega partnerstva in družine, poleg tega pa tudi zelo slabo zaslužijo, zato so bolj ali manj odvisni od drugih na vseh področjih	Prikrajšanost v družbi	OCENA ŽIVLJENJA
G11	Pogosto se družijo s sorodniki, s katerim ima ljubeč odnos	Stiki s sorodniki	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G12	Včasih so vključeni pri tem, da kaj skuhamo in jo kam odpeljejo.	Sorodniki so vključeni v oskrbo pri kuhanju in vožnji	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G13	Nima partnerja, a si ga želi.	Nima partnerja	Partnerstvo	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G14	Nima prijateljev.	Nima prijateljev	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G15	S sosedi ima pogosto stike.	S sosedi ima pogosto stike	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA

				KONTEKSTA
G16	Z navezovanjem stikov nima težav, včasih je celo vsiljiva in preveč radovedna.	Z navezovanjem stikov nima težav, je radovedna in včasih celo vsiljiva	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G17	Nekaj ur dnevno na delavnici in v druženju s sorodniki nekaj ur tedensko.	Nekaj ur dnevno preživi na delavnici, s sorodniki pa se družijo nekaj ur tedensko	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G18	Je popolnoma samostojna pri vseh opravilih, pri čem pa ji tudi pomagam.	Je popolnoma samostojna pri vseh opravilih, pri čem pa pomaga tudi mama	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G19	Pelje jo brat, zna pa se tudi sama odpraviti na avtobus.	Pelje jo brat, zna pa se tudi sama odpraviti na avtobus	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G20	Vključeni smo v Sožitje in Sonček.	Vključeni smo v Sožitje in Sonček	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
G21	Obrne se prav na vsakega, ki si vzame čas za njo.	Čustveno oporo poišče sama pri vsakem, ki si vzame čas za njo	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G22	Ukvarja se predvsem z ročnimi deli pri čemer je zelo vztrajna in dela veliko ur.	Ukvarja se z ročnimi deli pri čemer je zelo vztrajna in dela veliko ur	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G23	Dobi le nagrado v VDC-ju.	Dobi le nagrado v VDC-ju	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G24	Sama razpolaga s svojim denarjem in pri tem ne potrebuje večje pomoči kot le nasvetov.	Sama razpolaga s svojim denarjem in pri tem ne potrebuje večje pomoči, le nasvete	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G25	Včasih sva vedno hodili skupaj, sedaj pa hodi s Sožitjem.	Včasih je na počitnice hodila z mamo, sedaj pa hodi s Sožitjem	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G26	Lahko bi bilo bolje	Lahko bi bilo	Materialni položaj	OCENA SLUŽB

		bolje glede financ		
G27	Samo socialno podporo in zelo malo denarja, ki ga dobi kot nagrado v VDC-ju.	Prejema le socialno podporo in zelo malo denarja, ki ga dobi kot nagrado v VDC-ju	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G28	Rada hodi s psom na sprehode, na kakšno kavo s sorodnikom in najraje hodi na izlete.	Rada hodi s psom na sprehode, na kavo s sorodnikom in na izlete	Vrednote	OCENA ŽIVLJENJA
G29	Ne, nikakor, moramo ji pomagati.	Finančna pomoč od družine	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G30	Mislim, da bi potrebovali več sredstev.	Potreba po več sredstvih	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G31	Z mano, sestro in bratoma	Življenje z družino	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G32	V hiši.	Življenje v hiši	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G33	V pritličju, ni nikakršnega problema.	Živi v pritličju, kjer ni fizičnih ovir v hiši	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G34	Hiša je primerna.	Hiša nudi primerne pogoje za normalno življenje	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
G35	Zasebnost ima zagotovljeno...	Občutek zasebnosti	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G36	...včasih povabi v svojo sobo koga od sorodnikov.	V sobo kdaj povabi sorodnike na druženje	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G37	Da, izrazila je željo za preurejanjem svoje sobe	Ima možnost preurejanja svoje sobe	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G38	Da jo upoštevamo, ji veliko pomeni.	Da se jo upošteva in spoštuje visoko vrednoti	Vrednote	OCENA ŽIVLJENJA
G39	Doma se počutimo varni.	Občutek varnosti v okolju	Varnost	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G40	V VDC-ju pa pravi, da se počuti ogroženo.	Občutek ogroženosti v VDC-ju	Varnost	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

G41	Večkrat.	Večkrat je že doživela nasilje	Varnost	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G42	Nihče si ne želi takih ljudi za partnerja, veliko ljudi se jih izogiba.	Nihče si jih ne želi za partnerja, izogibanje	Prikrajšanost v družbi	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G43	Prijaznost je le površinska in ponujena iz usmiljenja.	Površinska prijaznost iz usmiljenja	Prikrajšanost v družbi	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G44	Nihče jih resnično ne razume in ne sprejema kot sebi enakopravne ljudi	Nerazumevanje, nesprejemanje, neenakopravnost	Prikrajšanost v družbi	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G45	Pogosto jo kaj boli in hodi k zdravniku	Pogosto jo kaj boli in hodi k zdravniku	Zdravstveno stanje	OCENA ZDRAVJA
G46	Kuham hrano iz domačega vrta.	Skrb z domačo hrano	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
G47	Zdravila jemlje za lajšanje depresije.	Zdravila jemlje za lajšanje depresije	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
G48	Ima.	Ima obvezno in dodatno zavarovanje.	Zdravstveno zavarovanje	OCENA ZDRAVJA
G49	Ne.	Ne plačuje zdravil	Zdravstvene storitve	OCENA ZDRAVJA
G50	Zdravnik je prijazen.	Zadovoljstvo s prijaznim zdravnikom	Odnos zdravstvenega osebja	OCENA ZDRAVJA
G51	Jaz ji pomagam, dokler sem še živa.	Mama ji pomaga pri negi	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
G52	Sin jo pelje največkrat.	K zdravniku jo pelje brat	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
G53	Nekoga, ki bi jo lahko resnično poslušal in poskušal razumeti.	Potrebuje nekoga, ki bi jo lahko resnično poslušal in razumel	Potrebe	ŽELJE, POTREBE
G54	Včasih jo boli hrbtenica in kolena.	Bolečine v hrbtenici in kolenih	Specifikacija oviranosti	OCENA ZDRAVJA
G55	...največja tveganja psihične narave.	Največja tveganja so psihične narave	Zdravstvena tveganja	OCENA ZDRAVJA
G56	Sedaj, ko je starejša, je težje obvladljivo njeno vedenje, iskanje pozornosti in depresija, ko nimamo časa za njo.	S starostjo težje obvladujejo njeno vedenje, saj išče pozornost in pada v depresijo	Zdravstveno stanje	OCENA ZDRAVJA
G57	Ja.	Bolezen jo ovira	Zdravstveno stanje	OCENA ZDRAVJA

		pri vsakdanjem življenju		
G58	Zelo težko, pogosto pade v depresijo ali pa »kuha mulo« in se zapre vase.	Zelo težko se sooča z bolečino, pogosto pade v depresijo ali pa »kuha mulo« in se zapre vase	Zdravstveno stanje	OCENA ZDRAVJA
G59	Nagnjena je k samopoškodbam, saj se velikokrat sama tepe po obrazu.	Nagnjena je k samopoškodbam, saj se velikokrat sama tepe po obrazu	Poškodbe	OCENA ZDRAVJA
G60	Jaz že vem, kaj je zanjo najboljše.	Mama ve kaj je zanjo najboljše	Sprejemanje odločitev	OCENA TVEGANJ
G61	Če se mi zdi nekaj sprejemljivo, to tudi podprem	Mama podpira odločitev, ki se ji zdi sprejemljiva	Sprejemanje odločitev	OCENA TVEGANJ
G62	Informacije bi bile dobrodošle.	Potrebe po informacijah	Sprejemanje odločitev	OCENA TVEGANJ
G63	Kdo bo skrbel za njo, ko mene ne bo več.	Skrb vzbuja kdo bo skrbel za hčer ko mame več ne bo	Vrste tveganj	OCENA TVEGANJ
G64	Vedno mi je težko in ne vem kako bi to rešila.	Mami je težko se soočiti s tveganji in ne ve kako bi to rešila	Ravnanje s tveganji	OCENA TVEGANJ
G65	Vedno težje prenaša določene ljudi in negativno situacijo, pa čeprav gre za banalno stvar in reagira s kričanjem ali pa zapiranjem vase	Vedno težje prenaša določene ljudi in negativno situacijo, pa čeprav gre za banalno stvar in reagira s kričanjem ali pa zapiranjem vase	Zaznavanje tveganj	OCENA TVEGANJ
G66	Dopuščam ji, da določene situacije razreši sama, saj ne morem vedno reševati njenih problemov	Mama dopušča, da določene situacije razreši sama, saj ne more vedno reševati njenih problemov	Ravnanje s tveganji	OCENA TVEGANJ
G67	Občasno sodelujemo le s Sožitjem in Sončkom.	Sožitje in Sonček	Vrste služb v okolici	OCENA SLUŽB
G68	Občasno se udeležimo kakšnega	Občasna udeležba na	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB

	izleta ali prireditve v okviru društev	izletu ali prireditvi v okviru društev		
G69	Delajo z ljudmi in rešujejo njihove stiske.	CSD delajo z ljudmi in rešujejo stiske	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
G70	Mislim pa, da je premalo narejenega.	Premalo narejenega s strani CSD	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
G71	Nimam prav dobrega mnenja.	Nima dobro mnenje o CSD	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
G72	Nimam pritožb.	Nima pritožb glede zdravstvenih služb	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
G73	Ne.	Patronažna sestra jih ne obiskuje na domu	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
G74	Ne poznam jih.	Ne pozna dela organizacij, ki se ukvarjajo s starejšimi ljudmi	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
G75	Več ljudi, ki bi skrbeli za kvalitetno druženje vseh ljudi z intelektualnimi ovirami, prav tako bi pomagali pri odpravljanju psihičnih stisk ter reševali težave v družini in njihovi okoli.	Potreba po ljudeh, ki bi skrbeli za kvalitetno druženje ljudi z IO, ki bi pomagali pri odpravljanju psihičnih stisk ter reševali težave v družini in njihovi okolici	Potreba po službah, storitvah	ŽELJE, POTREBE
G76	Mogoče občina.	Občina bi se morala angažirati za izboljšanje položaja ljudi z IO	Potreba po službah, storitvah	ŽELJE, POTREBE
G77	Lahko bi šole same povabile k druženju šolarje in ljudi z intelektualnimi ovirami in bi se na ta način bolje spoznali.	Šole bi lahko vzpodbujale druženje šolarjev in ljudi z IO, da bi se bolje spoznali	Želje	ŽELJE, POTREBE
G78	Obrnem se lahko samo na svojo družino.	Po pomoč se lahko obrne le na svojo družino	Potreba po službah, storitvah	ŽELJE, POTREBE
G79	Vsak potrebuje pomoč, nekateri bolj pri vsakdanjih	Vsak potrebuje pomoč, nekateri bolj pri	Potrebe	ŽELJE, POTREBE

	opravih, drugi pa bolj pri druženju, spoznavanju sebe in soočanju s svojimi stiskami in duševnimi motnjami.	vsakdanjih opravih, drugi pri druženju, spoznavanju sebe in soočanju s svojimi stiskami in duševnimi motnjami		
G80	Potrebujejo tudi varen dom ali vsaj neko okolje, kjer se počutijo varne in domače.	Potrebujejo tudi varen dom ali okolje, kjer se počutijo varne in domače	Potrebe	ŽELJE, POTREBE
G81	Želela bi več denarnih sredstev, da hčerki omogočim več izletov in mogoče kakšnega psihologa.	Želja po več denarnih sredstev, več izletov in psihologa	Želje	ŽELJE, POTREBE
G82	Želim, da najde partnerja, ker bi ji to dalo velik zagon v življenju.	Želja, da najde partnerja, ker bi ji to dalo velik zagon v življenju	Želje	ŽELJE, POTREBE
G83	Nimam dovolj informacij in bila bi vesela večjega informiranja ter podpore s strani organizacij, občine in države.	Bila bi vesela večjega informiranja ter podpore s strani organizacij, občine in države	Želje	ŽELJE, POTREBE
G84	Mislim, da bi bilo to zelo dobro, če bi se tudi starši kdaj družili in razbremenili ob tem.	Dobrodošla bi bila organizirana skupina svojcev za druženje in psihično razbremenitev	Potrebe	ŽELJE, POTREBE

Tabela 9.2.8: Kodiran intervju A

OZNAKA	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMATSKI SKLOP
A1	Ob vikendih posesam, travo pokosim, klet pometam, zalivam moje rože in z malo sekirico sekam treske.	Ob vikendih sesa, kosi travo, pometa klet, zaliva rože in seka trske	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
A2	Od ponedeljka do petka hodim tudi na delavnice.	V VDC hodi od ponedeljka do petka	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
A3	Po delavnicah pridem domov	Prosti čas preživi za	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA

	počivat, kaj pojest, pred računalnik igrat igrice ali poslušat muziko.	računalnikom, poje kosilo, igra igrice in posluša glasbo		KONTEKSTA
A4	V življenju mi veliko pomeni to, da me imajo zelo radi in da me pohvalijo.	Veliko mu pomeni, da ga imajo radi in da ga pohvalijo	Vrednote	OCENA ŽIVLJENJA
A5	Rad gledam tudi televizijo in hodim v trgovino, na sprehode in na koncerte.	Rad gleda TV ob večerih, hodi v trgovino, na sprehode in koncerte	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A6	Z mamico, bratom in sestro.	Živi z mamico, bratom in sestro	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
A7	Z mamico, sestrico, bratom in sosedi.	Z mamico, sestrico, bratom in sosedi ima stike	Stiki v okolici	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A8	Srečujemo se večkrat na teden in za rojstne dneve.	Srečujejo se večkrat na teden in za rojstne dneve	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A9	Srečujemo se doma, pri meni in pri njih doma.	Srečujejo se doma, pri njemu in pri njih	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A10	Najbolj zaupam mamici, včasih tudi sestrici in bratu.	Najbolj zaupa mamici, sestrici in bratu	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A11	K frizerju me pelje mamica ali sestra, nakupujem skupaj z mamico, položnic pa ne plačujem jaz.	K frizerju ga pelje mamica ali sestra, nakupuje skupaj z mamico, položnic pa ne plačuje	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A12	Na mamico se največkrat obrnem, ko mi je hudo ali si želim družbe.	Na mamico obrne, ko mu je hudo ali si želi družbe	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A13	Imam sodelavce na delavnicah, obiskujem pa se s sosedi.	S sodelavci na delavnicah in s sosedi vzdržuje stike	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A14	Družimo se na delavnicah, pri meni ali pri njih doma.	Druženje na delavnicah in na domu	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A15	Da, uporabljam skupen, družinski telefon.	Uporablja družinski telefon	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A16	S sestro se pogovarjam.	S sestro se najpogosteje pogovarja	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

A17	Da.	Uporablja e-mail	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A18	Ne.	Ne uporablja facebooka	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A19	Da.	Praznuje praznike	Vrednote	OCENA ŽIVLJENJA
A20	Z družino in sosedi.	Z družino in sosedi praznuje rojstni dan	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A21	Pogrešam atija, pa babico in dedka.	Pogreša atija, babico in dedka	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A22	Včasih za praznike.	Stike s sorodniki ima včasih za praznike	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A23	Ne.	Po opravkih ne gre sam	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A24	Ne.	Javni prevoz ni urejen	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A25	Ne.	Ne uporablja javnega prevoza redno	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A26	Avtobus uporabljam sam, ampak samo, ko grem iz delavnice.	Avtobus uporablja sam le ko se vrača iz delavnice	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A27	Ne.	Pri uporabi javnega prevoza ne pogreša pomoči	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A28	Udeležujem se delavnic, izletov in prireditvev.	Preko društva hodi na delavnice, izlete in prireditve	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
A29	Da.	Hodi v službo	Zaposlitev	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A30	V spremstvu.	V službo hodi s spremstvom	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A31	Zjutraj me pelje brat, nazaj pa pridem z avtobusom.	Zjutraj ga pelje brat, nazaj pa pride z avtobusom	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A32	Rad hodim, ker se imam zelo dobro.	Rad hodi v službo, ker se ima zelo dobro	Vrednote	OCENA ŽIVLJENJA
A33	Ne, ker hodim na delavnice.	Ne, ker hodim na delavnice	Zaposlitev	OCENA SOCIALNEGA

				KONTEKSTA
A34	Zalivam rože, sesam, igram igrice, poslušam muziko in z mamico hodim na sprehode.	Zaliva rože, sesa, igram igrice, posluša muziko in z mamico hodi na sprehode	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A35	Druženje s prijatelji.	Druženje s prijatelji	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A36	Gledanje televizije.	Gledanje televizije	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A37	Poslušanje glasbe.	Poslušanje glasbe	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A38	Obisk kina, gledališča ali koncertov.	Obisk kina, gledališča ali koncertov	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A39	Sprehod.	Sprehod	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A40	Uporaba računalnika.	Uporaba računalnika	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A41	Pomoč doma.	Pomoč doma	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A42	Slikanje.	Slikanje	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A43	Hodim v naravo in rad izdelujem stvari.	Hodi v naravo in rad izdeluje stvari	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A44	Pohodništvom.	Pohodništvo	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A45	Obiskujem koncerte domače glasbe in grem v gledališče.	Obiskuje koncerte domače glasbe in hodi v gledališče	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A46	Želim si potovati.	Želi si potovati	Želje	ŽELJE, POTREBE
A47	Dobim nagrado za delo na delavnicah.	Prejema denarno nagrado v VDC	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A48	Imamo dovolj.	Prihodkov ima dovolj	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A49	Pomaga mi mamica, brat in sestra.	Pomoč mame, brata in sestre	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A50	Imamo dovolj.	Ima dovolj	Materialni položaj	OCENA

		denarja za prostočasne aktivnosti		SOCIALNEGA KONTEKSTA
A51	Za kakšen teden hodim z VDC-jem ali s Sožitjem.	Hodi na počitnice z VDC-jem ali s Sožitjem	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A52	Lahko ga prihranim.	Lahko prihrani nekaj denarja	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A53	Mogoče bi potreboval.	Potreboval bi več denarja	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A54	Z mamico in bratom.	Živi z mamico in bratom	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A55	Živim v hiši.	Živi v hiši	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A56	Imam svojo dnevno sobo.	Ima svojo dnevno sobo	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A57	Nisem.	Sobe ni opremil sam	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A58	Moj kotiček je moja dnevna soba.	Ima dnevno sobo kot lasten kotiček	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A59	Počutim se varno.	Počuti se varno v domači hiši	Varnost	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A60	Šoferji so nesramni.	Doživel nasilje od nesramnih šoferjev	Varnost	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A61	Sem zdrav, le kislina mi nagaja.	Želodčna kislina	Zdravstveno stanje	OCENA ZDRAVJA
A62	Mamica mi daje tablete.	Mamica mu daje tablete	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
A63	Jem kar skuha mamica in hodim na sprehode.	Je domačo hrano in hodi na sprehode	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
A64	Ko zbolim pijem čaj z limono in medom.	Ko zboli pije čaj z limono in medom	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
A65	Moja zdravnica je zelo prijazna, vse mi pove.	Zdravnica je prijazna	Odnos osebja zdravstvenih ustanov	OCENA ZDRAVJA
A66	Ko zbolim mi pomaga mamica.	Ko zboli mu pomaga mamica	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
A67	Z mamico grem v lekarno.	Mamica ga spremlja v lekarno	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
A68	Prej sem redno jemal zdravila za želodec,	Prej je redno jemal zdravila	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA

	sedaj pa več ne.	za želodec, sedaj pa več ne		
A69	Zdravila jemljem s pomočjo mamice.	Zdravila jemlje s pomočjo mamice	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
A70	Včasih sem utrujen zvečer.	Utrujenost zvečer	Vrste tveganj	OCENA TVEGANJ
A71	Bolj starejši bom.	Starejši bo	Vrste tveganj	OCENA TVEGANJ
A72	Starši.	Zjutraj vstaja s pomočjo staršev	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
A73	Sam.	Spat odide sam	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
A74	Starši.	Pomoč staršev pri obisku prireditev	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
A75	Starši.	Starši pripravljajo obroke	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
A76	Starši.	Kuhajo starši	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
A77	Starši.	Obisk frizerja s starši	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
A78	Starši.	Obisk zdravnika s starši	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
A79	Starši.	Iskanje zaposlitve s starši	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
A80	Sam.	Sam obišče prijatelje	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
A81	Sam.	S prijatelji se družijo sam	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
A82	Starši.	S starši obišče sorodnike	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
A83	Starši.	S starši praznuje rojstni dan	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
A84	Starši.	S starši izbira oblačila in obutev	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
A85	Starši.	S starši preživlja počitnice	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
A86	Starši.	S starši nakupuje	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
A87	Starši.	Starši opravljajo čiščenje	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
A88	Sam.	Sam se sprehaja	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
A89	Starši.	Starši perejo perilo	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
A90	Starši.	Starši sušijo perilo	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
A91	Sam.	Sam pospravlja stanovanje	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
A92	Starši.	Starši izbirajo čas dopust	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA

A93	Sam.	Sam uporablja računalnik	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
A94	Sam.	Sam telefonira	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
A95	Društvo Sožitje in Sonček.	V kraju lahko obišče Sožitje in Sonček	Organizacije v okolici	OCENA SLUŽB
A96	Med tednom hodim vsak dan na VDC, s Sožitjem pa imamo občasno delavnice, izlete, potovanja in prireditve.	Med tednom hodi vsak dan na VDC, s Sožitjem pa ima občasno delavnice, izlete, potovanja in prireditve	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
A97	Ne.	Socialna delavka ne prihaja na dom	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
A98	Ne.	Ni še bil na CSD	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
A99	Ne obiskuje me patronažna sestra.	Ne obiskuje ga patronažna sestra	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
A100	Več ustvarjanja bi si želel.	Želi si več ustvarjanja	Želje	ŽELJE, POTREBE
A101	Pogrešam.	Pogreša družbo	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
A102	Nisem zadovoljen z vozniki avtobusov.	Ni zadovoljen z vozniki avtobusov	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
A103	Da.	Vesel bi bil obiska prostovoljcev	Potrebe po službah, storitvah	ŽELJE, POTREBE
A104	Ne.	Ne pozna dela varuha človekovih pravic	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
A105	Družbe.	Želi si več družbe	Želje	ŽELJE, POTREBE

Tabela 9.2.9: Kodiran intervju B

OZNAKA	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMATSKI SKLOP
B1	Dopoldan preživim v VDC, popoldan rišem in sem na računalniku.	Dopoldan preživi v VDC, popoldan pa riše in je na računalniku	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
B2	Zdravje, prijateljstvo in spoštovanje.	Veliko mu pomeni zdravje, prijateljstvo in spoštovanje	Vrednote	OCENA ŽIVLJENJA

B3	S starši.	Živi s starši	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
B4	S sosedi.	S sosedi ima stike	Stiki v okolici	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B5	VDC in gledališče.	Z drugimi ljudmi se srečuje v VDC in gledališču	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B6	Starši.	Najbolj zaupa staršem	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B7	Starši.	K frizerju, po nakupih in pri plačevanju položnic mu pomagajo starši	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B8	Starši.	Na starše se obrne, ko mu je hudo ali si želi družbe	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B9	Z obiski, s telefonom, s srečanji.	Z obiski, s telefonom in s srečanji vzdržuje stike	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B10	Da, imam svoj telefon.	Uporablja svoj telefon	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B11	S starši.	S starši se najpogosteje pogovarja po telefonu	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B12	Da.	Uporablja e-mail	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B13	Ne.	Ne uporablja facebooka	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B14	S prijateljem in sorodniki.	S prijateljem in sorodniki se si dopisuje	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B15	Da.	Praznuje praznike	Vrednote	OCENA ŽIVLJENJA
B16	Obiskujemo se s sorodniki in prijatelji.	Za praznike se obiskuje s sorodniki in prijatelji	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B17	Na starše.	Na starše se obrne ko potrebuje pomoč	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B18	Ne.	Po opravkih ne gre sam	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

B19	Da.	Javni prevoz je urejen	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B20	Da.	Redno porablja javni prevoz	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B21	Ob pomoči.	Avtobus uporablja ob pomoči	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B22	Ne.	Pri uporabi javnega prevoza ne pogoša pomoči	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B23	Da, v Sožitju in Sončku hodimo na izlete	Preko društev Sožitje in Sonček hodi na izlete	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
B24	Da.	Hodi v službo	Zaposlitev	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B25	V spremstvu.	V službo hodi s spremstvom	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B26	Mati	V službo ga spremlja mama	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B27	Da, zaradi dela in druženja.	Rad hodi v službo zaradi dela in druženja	Vrednote	OCENA ŽIVLJENJA
B28	Želel bi še več dela in druženja.	Želi si še več dela in druženja	Zaposlitev	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B29	Pospravljam, rišem vezem, poslušam glasbo, rad skrbim za rože.	Pospravlja, riše veze, posluša glasbo, rad skrbi za rože	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B30	Gledanje televizije.	Gledanje televizije	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B31	Poslušanje glasbe.	Poslušanje glasbe	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B32	Obisk kina, gledališča ali koncertov.	Obisk kina, gledališča ali koncertov	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B33	Sprehod.	Sprehod	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B34	Uporaba računalnika.	Uporaba računalnika	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B35	Pomoč doma.	Pomoč doma	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA

				KONTEKSTA
B36	Zbiranje znamk.	V prostem času zbira znamke	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B37	Ne.	Ne ukvarja se s športom	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B38	Ne.	Ne obiskuje kulturnih prireditev	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B39	Španija, Turčija, Nemčija, Anglija, Grčija.	Želi si potovati v Španijo, Turčijo, Nemčijo, Anglijo in Grčijo	Želje	ŽELJE, POTREBE
B40	Denarno pomoč.	Prejema denarno pomoč	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B41	Ne.	Prihodkov nima dovolj	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B42	Starši mi dajejo denar.	Pomoč staršev pri financah	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B43	Da.	Ima dovolj denarja za prostočasne aktivnosti	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B44	Za 14 dni v Grčijo.	Hodi na počitnice za štirinajst dni v Grčijo	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B45	Da.	Potreboval bi več denarja	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B46	S starši živim.	Živi s starši	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B47	V hiši s starši.	Živi v hiši	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B48	Da.	Ima svojo sobo	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B49	Da, s pomočjo staršev.	Sobo je opremil s pomočjo staršev	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B50	Da, imam. Moj kotiček je moja dnevna soba.	Ima dnevno sobo kot lasten kotiček	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

B51	Da.	Počuti se varno v domači hiši	Varnost	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B52	Ne.	Ni doživel nasilja	Varnost	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B53	Da.	Zdrav se počuti	Zdravstveno stanje	OCENA ZDRAVJA
B54	Nimam tablet.	Nima tablet	Zdravstveno stanje	OCENA ZDRAVJA
B55	Z zdravo prehrano.	Z zdravo prehrano skrbi za zdravje	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
B56	Počivam.	Ko zbolí počiva	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
B57	Starši.	Ko zbolí mu pomagajo starši	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
B58	Starši.	Starši ga spremljajo k zdravniku	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
B59	S pomočjo staršev.	Zdravila jemlje s pomočjo staršev	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
B60	Hodil bi rad na izlete in imel prijazne prijatelje.	Želi si izletov in prijaznih prijateljev	Želje	ŽELJE, POTREBE
B61	Sam.	Zjutraj vstaja sam	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
B62	Sam.	Spat odide sam	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
B63	Starši.	Pomoč staršev pri obisku prireditev	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
B64	Starši.	Starši pripravljajo obroke	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
B65	Starši.	Kuhajo starši	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
B66	Starši.	Obisk frizerja s starši	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
B67	Starši.	Obisk zdravnika s starši	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
B68	Starši.	Iskanje zaposlitve s starši	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
B69	Starši.	S starši obišče prijatelje	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
B70	Starši.	S prijatelji se druži s starši	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
B71	Starši.	S starši obišče sorodnike	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
B72	Starši.	S starši praznuje rojstni dan	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
B73	Starši.	S starši izbira oblačila in obutev	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
B74	Starši.	S starši preživlja	Organizacija dneva	OCENA

		počitnice		ŽIVLJENJA
B75	Starši.	S starši nakupuje	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
B76	Sam.	Sam čisti	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
B77	Starši.	S starši se sprehaja	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
B78	Starši.	Starši perejo perilo	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
B79	Starši.	Starši sušijo perilo	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
B80	Sam.	Sam pospravlja stanovanje	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
B81	Starši.	Starši izbirajo čas dopust	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
B82	Sam.	Sam uporablja računalnik	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
B83	Sam.	Sam telefonira	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
B84	Ne.	Socialna delavka ne prihaja na dom	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
B85	Da.	Bil je že na CSD	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
B86	Želel bi, da bi se več pogovarjala .	Želi si, da bi se socialna delavka več pogovarjala	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
B87	Ne.	Ne obiskuje ga patronažna sestra	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
B88	Več dela in druženja.	Želi si več dela in druženja	Želje	ŽELJE, POTREBE
B89	Šivanje nogavic.	Želi se naučiti šivati nogavice	Želje	ŽELJE, POTREBE
B90	Da.	Pogreša družbo	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
B91	Da.	Vesel bi bil obiska prostovoljcev	Potrebe po službah, storitvah	ŽELJE, POTREBE
B92	Da bi se družili, zabavali.	Želi si prostovoljce, da bi se družili, zabavali	Potrebe po službah, storitvah	ŽELJE, POTREBE
B93	Ne.	Ne pozna dela varuha človekovih pravic	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
B94	Večje nagrade za delo v VDC-ju, več druženja in zabave.	Želi si večje nagrade za delo v VDC-ju, več druženja in zabave	Želje	ŽELJE, POTREBE

Tabela 9.2.10: Kodiran intervju C

OZNAKA	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMATSKI SKLOP
C1	Dopoldan sem v VDC-ju, popoldan pa sem na računalniku, vmes pospravim posodo iz pomivalnega stroja.	Dopoldan preživi v VDC-ju, popoldan je na računalniku, nato pospravlja posodo	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
C2	Da se doma razumemo, ljubezen, spoštovanje do drugih.	Pomeni ji da se doma razumejo, ljubezen in spoštovanje do drugih	Vrednote	OCENA ŽIVLJENJA
C3	Z mamo in sestro.	Živi z mamo in sestro	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
C4	S prijatelji.	S prijatelji ima stike	Stiki v okolici	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C5	Enkrat na teden s prijatelji in ob rojstnih dnevih, s sodelavci pa vsak dan na delavnicah.	S prijatelji se srečuje enkrat na teden in ob rojstnih dnevih, s sodelavci pa vsak dan na delavnicah	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C6	Mama, sestra in nekateri prijatelji.	Najbolj zaupa mami, sestri in nekaterim prijateljem	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C7	Mami in sestra.	K frizerju, po nakupih in pri plačevanju položnic ji pomagata mama in sestra	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C8	Na prijatelje s Facebooka in Osvajalca.	Ko ji je hudo ali si želi družbe se lahko obrne na FB prijatelje in na fanta, ki jo osvaja	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C9	Oni me obiskujejo, jaz njih bolj redko.	Ima prijatelje, ki jo večkrat obiščejo kot ona njih	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C10	Da, imam svoj telefon.	Uporablja svoj telefon	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C11	S prijatelji in sorodniki.	S prijatelji in sorodniki se najpogosteje pogovarja po	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

		telefonu		
C12	Da.	Uporablja e-mail	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C13	Da.	Uporablja facebook	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C14	S prijatelji in sorodniki.	S prijatelji in sorodniki si dopisuje	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C15	S prijatelji in družino.	S prijatelji in družino praznuje praznike	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C16	Včasih na sestro, večinoma na mami in 2 prijatelja.	Na sestro, mami in dva prijatelja se obrne ko potrebuje pomoč	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C17	Da.	Po opravkih gre sama	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C18	Da.	Javni prevoz je urejen	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C19	Ne.	Ne uporablja redno javnega prevoza	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C20	Sama in ob pomoči.	Avtobus uporablja sama in ob pomoči	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C21	Ne.	Pri uporabi javnega prevoza ne pogreša pomoči	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C22	Da.	Hodi v službo	Zaposlitev	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C23	V spremstvu.	V službo hodi s spremstvom	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C24	Mami in sestra.	V službo jo spremlja mami in sestra	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C25	Včasih, ker se ne počutim dobro in ker premalo plačajo.	Le včasih rada hodi v službo, ker se ne počuti dobro in ker premalo plačajo	Zaposlitev	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C26	Sem na računalniku, gledam TV, poslušam glasbo in grem ven s prijatelji.	Je na računalniku, gleda TV, posluša glasbo in gre ven s prijatelji	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C27	Gledanje televizije.	Gledanje	Prosti čas	OCENA

		televizije		SOCIALNEGA KONTEKSTA
C28	Poslušanje glasbe.	Poslušanje glasbe	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C29	Obisk kina, gledališča ali koncertov.	Obisk kina, gledališča ali koncertov	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C30	Uporaba računalnika.	Uporaba računalnika	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C31	Pomoč doma.	Pomoč doma	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C32	Branje	Branje	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C33	Ne.	Ne ukvarja se s športom	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C34	Ne.	Ne obiskuje kulturnih prireditev	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C35	Indija, Avstrija, Nemčija, Španija.	Želi si potovati v Indijo, Avstrijo, Nemčijo in Španijo	Želje	ŽELJE, POTREBE
C36	Da, denarna pomoč.	Prejema denarno pomoč	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C37	Zase imam dovolj, ker živim doma.	Prihodkov ima zase dovolj, ker živi doma	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C38	Mami, včasih sestra.	Pomoč mame in sestre pri financah	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C39	Da, dovolj za manjše priboljške.	Ima dovolj denarja za manjše priboljške	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C40	Včasih grem s Sožitjem na kmetijo in z družino na morje	Hodi na počitnice s Sožitjem in z družino na morje	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C41	Da, če bi živela sama ali v domu.	Potreboval bi več denarja, če bi živela sama ali v domu	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C42	Z mamo, sestro in psičko.	Živi z mamo, sestro in psičko	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

C43	Stanovanje v hiši	Živi v stanovanju v hiši	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C44	Da, imam svojo sobo.	Ima svojo sobo	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C45	Da.	Sobo je opremila sama	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C46	Da, svojo sobo.	Ima svojo sobo kot lasten kotiček	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C47	V hiši da, v kraju ne.	Počuti se varno v domači hiši, v kraju pa ne	Varnost	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C48	Da, psihično nasilje.	Doživela je psihično nasilje	Varnost	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
C49	Največkrat je to na delavnicah.	Strah jo je ljudi na delavnicah	Zdravstveno stanje	OCENA ZDRAVJA
C50	Ne.	Ne počuti se zdravo	Zdravstveno stanje	OCENA ZDRAVJA
C51	Da, mami.	Zdravila jemlje s pomočjo mami	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
C52	Jemljem tablete.	Zdravje vzdržuje s tabletami	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
C53	Grem k zdravniku in jem tablete.	Ko zbolijo gre k zdravniku in je tablete	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
C54	Mami ali sestra.	Mami ali sestra jo spremljata k zdravniku	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
C55	Samo prevoz.	Želi si prevoz do lekarne	Želje	ŽELJE, POTREBE
C56	Rada bi hodila na veselice.	Želi si hoditi na veselice	Želje	ŽELJE, POTREBE
C57	S starši.	Zjutraj vstaja s pomočjo staršev	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
C58	Sam.	Spat odide sam	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
C59	Starši.	Pomoč staršev pri obisku prireditev	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
C60	Starši.	Starši pripravljajo obroke	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
C61	Starši.	Kuhajo starši	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
C62	Sam..	Sama obišče frizerja	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
C63	Starši.	Obisk zdravnika s starši	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
C64	Starši.	Iskanje	Organizacija dneva	OCENA

		zaposlitve s starši		ŽIVLJENJA
C65	Sam.	Sama obišče prijatelje	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
C66	Sam.	S prijatelji se druži sama	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
C67	Starši.	S starši obišče sorodnike	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
C68	Sam.	Sama praznuje rojstni dan	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
C69	Sam.	Sama izbira oblačila in obutev	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
C70	Sam.	Sama preživlja počitnice	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
C71	Starši.	S starši nakupuje	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
C72	Starši.	Starši čistijo	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
C73	Sam.	Sama se sprehaja	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
C74	Starši.	Starši perejo perilo	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
C75	Starši.	Starši sušijo perilo	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
C76	Starši.	Starši pospravljajo stanovanje	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
C77	Sam.	Sama izbira čas dopusta	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
C78	Sam.	Sama uporablja računalnik	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
C79	Sam.	Sama telefonira	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
C80	Ne.	Socialna delavka ne prihaja na dom	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
C81	Da.	Bila je že na CSD	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
C82	So prijazni, a potrebujem več informacij.	Želi si več informacij	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
C83	Ne.	Ne obiskuje je patronažna sestra	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
C84	Da bi večkrat šla na veselice ali v kino.	Želi si več veselic in da bi šla v kino	Želje	ŽELJE, POTREBE
C85	Učila bi se angleščino.	Želi se naučiti angleščine	Želje	ŽELJE, POTREBE
C86	Da.	Pogreša družbo	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

C87	Ker so prijazni, se lahko z njimi pogovarjam.	Želi si prostovoljce, da bi lahko pogovarjala, ker so prijazni	Potrebe po službah, storitvah	ŽELJE, POTREBE
C88	Ne.	Ne pozna dela varuha človekovih pravic	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
C89	Zdravja.	Želi si zdravja	Želje	ŽELJE, POTREBE

Tabela 9.2.11: Kodiran intervju D

OZNAKA	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMATSKI SKLOP
D1	Zelo rad gledam skoke in Petra Prevca po televiziji.	Zelo rad gleda skoke Petra Prevca po TV	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
D2	Da mi ne bi bilo dolgčas, da bi imel prijatelje, ki me ne bi takoj zapustili in pa lepo punco, ki bi me opazila.	Pomeni mu zapolnjen čas, da bi imel prijatelje, ki ga ne bi zapustili in lepo punco, ki bi ga opazila	Vrednote	OCENA ŽIVLJENJA
D3	Z starši.	Živi s starši	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
D4	Preko Skaypa s prijateljem, nimam pa stikov v okolici, saj nihče noče biti moj prijatelj.	Stik ima preko Skaypa s prijateljem, v okolici pa nihče noče biti njegov prijatelj	Stiki v okolici	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D5	Samo na kakšnih prireditvah, ki jih ima VDC in Sožitje.	Stike ima le na prireditvah, ki jih ima VDC in Sožitje	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D6	Pogrešam punco in Gašperja, rad imam tudi inštruktorje v VDC-ju, če niso »sitni«.	Pogreša kakšno punco in prijatelja, rad ima tudi inštruktorje v VDC-ju, če niso »sitni«	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D7	Mami in ati.	Pri vsakdanjih opravilih mu pomagata starša	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D8	Na mamo.	Ko mu je hudo ali se lahko obrne na mamo	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D9	Ne.	Nima prijateljev s katerimi se obiskuje	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

D10	Da, imam svoj telefon.	Uporablja svoj telefon	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D11	Z mamom in očetom.	S starši se najpogosteje pogovarja po telefonu	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D12	Da.	Uporablja e-mail	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D13	Da.	Uporablja facebook	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D14	Obiščejo me sorodniki.	S sorodniki praznuje praznike	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D15	Rad bi imel punco in prijatelje.	Želi si punco in prijatelje	Želje	POTREBE, ŽELJE
D16	Ne..	Po opravkih ne gre sam	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D17	Ne.	Ne uporablja redno javnega prevoza	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D18	Da.	Hodi v službo	Zaposlitev	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D19	Sami.	V službo hodi sam	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D20	Gledam skozi okno, sem na računalniku in gledam televizijo.	Gleda skozi okno, je na računalniku in gleda TV	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D21	Gledanje televizije.	Gledanje televizije	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D22	Uporaba računalnika.	Uporaba računalnika	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D23	Pomoč doma.	Pomoč doma	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D24	Ne.	Ne ukvarja se s športom	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D25	Ne.	Ne obiskuje kulturnih prireditev	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D26	Povsod.	Želi si potovati povsod	Želje	ŽELJE, POTREBE
D27	Da.	Prejema denarno pomoč	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

D28	S Sožitjem in starši.	Hodi na počitnice s Sožitjem in s starši	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D29	Z mamom in očetom.	Živi z mamom in očetom	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D30	V hiši	Živi v hiši	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D31	Da.	Ima svojo sobo	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D32	Želel sem prebeliti stene.	Želel je prebeliti stene	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D33	V domači hiši se počutim varno, v kraju pa sem imel tudi neprijetne dogodke.	Počuti se varno v domači hiši, v kraju pa je imel neprijetne dogodke	Varnost	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D34	Da.	Doživel je nasilje	Varnost	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D35	Ne vem, včasih se ustrašim koga, ki ni prijazen z mano ali me udari.	Včasih se ustraši koga, ki ni prijazen ali ga udari	Varnost	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D36	Da.	Počuti se zdravega	Zdravstveno stanje	OCENA ZDRAVJA
D37	Mama.	Ko zboli mu pomaga mama	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
D38	Rad bi bil s punco, da bi bila skupaj in da bi skupaj hodila na morje.	Želi si punco, da bi bila skupaj in da bi skupaj hodila na morje	Želje	ŽELJE, POTREBE
D39	S starši.	Zjutraj vstaja s pomočjo staršev	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
D40	Sam.	Spat odide sam	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
D41	Starši.	Pomoč staršev pri obisku prireditev	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
D42	Starši.	Starši pripravljajo obroke	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
D43	Starši.	Kuhajo starši	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
D44	Starši.	S starši obišče frizerja	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
D45	Starši.	Obisk zdravnika s starši	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
D46	Starši.	S starši obišče sorodnike	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA

D47	Starši.	S starši praznuje rojstni dan	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
D48	Starši.	S starši izbira oblačila in obutev	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
D49	Sam in s starši	Sam in s starši preživlja počitnice	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
D50	Starši.	S starši nakupuje	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
D51	Starši.	Starši čistijo	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
D52	Sam.	Sam se sprehaja	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
D53	Starši.	Starši perejo perilo	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
D54	Starši.	Starši sušijo perilo	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
D55	Sam in starši.	Sam in starši pospravljajo stanovanje	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
D56	Starši.	Starši izbirajo čas dopusta	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
D57	Sam.	Sam uporablja računalnik	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
D58	Sam.	Sam telefonira	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
D59	Ne.	Socialna delavka ne prihaja na dom	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
D60	Ne.	Ni še bil na CSD	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
D61	Družbo in ljubezen.	Želi si več družbe in ljubezni	Želje	ŽELJE, POTREBE
D62	Zelo.	Zelo pogreša družbo	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
D63	Da bi se pogovarjali, družili in zabavali.	Želi si prostovoljce, da bi se pogovarjali, družili in zabavali	Potrebe po službah, storitvah	ŽELJE, POTREBE
D64	Ne.	Ne pozna dela varuha človekovih pravic	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
D65	Ljubezni, družbe, prijazno punco in da mi ne bi bilo tako dolgčas.	Želi si ljubezni, družbe, prijazno punco in da mu ne bi bilo tako dolgčas	Želje	ŽELJE, POTREBE

Tabela 9.2.12: Kodiran intervju E

OZNAKA	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMATSKI SKLOP
E1	Vse je fino.	Čez dan je fino	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
E2	Mama, oče, sestre.	Veliko mu pomeni mama, oče in sestre	Vrednote	OCENA ŽIVLJENJA
E3	S starši.	Živi s starši	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
E4	S sorodniki.	S sorodniki ima stike	Stiki v okolici	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E5	Na delavnicah.	Z drugimi ljudmi se srečuje na delavnicah	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E6	Mami se zaupam.	Najbolj zaupa mami	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E7	Starši in sestre.	Pri vsakdanjih opravilih mu pomagajo starši in sestre	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E8	Na mamo in sestre.	Na mamo in sestre se obrne, ko mu je hudo ali si želi družbe	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E9	Z obiski, s telefonom, s srečanji.	Stike vzdržuje z obiski, telefonom in s srečanji	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E10	Ne uporabljam telefona.	Ne uporablja telefona	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E11	Ne.	Ne uporablja e-maila	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E12	Ne.	Ne uporablja facebooka	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E13	Z mamo, očetom, sestrami, nečaki.	Z mamo, očetom, sestrami in nečaki praznuje praznike	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E14	Na starše.	Na starše se obrne ko potrebuje pomoč	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E15	Ne.	Po opravkih ne gre sam	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

E16	Da.	Redno porablja javni prevoz	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E17	Da.	Hodi v službo	Zaposlitev	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E18	V spremstvu.	V službo hodi s spremstvom	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E19	Voznik Samo.	V službo ga spremlja voznik Samo	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E20	Gledam televizijo, se pogovarjam.	Gleda TV in se pogovarja	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E21	Gledanje televizije.	Gledanje televizije	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E22	Pomoč doma.	Pomoč doma	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E23	Ne.	Ne ukvarja se s športom	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E24	Ne.	Ne obiskuje kulturnih prireditev	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E25	Po Sloveniji	Želi si potovati po Sloveniji	Želje	ŽELJE, POTREBE
E26	Nagrado.	Prejema nagrado v VDC	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E27	S Sožitjem v Novigrad.	Hodi na počitnice v Novigrad preko Sožitja	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E28	Da.	Potreboval bi več denarja	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E29	S starši.	Živi s starši	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E30	V hiši.	Živi v hiši	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E31	Da.	Počuti se varno v domači hiši	Varnost	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
E32	Da.	Zdrav se počuti	Zdravstveno stanje	OCENA ZDRAVJA
E33	Mami.	Mami mu pomaga pri jemanju tablet	Zdravstveno stanje	OCENA ZDRAVJA
E34	Mami.	Ko zboli mu pomaga mami	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA

E35	Mami in ati.	Starši ga spremljajo k zdravniku	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
E36	Sam.	Zjutraj vstaja sam	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
E37	Starši.	Spat gre s pomočjo staršev	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
E38	Starši.	Pomoč staršev pri obisku prireditev	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
E39	Starši.	Starši pripravljajo obroke	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
E40	Starši.	Kuhajo starši	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
E41	Starši.	Obisk frizerja s starši	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
E42	Starši.	Obisk zdravnika s starši	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
E43	Starši.	S starši obišče sorodnike	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
E44	Starši.	S starši praznuje rojstni dan	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
E45	Starši.	S starši izbira oblačila in obutev	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
E46	Sam.	Sam preživlja počitnice	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
E47	Starši.	S starši nakupuje	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
E48	Starši.	Starši čistijo	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
E49	Starši.	S starši se sprehaja	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
E50	Starši.	Starši perejo perilo	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
E51	Starši.	Starši sušijo perilo	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
E52	Starši.	Starši pospravljajo stanovanje	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
E53	Starši.	Starši izbirajo čas dopusta	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
E54	Ne.	Socialna delavka ne prihaja na dom	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
E55	Ne.	Ni še bil na CSD	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
E56	Da.	Želi si pridobiti nova znanja in veščine	Želje	ŽELJE, POTREBE
E57	Da.	Pogreša družbo	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

E58	Da.	Veseli bi bil obiska prostovoljcev	Potrebe po službah, storitvah	ŽELJE, POTREBE
E59	Ne.	Ne pozna dela varuha človekovih pravic	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
E60	Več prijateljev, lepo punco in več aktivnosti.	Želi si več prijateljev, dekle in več športnih aktivnosti	Želje	ŽELJE, POTREBE

Tabela 9.2.13: Kodiran intervju F

OZNAKA	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMATSKI SKLOP
F1	Zjutraj grem na delavnico, popoldan pa sem na računalniku, se igram z nečaki, opravi kakšno hišno opravilo, vesel pa sem, ko grem na kakšno tekmo.	Zjutraj gre na delavnico, popoldan je na računalniku, se igra z načaki, opravi kakšno hišno opravilo, vesel pa je tudi, ko gre na kakšno tekmo	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
F2	Hokejski klub Jesenice.	Veliko mu pomeni Hokejski klub Jesenice	Vrednote	OCENA ŽIVLJENJA
F3	Tam se sprostim, navijam in uživam, če zmagajo sem zelo vesel, če pa ne, pa sem zelo jezen in žalosten.	Na hokeju se sprosti, navija in uživa, ob zmagah se veseli, ob porazih pa je jezen in žalosten	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
F4	S starši	Živi s starši	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
F5	Imam prijatelje navijače	S prijatelji navijači ima stike	Stiki v okolici	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F6	Ko gredo na tekmo ali pa s Sončkom ali Sožitjem na izlet.	Z drugimi ljudmi se srečuje na tekmah ali na izletih s Sožitjem in Sončkom	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F7	Mama in nečaki.	Najbolj zaupa mami in	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA

		nečakom		KONTEKSTA
F8	Zaupam se socialni delavki.	Zaupam socialni delavki	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F9	Vse znam sam in z mamo.	Vsaj danja opravila opravlja sam in z mamo	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F10	Včasih na socialno delavko.	Na socialno delavko se obrne, ko mu je hudo ali si želi družbe	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F11	Na obiske ne hodimo veliko, pri nas ni prostora.	Na obiske ne hodi veliko, pri njih doma pa ni prostora	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F12	Da imam svoj telefon.	Uporablja svoj telefon	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F13	S sodelavci si voščimo za rojstne dneve.	S sodelavci si voščijo za rojstne dneve	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F14	Da.	Uporablja e-mail	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F15	Da.	Uporablja facebook	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F16	Z Juretom iz Kranja in Barbaro.	Dopisuje si s prijateljema	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F17	Gremo na Dolenjsko	Praznike praznujejo na Dolenjskem	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F18	Mojo bivšo punco, ki je izbrala drugega.	Pogreša bivšo dekle	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F19	Na domače, na socialno delavko in tudi na Sožitje.	Na domače, na socialno delavko in na Sožitje se obrne po pomoč	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F20	Da.	Po opravih gre sam	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F21	Da.	Redno porablja javni prevoz	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F22	Da.	Hodi v službo	Zaposlitev	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F23	Sami.	V službo hodi sam	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

F24	Hodim na tekme, na izlete, sem na računalniku, gledam televizijo, se igram z nečaki.	Ob prostem času hodi na tekme, na izlete, je na računalniku, gledam TV in se igram z nečaki	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F25	Druženje s prijatelji	Druženje s prijatelji	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F26	Gledanje televizije.	Gledanje televizije	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F27	Poslušanje glasbe	Poslušanje glasbe	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F28	Sprehodi	Sprehodi	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F29	Uporaba računalnika	Uporaba računalnika	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F30	Pomoč doma	Pomoč doma	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F31	Vodim evidenco zmag Hokejskega kluba Jesenice	Njegov hobi je vodenje evidence Hokejskega kluba Jesenice	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F32	Judo-prilagojena oblika.	Ukvarja se s prilagojeno obliko juda	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
F33	Trikrat na teden.	Judo trenira trikrat na teden	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
F33	S Sožitjem v Novigrad.	Hodi na počitnice v Novigrad preko Sožitja	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F34	Ne.	Ne obiskuje kulturnih prireditev	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F35	Kamorkoli.	Potoval bi kamorkoli	Želje	ŽELJE, POTREBE
F36	Nagrado VDC-ja	Prejema nagrado VDC-ja	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F37	Ne.	Nima dovolj denarja	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F38	Doma mi pomagajo.	Doma mu pomagajo pri denarnih stiskah	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F39	Enkrat na morje s Sožitjem, enkrat pa z	Na počitnice hodi enkrat	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA

	družino.	letno s Sožitjem in enkrat z družino		KONTEKSTA
F40	Da, bilo bi fino.	Potreboval bi več denarja	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F41	Z družino.	Živi z družino	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F42	V hiši, ki jo obnavljamo.	Živi v hiši, ki jo obnavljajo	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F43	Imam svojo sobo.	Ima svojo sobo	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F44	Da.	Počuti se varno v domači hiši	Varnost	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F45	Včasih na kakšni tekmi.	Nasilje je doživel na kakšni tekmi	Varnost	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F46	Da.	Zdrav se počuti	Zdravstveno stanje	OCENA ZDRAVJA
F47	Redko jemljem tablete.	Tablete jemlje redko	Zdravstveno stanje	OCENA ZDRAVJA
F48	Ne skrbim zelo dobro, saj kadim, včasih tudi popijem kakšno pivo.	Za zdravje ne skrbi najbolje, saj kadi in včasih popije kakšno pivo	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
F49	Doma.	Ko zboli mu pomagajo domači	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
F50	Rad bi imel punco.	Želi si imeti punco	Želje	ŽELJE, POTREBE
F51	Zelo bi bil vesel punce in rad bi videl še veliko sveta.	Želi si punco in potovanj	Želje	ŽELJE, POTREBE
F52	Sam.	Zjutraj vstaja sam	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
F53	Sam.	Spat gre sam	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
F54	Sam.	Sam obiskuje prireditve	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
F55	Sam.	Sam pripravlja obroke	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
F56	Sam.	Sam kuha	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
F57	Sam.	Sam obišče frizerja	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
F58	Sam.	Sam obišče zdravnika	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
F59	Sam.	Sam obišče prijatelje	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
F60	Sam.	Sam se druži s	Organizacija dneva	OCENA

		prijatelji		ŽIVLJENJA
F61	Starši.	S starši obišče sorodnike	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
F62	Starši.	S starši praznuje rojstni dan	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
F63	Sam.	Sam izbira oblačila in obutev	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
F64	Sam.	Sam preživlja počitnice	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
F65	Sam.	Sam nakupuje	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
F66	Sam.	Sam čisti	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
F67	Sam.	Sam se sprehaja	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
F68	Starši.	Starši perejo perilo	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
F69	Starši.	Starši sušijo perilo	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
F70	Sam.	Sam pospravlja stanovanje	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
F71	Starši.	Starši izbirajo čas dopusta	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
F72	Sam.	Sam uporablja računalnik	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
F73	Sam.	Sam telefonira	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
F74	Sožitje, Sonček, CSD	Sožitje, Sonček, CSD v kraju	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
F75	Ne.	Socialna delavka ne prihaja na dom	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
F76	Da.	Bil je že na CSD	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
F77	Sedaj je vredu, včasih so bili nesramni	Včasih so bili na CSD nesramni, sedaj pa so vredu	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
F78	Ne.	Ne obiskuje jih patronažna sestra	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
F79	Nič, samo punco bi rad.	Želi samo punco	Želje	ŽELJE, POTREBE
F80	Včasih.	Včasih pogreša družbo	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
F81	Da, samo včasih ni avtobusa in dolgo čakam.	Včasih avtobus dolgo čaka	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
F82	Da bi se družili, zabavali.	Vesel bi bil obiska prostovoljcev da	Potrebe po službah, storitvah	ŽELJE, POTREBE

		bi se družili, zabavali		
F83	Ne.	Ne pozna dela varuha človekovih pravic	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
F84	Trenutno imam odlično socialno delavko, ki jo obiskujem po potrebi	Zadovoljen s socialno delavko, ki jo obiskuje po potrebi	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
F85	Želim si več denarja, druženja, izletov...	Želi si več denarja, druženja, izletov	Želje	ŽELJE, POTREBE
F86	Želim si več tekem in da bi lahko potoval po celem svetu	Želi si več hokejskih tekem in potovanj	Želje	ŽELJE, POTREBE

Tabela 9.2.14: Kodiran intervju G

OZNAKA	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	TEMATSKI SKLOP
G1	Na delavnicah delam, doma šivam in sprehajam mojega psa, malo pomagam mami in grem tudi na sestrin računalnik.	Na delavnicah dela, doma šiva, sprehaja psa, pomaga mami in gre tudi na sestrin računalnik	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
G2	Pred spanjem rada gledam televizijo.	Pred spanjem rada gleda TV	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
G3	Da uživam s svojim psom, se smejim in imam nekaj dobrih ljudi.	Uživanje s psom, smeh in nekaj dobrih ljudi	Vrednote	OCENA ŽIVLJENJA
G4	...spoštovanje, razumevanje, imam dober občutek in čutim predvsem notranji mir.	Ceni spoštovanje, razumevanje, dober občutek in notranji mir	Vrednote	OCENA ŽIVLJENJA
G5	S starši	Živi s starši	Življenjski slog	OCENA ŽIVLJENJA
G6	S sosedovo Tinco in Jožetom.	Stike ima s sosedoma	Stiki v okolici	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G7	Na jutranji kavi s sestro in mamo	Z mamo in sestro se z drugimi ljudmi srečuje na jutranji kavi	Karakteristike stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G8	Mojemu psu, mami, sestri in sestrični.	Najbolj zaupa psu, mami, sestri in sestrični	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G9	Nakupujem večkrat	Vsakdanja	Viri pomoči	OCENA

	sama, položnice in frizerja pa so mi pripravljeni plačati mama, sestra in brat.	opravila, nakupe opravlja večinoma sama, položnice in frizerja pa ji plačujejo družinski člani		SOCIALNEGA KONTEKSTA
G10	Velikokrat moji sestri, ki mi večkrat pravi, da naj se pomirim.	Na sestro se obrne, ko ji je hudo, saj jo pomiri	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G11	Z obiski .	Z obiski vzdržuje stike	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G12	Da imam svoj telefon.	Uporablja svoj telefon	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G13	Če je nujno z zdravnikom, pa tudi z mamo, sestro in bratom.	Telefonske stike vzdržuje z zdravnikom, z mamo, sestro in bratom	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G14	Da.	Uporablja e-mail	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G15	Ne.	Ne uporablja facebooka	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G16	S sosedom, družino in pa s Sožitjem.	Praznike praznuje s sosedom, družino in s Sožitjem	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G17	Pogrešam dobre prijatelje.	Pogreša dobre prijatelje	Vzdrževanje stikov	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G18	Sestri zaupam in mami, najraje pa se zatečem k mojemu psu.	Po pomoč se obrne k sestri in mami, najraje pa k svojemu psu	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G19	Da.	Po opravih gre sam	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G20	Da.	Redno uporablja javni prevoz	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G21	S Sožitjem in Sončkom grem kam in kdaj tudi kaj sešijem.	S Sožitjem in Sončkom gre kam in tam tudi kaj sešije	Viri pomoči	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G22	Da.	Hodi v službo	Zaposlitev	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G23	Sami.	V službo hodi	Viri pomoči	OCENA

		sama		SOCIALNEGA KONTEKSTA
G24	Ne hodim rada, ker me nekateri izzivajo, mi lažejo in kritizirajo.	V službo ne hodi rada, ker nekateri izzivajo, lažejo in kritizirajo	Zaposlitev	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G25	Dva meseca v železarni.	Zaposlena je bila dva meseca v železarni	Zaposlitev	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G26	Sprehajam se s psom, hodim na pokopališče k očetu, včasih vozim kolo in veliko šivam.	Ob prostem času se sprehaja s psom, hodi na pokopališče k očetu, vozi kolo in šiva	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G27	Gledanje televizije.	Gledanje televizije	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G28	Poslušanje glasbe	Poslušanje glasbe	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G29	Sprehodi	Sprehodi	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G30	Kolesarjenje	Kolesarjenje	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G31	Uporaba računalnika	Uporaba računalnika	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G32	Pomoč doma	Pomoč doma	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G33	Šivanje	Šivanje je hobi	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G34	Ne.	Ne ukvarja se s športom	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G35	Želim si potovati s psom...	Želi si potovati s psom	Želje	ŽELJE, POTREBE
G36	»Miloščino« iz VDC-ja.	Prejema nagrado VDC-ja	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G37	Niti ne.	Nima dovolj denarja	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G38	Sestra, mama in brat mi posodijo, a jim vrnem z uslugo.	Doma ji denarno pomagajo	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G39	Denar imam samo za kave, sladice in položnico za svoj	Denar ima samo za kave, sladice in položnico za	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

	telefon, za hrano in izlete potrebujem pomoč.	svoj telefon, za hrano in izlete potrebuje pomoč		
G40	S Sožitjem na morje enkrat na leto.	Na počitnice hodi enkrat letno s Sožitjem	Prosti čas	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G41	Seveda.	Potrebovala bi več denarja	Materialni položaj	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G42	Z mami, sestro in bratom	Živi z družino	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G43	V hiši.	Živi v hiši	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G44	Imam svojo sobo.	Ima svojo sobo	Stanovanje	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G45	Ne, ljudje me izzivajo.	Ne počuti se varno v domačem kraju zaradi izzivanja	Varnost	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G46	... na avtobusni postaji nekdo brcnil v koleno.	Brca v koleno na avtobusni postaji	Varnost	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G47	Zaradi jeze, sovraštva in nesramnosti sem stalno pod stresom.	Stres zaradi jeze, sovraštva in nesramnosti	Zdravstveno stanje	OCENA ZDRAVJA
G48	Sprehajam se s psom, zelo malo časa sem na računalniku, včasih pa grem tudi na kolo.	Sprehodi s psom, malo časa je na računalniku in kolesarjenje	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
G49	Doma sem in pijem čaj.	Ko zbolim, doma pije čaj	Skrb za zdravje	OCENA ZDRAVJA
G50	Sam.	Zjutraj vstaja sama	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
G51	Sam.	Spat gre sama	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
G52	Sam.	Sama obiskuje prireditve	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
G53	Sam.	Sama pripravlja obroke	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
G54	Sam, starši.	Sama in starši kuhajo	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
G55	Starši.	S starši obišče frizerja	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
G56	Sam.	Sama obišče zdravnika	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
G57	Sam.	Sama se druži s prijatelji	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
G58	Sam, starši.	S starši in sama obišče sorodnike	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA

G59	Sam, starši.	S starši in sama praznuje rojstni dan	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
G60	Sam.	Sama izbira oblačila in obutev	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
G61	Sam.	Sama preživlja počitnice	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
G62	Sam, starši.	Sama in s starši nakupuje	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
G63	Sam.	Sama čisti	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
G64	Sam.	Sama se spreha	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
G65	Starši.	Starši perejo perilo	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
G66	Starši.	Starši sušijo perilo	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
G67	Sam, starši.	Sama in starši pospravljajo stanovanje	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
G68	Sam, starši.	Sama in s starši izbira čas dopusta	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
G69	Sam.	Sama uporablja računalnik	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
G70	Sam.	Sama telefonira	Organizacija dneva	OCENA ŽIVLJENJA
G71	Sožitje in Sonček za izlete.	Sožitje, Sonček, v kraju	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
G72	Ne.	Socialna delavka ne prihaja na dom	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
G73	Da.	Bila je že na CSD	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
G74	Potrebovala bi več pomoči na vseh področjih.	Od CSD bi potrebovala več pomoči	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
G75	Ni me še obiskala...	Ne obiskuje je patronažna sestra	Učinkovitost organizacij	OCENA SLUŽB
G76	Želim si boljšo službo, svojo plačo in več družbe, da bi živel lepše in boljše življenje.	Želi si zaposlitev, svojo plačo in več družbe za boljše življenje	Želje	ŽELJE, POTREBE
G77	To si želim vedno.	Želi si novih znanj in veščin	Želje	ŽELJE, POTREBE
G78	Pogrešam...	Pogreša družbo	Socialna mreža	OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA
G79	Ker bi se spoznali in bili mogoče dobri	Vesel bi bil obiska	Potrebe po službah, storitvah	ŽELJE, POTREBE

	prijatelji, z mano bi se družili in mi pomagali tudi pri nakupih, ker nimam svojega avtomobila.	prostovoljcev da bi se družili, da bi spletli dobro prijateljstvo in bi ji pomagali pri nakupih		
G80	Želim si, da bi se vsi obnašali spoštljivo, da ne bi bilo stresa in prepirov.	Želi si spoštljiv odnos, brez stresa in prepirov	Želje	ŽELJE, POTREBE
G81	Ne želim, da se iz mene norčujejo, ampak da smo vsi prijatelji.	Želi si prijateljstva brez norčevanj	Želje	ŽELJE, POTREBE
G82	Želim si boljšo plačo, da lahko bolje živim in grem na potovanje s psom.	Želi si boljšo plačo za boljše življenje in potovanja s psom	Želje	ŽELJE, POTREBE

Tabela 9.2.14: Kodiran intervju – oseba z intelektualno oviranostjo

9.3. Osno kodiranje

9.3.1. Skrbniki

OCENA ŽIVLJENJA

Življenjski slog

Dopoldan preživi v VDC A1

Živi dobro, udeležuje se športnih prireditev in z družino hodi na izlete F1

Ob dopoldnevih med tednom hodi v VDC, popoldan doma pomaga, gre ven ali pa na trening juda F2

Čez teden je vključen v VDC, med vikendi je doma C2

Hodi na delavnice v VDC, po delavnicah pa sprehaja psa in veliko plete G2

Čez dan gleda TV, počiva in hodi v VDC na delavnice E2

Po delavnicah sedi na kavču, gleda TV ali posluša muziko C20

V VDC se ukvarjajo z ročnimi spretnostmi A2, B4

Glede osnovnih življenjskih potreb je preskrbljen A43

Svojec ne živi v pomanjkanju D1

Zjutraj gre v VDC na delavnice, potem je doma na računalniku, kjer na Facebooku išče prijatelje, a jih težko dobi zaradi oviranosti D2

Zna skuhati kaj ali pogreti, a pri tem potrebuje nadzor, saj ima pomanjkanje koncentracije in pozabi, da mora na primer odstaviti mleko s štedilnika D5

Stike ima s sorodniki in z družbo v VDC B2

Likovne delavnice ob četrtnih B5

Ko vstopi v hišo vedno debatirata kaj so počeli na delavnicah, kaj mu je všeč in kaj ni B6

Vrednote

Rad hodi na risanje, plavanje in druge delavnice v okviru VDC-ja in Sožitja A36

Rad hodi s psom na sprehode, na kavo s sorodnikom in na izlete G28

Zelo rad obiskuje koncerte, gledališče in vaške prireditve A37

Vesel je doma, oblek, hrane in nekoga, ki zanj vedno poskrbi C10

Talent za petje in obiski mu veliko pomenijo E3

Ceni športne dogodke in trenerje F3/Rad hodi na športne prireditve F25

Ceni darila, prijateljstvo in zelo ji je všeč, ko se udeležuje izletov G3

Ceni spoštovanje in ljubezen B11

Ceni dopust in občutek svobode na morju C3

Lepe in spodbudne besede ga motivirajo A6

Da se jo upošteva in spoštuje visoko vrednoti G38

Največ mu pomeni zasebnost v svoji sobi in TV C39

Osrečujejo ga druženja s Sožitjem z ljudmi, ki so mu podobni in se z njimi razume D4

Pomanjkanje družbe za njega predstavlja velik problem D3

Je čustven in nikogar noče prizadeti B12

Ne razume šaljenja in vse dojema preresno B13

Ljudje z IO v domačem okolju

V domačem okolju ni nikogar, ki ima IO A7, C4

Dve dekleti z njim hodita na delavnico B14

Eno osebo z IO imamo v okolici, a z njim nismo v kontaktu D6

V domačem okolju sta dve osebi z IO, a z njima nimajo stikov E4, F4

V domačem okolju je kar nekaj takih ljudi, a se med seboj ne družijo G4

Skrb občine, krajevne skupnosti

Občina, krajevna skupnost ne spodbuja druženja B22, C8

Na predlog o organiziranju za ljudi z IO je župan odvrnil, da ni financ za organiziranje dejavnosti za le nekaj ljudi D73

Pogled družbe na osebe z IO

Družba boljše sprejema osebe z IO B23

Družba na osebe z IO ne gleda prav vzpodbudno F8

Družba gleda na starejše osebe z IO izključujoče C9

Zgražanje nekaterih nad nekom na vozičku B24

Malomarnost šoferjev avtobusov A14

Zaprti ljudje, ki se raje obrnejo proč D11

Prikrajšanost v družbi

Mir in tišina na delavnicah nista mogoča A15

V VDC-ju velikokrat ne sme povedati svojega mnenja, ker ga utišajo ali se ne zmenijo zanj C45

Prikrajšan je do partnerke, ogled filma v kinu ipd. C11

Prikrajšanost za družbo D12

Prikrajšanost za osebno in materialno podporo E9

Svojec zaradi IO nima družbe E37

Družba na njih gleda drugače, sploh na tiste, ki že po zunanosti kažejo na »drugačnost« F9

Prikrajšani so, ker ne morejo ustvariti svojega partnerstva in družine, poleg tega pa tudi zelo slabo zaslužijo, zato so bolj ali manj odvisni od drugih na vseh področjih G10

Nihče si jih ne želi za partnerja, izogibanje G42

Površinska prijaznost iz usmiljenja G43

Nerazumevanje, nesprejemanje, neenakopravnost G44

Stiki v okolici

S sosedi ima stike A8, B16

S sosedi nima stikov C5

Z drugimi se srečuje na delavnicah v VDC-ju in na obiskih C6

V njegovem otroštvu so starši čuvali druge otroke, da bi se sin navadil na družbo B15

Vzdrževanje stikov s sorodniki po Sloveniji B18

OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

Socialna mreža

Stiki z družinskimi člani A16, D14

Stiki s sorodniki G11

Največ stikov ima s svojo družino E5

Vzajemno obiskovanje s sosedi A19

Druži se z ljudmi na VDC-ju in občasno na Sožitju D17

Nima prijateljev s katerimi bi se obiskovali E13, G14

Z bratom in sosedi ima stike F5

Redno vzdrževanje stikov s sorodniki B25, B27

Stike ima s sestro, bratom in vnukinjo, ki ga obiščejo C12

Starša skrbita zanj B26

Pozimi so redkejši stiki, poleti pa se družijo pred hišo B31

Kot majhen se je pred družbo umikal v svojo sobo B29

Ker je tih in zaprt vase, ga spodbujajo k govorjenju B32

Župnik je pri verouku pripomogel k tem, da so svojca drugi otroci sprejeli in ga imeli radi B92

Nima prijateljev s katerimi bi se obiskoval C16

Ko ga neznanec zaradi počasnega pisanja odprijatelji s FB, to ne sprejema dobro D15

Čustveno oporo poišče sama pri vsakem, ki si vzame čas za njo G21

Navezanost na mamo A17, E20/Čustvena opora družinskih članov A29, B43, B44, D26, E10

V oskrbo sta vključena le mama in oče, na katerega je sin zelo navezan C13

Sorodniki so vključeni v oskrbo pri kuhanju in vožnji G12

Vsi so bolj ali manj vključeni v oskrbo E12

V času stiske se najraje obrne na starša, na katera je zelo navezan C25

V domačem okolju na ulici ali v trgovini nagovarja mimoidoče D8

Karakteristike stikov

Druženje v vasi, domačih domovih in ob praznikih A9

Organizirano druženje na piknikih in izletih s Sožitjem A10, B20, D9

Z drugimi ljudmi preživi v času, ko je na delavnicah v VDC-ju ali na Sožitju D20

Druženje z domačimi in na VDC-ju D6, E15

Posebno mesto je na delavnicah v VDC-ju, sicer pa so to običajna mesta G7

Dobro se razume predvsem z bratom F10

Druženje na športnih prireditvah, na delavnicah v VDC-ju in na izletih F6

Stiki s sosedi so korektni, a se le občasno srečujemo in samo pozdravimo E15

Druženje na delavnicah in občasno na srečanjih s Sožitjem C7

Z drugimi preživlja skupni čas le na delavnicah C18

Sosedi ga ne sprejemajo in se izogibajo stikov z njim D18

Z navezovanjem stikov nima težav, je radovedna in včasih celo vsiljiva G16

Nekaj ur dnevno preživi na delavnici, s sorodniki pa se družijo nekaj ur tedensko G17

Rad poklepeta s sosedi A20

Vsakodnevno preživljanje z ljudmi v domačem okolju A21

Nekateri neprijazni in nestrpni ljudje A47

Soočanje tudi z neprijaznimi in nekulturnimi ljudmi v širšem okolju A49

Osebo z IO imajo radi sodelavci od mame B19

Rad hodi v gledališče B21

Druženje na obiskih in v kavarni G6

Stisko zadržuje v sebi in je ne deli z nikomur F18

Vzdrževanje stikov

Popoldan bolj malo časa preživi z drugimi B33

Ko je topleje in se več časa zadržujejo pred hišo je tudi druženja več B34

Stike išče preko družbenih omrežij in s sorodnikom se pogovarja občasno preko Skypa D19

Veliko se pogovarja preko telefona, stiki pa so občasni F12

Prosti čas

Prosti čas preživi za računalnikom A3

Pomaga pri vsakdanjih opravilih A4

Pomaga pri zlaganju brisač, nošenju smeti in brisanju mize E21

Pomaga pri pometanju in zalivanju rož A30

Pomaga pred hišo in pomaga tudi pri pripravi hrane D27

Ukvarja se z ročnimi deli pri čemer je zelo vztrajna in dela veliko ur G22

S sestro in bratom včasih hodi na kegljanje, hodi na delavnice v VDC, čez dan pa posluša muziko, gleda TV ali igra družabno igro spomin C26

Kupili so mu marsikaj za igro in rekreacijo, a se z ničemer ni ukvarjal dolgo in ni kazal dovolj zanimanja D28

Ob večerih je na računalniku, gleda TV, hodi na delavnice in na treninge juda F19

Z mamom hodi na počitnice, z društvom pa gre kdaj tudi sam A33, B52, D31, F22

Letovanje z VDC-jem mu je bilo zelo všeč C29

Skupne počitnice s starši ali sorodniki B51

Zaradi strahu, da bi bilo na počitnicah kaj narobe s sinom, gresta starša sama na počitnice vedno nekam blizu B53

Starša gresta na dopust le ko je sin s Sožitjem na dopustu D32

Zelo rad se vozi s kolesom po ulici in išče družbo D7

Pogovori in ustvarjanje po kosilu B7

Rad riše, barva, se pogovarja, je za računalnikom B8, B46

V časopisu ga motijo zgoščene črke in besede

Veseli se potovanja na otok Kos v Eurovillage kjer se počuti dobro z drugimi otroki z IO B10

Rad pospravlja in je za računalnikom B45

Viri pomoči

Sam se brije, umiva in oblači A22, B35

Sam se umije, obleče, a mu vnaprej pripravijo obleko, ker nima občutka kako se mora obleči glede na temperaturo D21

Samostojno se obleče, umije, poje obrok, a pri tem potrebuje veliko spodbude E16

Pomoč nudi pri gospodinjskih opravilih A23, B36, B37

Je popolnoma samostojna pri vseh opravilih, pri čem pa pomaga tudi mama G18

Starša ga zbujata, mu pomagata pri umivanju in pripravita zajtrk C19

Dogovor v družini za skrb in oporo svojca z IO E65

Z družino hodi po opravkih D22

Samostojno potuje na delavnice, saj mu je to rutina D23

Pelje jo brat, zna pa se tudi sama odpraviti na avtobus G19

V VDC potuje samostojno z organiziranim prevozom s kombijem C21

Za prevoz se obrne tudi na njegovega brata in ženo D24

Z društvom gre sam na morje ali na izlet A24

Udeležba na izletih, piknikih in druženjih B41

Z mamom ali drugimi družinskimi člani potuje in hodi po opravkih ko je doma A25

Avtobusi mu ne ustavljajo A26

Povsod hodi z avtobusom samostojno F15

Ker ima težave z zavezovanjem, nosi obutev brez vezalk B38

Spremljevanje je zagotovljeno s strani mame ali maminih prijateljic B39

Včlanjenost v Sožitje, Sonček in delavnice v VDC B40, C23

Vključenost v Sožitje, s katerimi hodi na morje E19

Materialni položaj

Lahko bi bilo bolj poskrbljeno za socialno varnost E26

Vsa skrb glede socialne varnosti je na plečih mame A34

Nima plačanega dela A31

Skupno razpolaganje z denarjem A32

Sama razpolaga s svojim denarjem in pri tem ne potrebuje večje pomoči, le nasvete G24

Ne razpolaga z denarjem E23

Nima predstave o številkah in o vrednosti denarja D30

Starša skrbita za finance, saj sam ne zmore razpolagati s svojim denarjem C28

Prejema le očetovo pokojnino A35

Finančna pomoč staršev C33, A38

Denarna pomoč za osebe z IO ni dovolj in se je potrebno znajti z družinskimi prihodki C30

Sin živi dobro zaradi zadovoljivega finančnega stanja staršev B54, B57

Sinovi dohodki so plačilo VDC-ja in finančna pomoč in opora staršev B55

V VDC dobi simbolično plačilo v višini 50€ do 70€, na kar je sin zelo ponosen B48, D29

Skromna nagrada z delavnic VDC-ja E22

Invalidnina znaša 280€ in nagrada za delo v VDC-ju 28€ C31

Prejema le invalidnino, postrežnino, nagrado iz VDC-ja in prihodke staršev D34

Prejema le invalidnino, dodatek za oskrbo in nagrado za delo v VDC-ju E27

Na VDC-ju ima malo plačano, le nahranijo jih dobro C27

Družinskih članov je več, tako da imajo sredstva, a lahko bi bilo veliko bolje E28

Dostojno življenje, a večjih finančnih sredstev bi bili veseli C34, D36

Potreba po več sredstvih A39/Finančna pomoč bi prišla zelo prav F26, G26

Stanovanje

Življenje z družino A40, E29, F27, G31

Živi s staršema B58, C14, C35, D37

Življenje v hiši A41, B59, C36, D38, E30, F28, G32

Ni fizičnih ovir v hiši A42, B60, C37, D39, E31

Živi v pritličju, ker težje hodi F29

V hiši so primerni pogoji za normalno življenje B61, E32, G34

Ima zasebnost v svoji sobi, kamor lahko tudi koga povabi A44, B62, C38, D41, E35, F31, G35

Zadovoljen je z dnevno sobo A45

Sobo je uredil po svoje, kar mu veliko pomeni B63, G37

Vesel nad uslišano željo za novo barvo na stenah D42

Varnost

Počutijo se varni v domačem kraju C 41, A46, B64, D43, F33, G39

Ni doživel nasilja A48, E36

V osnovni šoli je bil deležen nasilja s strani sošolca B65

Doživel nasilje s kamnom v glavo D44

Večkrat je že doživela nasilje G41

Včasih mu je kdo osorno in žaljivo odgovarjal ali ga grdo povlekel za roko C42

Nasilje doživel na športnih dogodkih F34

Občutek ogroženosti v VDC-ju G40

Socialne posledice, povezane s starostjo

Prisotnost strahu in predsodkov A50

Občutek, da nima manj pravic A51

Občutek, da je v Ljubljani več dogodkov, priložnosti in možnosti za večjo vključenost v družbo B66

Marsikdo se ljudi z IO še vedno sramuje, čuti usmiljenje in se jim izogiba C44

Nespoštljivost, žaljenje in nerazumevanje ljudi v okolici do oseb z IO D45

Prikrajšanost za spoštovanje in prijateljstvo D46

Spoštljivi, a nestrpni ljudje F35

Partnerstvo

Nima partnerke A18, B28, C15, D16, G13

Želje glede partnerstva ga hitro minejo E12

OCENA ZDRAVJA

Zdravstveno stanje

Zdravje je dobro B67/Nima kroničnih bolezni A63, B78, C56/Nima zdravstvenih težav D47

Težave s srcem, ki jih je imel v otroštvu B77

Ima želodčne težave A5

Težje hodi F37/Prirojene kronične težave s kolki F45

Prej je imel koncentracijo le nekaj minut, danes pa je skoncentriran tudi dobro uro B47

Številčno predstavo ima slabše razvito B49

Ima le luskavico in težave s sluhom C46

Prehladi in putika E38

Pogosto jo kaj boli in hodi k zdravniku G45

Zelo težko se sooča z bolečino, pogosto pade v depresijo ali pa »kuha mulo« in se zapre vase G58

Bolezen jo ovira pri vsakdanjem življenju G57

Specifikacija oviranosti

Nima fizičnih oviranosti A61, C55, D54

Ima strgane kolenske vezi brez možnosti operacije E46

Fizično oviranost predstavlja težavna hoja F44

Bolečine v hrbtenici in kolenih G54

Zdravstvena tveganja

Želodčne težave s kislino A62

Čustvena labilnost D55

Zdravstvena tveganja sta putika in telesna teža E47

Največja tveganja so psihične narave G55

Poškodbe

Brez poškodb A64, C57, D56, E49

Osem let je minilo odkar si je zvil nogo B79

Poškodbe zaradi padcev po tleh F46

Nagnjena je k samopoškodba, saj se velikokrat sama tepe po obrazu G59

Skrb za zdravje

Jemanje zdravil A53/Jemlje psihiatrična zdravila E40/Zdravila jemlje za lajšanje depresije G47

Ne jemlje zdravil B71, D49

Težave s kolenom onemogočajo aktivnost E39

Kuhanje hrane, ki mu prija in ne škoduje A52, D48/Mama vsak dan kuha domačo hrano C47, G46/Skrb za zdravje s primerno prehrano in sprehodi A54, F38

V družini skrbijo za zdravo prehranjevanje in pridelujejo domače sadje in zelenjavo B70

Neguje ga mama B74, D51/Mama, brat in sestra pomagata pri negi A58

K zdravniku ga pelje mama A59, B75, C53

Starša skrbita zanj C52

Ni potrebe še do pomoči, saj vse upravi mama sama A60, B76, D53

Mama nudi sama pomoč in ne ve, če je kakšna možnost pomoči in nasvetov C54

Starša se s sinom veliko ukvarjata in se ga zelo trudita ohranjati v dobrem zdravju B69

Nima interesa za fizično aktivnost C48

Zdravstveno zavarovanje

Ima obvezno zavarovanje, dodatno pa morajo urediti A55, C49, E41

Ima obvezno in dodatno zavarovanje B72, D50, F39, G48

Zdravstvene storitve

Ne plačuje zdravil A56, E42, G49

Aparat za sluh plačujejo C50

Plačuje prilagojeno obutev F40

Odnos zdravstvenega osebja

Zadovoljstvo s prijazno zdravnico A57, C51

Korekten zdravnik E43

OCENA SLUŽB

Vrste služb v okolici

Sožitje in Sonček A73,D62,G67/Poznajo Sožitje in Sonček, a ne sodelujejo veliko z njimi C64

VDC, ki so ponudili pomoč in poskrbeli za svojca tudi ob težavah B88

Na CSD na Jesenicah imajo skrbniki enkrat mesečno sestanek s socialno delavko B89

Karitas D10

Učinkovitost organizacij

CSD ima opravka s socialnimi problemi A75/CSD ima opravka z reševanjem stisk ljudi D65, G69/Poznajo delo CSD in ga povezujejo z veliko birokracije B93

Ne seznanjenost o delu CSD-ja C65

Sam hodi na CSD, ko pa niso imeli primernih pogojev za življenje, pa je socialna delavka hodila k njim F55

Danes so bolj prijazni na CSD kot pa takrat, ko so imeli doma težave F56

Vztrajnost da se dobi podpora od CSD-ja E56/Povsod se morajo potruditi za pomoč E59

Nikoli ni nobena socialna delavka poklicala in vprašala, če imajo kakšno težavo C66

Prijazna socialna delavka, a ni znala svetovati in pomagati C67

Premalo jih poznani z njihovimi pravicami C68

Od CSD dobili povabilo na enomesečne pogovore A77

Občasna udeležba na izletu ali prireditvi v okviru društev G68

Pomanjkanje informacij s strani CSD-ja D67/Neinformiranost o pravicah in olajšav za skrbnike svojcev z IO B94, B86

Potrebno bi bilo slišati mnenje, nasvete in napotke s strani CSD in drugih mamic, ki imajo otroke z IO A78

Potrebni je več privilegijev za ljudi z IO, kot npr prednost v čakalnih vrstah B97

Premalo narejenega s strani CSD G71

Sodelovanje s Sožitjem in najverjetneje tudi s Sončkom D25, G20

Občasna udeležba na izletu ali prireditvi v okviru društev G68

Potreba po večkratnem druženju A74

Patronažna sestra jih ne obiskuje na domu A80, B89, C69, D68, E58, G73

Le patronažna sestra je enkrat obiskala svojca z IO, ne pa socialna delavka A76, D76

Družinska zdravnica je prijazna A79

Vozniki avtobusov niso prijazni D63

Ne pozna in ne more oceniti dela organizacij, ki se ukvarjajo s starejšimi ljudmi A82, D69

Tudi če socialne in zdravstvene službe želijo pomagati ne morejo, saj so nad njimi višji s svojimi interesi in predpisi F58

Občina ne spodbuja druženja A12/Nima mnenja ali občina spodbuja druženje F7

Sam najde dogodke, ki so mu všeč F54

Zadovoljstvo in dobro sodelovanje s Sožitjem A27

Želja za ločeno izvajanje delavnic za starejše in mlajše skupine ljudi z IO, saj starejši težje prenašajo hrup A28

OCENA TVEGANJ

Sprejemanje odločitev

Mama ve kaj je zanj najboljša G60/Mama podpira odločitev, ki se ji zdi sprejemljiva G61

Pomembne odločitve v življenju sprejemata starša, a ob tem poskušata upoštevati sina B80

Pomembne odločitve sprejemajo skupaj A65

Podpora družine pri njegovih odločitvah A66, F47

Pomembne odločitve sprejemata starša C58, D58

Informacije kako podpreti svojca pri odločitvah so dobrodošle B81

Potrebe po informacijah o tem kako ravnati ob čustvenih izbruhih D58

Vrste tveganj

Skrb vzbuja neoznačen prehod za pešce čez železniško progo A68

Strah kaj bo s sinom in kdo bo poskrbel zanj, ko starša več ne bo B82, G63

Kasnejši prehod v ustanovo D59

Starost prinaša tveganje glede težjega gibanja F48

Zaznavanje tveganj

Vedno večja utrujenost osebe z IO A69

Strah pred tem da ne bi našel dekleta in bi bil še bolj žalosten in depresiven F51

Vedno težje prenaša določene ljudi in negativno situacijo, pa čeprav gre za banalno stvar in reagira s kričanjem ali pa zapiranjem vase G65

Strah in skrbi, da mama ne bi mogla skrbeti zanj A70

Z leti in ko starša ne bosta zmogla več skrbeti zanj, bo potreboval več pomoči C60

Strah pred tem kaj ga čaka, ko staršev več ne bo C61

Hoče več svobode in miru C62

Strah o oskrbi in pomoči za sina v prihodnosti D61

Z leti je bolj nervozen in kdaj depresiven F50

Ravnanje s tveganji

Težavno soočanje s tveganji z veliko stresa A71

Ne tvega E51

O tveganjih ne govorijo F49

Mami je težko se soočiti s tveganji in ne ve kako bi to rešila G64

Mama ne dopušča, da bi svojec sam razrešil tvegano situacijo A72

Skrb ostaja, a se mati trudi ne obremenjevati preveč B84

Mama dopušča možnost da svojec sam razreži kakšno tvegano situacijo, a mu pomaga ko ne gre B87

V tveganjih situacijah ravna s premislekom kaj bi bilo v danem trenutku najboljše B86

ŽELJE, POTREBE

Potreba po službah, storitvah

Izražena skrb glede nujenja pomoči in opore otroku z IO, da bi lahko kvalitetno živel doma in zanašanje na druga dva otroka A83

Potreba po bolj odprtih, razumevajočih in prijaznejših ljudeh do oseb z IO A84

V kraju ni nikogar, ki bi se angažiral za izboljšanje ljudi z IO A85

V kraju nimajo svoje lastne krajevne skupnosti A86

Krajevna skupnost bi se morala za svoje krajanke, za ljudi z IO bolj zavzemati B100, F60

Občina bi se morala angažirati v kraju za izboljšanje življenja oseb z IO E60, G76

Na predlog o organiziranju za ljudi z IO je župan odvrnil, da ni financ za organiziranje dejavnosti za le nekaj ljudi D73

Želja po več organiziranega druženja za sina z IO D70

Obstoj VDC-ja in da bi se razvile podobne organizacije za delo in druženje B104

Potreba po druženju in delavnicah v domu za starejše D71

Pomanjkanje informacij o pravicah na področju zakonodaje A92, B105

Potrebe po informacijah o tem kako podpreti osebo z IO C59

Dobrodošla bi bila organizirana skupina svojcev A93, C78, E66

V kraju bi potrebovali bivalno skupnost, saj so osebe z IO zelo navezani na svoj dom, okolico in naravo B99

Socialne službe in društva bi se morali angažirati za boljše življenje ljudi z IO C71

Potreba po dodatni pomoči in družbi F59

Potreba po ljudeh, ki bi skrbeli za kvalitetno druženje ljudi z IO, ki bi pomagali pri odpravljanju psihičnih stisk ter reševali težave v družini in njihovi okolici G75

Potrebe

Potreba po prostovoljcih F61

Potrebuje nekoga, ki bi jo lahko resnično poslušal in razumel B103,G53

Vsak potrebuje pomoč, nekateri bolj pri vsakdanjih opravilih, drugi pri druženju, spoznavanju sebe in soočanjem s svojimi stiskami in duševnimi motnjami G79 /Potreba po družbi D64

Odrasel človek z IO bi potreboval nekoga, ki lahko vpraša za nasvet E62

Potreba po osveščanju po spoštovanju in kulturi že v vrtcu in šoli za pomoč ljudem z IO A87

Mladi bi morali obiskovati delavnice v VDC, kjer bi jim morali bolj predstaviti ljudi z IO, njihovo delo C72

Vsak odrasel z IO bi potreboval nekoga, ki bo z veseljem skrbel za njega C73

Potreba po društvi, centrih, kjer bi lahko sina pustila brezskrbno C74

Za bolj kvalitetno starost v domačem okolju bi potrebovali prijetne domove E63

Potrebovali bi ljudi, ki bi pomagali z nasveti in bi vedeli kam napotiti po informacije E64

Potreba po večji informiranosti C77, D77, E67, F63

Koristna bi bila organizirana skupina svojcev z vidika informiranosti, druženja in z vidika psihične razbremenitve D78, G84

Želje

Želja po ozaveščenosti in strpnosti mladih B101

Z obvestili in pozivi po šolah bi lahko vključili mlade E61/Šole bi lahko vzpodbujale druženje šolarjev in ljudi z IO, da bi se bolje spoznali G77

Želja po odprtih in prilagodljiv ljudeh osebam z IO in ne obratno D74

Delavce, ki bi si resnično vzeli čas in bi se z njimi družili in pogovarjali D75

Želja za organiziranim varstvom za sina vsaj enkrat letno, da bi si z možem lahko privoščila več časa le za njiju D76

Bila bi vesela večjega informiranja ter podpore s strani organizacij, občine in države G83

Za njih bi morali bolj poskrbeti in jih spodbujati k dejavnostim, primerne za njih C70

Želja po organizaciji družbenih prireditev z glasbo in dejavnostmi za spoznavanje in druženje D13

Želja po več denarnih sredstev, več izletov in psihologa G81

Vsak odrasel človek z IO bi potreboval kakšnega srčnega človeka ob sebi A89

V prihodnosti bi mama potrebovala večjo pomoč drugih dveh otrok A90

Želja, da bi se sin dobro počutil in da bi imel vse kar potrebuje A91

Redka druženja s starši kljub potrebi po izmenjavanju mnenj in izkušenj B42, D72

Želja po večji udeležbi na sestankih in sodelovanju staršev in otrok B89

Dogovarjanje z možem, da bi hišo po njuni smrti dala v namen bivalne skupnosti B83

Želja partnerja, ker bi ji to dalo velik zagon v življenju F11, F62, G83

9.3.2. Ljudje z intelektualno oviranostjo

OCENA ŽIVLJENJA

Življenjski slog

V VDC hodi od ponedeljka do petka A2

Dopoldan preživi v VDC-ju, popoldan je na računalniku, nato pospravlja posodo C1

Zjutraj gre na delavnico, popoldan je na računalniku, se igra z načaki, opravi kakšno hišno opravilo, vesel pa je tudi, ko gre na kakšno tekmo F1

Ob vikendih sesa, kosi travo, pometa klet, zaliva rože in seka trske A1

Ukvarja se s prilagojeno obliko juda F32

Na delavnicah dela, doma šiva, sprehaja psa, pomaga mami in gre tudi na sestrin računalnik G1

Živi s starši B3, D3, F4, G5/Živi z mamo, bratom in sestro A6, / mamo in sestro C3

Zelo rad gleda skoke Petra Prevca po TV D1

Vrednote

Veliko mu pomeni, da ga imajo radi in da ga pohvalijo A4

Veliko mu pomeni mama, oče in sestre E1

Uživanje s psom, smeh in nekaj dobrih ljudi G3

Praznuje praznike A19, B15

Rad hodi v službo, ker se ima zelo dobro A32

Rad hodi v službo zaradi dela in druženja B27

Veliko mu pomeni zdravje, prijateljstvo in spoštovanje B2

Pomeni ji da se doma razumejo, ljubezen in spoštovanje do drugih C2

Ceni spoštovanje, razumevanje, dober občutek in notranji mir G4

Pomeni mu zapolnjen čas, da bi imel prijatelje, ki ga ne bi zapustili in lepo punco, ki bi ga opazila D2

Veliko mu pomeni Hokejski klub Jesenice F2

Stiki v okolici

Z mamico, sestrice, bratom in sosedi ima stike A7/ S sorodniki ima stike E4

S sosedi ima stike B4, G6/ S prijatelji ima stike C4

Stik ima preko Skaypa s prijateljem, v okolici pa nihče noče biti njegov prijatelj D4

Organizacija dneva

Zjutraj vstaja s pomočjo staršev A72, C57, D39 / Zjutraj vstaja sam B61, E36, F52, G50

Spat odide sam A73, B62, C58, D40, F53, G51/..s pomočjo staršev E37

Pomoč staršev pri obisku prireditve A74, B63, C59, D41, E38/Sam obiskuje prireditve F54, G52

Starši pripravljajo obroke A75, B64, C60, D42, E3/Sam F55, G53

Kuhajo starši A76, B65, C61, D43, E40/ Sam kuha F56/Sama in starši kuhajo G54

Obisk frizerja s starši A77, B66, C63, D44, E41, G55/Sam obišče frizerja F57

Obisk zdravnika s starši A78, B67, D45,E42/Sam obišče zdravnika F58, G56

Iskanje zaposlitve s starši A79, B68, C64/

S prijatelji se družijo sam A81, C66/Sam se družijo s prijatelji F59

S starši obišče sorodnike A82, B71, C67, E43, F61, G58

S starši praznuje rojstni dan A83, B72, D47, E44, F62/Sama..C68/ Sama in s starši..G59

S starši izbira oblačila in obutev A84, B73, D48, E45/Sama..C69, F63, G60

S starši preživlja počitnice A85, B74, E46/Sama..C70, F64, G61/S starši in sam D49

S starši nakupuje A86, B75, C71, D50, E47, F65/sama in s starši nakupuje G62

Starši opravljajo čiščenje A87, C72,E48 / Sam čisti B76, F66, G63

Sam se sprehaja A88,C73, D52, F67, G64/ S starši se sprehaja B77, E49

Starši perejo perilo A89, B78, C74, D53, E50, F68, G65

Sam pospravlja stanovanje A91, B80/Starši...C76, E52, F70/ Sam in starši..D55, G67

Starši izbirajo čas dopust A92, B81, D56, E53, F71/Sama..C77/Sama in s starši..G68

Sam uporablja računalnik A93, B82, D57, F72, G69/ Sam telefonira A94, B83, C79, D58,F73, 70

OCENA SOCIALNEGA KONTEKSTA

Socialna mreža

Najbolj zaupa mamici, sestrici in bratu A10 /..in nekaterim prijateljem C6/..mami E6

Najbolj zaupa staršem B6/Najbolj zaupa mami in nečakom F7/Najbolj zaupa psu, mami, sestri in sestrični G8/ Zaupa socialni delavki F8

S prijatelji in sorodniki se najpogosteje pogovarja po telefonu C11/S sestro se najpogosteje pogovarja A16

Z družino in sosedi praznuje rojstni dan A20/Za praznike se obiskuje s sorodniki in prijatelji B16

Zelo pogreša družbo A101, C86, D62, E57, G78/Pogreša kakšno punco in prijatelja, rad ima tudi inštruktorje v VDC-ju, če niso »sitni« D6

Karakteristike stikov

Z drugimi ljudmi se srečuje na delavnicah E5

S prijatelji se srečuje enkrat na teden in ob rojstnih dnevih, s sodelavci pa vsak dan na delavnicah C5

Stike ima le na prireditvah, ki jih ima VDC in Sožitje D5/Z drugimi ljudmi se srečuje v VDC in gledališču B5/ Z drugimi ljudmi se srečuje na tekmah ali na izletih s Sožitjem in Sončkom F6

Za praznike se obiskuje s sorodniki in prijatelji B16/Srečujejo se doma, pri njemu in pri njih A9

Z mamo in sestro se z drugimi ljudmi srečuje na jutranji kavi G7

Vzdrževanje stikov

S sodelavci na delavnicah in s sosedi vzdržuje stike A13

S prijatelji in družino praznuje praznike C15/S sorodniki..D14

Stike vzdržuje z obiski, telefonom in s srečanji E9/ Z obiski vzdržuje stike G11

Telefonske stike vzdržuje z zdravnikom, z mamo, sestro in bratom G13

Druženje na delavnicah in na domu A14

Uporablja svoj telefon B10, C10, F12, G12/ Ne uporablja..E10

Uporablja e-mail A17, B12, C12, D12, F14, G14/ Ne uporablja..E11

Uporablja facebook C13, D13, F15/ Ne uporablja.. A18, B13,E12, G15

S prijateljem in sorodniki se si dopisuje B14

Nima prijateljev s katerimi se obiskuje D9

Na obiske ne hodi veliko, pri njih doma pa ni prostora F11

Pogreša bivšo dekle F18/Pogreša dobre prijatelje G17

Prosti čas

Prosti čas preživi za računalnikom, poje kosilo, igra igrice in posluša glasbo A3

Rad gleda TV ob večerih, hodi v trgovino, na sprehode in koncerte A5

Gleda skozi okno, je na računalniku in gleda TV D20

Zaliva rože, sesa, igram igrice, posluša muziko in z mamico hodi na sprehode A34

Ob prostem času se sprehaja s psom, hodi na pokopališče k očetu, vozi kolo in šiva G26

Hodi na počitnice s Sožitjem in s starši D28/Na počitnice hodi enkrat letno s Sožitjem G40

Hodi na počitnice v Novigrad preko Sožitja F33

Ob prostem času hodi na tekme, na izlete, je na računalniku, gledam TV in se igram z nečaki F24

Njegov hobi je vodenje evidence Hokejskega kluba Jesenice F31

Druženje s prijatelji A35, F25

Gledanje televizije A36, B30, C27, D21, E21, F26, G27

Poslušanje glasbe A37, B31, C28, F27, G28

Obisk kina, gledališča ali koncertov A38, B32, C29

Sprehod A39, B33, F28, G29/Kolesarjenje G30

Uporaba računalnika A40, B34, C30, D22, F29, G31

Pomoč doma A41, B35, C31, D23, E22, F30, G32

Branje C32/Slikanje A42/Pohodništvo A44/Šivanje je hobi G33

Hodi v naravo in rad izdeluje stvari A43

Obiskuje koncerte domače glasbe in hodi v gledališče A45

Hodi na počitnice z VDC-jem ali s Sožitjem A51

Ne obiskuje kulturnih prireditev B36, D25, E24, F34

Ne ukvarja se s športom B37, C33, D24, E23, G34

Viri pomoči

Pri vsakdanjih opravilih mu pomagata starša D7, D16/..starši in sestre E7

Vsakdanja opravila opravlja sam in z mamico F9, G9

K frizerju ga pelje mamica ali sestra, nakupuje skupaj z mamico, položnic pa ne plačuje A11

K frizerju, po nakupih in pri plačevanju položnic mu pomagajo starši B7 /.. mama in sestra C7

Na starše se obrne ko potrebuje pomoč B17, E14

Na mamico obrne, ko mu je hudo ali si želi družbe A12, B8, D8, E8/Na mamico in sestre..E8

Na sestro se obrne, ko ji je hudo, saj jo pomiri G10/Po pomoč se obrne k sestri in mami, najraje pa k svojemu psu G18

Na socialno delavko se obrne, ko mu je hudo ali si želi družbe F10

Na domače, na socialno delavko in na Sožitje se obrne po pomoč F19

Javni prevoz ni urejen A24

Avtobus uporablja sama in ob pomoči C20/Redno uporablja javni prevoz G20

Zjutraj ga na delavnice pelje brat, nazaj pa pride z avtobusom A31

V službo hodi s spremstvom A30, B25, C24, E18/V službo hodi sama G23

Po opravkih ne gre sam B18, D16, E15 /..gre sama C17, G19

Materialni položaj

Prejema denarno nagrado/pomoč v VDC A47, B40, C36, D27, E26, F36, G36

Pomoč staršev pri financah B42

Pomoč mamice, brata in sestrice A49, F38, G38/...mame in sestre pri financah C38

Ima dovolj denarja za prostočasne aktivnosti A50

Potreboval bi več denarja A52, B45, E28, F40, G41 /..če bi živela sama ali v domu C41

Denar ima samo za kave, sladice in položnico za svoj telefon, za hrano in izlete potrebuje pomoč G39

Zaposlitev

Hodi v službo A29, B24, C22, D18, E17, F22

Želi si še več dela in druženja B28

Le včasih rada hodi v službo, ker se ne počuti dobro in ker premalo plačajo C25

V službo ne hodi rada, ker nekateri izzivajo, lažejo in kritizirajo G24

Zaposlena je bila dva meseca v železarni G25

Stanovanje

Živi s starši B46,D29,E29/.z mamico in bratom A54/z mamo,sestro in psičko C42/.z družino F41, G42

Živi v hiši A55, B47, D30, E30, G43/Živi v hiši, ki jo obnavljajo F42

Ima svojo sobo B50, C44, D31, G44

Varnost

Počuti se varno v domači hiši A59, B51, D33, E31, F44/.. varno v domači hiši, v kraju pa ne C47

Ne počuti se varno v domačem kraju zaradi izzivanja G45

Doživel nasilje od nesramnih šoferjev A60

Doživela je psihično nasilje C48

Včasih se ustraši koga, ki ni prijazen ali ga udari D35

Brca v koleno na avtobusni postaji G46

Nasilje je doživel na kakšni tekmi F45

Ni doživel nasilja B51

OCENA ZDRAVJA

Zdravstveno stanje

Želodčna kislina A61

Zdrav se počuti B53, D36, E32, F46/Ne počuti se zdravo C50

Stres zaradi jeze, sovraštva in nesramnosti G47

Nima tablet B54/Tablete jemlje redko F47

Strah jo je ljudi na delavnicah C49

Skrb za zdravje

Z zdravo prehrano skrbi za zdravje B55

Je domačo hrano in hodi na sprehode A63

Za zdravje ne skrbi najbolje, saj kadi in včasih popije kakšno pivo F48

Ko zboli pije čaj z limono in medom A64, G49

Ko zboli mu pomaga mamica A65, B57, D37, E34, F49/Ko zboli gre k zdravniku in je tablete C53

Sprehodi s psom, malo časa je na računalniku in kolesarjenje G48

Mamica/starši ga spremlja v lekarno A67, B58/mama in sestra..C54

Starši ga spremljajo k zdravniku E35

Zdravje vzdržuje s tableti C52

Zdravila jemlje s pomočjo mamice/staršev A69, B59, E33

Odnos zdravstvenega osebja

Zdravnica je prijazna A65

OCENA SLUŽB

Učinkovitost organizacij

Preko društva hodi na delavnice, izlete in prireditve A28

Sožitje, Sonček v kraju G71/.. CSD v kraju F74

Med tednom hodi vsak dan na VDC, s Sožitjem pa ima občasno delavnice, izlete, potovanja in prireditve A96/Preko društev Sožitje in Sonček hodi na izlete B23

Socialna delavka ne prihaja na dom A97, B84, C80, D59, E54, F75, G72

Ni še bil na CSD A98, D60, E55 / Bil je že na CSD B85, C81, F76, G73

Želi si, da bi se socialna delavka več pogovarjala B86/ Zadovoljen s socialno delavko, ki jo obiskuje po potrebi F84

Včasih so bili na CSD nesramni, sedaj pa so v redu F77

Od CSD bi potrebovala več pomoči G74

Ne obiskuje ga patronažna sestra A99, B87, C83, F78, G75

Ni zadovoljen z vozniki avtobusov A102

Včasih avtobus dolgo čaka F81

Ne pozna dela varuha človekovih pravic A104, B93, C88, D65, E59, F83

ŽELJE, POTREBE

Potrebe

Želi si prostovoljce, da bi se družili, zabavali B92/Želi si prostovoljce, da bi lahko pogovarjala, ker so prijazni C87, D63, E58

Vesel bi bil obiska prostovoljcev da bi se družili, da bi spletli dobro prijateljstvo in bi ji pomagali pri nakupih G79

Želje

Želi si zdravja C89

Želi si prevoz do lekarne C55

Želi si več veselje in da bi šla v kino C84

Želi se naučiti angleščine C85

Želi si pridobiti nova znanja in veščine E56, G77

Želi si potovati A46, B39, C35, D26, E25, F35/Želi si potovati s psom G35

Želi si izletov in prijaznih prijateljev B60/Želi si več družbe A105/Želi si več dela in druženja B88

Želi si večje nagrade za delo v VDC-ju, več druženja in zabave B94/Želi si več ustvarjanja A100

Želi si punco in prijatelje D15

Želi si več družbe in ljubezni D61

Želi si punco, da bi bila skupaj in da bi skupaj hodila na morje D38

Želi si ljubezni, družbe, prijazno punco in da mu ne bi bilo tako dolgčas D65

Želi si več prijateljev, dekle in več športnih aktivnosti E60 Želi si več hokejskih tekem in potovanj F86

Želi si punco in potovanj F51/Želi samo punco F79

Želi si več denarja, druženja, izletov F85

Želi si prijateljstva brez norčevanj G81/ Želi si spoštljiv odnos, brez stresa in preprirov G80

Želi si boljšo plačo za boljše življenje in potovanja s psom G82

Želi si zaposlitev, svojo plačo in več družbe za boljše življenje G76